MICHEL ZÉVACO

MICHEL ZÉVACO

Puntea suspinelor

Volumul 2

CUPRINS:

CAPITOLUL I – Sandrigo.
CAPITOLUL II – Două femei.
CAPITOLUL III – Miezul nopţii!
CAPITOLUL IV – El şi Ea.
CAPITOLUL V – Căsuţa din Mestre.
CAPITOLUL VI – Tatăl.
CAPITOLUL VII – La „Ancora de Aur”
CAPITOLUL VIII – Marea curtezană.
CAPITOLUL IX – Două înfăţişări de tigri.
CAPITOLUL X – Spre moarte.
CAPITOLUL XI – Tabăra Marelui Diavol.
CAPITOLUL XII – Ciocnire de patimi.
CAPITOLUL XIII – Întăriturile Governolei.
CAPITOLUL XIV – O scrisoare a Aretinului.
CAPITOLUL XV – Urmărirea.

CAPITOLUL I – Sandrigo.

Roland, închizând uşa temniţei, se îndepărtase cu repeziciune. Urletul de deznădejde al lui Bembo dispărea din mintea lui.

Intră într-o parte a peşterii care se afla în capătul opus al temniţei. Era o încăpere îngustă, unde se adunaseră cei şase şefi de bande.

O tăblie a zidului era întredeschisă ca un dulap. În fundul acestui dulap erau pecetluite mai multe cufere.

— Trebuie să mă înapoiez pe dată la Veneţia, spuse Roland. Veţi veni acolo să vă întâlniţi cu mine, şi acolo ne

vom sfătui. Cât avem din ultima expediţie?

— Trei mii de ducaţi, zise unul.

— Zece mii, adăugă al doilea.

— Şapte mii, spuse al treilea.

Făcură socoteala celor şase şefi, aveau patruzeci de mii de taleri sau ducaţi.

— O să-mi aduceţi acolo douăzeci de mii de taleri, zise Roland, care mai vorbi un sfert de oră cu căpitanii. Cuvintele, atitudinile şi privirile acestor oameni destăinuiau dragostea plină de admiraţie ce-o aveau pentru acela, pe care îl numeau cu toţii „stăpânul”.

Apoi sări pe cal, apucă pe coastele muntelui şi luă calea spre Mestre, unde sosi pe înnoptate.

La cinci sau şase sute de metri în urma lui, venea în goana mare un alt călăreţ, care nu-l pierdea din vedere. Când Roland se opri, omul acesta se opri şi el, descălecă, îşi legă calul de cel mai des tufiş de chiparoşi uriaşi şi se apropie de casa unde intrase Roland.

Toată noaptea stătu de strajă omul acesta.

În faptul zilei îl văzu pe Roland ieşind din casă, însoţit de o femeie, căreia îi vorbi câteva clipe încetişor, apoi, încălecând se îndepărtă în direcţia lagunelor.

— Juana! Şopti Sandrigo.

Acest călăreţ necunoscut era într-adevăr banditul. În două sau trei rânduri mai încercase a-l urmări pe Roland, luându-i urma, dar i-o pierduse întotdeauna.

De astă dată îl lăsă pe Roland să se îndepărteze, fără a-l mai urmări.

— Se duce la Veneţia! Zise el tresărind de bucurie. Să vedem mai întâi ce poate face Juana la Mestre, în această casă îndepărtată.

În tot timpul zilei Sandrigo dădu târcoale în preajma casei, fără să fie observat. Seara, apucă la rându-i calea spre lagune şi Veneţia.

Vom duce pe cititorii noştri în palatul marelui inchizitor Dandolo. Era ora zece seara şi marele inchizitor se

pregătea de culcare, când veni cineva să-i spună că un om cerea să-i vorbească pentru ceva foarte urgent.

Dandolo porunci să-l introducă în biroul său, unde se duse şi el. Se văzu în faţa unui ins în puterea vârstei, cu trăsături energice şi aspre, cu privirea oţelită.

— Cine eşti dumneata? Întrebă Dandolo.

Omul îşi aruncă pumnalul şi pistolul pe masă şi zise:

— Excelenţă, sunt banditul Sandrigo, fost tovarăş al lui Scalabrino, şi vin să mă predau dumneavoastră. Dar cu anumite condiţii.

Marele inchizitor aruncă o privire mirată spre bandit.

— Dumneata vorbeşti de condiţii! Dumneata!

— Ce-i uimitor în asta, Excelenţă? Doar nu-s un prins, sunt un prizonier de bună voie. N-o să porunciţi să fiu arestat, decât dacă o vreau şi eu. Şi de altfel să ne înţelegem: mă predau! Asta va să zică, părăsesc munţii şi vreau să devin iarăşi om cinstit.

Dandolo se gândi.

— Sunt curios să văd cum se poate face cineva din bandit om cinstit!

— De altminteri, sfârşi Sandrigo, dacă daţi poruncă să fiu arestat, n-o să aflaţi nimic din cele ce am venit să vă spun.

Sandrigo se reculese şi aruncă spre marele inchizitor o privire a cărei îndrăzneală nu excludea un fel de măreţie aspră şi sălbatică. Dandolo o admiră ca un cunoscător şi se gândi că hoţomanul acesta care vroia să se facă om de treabă, ar putea fi un preţios ajutor pentru poliţie. Îşi luă deci o înfăţişare mai puţin aspră şi zise:

— Fie! Mă învoiesc să tratez cu dumneata. Neaşteptata-ţi sosire în casa mea, îmi dovedeşte că nu te-ai lepădat cu totul de orice bune simţăminte. Să vorbim dar, ca de la om la om. Iată-ţi armele. Ia-le înapoi!

Cu un gest, marele inchizitor împinse pumnalul şi pistolul ce le aruncase Sandrigo pe masă. Ceva ca o repede emoţie încreţi fruntea tâlharului. Luă pumnalul cu o împătimită bucurie şi şi-l vârî la cingătoare.

— Acum, zise el, văd că suntem într-adevăr om şi om. Această mărinimie vă va fi luată în seamă, Excelenţă!

Dandolo făcu un gest de măreţie plină de dispreţ.

— Să vedem condiţiile, spuse el cu o voce scurtă şi tăioasă.

— Mai întâi, viaţa şi libertatea asigurate prin jurământul dumneavoastră!

— Jur pe Hristos că viaţa şi libertatea îţi vor fi respectate. Apoi?

— Apoi? Aici, Excelenţă, trebuie să vorbesc. Sunteţi marele inchizitor al Veneţiei, adică cel mai de temut bărbat! Poate că mai de temut decât însuşi dogele, (Dandolo zâmbi cu amărăciune), dispunând de o putere ce-i face să tremure chiar şi pe cei mai puternici. Un semn al dumneavoastră poate trimite pe cei mai nobili veneţieni în adâncul puţurilor. Dandolo se înfioră. Eu, eu nu-s decât un bandit redus la neputinţă. Într-adevăr, Excelenţă, oamenii mei s-au răzvrătit împotrivă-mi. Sunt aşa de slab şi atât de dezarmat în munţi, ca şi cel din urmă păstor.

— Ah! Ah! Iată deci taina pocăinţei dumitale.

— Excelenţă, zise Sandrigo cu o voce posomorâtă, nu e nici o pocăinţă în mine. Căinţa este bună pentru laşi. Şi dacă ar fi fost în gândirea mea, ceea ce numiţi dumneavoastră căinţă, încă n-ar fi motivul demersului meu. Dar să continui. Vreau să zic că eu, Sandrigo, căpitan fără de ostaşi, bandit dezarmat, pot face republicii un serviciu pe care nici dumneavoastră, nici dogele, nici nimeni altul din Veneţia nu i l-ar putea face în acest moment. Pentru acest nemărginit serviciu, de nepreţuit, voi cere o răsplată.

— Vorbeşte! Ce vrei tu! Aur?

Sandrigo scutură capul dispreţuitor.

— Vă voi spune numaidecât ceea ce vreau, excelenţă. Dar trebuie să puteţi aprecia mai întâi serviciul ce-l pot face republicii, dogelui, dumneavoastră înşivă.

Tâlharul se opri. O luptă se dădea în el în acea clipă când trădarea lui avea să devină fapt împlinit. Dar asta dură puţin; patima îl înlănţuia. El continuă:

— V-am spus, Excelenţă, că oamenii mei s-au răsculat împotriva mea. Şi-au ales un alt şef. Dar acest şef, devenit stăpân pe ceata mea, nu-i şi el decât un figurant. Se supune unui alt bărbat, căruia i se supun în acest moment toţi şefii şi toate cetele de prin munte şi câmpie. Stăpânirea efectivă a omului acesta s-a întins în puţin timp de la munţii Alpi până la Adige, urmând linia ce duce de la Trevise la Rovigo, adică înconjoară Veneţia pe o întindere de jumătate de cerc care se îngustează din ce în ce mai mult.

— Cum ştii toate astea? Exclamă Dandolo încremenit.

— Am păstrat câteva legături de prietenie, şi interesul meu era să mă informez pe deplin înainte de a veni aici. Dar să continui: cunoaştem toate cetele împrăştiate odinioară în câmpie. Nu cred să mă înşel socotind la două mii numărul bandiţilor ce se supun astăzi acestui om, şi au format o întinsă tovărăşie.

— O adevărată oştire! Exclamă marele inchizitor îngrozit.

— Este cuvântul cel mai nimerit. Şeful cel mare, stăpânul, cum îl numesc ei toţi, este un adevărat general, comandant de oaste, care a izbutit să-şi disciplineze oamenii nedisciplinaţi până într-atât încât niciunul din ei n-ar cuteza să lucreze pe seama lui. I-au trebuit trei luni ca să ajungă la acest rezultat!

— Trei luni! E deci atât de puternic? Dispune aşadar de o armă tare grozavă?

— Da, Excelenţă, cuvântul!

— Cuvântul?

— Omul ăsta vorbeşte, şi cele mai aspre firi sunt cucerite de cuvântul lui! Le spune lucruri ce-i zguduie. Le vorbeşte despre neatârnare, de libertate, de cuceriri.

— Numele lui! Numele acestui om, Sandrigo! Şi vei fi răsplătit cu adevărat din partea republicii!

— Numaidecât, Excelenţă. Iată acum planul acestui şef. Acest plan l-am surprins, ascultând, chibzuind şi comparând. Nu este vorba, Excelenţă, de o întovărăşire cu scop de hoţii. Operaţiile sunt regulate. Şeful taxează pe

cutare prinţ, pe cutare duce, cu atâtea mii de taleri; o ceată se duce, aduce suma arătată fără o baiocă mai mult sau mai puţin. Are un tezaur, al cărui loc, din nenorocire, nu l-am putut descoperi. Cu această oştire, cu corabia de care dispune, cu sumele ce se adună, ce credeţi că vrea să facă omul acesta?

Dandolo se înfioră.

— Vrea să cucerească Veneţia, Excelenţă! Păziţi-vă! Vin eu, eu banditul, să vă strig că niciodată n-a trecut republica printr-un astfel de pericol, şi că, dacă nu-l prindeţi pe omul acesta, vă va prinde el pe dumneavoastră!

— Numele lui! Numele lui!

— Răbdare! Mai întâi numele omului care a ajuns şeful cetei mele de haiduci.

— Ei bine?

— Scalabrino, Excelenţă!

Dandolo se îngălbeni foarte tare. El tăcu. Acum nu mai întrebă de numele celuilalt! Acest nume răsuna în mintea lui!

— Şi marele şef, sfârşi Sandrigo, este Roland Candiano.

— Nenorocire! Şopti marele inchizitor.

Astfel Roland Candiano nu se îndepărtase pentru totdeauna de Veneţia, cum nădăjduise el, după noaptea când înjunghiase şi aruncase în mare pe agentul secret, care venise să-i denunţe ascunzătoarea fugarului. Astfel, omorul acesta era de prisos, deoarece venise cineva să-l denunţe iarăşi pe Roland!

— Mergi înainte! Îi striga fatalitatea. Ai cumpărat puterea cu preţul unei trădări, a unei fărădelegi! Şi acum această putere este legată de pielea ta, ca tunica lui Nessus! Trebuie să întruneşti Sfatul celor Zece! Trebuie să cazi iarăşi în nopţile tale fără de somn, pline de remuşcări! Mergi! Trebuie să prinzi pe omul care te iubea, care te numea tatăl său şi pe care şi tu îl iubeai ca pe un fiu! Mergi, Dandolo! Asigură-ţi puterea. Eşti mare inchizitor, eşti lup! Fă ca lupul şi ca marele inchizitor! Mergi, denunţă-l pe

Roland, fă-l să moară sub ochii fetei tale, pentru ca tu să fii încă judecătorul de temut! Fiica ta te va blestema, fata ta va muri, dar tu vei fi mai puternic decât oricând, căci vei izbăvi republica!

Un râs aspru izbucni de pe buzele lui Dandolo.

Aruncă spre tâlharul uimit de tăcerea lui şi de atitudinea sa, o privire în care era întipărită o sălbatică deznădejde. Se sculă, îşi şterse fruntea de pe care curgeau picături de sudoare rece. O clipă se întrebă, dacă nu trebuie să apuce pistolul ce-l lăsase banditul pe masă şi să-l omoare pe Sandrigo, cum făcuse şi cu agentul. Dar ridică din umeri. La ce bun!

Inevitabilul trebuia să se împlinească! Mai curând sau mai târziu, Roland Candiano s-ar ridica înainte-i şi i-ar striga:

— Tată nenorocit, ce-ai făcut cu fiica ta? Ce-ai făcut din mine?

Se întoarse fără veste spre Sandrigo.

— Ai făcut un mare serviciu republicii şi mie însumi un serios serviciu, îi spuse el cu o amărăciune pe care banditul n-o pricepu. Îţi rămâne să arăţi ce răsplată pretinzi, deoarece nu vrei aur!

— Excelenţă, zise Sandrigo, veţi trimite, nu mai încape vorbă, câteva companii, ca să-l prindă pe Roland Candiano şi pe Scalabrino?

— Fără îndoială, spuse şovăitor Dandolo.

— Ei bine, pentru Roland Candiano este de prisos.

— Pentru ce? Întrebă marele inchizitor, care aştepta tremurând răspunsul.

— Pentru că Roland Candiano este la Veneţia: nu rămâne decât să fie arestat.

— Unde este? Întrebă marele inchizitor cu deznădejde.

— Asta n-o ştiu. Dar, adăugă Sandrigo cu un zâmbet, cunosc îndeajuns agenţii poliţiei dumneavoastră, pentru ca să fiu sigur că până în trei zile omul acesta va fi în mâinile voastre.

Dandolo răsuflă. Avea cel puţin câteva ore ca să chibzuiască şi să ia o hotărâre.

— Cât despre răsplata mea, reîncepu banditul, veţi vedea că n-o să vă pricinuiască mare pagubă. Când Roland Candiano va fi regăsit, când se va şti unde se cuibăreşte în Veneţia, cer să-i comand eu pe cei însărcinaţi cu arestarea.

— Asta-i tot?

— Totul Excelenţă, zise Sandrigo cu o voce fioroasă.

— Dar rămâne Scalabrino. Ce ceri tu pentru Scalabrino? Ia să vedem?

— Cer să fiu aşezat lângă călău şi să-i slujesc de ajutor în ziua când Scalabrino va fi executat. Am a-i spune unele lucruri ce nu vor avea întreaga lor valoare decât pe eşafod.

— Ceea ce-mi ceri tu, se va face. Acum unde te voi găsi dacă am nevoie de tine?

— Excelenţă, n-o să aveţi decât să vă aşezaţi la fereastra dumneavoastră care dă spre canal. Un om, un luntraş, va fi în permanenţă acolo. Numai cât îl veţi striga şi-i veţi spune numele meu şi voi fi peste un sfert de oră în faţa Domniei voastre.

— Bine, poţi să te duci.

Sandrigo făcu un semn cu capul, îşi luă pistolul şi se retrase, drept şi ţeapăn, fără a privi în urmă.

Marele inchizitor rămase singur.

CAPITOLUL II – Două femei.

Aşa cum prevăzuse Sandrigo, şi-l anunţase pe marele inchizitor, Roland venise la Veneţia, unde Scalabrino îl aştepta cu o nerăbdare foarte rară la dânsul. Dar aşa de mare era respectul şi veneraţia uriaşului, încât când văzu în sfârşit pe stăpânul său, nu cutează să-l întrebe ceva. Roland îi dădu diferite porunci, spre a fi transmise acelora dintre tovarăşii ce rămăseseră la Veneţia. Tot vorbind, îşi potrivea capul în oglindă. Căpătase repede o dibăcie neobişnuită în arta deghizării, care este o artă în legătură cu sufletul omenesc. Acel care vrea să-şi „facă un cap”, trebuie să aibă spiritul subţire şi o adâncă inteligenţă, care să îngăduie a

ghici semnele exterioare ale făpturii, ale individului special pe care vor să-l înfăţişeze: semne abia vizibile şi care totuşi modifică adânc o fizionomie. De aici vine faptul că actorii ştiu să se grimeze rău: întrebuinţează acelaşi procedeu pentru exprimarea feţei diferitelor personaje. Aceleaşi zbârcituri reprezintă aceiaşi bătrâni. Este o artă ce dispare. Şi asta nu-i o părere de rău: o simplă constatare.

Roland, minte născocitoare, observator adânc, poet în largul înţeles al cuvântului, ştia să se grimeze în chip admirabil, împinsese aproape din instinct şi fără greutate, această ştiinţă curioasă, atât de departe cât se putea împinge într-o epocă, când arta alifiilor de gătează era în culmea ei. Când îşi sfârşi lucrul şi fu în faţa lui Scalabrino, acesta nu-l recunoscu.

— Ei bine, zise Roland, nu mă întrebi ceva noutăţi din călătoria ce am făcut-o?

— Ce voiţi să spuneţi, stăpâne? Zise Scalabrino înfiorându-se.

— De o oră de când sunt aici, aştept clipa ca să-ţi vorbesc despre Bianca.

— Este adevărat, stăpâne!

— Aşadar o iubeşti mult pe fiica ta! Abia ai văzut-o în fugă. Este adevărat că este îndeajuns de frumoasă, pentru ca să fie cu neputinţă s-o uiţi, când a-i văzut-o o dată.

— Ah! Măria voastră, aş vrea-o urâtă; frumuseţea ei mă înspăimântă şi mi se pare că conţine în ea pecetea nenorocirii. Urâtă, ar fi toată a mea. Mă întrebaşi dacă o iubesc. Nu ştiu cu adevărat ceea ce simt. Eu care n-am simţit niciodată ce-i dragostea, mi se pare că o înţeleg acum, când îmi aud inima zvâcnind pentru prima oară. Simt o tulburare, un farmec, o mirare, să-mi spun că nu sunt singur în viaţă, că fiinţa mea se leagă de o făptură, care este sângele meu.

Fără veste Scalabrino tăcu; apoi întrebă cu un fel de sfială:

— Acum, Măria voastră, ea este în siguranţă?

Roland aruncă o privire pătrunzătoare spre uriaş şi fără a răspunde, întrebă la rându-i:

— Şi dacă ţi-aş spune că nu trebuie să o mai vezi! Dacă ar fi venit ora să ne expatriem? Dacă ţi-aş spune: Scalabrino, sufăr prea mult în Veneţia. Trebuie să mă duc la capătul lumii şi am nevoie de un prieten credincios ca tine, pentru ca să mă împiedice a blestema omenirea, pentru a mângâia o durere, care n-o să se sfârşească decât o dată cu viaţa mea! Dar dacă ţi-aş spune că plecăm astă-seară, că o corabie ne aşteaptă. Haide, Scalabrino, vorbeşte după inima ta şi alege în toată libertatea.

Scalabrino păli la faţă, dar răspunse fără şovăire:

— Măria voastră, aţi făcut din mine un om. Viaţa mea vă aparţine. Nu mă dau de două ori. Porunciţi, sunt gata să vă urmez.

Sforţarea ce-o făcea uriaşul ca să nu izbucnească în hohote de plâns, era vădită. Roland îl apucă de mână şi-i spuse cu acea voce duioasă ce pătrundea până la inimă:

— Eşti un prieten bun, un tovarăş credincios. Tu cel puţin n-ai să mă trădezi niciodată. Şi ţi-o jur că ştiind asta, este această clipă cea mai mare mândrie a mea, putere şi curaj. Iubeşte-o pe fiica ta. Ai s-o vezi. O să te vadă şi ea. Căci cred că am pătruns în sufletul acestei copile. Şi am înţeles ce comori de nevinovată duioşie se ascunde în el, sub această strălucitoare frumuseţe.

Scalabrino îi sorbea cuvintele.

Roland adăugă cu amărăciune, fără a fi înţeles de uriaş.

— Asta-i o excepţie şi atâta tot. Sunt femei care sunt frumoase şi neprihănite. Totul este numai să le întâlneşti. Eu, eu n-am avut norocul ăsta, iată totul. Fiica ta, reîncepu el scuturându-şi capul ca pentru a îndepărta copleşitoarea tristeţe ce-l năpădea, fiica ta este lângă tatăl meu şi Juana. Ori de câte ori ţi-o fi plăcerea să te duci s-o vezi, vei pleca, şi asta până în ziua când nu vom mai avea nimic de făcut în Veneţia şi când n-o să ne mai despartă nimic.

Scalabrino dădu un ţipăt de bucurie, şi Roland făcându-i un prietenesc semn de salutare, ieşi.

Peste o jumătate de oră se afla în insula Olivolo şi merse drept spre casa lui Dandolo. Pentru întâia oară o revedea la lumina zilei. Dar dacă straşnice emoţii îi năpădiră inima, dacă amintiri sfâşietoare se ridicară pe urma paşilor lui când pătrunse în grădina părăsită, nici un semn exterior nu veni să dea de gol simţămintele ce-l copleşeau.

Un bătrân înaintă în întâmpinarea sa şi salută pe elegantul boier străin, a cărui înfăţişare şi veşmânt îl îmbrăcase Roland. Vizitatorul recunoscu pe bătrânul Filip, servitorul care îi deschisese uşa în timpul nopţii, când venise pentru întâia oară după evadarea din temniţă.

— Dumneata eşti, întrebă el, stăpânul acestei case?

— Nu, domnule, răspunse bătrânul, eu nu sunt decât paznicul ei.

Boierul străin păru straşnic contrariat.

— Dar, reîncepu servitorul, dacă vă convine să vă opriţi aici o clipă, nobile stăpân, domnul Dandolo va fi fericit că am îndeplinit legile ospitalităţii faţă de dumneavoastră.

Roland făcu un semn de aprobare, intră şi se aşează pe un scaun, în timp ce Filip stătea în picioare.

— Frumoasă casă! Reîncepu Roland conversaţia. Şi înconjurată de o grădină, lucru rar în Veneţia.

— Foarte rar, domnule. Nu-s decât două sau trei grădini în oraş, şi asta-i cea mai frumoasă, fără contrazicere.

— Pentru ce n-o îngrijeşti mai bine, în cazul acesta?

— Aşa sunt poruncile stăpânului meu, sau mai bine, acelea ale fiicei sale, doamna Altieri.

— Ah! Aşa? Iată nişte gusturi ciudate pentru o femeie!

— Domnişoara Leonora. Iertaţi! Doamna Altieri, a voit ca totul să rămână aşa cum era în ziua când a părăsit ea casa, spre a se duce să locuiască în aceea a căpitanului general, cu care s-a măritat.

Roland se sculă cu voiciune şi se duse să deschidă o fereastră, ca şi cum ar fi examinat grădina.

— Da, e păcat, reîncepu bătrânul Filip, clătinând din cap. Dar aşa voieşte dânsa şi vine chiar câteodată, ca să se convingă că nu m-am atins de nimic, nici în grădină nici în casă!

Pumnii lui Roland se încleştară. Un horcăit îi sfâşie gâtul.

Îşi domoli această emoţie şi cu o voce sigură reîncepu:

— Cum! Această nobilă doamnă nu vrea nici de casă să te atingi?

— Nu, domnule. Cele mai mici lucruri trebuie să rămână în acelaşi loc unde erau odinioară. Când era fericită, sfârşi moşneagul într-o şoaptă.

— Ce spui dumneata? Exclamă Roland.

— Nimic. Sunt vechi istorii de familie. Şi mă tem.

Roland îşi potrivi vocea, şi-o stăpâni, căută să şi-o potolească atât cât putea, pentru ca să întrebe:

— Şi zici că stăpâna dumitale vine câte-o dată pe aici?

— Da, domnule, noaptea: vine şi se aşează sub acest cedru mare, pe care-l vedeţi acolo; la miezul nopţii se duce. Dar toate acestea fără îndoială, nu vă interesează deloc.

— Într-adevăr, zise Roland, care începu a tuşi.

Se făcu o tăcere de câteva clipe, în timpul cărora bătrânul Filip s-ar fi înspăimântat de expresia feţei acestui străin, dacă i-ar fi putut-o vedea. Dar străinul îi întorsese spatele şi părea că examinează foarte atent cedrul ce-i fusese arătat.

În cele din urmă Roland se întoarse către bătrân.

— Tot ce-mi spui, este foarte plictisitor pentru mine, dar aveam de gând să închiriez casa asta.

— Nu numai că puteţi s-o închiriaţi, ba încă s-o şi cumpăraţi! Exclamă bătrânul Filip.

— Ah! Ah! Iată ceva ce nu se împacă deloc cu ceea ce-mi spuneai în privinţa ordinelor ce le-ai primit.

— Domnule, casa aparţine boierului Dandolo, şi-s nevoit să-i îndeplinesc dorinţa sa. Ori, în ceea ce o priveşte pe fiica sa, doamna Altieri, pare doritoare să nu se schimbe nimic aici, pe cât este doritor domnul Dandolo să se despartă de ea. Mi-a dat hotărât poruncă să-i caut un cumpărător şi

ultima dată când a venit pe aici, a adăugat că, dacă nu găsesc unul va dărâma casa şi va distruge grădina.

— Ah! Aşadar s-a săvârşit pe aici o crimă!

De astă dată Roland vorbise cu o voce atât de răsunătoare încât bătrânul avu o tresărire.

— Nici o crimă, domnule, v-o jur! Dar s-au petrecut între tată şi fată lucruri ce-i fac să cugete în diferite feluri despre casă.

— Ce lucruri?

Servitorul se ploconi ca omul hotărât să nu spună nimic.

— Ei bine! Reîncepu atunci Roland, tot ce-mi spuseşi, mă interesează în cel mai înalt grad. Casa asta, care îmi era de fapt destul de indiferentă, îmi apare acum ca ceva respectabil.

— Ah, domnule!

— Dar, fără să vreau, iau partea doamnei Leonora, sau cum ai spus că o cheamă?

— Doamna Altieri, Leonora Altieri.

— Drept este. Ei bine, mi-ar displace ca această casă să fie dărâmată, împotriva voinţei sale. Vei spune dar stăpânului dumitale, că ai găsit un cumpărător, care cumpără casa şi grădina aşa cum sunt ele. Şi pe de altă parte, vei spune doamnei, că nu mă voi atinge de nimic de aici. Este un capriciu, dar îmi place să-mi fac această toană. Deci, voi lăsa totul în starea în care se află. Vei adăuga că, cred să locuiesc în Veneţia doar vreo cincisprezece zile, şi că voi pleca atunci, poate, pentru a nu mă mai înapoia niciodată. Ea va fi deci liberă să vină aici în toate serile, dacă aceasta îi face plăcere, fără primejdia de a fi tulburată. În sfârşit, îţi voi spune dumitale că, dacă vrei să continui a fi paznicul casei, vei rămâne aici în aceleaşi condiţii ca şi acelea ce le-ai avut cu vechiul dumitale stăpân, numai cu această singură deosebire, că-ţi voi îndoi leafa, oricare ar fi ea. Îţi convine târgul?

— Ah, Nobleţea voastră! Exclamă moşneagul. Dacă ar fi trebuit să plec din casa asta, aş fi murit!

— Deci primeşti?
— Dacă primesc, Isuse-Hristoase! Dar leafa ce-o am acum, îmi ajunge.
— Vom vedea. Bine, eşti om cumsecade. Acum ascultă-mă, nu pun pentru aceasta decât o condiţie.
— Care? Exclamă Filip nelinişstit.
— Aceea ca vânzarea să mi se facă, dacă se poate, cât mai curând cu putinţă.
— De astăzi chiar! Nu este nici o piedică.
— Înţelegi că, neavând decât puţine zile de stat aici, vreau ca cel puţin să mă bucur de noua mea cumpărătură.
— Astă-seară vă pot preda cheile.
— Bine! Astă-seară voi fi aici cu banii. Cât?
— Boierul Dandolo mi-a spus să cer zece mii de taleri, dar.
— Astă-seară voi fi aici cu cei zece mii de taleri. Să se pregătească hârtiile care mă vor face proprietar.
— Totul este gata şi nu aveţi decât să iscăliţi.
— Ah! Da, uitam să-ţi spun numele meu. Iată-l, zise Roland, scriind un cuvânt pe o hârtie, pe care o dădu bătrânului.
Apoi se retrase, repetând că se va înapoia pe seară.
După ce plecă, bătrânul Filip se grăbi să citească hârtia: „Ioan di Lorenzo, din Mantua”.
Roland ajunse la chei şi sări într-o gondolă zicând:
— La Canalul Mare.
În faţa palatului Imperiei îşi opri luntrea. Peste câteva clipe, pătrundea în palat şi spunea feciorului care stătea în anticameră:
— Fii bun şi spune-i doamnei Imperia, că un străin doreşte s-o salute.
— Doamna este bolnavă, nu primeşte pe nimeni.
— Stăruie şi spune-i că aduc veşti de la o fiinţă care îi este scumpă.
Feciorul se înclină şi fără a pleca din anticameră, spuse câteva cuvinte unui alt servitor, care se îndepărtă. Se scurseră zece minute. După trecerea acestui timp, în care

Imperia, negreşit, se pregătise să-l primească pe străin, servitorul se înapoie zicând:

— Doamna este gata să-l primească pe domnul străin, dacă binevoieşte a mă urma.

Roland îl urmă pe servitor, care-l duse prin diferite camere pe care le recunoscu, şi-l lăsă la intrarea apartamentelor Imperiei, de unde îl conduse o cameristă.

Imperiei îi plăcea astfel să se înconjoare cu luxoase precauţiuni; nu puteai intra la dânsa decât după numeroase ocoluri, destinate să facă o părere bună despre rânduiala casei sale şi să îngăduie vizitatorilor să admire minunăţiile îngrămădite în saloanele ei.

În cele din urmă, Roland se văzu în faţa celebrei curtezane. Era pe jumătate culcată într-un jilţ mare de lemn de cedru, tapiţat cu perne de mătase. Îmbrăcată într-o rochie albă, largă şi fâlfâitoare, cu minunatul ei păr despletit, palidă şi cu înfăţişarea ostenită, Imperia căuta, până şi în durerea ei sinceră, să ia atitudini de ademenire. Dar în acea clipă, aceste atitudini erau cu totul instinctive.

Ea-l privi cu ochii înflăcăraţi pe străinul care se plecă în faţa ei, şi zise:

— Staţi, domnule. Mi s-a spus că voiţi să-mi daţi ştiri despre o persoană care îmi este scumpă, şi nu ştiu ce speranţă smintită s-a ridicat în inima mea. Nu e decât o fiinţă pe lume, care să-mi fie scumpă.

— Fiica dumneavoastră, nu-i aşa, doamnă?

Ea îşi împreună mâinile, fără să poată rosti o vorbă, şi această mută rugăminte era mai mişcătoare decât orice cuvânt de durere. În această clipă de chin, curtezana dispăru şi faţa Imperiei se înnobilă cu acea curată rază a maternităţii care pare atât de suverană pe fruntea femeilor. Roland o examină cu o adâncă luare-aminte. Venit cu inima rănită, venit s-o facă să sufere pe femeia asta, după urma căreia suferise atât de mult, şovăia acum.

— Domnule, bâlbâi în cele din urmă curtezana, dacă ştiţi orice-ar fi, vorbiţi repede!

„Ea suferă cu adevărat!” se gândi Roland. Trebuie luat aminte că Roland, meşter în a-şi transforma faţa, nu era mai puţin meşter în a-şi schimba vocea. În limba italiană, e de altminteri lucru destul de uşor, dialectele variind după ţinut şi ţinut. Adoptase graiul mantovan, care pe atunci mai ales, se deosebea foarte vădit de acel veneţian. Deci, Imperia era departe de a bănui, că acest străin şi secretarul Aretinului nu era decât una şi aceeaşi persoană.

— Doamnă, zise el, ceea ce ştiu eu, va fi de ajuns, sper eu, să îndulcească durerea ce-o văd zugrăvită pe chipul dumneavoastră. Mai întâi vă pot afirma că fiica dumneavoastră, Bianca, este sănătoasă şi teafără.

Imperia se apropie de străin şi-i strânse mâna.

— Fiţi binecuvântat, zise ea cu o aprindere foarte rară la dânsa. Ceea ce-mi spuneţi, mă izbăveşte. Simt că renasc. Dar cum aţi aflat lucrul acesta? Iertaţi-mi aceste întrebări, domnule, cine v-a putut spune lucrul acesta? În sfârşit, cine sunteţi dumneavoastră? Nu v-am văzut niciodată la Veneţia.

— Doamnă, întrebările dumneavoastră mi se par foarte fireşti şi nu am ce le ierta. Mă numesc Ioan di Lorenzo şi sunt din Mantua. Am făcut de curând o călătorie spre Germania şi-mi propuneam să trec prin Trevise, când nu departe de Mestre, întâlni ieri în cale pe unul dintre prietenii mei. Nu cred că n-aţi auzit vorbindu-se despre faimosul Aretin?

— Îl cunosc. Continuaţi! Zise Imperia gâfâind.

— Ei bine, el are un secretar, bărbat cu mult spirit şi o ciudată dispoziţie. Închipuiţi-vă, acest vrednic Paolo.

— Paolo! Maestrul Paolo! Exclamă curtezana.

— Este prietenul meu. Spuneam aşadar, că acest cumsecade Paolo, care putea trăi fericit şi paşnic, şi-a luat un fel de misiune în lumea asta; precum vă spun e de o frumoasă inteligenţă, cam năstruşnică însă, are idei ciudate.

— Îl cunosc! Exclamă Imperia cu o înăbuşită nelinişte. Şi ce însărcinare şi-a luat el?

— Aceea de a căuta în juru-i pe acei care au un strigăt de durere, cel puţin atâta cât este îngăduit s-o facă un om.

— Sublimă însărcinare! Spuse Imperia palpitând. L-am văzut pe maestrul Paolo, i-am vorbit şi am ghicit în el un caracter nobil.

— Hm! Nu prea trebuie să se încreadă omul în aparenţe.

— Ce vreţi să spuneţi?

— O să înţelegeţi şi o să prindeţi tot firul ciudăţeniei din acest caracter ce-l preamăriţi.

— Vorbiţi, domnule, exclamă curtezana cu o crescândă nelinişte. Tot ce pot spune din partea mea este că aveam în acest om o încredere nemărginită. Să mă fi înşelat oare?

— Nu, doamnă! Pot să vă afirm că prietenul meu Paolo este vrednic de toate încrederile: numai că are un fel de a înţelege lucrurile care, nu sunt poate a întregii lumi şi a lumii dumneavoastră. În sfârşit, pe scurt spus, îl întâlnii deci, şi după ce ne-am îmbrăţişat, căci nu ne văzusem de multă vreme, îmi arătă în trăsura lui o fată de o strălucitoare frumuseţe.

— Bianca!

— Într-adevăr acesta este numele acestei fete. Atunci iată ce-mi istorisi el. Copila aceasta trăia cu mama ei la Veneţia.

— Eu.

— Cu mama ei, continuă Roland, repet întocmai termenii de care s-a servit prietenul meu, şi-i foarte important lucru ca în împrejurările destul de serioase de care vorbesc, să nu schimb nimic.

— Spuneţi, domnule, exclamă Imperia cu un fel de amară demnitate. Sunt curtezană şi obişnuită să aud totul.

Roland se aplecă tresărind. O clipă închise ochii, ca şi cum ar fi avut de luat în sine o grabnică hotărâre. Apoi continuă:

— Mama era destul de orbită de dragostea ei de mamă, unica ei scuză, ca să nu vadă ce nepotrivire, ce primejdie era să păstreze în casa ei această curăţenie îngerească şi neprihănită ce se numeşte Bianca. M-aţi înţeles, doamnă?

— Vai! Gemu Imperia împreunându-şi mâinile.

Pentru a doua oară, la acest strigat de durere omenească, la această expresie de dureroasă demnitate, Roland tresări.

— Continui, zise el, sau mai curând Paolo vorbeşte prin gura mea. Înspăimântătorul pericol la care era expusă Bianca lângă mama ei, se lămuri într-o bună zi. Un bărbat, o dihanie de om, văzu această copilă şi zămisli pentru dânsa una din acele grozave patimi ce nu se dau înapoi din faţa nici unei fărădelegi.

— Bembo! Îngrozitorul Bembo!

— Acesta este numele ce mi l-a spus Paolo. Se pare că omul este cardinalul, episcopul Veneţiei?

— El este!

— Acest Bembo se hotărâse s-o răpească pe Bianca. Prietenul meu hotărî s-o scape pe fată. Din nenorocire, când el voi să lucreze, era prea târziu; Bembo îşi întinsese plasele. Bianca fu răpită.

— Dar prietenul dumneavoastră o izbăvi, nu-i aşa? O, spuneţi!

— Ceea ce începusem să vă spun doamnă, şi v-o repet, Bianca nu are să se mai teamă de nici o primejdie. Paolo fu de faţă la răpire, îl urmări pe Bembo pas cu pas, îl provocă şi-l ucise.

— Bembo este mort! Răcni Imperia fremătând de bucurie.

— Da, şi dumneavoastră şi Bianca, sunteţi pentru totdeauna izbăvite de omul acesta.

— Dar atunci, reîncepu Imperia cu o voce tremurătoare, pentru ce nu mi-a înapoiat-o prietenul dumneavoastră pe fiica mea? Ce mai aşteaptă?

Roland tăcu o clipă. Poate că se dădea în el o ultimă luptă. În cele din urmă spuse cu o voce aşa de mohorâtă, încât o făcu pe Imperia să îngheţe de spaimă.

— Prietenul meu a socotit că, după ce a izbăvit-o pe fiica dumneavoastră de Bembo, s-o scape şi de dumneavoastră.

— De mine? De mine, mama ei!

— V-am spus caracterul ciudat al lui Paolo. El m-a asigurat că smulgându-v-o pe Bianca.

— Mi-a smuls-o pe fiica mea! Ah, asta-i acum! Socoate s-o păstreze la sine?

— Da, doamnă!

— Şi să n-o mai văd?

— Poate!

Imperia izbucni într-un hohot de râs sălbatic.

— Prietenul dumneavoastră e nebun, domnule! Spuse ea cu înfrigurare. Şi dumneavoastră sunteţi nebun, dumneavoastră, care veniţi să vestiţi o mamă, că n-o să-şi mai vadă fiica. Iată dar cine sunt virtuoşii noştri! De ruşine, înlocuind gândirea mea cu gândirea lor, ei vor să pună pe fiica mea la adăpost! Şi cine v-a spus, domnule, că fata mea ar fi expusă aici altui pericol decât acela ce-a ameninţat-o o clipă şi care putea să ameninţe pe orice altă fată! Ah, mizerabilii! Ei vor să o scape pe fată şi ucid pe mamă! Cine ştie? Ei ucid poate şi pe fiică! Deoarece Bianca mă iubeşte, domnule, va muri din cauza acestei despărţiri! Dar nu ştiţi ce sunt în stare să fac! Voi răsturna lumea, îI voi găsi pe Paolo al dumneavoastră. Şi atunci vai de el!

Imperia izbucni în hohote de plâns. Roland o lăsă să plângă, o contemplă cu o privire serioasă şi melancolică.

— Iertaţi-mă, domnule, reîncepu curtezana, vă învinuiesc, dar e ceva atât de groaznic.

— Lăsaţi-mă să sfârşesc, doamnă, spuse atunci Roland.

— Vorbiţi, zise Imperia agăţându-se de o vagă speranţă.

— Prietenul meu a socotit că, nu numai că trebuia s-o scape pe fiica dumneavoastră, dar că trebuie să vă pedepsească şi pe dumneavoastră.

— Să mă pedepsească pe mine!

— Da! Pare-se că aţi săvârşit odinioară o fărădelege ce i-aţi mărturisit-o.

Imperia sări în sus.

— Şi cu ce drept se ridică el ca judecător? Cu ce drept, după ce mi-a surprins taina vieţii mele, pretinde să se servească de asta, ca să mă lovească?

Roland se scula. Ochii lui ardeau ca nişte văpăi pe faţa lui de o fioroasă nemişcare.

— Invocaţi dreptul?! Spuse el cu o voce scăzută şi fluierătoare. Să vorbim deci, deoarece rostiţi acest cuvânt. Când un om a fost smuls din lumea celor vii, pentru ca să fie închis şase ani într-o groapă adâncă, unde era să înnebunească de durere, unde mai să moară de foame şi de frig, unde fiecare clipă a nefericitei sale vieţi a fost un strigat al deznădejdii, unde s-a putut crede părăsit de lume şi aruncat într-o noapte veşnică, atunci când omul acesta, reîntors printre cei vii, află că totul este pierdut: tată, mamă, iubită, nu mai vorbesc de avere, de înalta situaţie ce-o ocupa, când regăseşte făpturile iadului, care au vrut, au conlucrat şi pus la cale cu răceală nenorocirea lui, credeţi că nu are dreptul să se ridice în faţa ticăloşilor ce i-au făcut o viaţă de blestem, şi să le spună: e rândul vostru să suferiţi cu carnea şi sufletul vostru; e rândul vostru să plângeţi, să hohotiţi de plâns, şi deoarece niciunul dintre voi nu s-a milostivit de mine, nu aşteptaţi să-mi fie milă, nici să am îndurare faţă de voi!

Imperia ghemuită în fundul jilţului ei, palidă, tulburată de un tremur convulsiv, se uita cu nişte ochi holbaţi de groază la omul acesta, care vorbea astfel.

— Cine eşti dumneata? O, cine eşti? Bâlbâi ea.

Pe neaşteptate, Roland îşi recăpătă tot sângele rece.

— Nu-i vorba de mine, doamnă, ci de prietenul meu Paolo. Nu fac altceva decât să repet, ceea ce mi-a destăinuit el. Sunteţi una din acele urâcioase făpturi ce l-au osândit? N-o ştiu! Este el însuşi omul care a suferit, sau nu e decât moştenitorul unei răzbunări? Nici asta n-o ştiu. V-am răspuns pur şi simplu la chestiunile de drept ce le poate avea el. Poate că a aflat vreo fărădelege ce aţi săvârşit-o odinioară. Şi, ştiţi, crimele se plătesc mai curând sau mai târziu.

— Da! Providenţa, nu-i aşa? Rosti Imperia scrâşnind din dinţi.

— Nu, doamnă, spuse cu răceală Roland. Prietenul meu Paolo are în această privinţă o teorie foarte curioasă şi care n-ar putea să fie foarte exactă. Deci el spune, notaţi că nu mă îndeletnicesc cu înalta filosofie şi că nu sunt decât un ins ce transmit o vorbă, el spune că nu ştie ceea ce înseamnă cuvântul „providenţă”. Dar crede că bunătatea este cea mai înaltă expresie a inteligenţei. Cu alte cuvinte, cu cât o făptură e mai inteligentă, cu atât mai mult cultivă bunătatea. La cei răi, la stricaţi, în ciuda aparenţelor, este o meteahnă a spiritului: criminalul nu poate fi de o înaltă inteligenţă, căci altfel n-ar fi criminal. Poate fi într-adevăr înzestrat cu talent, dar întotdeauna un colţ al creierului său rămâne tulbure. De aici greşelile de neînlăturat săvârşite de criminal. De aici vine faptul că, mai curând sau mai târziu îşi ispăşeşte crima, deoarece n-a putut fi destul de inteligent, ca să prevadă totul.

Roland rostise cu o linişte sălbatică această ciudată lecţie de filosofie.

Imperia îl privea clătinând din cap. Era zdrobită de oboseală. Se simţea prinsă într-o îngrozitoare înlănţuire. Sânul i se ridica sub sforţarea unui spasm dureros.

— Şi dacă aş mărturisi! Spuse ea cu un hohot de plâns, dacă aş cere iertare! Nu se poate avea milă de o mamă! O, gândeşte-te, domnule, că fiica mea este tot ce am pe lume! Măgulită, linguşită, veştejită, dispreţuită, trec printre admiraţii şi dispreţuiri, fără să le văd. Eu nu o am decât pe fiica mea! Dacă mi-o smulge, se săvârşeşte o crimă. Se răspunde la o crimă printr-o alta! Să ia seama bine prietenul vostru, să ia la rându-i seama să fie omul cu o mândră inteligenţă, ce se crede a fi! Şi deoarece spune că inteligenţa supremă este bunătatea, să se întrebe dacă cea mai mare bunătate nu-i iertarea!

— Iertarea! Şopti Roland. M-am gândit la aceasta! Dar am suferit prea mult. Sufăr încă prea mult!

Aceste cuvinte îi scăpară fără să-şi dea seama.

Imperia nu le auzi, adâncită cum era în aşteptarea între speranţă şi deznădejde.

— Doamnă, reîncepu atunci Roland, socotesc că însărcinarea mea este ca şi sfârşită, mă mulţumesc a rezuma situaţia dumneavoastră şi aceea a vrednicului meu amic. Paolo a fost destul de fericit că a scăpat pe Bianca din mâinile lui Bembo; dar crede că e mai bine să nu v-o înapoieze.

— Ticăloşie! Ticăloşie! Şi dumneavoastră sunteţi un ticălos, dumneavoastră, domnule, omul cinstit, care vă puteţi coborî la astfel de planuri!

Acest ţipăt scăpă din gura curtezanei.

Roland se sculă, se ploconi ca pentru a-şi lua rămas bun şi adăugă:

— Cred că pot să vă spun, doamnă, că prietenul meu îşi face datoria de a vă comunica veşti despre fiica dumneavoastră. Dar îl ştiu îndărătnic.

— N-o s-o mai văd pe Bianca mea! Fiţi blestemaţi amândoi! Şi blestemat să fie şi acest Roland Candiano pe care l-am iubit! Da, Roland Candiano, mizerabilul! Căci pe seama lui lucrezi dumneata! El te trimite! El este acela ce-mi răpeşte copila, şi care-mi smulge inima!

La aceste cuvinte, la auzul acestui nume rostit pe neaşteptate în această ciudată convorbire, înfăţişarea lui Roland fu zguduită; înşfăcă pumnii Imperiei, aplecă asupra ei o faţă aprinsă şi cu voce răguşită, aproape sălbatică, mugi:

— Blestemaţi pe Roland Candiano! I-a fost destul contactul vostru necurat, pentru ca să fie de-a pururi blestemat! Aminteşte-ţi. Aminteşte-ţi ceea ce ai făcut, tu şi complicii tăi, omului acesta! Da, puţin câte puţin, inima mea se deschidea milei. Mila! Atunci când, dacă ai fi putut, m-ai fi gâtuit cu propriile tale mâini! Mila!

El izbucni într-un râs sălbatic.

— Suferă deci, plângi şi roagă-te! N-o s-o mai vezi pe fiica ta. Niciodată!

Imperia se prăbuşise în genunchi. Ochii săi holbaţi rămâneau aţintiţi cu o nespusă spaimă asupra acestui om. Ar fi vrut să ţipe, să se roage, însă nici un sunet nu-i ieşea din gâtul înăbuşit. După acest strigăt de mânie furioasă Roland se sculase, măreţ şi senin ca o statuie a pedepsei, aruncă spre nefericită o rece privire ca de gheaţă şi se îndepărtă încetinel. Timp de câteva clipe Imperia se luptă împotriva chinului şi a groazei care o doborau. În cele din urmă îşi veni în fire. Atunci se sculă dintr-o săritură şi luând-o razna prin palat, răcni:

— Arestaţi-l pe acest om! Este Roland Candiano!

Roland cobora în acel moment scările de marmură ale palatului. Merse fără grabă până la gondola ce-l aştepta şi care se îndepărtă cu repeziciune. Când servitorii Imperiei se năpustiră spre chei, Roland dispăruse.

Imperia intră iar în apartamentul său, unde stătu timp de o oră adâncită într-o atitudine de deznădejde, cu perindări de furie şi de mânie. Apoi avu cu sine însăşi o lungă convorbire. Deodată strigă pe una din femeile ei de serviciu şi-i ceru s-o îmbrace. Se îmbrăcă cu haine foarte serioase, aşa cum purtau matroanele, fără podoabe, nici giuvaeruri, şi ieşi escortată de un singur servitor. În curând gondola ei o lăsă în faţa palatului Dandolo şi peste câteva clipe se afla în faţa marelui inchizitor. Atunci îşi ridică vălul şi faţa i se ivi palidă, chinuită de o straşnică hotărâre.

— Nu ştiu dacă mă mai recunoaşteţi. Excelenţă, spuse ea. Nu ne-am văzut decât o singură dată, o să fie în curând şapte ani. Într-o împrejurare.

— De neuitat, răspunse înăbuşit Dandolo, şi vă recunosc, doamnă.

El o privi o clipă cu o posomorâtă curiozitate. Ea sta tăcută, tremurătoare, şi aşa de tulburată încât buzele ei nu puteau rosti nici un sunet şi apoi continuă:

— Întâia oară când ne-am văzut, doamnă, era în palatul dumneavoastră, unde mă târâse Altieri. Mai era cu noi Foscari, astăzi doge, şi Bembo, acum cardinal episcop. Era

pe la miezul nopţii, Roland Candiano fusese arestat, şi noi discutam acolo, ceea ce trebuia să facem cu dânsul, tatăl lui şi mama sa. Este aşa, doamnă? O aceeaşi învoială ne unea pe toţii. Şi deoarece vă văd aici, ghicesc că despre această învoială o să-mi vorbiţi.

— Da, Excelenţă, şi iată ceea ce vreau sa vă spun! Unul dintre aceia care asistau la scena ce-o reamintiţi, nu mai este. A fost ucis.

Dandolo nu făcu decât un gest de mirare. Se aştepta la orice, după ce-l văzuse pe Sandrigo. Atât numai, întrebă cu o voce morocănoasă:

— Care? Care dintre noi a fost lovit cel dintâi de Roland Candiano?

Imperia tresări foarte tare. Dandolo ştia aşadar, că Roland era la Veneţia! Şi nu făcea nimic! Nu-l aresta pe înfricoşătorul potrivnic, care, fără nici o îndoială, jurase să-i nimicească!

— Cel care a căzut, spuse ea, este Bembo.

— Cum de ştiţi lucrul acesta?

— De la Roland Candiano.

Ea îi spuse lucrul acesta cu simplitate, ca şi cum mintea ei ar fi fost târâtă dincolo de hotarele unde se manifestă spaima şi emoţia prin semne vădite.

Şi oricât de stăpân pe sine fu Dandolo, oricât de pregătit ar fi fost să afle totul, se îngălbeni şi începu să tremure, când curtezana adăugă:

— Roland Candiano a ieşit chiar acum de la mine.

Un oftat de adâncă descurajare umflă pieptul marelui inchizitor.

Atunci Imperia povesti în câteva cuvinte iubirea pătimaşă a lui Bembo pentru Bianca, amestecul secretarului Aretinului, răpirea fetei şi în cele din urmă convorbirea ce-o avusese cu omul ce se numea Ioan di Lorenzo.

— Şi acum, adăugă ea sfârşind, am convingerea că Paolo, secretarul poetului, Ioan di Lorenzo şi Roland Candiano sunt una şi aceeaşi persoană.

Dandolo se gândea adânc. Căuta o lumină în aceste întunecimi ce-l înconjurau, un fir ca să-l ajute să iasă din această încurcătură. Şi ca şi în noaptea precedentă, el şopti copleşit:

— Fatalitate!

Între timp, Imperia continuă:

— Iată începutul răzbunării lui Roland: Bembo ucis, fiica mea răpită, dispărută pentru totdeauna, asta-i lovitura de pumnal ce mi-o destină el mie! Nenorocire! Vai mie! Adăugă ea într-o furie de deznădejde ce-l făcu pe marele inchizitor să se înfioare. Pentru ce nu m-a ucis şi pe mine?

— Faceţi-vă curaj, doamnă! Zise Dandolo.

— Nu ştiţi ce înseamnă să ai o fiică, şi să fi concentrat asupra acestui cap adorat toată dragostea ce-o poţi simţi! Nu ştiţi deci, că fiica mea îmi era singurul ţel în viaţă, că vedenia îndepărtatei sale fericiri a fost singura care m-a susţinut până în ziua aceasta, mi-a îngăduit să şterg admiraţiile batjocoritoare cu care se copleşesc curtezanele! Mamă, aveam motiv să fiu! Despărţită de copila mea, nu-mi mai rămâne decât să îmbătrânesc într-un colţ şi să mor în păreri de rău şi lacrimi. O, omul acesta este într-adevăr puternic, domnule, deoarece a putut pătrunde în inima mea, deoarece printre atâtea pedepse, a ales pentru mine, pe aceea care mă lovea până în suflet! Ah, v-o jur că în acest moment moartea ar fi binevenită, şi numai speranţa că mă voi răzbuna, mă împiedică să nu mă arunc în canal, să sfârşesc cu o viaţă blestemată de aici înainte!

— Şi eu de asemeni am o fiică! Şopti Dandolo zguduit de această durere.

— Da! Repeta Imperia şi de aceea am alergat la dumneavoastră. Vin să vă spun că Roland Candiano n-a murit, cum s-a crezut; că s-a năpustit asupra noastră.

— Ştiam toate astea!

— O ştiaţi, şi nu m-aţi înştiinţat?

— N-o ştiu decât de astă-noapte! A venit cineva să-mi denunţe prezenţa lui Roland Candiano în Veneţia.

— Şi eu vă întăresc spusa. S-a numit prima dată Paolo. Acum îşi zice Ioan di Lorenzo. Luaţi seama, excelenţă! Dacă nu-l arestaţi pe omul acesta, luaţi seama să nu mă scoateţi din răbdări! Luaţi seama să nu asmut împotriva dumneavoastră patriciatul Veneţiei! Vreau pe fiica mea, m-aţi auzit? Şi dacă el a târât-o atât de departe, încât să n-o mai pot regăsi, vreau să mă răzbun. Vreau ca Roland să fie arestat şi vreau să fiu de faţă la interogatoriu. Să i se aplice tortura, dar să spună unde este fiica mea. O vreau. Şi dacă nu lucraţi, luaţi seama!

— Ei! Cine vă spune că nu vreau să-l arestez pe Candiano! Durerea vă rătăceşte mintea!

— Da, da, iertaţi-mă. Nu mai ştiu ce spun. Mi s-a părut. Am crezut că şovăiţi. Citeam în ochii dumneavoastră mai multă frică decât hotărâre. Dar aceasta-i curată nebunie, nu-i aşa, Excelenţă?

— Fiţi pe pace, zise marele inchizitor încercând să dea feţei sale expresia de tărie care era departe de sufletul său. În ceasul acesta toată poliţia Veneţiei este în picioare, până în trei zile Roland Candiano va fi în mâinile noastre.

— Trei zile! Este un timp foarte îndelungat!

— Haide, deoarece l-aţi văzut, faceţi-mi o descriere exactă a deghizării ce a adoptat-o. Ziceţi că-şi spune Ioan di Lorenzo?

— Da. Şi iată-i semnalmentele.

Imperia cu fruntea aplecată într-o mână, cu sufletul încordat, cu vocea răguşită, începu să dicteze, în timp ce Dandolo scria. Când lucrul acesta se sfârşi, curtezana se sculă, făcu odată cu salutul ei, un ultim gest de recomandare ameninţătoare, apoi se retrase.

În vestibul se încrucişă în cale cu un bătrân, care spunea cu nervozitate unui fecior de casă:

— Vesteşte-l pe stăpânul nostru că am găsit un cumpărător pentru casă, şi că trebuie să-i vorbesc cât mai curând.

Imperia ajunsă la gondola ei, dădu poruncă s-o ducă acasă. Apoi când gondola porni, schimbându-şi pe dată

părerea, strigă:

— Nu, la palatul Altieri!

Înainte de a o urmări pe Imperia în noul demers ce-l încerca, să ne înapoiem o clipă în cabinetul marelui inchizitor:

Se prăbuşise într-un jilţ mare, şi cu capul între mâini, se gândea:

— Ceea ce era nelămurit, se îndeplineşte aşadar! Se strânge cercul în jurul meu. Arestarea lui Roland nu mai e decât o chestiune de câteva ore! Cu neputinţă să ţin secretă această arestare! Şi acestă femeie care vine să-mi strige că o iubeşte pe fiica sa! Şi eu! Eu! O, Leonora! O văd ridicându-se înainte-mi şi cerându-mi socoteală de trădările şi minciunile mele! Este îngrozitor şi nici nu prevăzusem întâmplarea asta atât de grozavă. Sunt pierdut. Haide. Dacă m-aş omorî! Poate că aşa aş pune totul la cale!

Vru să se plimbe, să facă vreo câţiva paşi prin biroul lui, dar îşi dădu seama că se poticnea, că picioarele îi tremurau. Se aşează iar pe scaun.

În acest moment veni cineva să-l anunţe că bătrânul Filip, paznicul casei din insula Olivolo, cerea să-i vorbească şi că găsise un cumpărător.

El făcu un semn care însemna: „să aştepte”.

Se gândea la acest lucru. Şi totuşi, de câte ori nu dorise cu înflăcărare să scape de casa asta, care era încremenita-i remuşcare cu o faţă plină de multe blesteme.

Timp de o oră continuă să caute ieşirea din acestă situaţie, încetul cu încetul o nelămurită speranţă îi revenea încet, încet.

— Este cu neputinţă ca Roland să se lase prins pe neaşteptate. Şi eu din parte-mi, dacă izbutesc a-mi arunca agenţii pe o urmă falsă. Da, asta e. să-i dau timp să fugă. Să-l înştiinţez la nevoie! Şi atunci, cine ştie, dacă mulţumit cu moartea lui Bembo nu se va îndepărta pentru totdeauna!

Făuri un plan pe temeiul acestor primitive date. Viaţa încă s-ar mai putea orândui. Roland plecat, Leonora ar rămâne

în neştiinţă privitor la cele ce s-au întâmplat. ar sfârşi prin a uita!

Atunci îi reveni puţină linişte şi dădu poruncă să fie introdus îngrijitorul Filip.

— Ei bine, spuse el cu voioşie, aşadar ai găsit?

— Da, stăpâne!

— Ei bine, trebuie să vinzi cât mai curând. Cine este cumpărătorul?

— Un boier străin, care m-a tocmit ca paznic, spre a continua la Olivolo funcţiile ce le aveam. Şi dacă stăpânul îngăduie.

— Fă cum ţi-e pe plac, bătrânul meu Filip, numai să fii fericit.

— N-o să simt o mai mare fericire, decât aceea de a rămâne în vechea casă din Olivolo, spuse Filip voios.

— Totul e dar, cât se poate de bine. Te-ai înţeles în privinţa preţului?

— Acela ce l-aţi fixat este primit.

— Bun! Nu mai e de făcut altceva decât ca vânzarea să fie făcută cât mai curând.

— Stăpâne, este fixată chiar pentru astăzi. Astă-seară boierul acesta îmi va aduce suma, care peste o oră va fi în mâinile Domniei voastre.

— Bine. Vei păstra pentru tine două sute de taleri.

— Stăpânul e prea mărinimos, exclamă moşneagul ploconindu-se. Iată, am adus actul; Măria voastră nu are decât să-l iscălească.

Filip puse înaintea marelui inchizitor pergamentul, pe care acesta îl iscăli numaidecât. Apoi Dandolo îl citi, căutând cu o maşinală curiozitate numele aceluia care devenea proprietarul casei, unde se născuse fiica sa.

— Nu văd numele cumpărătorului, zise el.

— N-am voit să-l scriu, având mâna mai dibace la greblă la săpat, decât la condei. Dar am adus o hârtie, pe care boierul străin a scris numele său, pe care apoi stăpânul îl poate transcrie. Iată această hârtie!

Dandolo luă hârtia şi aruncă o privire. Se îngălbeni îngrozitor.

— El! Şopti dânsul îngheţat. El! O! Fatalitatea!

Şi rămase zdrobit, gâfâind, cu ochii hipnotizaţi de acest petic de hârtie, care nu conţinea decât acest nume: „Ioan di Lorenzo.”

Ioan di Lorenzo! Roland Candiano! Roland Candiano era misteriosul cumpărător al casei Dandolo!

Marele inchizitor ridică spre bătrânul Filip încremenit o posomorâtă privire, care părea că cere îndurare. Apoi dându-şi seama că atitudinea sa putea să pară ceva ciudat în ochii servitorului, bâlbâi:

— La ce oră trebuie să vină omul acesta?

— Astă-seară, stăpâne, pe la şapte, când s-o înnopta.

— Bine, lasă-mi actul. Ai să te înapoiezi după el peste două ore.

Bătrânul Filip se înclină şi se retrase.

Trebuie s-o urmărim acum pe curtezana Imperia, care după cum s-a văzut, dăduse poruncă gondolierului ei s-o lase la palatul căpitanului general.

Căror gânduri se supunea dânsa ducându-se astfel de la Dandolo la Altieri? Vom vedea.

Imperia străbătu întinsele saloane ale căpitanului general, asemănătoare cu nişte săli ostăşeşti, pline cu ofiţeri grăbiţi şi zgomotoşi. Pe cât de singuratic, tăcut, aproape fioros, era palatul marelui inchizitor, pe atât de însufleţit, de plin de viaţă şi de zgomotos era cel al lui Altieri. Un observator deductiv, pornind de la suprafaţa lucrurilor, ar fi înţeles că aceste două palate aşa de deosebite erau două feţe ale unuia şi aceluiaşi sentiment ce-i însufleţea pe stăpânii lor, şi dacă Dandolo se închidea în sine, Altieri căuta să se ameţească, dar fiecare din ei încerca să scape de o îngrijorare identică.

Aceste reflexii, Imperia nu şi le făcu străbătând anticamerele prin care o călăuzeau ofiţerii. Ea se văzu deodată în faţa lui Altieri care, posomorât, dispreţuitor, îi

arătă un scaun, se duse să se convingă că nu ascultă nimeni pe la uşi, apoi exclamă:

— Trebuie, doamnă, să se fi întâmplat un grav eveniment, ca să nu şovăi să vii aici ziua în amiaza mare. Gânditu-te-ai la tot ce se poate spune şi cugeta despre o atare vizită? Ne înţeleseserăm să nu ne mai vedem niciodată, după noaptea aceea.

— Noaptea când am întocmit falsa denunţare, nu-i aşa, domnule?

— Tăcere! Exclamă Altieri privind în juru-i cu groază. Se poate să fii auzită!

— De cine! De nişte soldaţi? Ce-i interesează!

— Nu! Nu de soldaţi! De o femeie!

— Leonora! Şopti înăbuşit Imperia.

Altieri făcu un semn de nerăbdare.

— Doamnă, vă rog, zise el, grăbiţi-vă a-mi arăta care este motivul acestei întrevederi?

Ea îl privi în faţă:

— Roland Candiano este în Veneţia, spuse dânsa încetişor.

În această clipă, de după un tapet se auzi un fel de geamăt înăbuşit, un ţipăt în care era groază, spaimă şi o nesfârşită mirare.

Dar acest ţipăt Imperia nu-l auzi fiind cu totul pradă gândului său de ură.

Altieri zguduit, nebun, zdrobit de înmărmurire nu-l auzi nici el!

Căpitanul general se învineţise. Gura lui se întredeschise ca pentru a da un strigăt, dar în realitate nu ieşi nici un sunet. Faţa lui exprima buimăceala, furia şi groaza, în cel mai înalt grad de exprimare a acestor simţăminte.

Într-adevăr Altieri avea adânca convingere că Roland se înecase în canal. Trăia cu această gândire, de care nu se lepădase niciodată.

Imperia văzu efectul de pomină ce-l producea ştirea ei.

— Ei bine, zise ea, găsiţi încă, domnule căpitan, că rău am făcut că am venit?

— Trebuie. Să alerg. la marele inchizitor, bâlbâi Altieri pământiu la faţă. Să-l înştiinţez.
— S-a făcut!
— Toată poliţia să fie în picioare.
— Asta trebuie să se fi făcut. În ceasul acesta.
— Să-l vestim pe doge.
— Este treaba dumneavoastră!
— Să-l înştiinţăm pe cardinalul Bembo.
— Este mort!
— Mort? Bembo!
— Ucis, asasinat de acela care vine!

Altieri se sculă, se duse de luă două pistoale, le încărcă, le aşează pe o masă din faţa lui. Apoi se pipăi, ca să se asigure că avea platoşa de zale, pe urmă ducându-se să deschidă uşa, aruncă o privire spre mulţimea de oameni înarmaţi ce-i năpădeau casa.

Numai atunci păru că se linişteşte şi se înapoie de se aşează pe scaun. Îşi şterse fruntea şi cu o voce răguşită, scurtă, rosti:

— Spuneţi-mi totul. Nu uitaţi nimic! Sau suntem pierduţi. Îl cunosc pe Roland. Dacă nu-l ucidem, răzbunarea lui va fi înspăimântătoare.

— Înspăimântătoare, acesta este cuvântul adevărat! Zise Imperia clătinând capul cu deznădejde. L-a şi lovit pe Bembo şi pe mine.

— Şi pe dumneavoastră? Cum?

— Smulgând pe fiică-mea! Adică rănindu-mi inima, stingându-mi sufletul cum ar stinge o lampă, făcând din mine o nenorocită, trup fără viaţă, nici lumină, nici iubire. Cea mai aprig lovită sunt eu!

— Haide, haide! Spuse cu înfrigurare Altieri. Trebuie să facem rânduială în toate acestea. Povestiţi-mi exact şi amănunţit ceea ce ştiţi.

Curtezana începu iar cu încetineală, cu exactitate, povestirea ce-o istorisise şi marelui inchizitor. Altieri o ascultă cu coatele pe masă, cu bărbia între mâini, încordat

într-o atitudine de adâncă luare-aminte, fără s-o întrerupă, nedând semn de viaţă decât printr-un uşor fior ce-l scutura din când în când.

După ce sfârşi povestirea, el se gândi îndelung, şi întâia lui vorbă fu aceasta:

— Pentru ce, după ce l-aţi înştiinţat pe marele inchizitor, aţi venit să mă vestiţi şi pe mine?

Imperia răspunse răspicat:

— Pentru că nu am încredere în Dandolo. Este un om slab, o figură enigmatică. Poate că m-am înşelat, dar mi s-a părut că-l văd şovăitor. Dumneavoastră ştiu că nu veţi şovăi.

Altieri îşi aminti atunci ciudata atitudine a lui Dandolo, din ziua când alergase să-i anunţe fuga lui Roland.

— Nici o îndoială! Se gândi el, Dandolo dă înapoi! Dar o să ştiu eu, cum să-l fac să meargă înainte!

Şi spuse cu glas tare:

— Nu! Nu, eu nu voi şovăi! Fiţi pe pace, doamnă. Unul dintre noi amândoi este de prisos. Unul din noi trebuie să moară. Şi v-o jur că acesta va fi el.

— Da, zise Imperia. Dar înainte ca Roland să moară, trebuie să ştiu unde a târât-o pe fiica mea. Gândiţi-vă la asta! Şi spuneţi-vă chiar, că dacă nu-mi înapoiaţi copila, pe dumneavoastră, Dandolo şi Foscari, vă fac răspunzători.

Curtezana rostise aceste vorbe pe un ton de o atât de sălbatică hotărâre, încât căpitanul general avu un fior. Se plecă, în semn de aprobare categorică, şi însoţi pe Imperia, care se retrăgea.

— Treceţi pe aici, spuse el deschizând uşa. Drept înainte, jos la scară, veţi ieşi fără să fiţi observată. Şi pentru restul, bizuiţi-vă pe mine!

— Mă bizui! Spuse Imperia ameninţătoare.

Şi se îndepărtă.

Altieri închise uşa şi avu un zâmbet fioros, alintându-şi mânerul pumnalului.

— El întâi, şopti el, ea după aceea.

Şi în toată graba se duse la Dandolo, escortat de şapte, opt dintre cei mai viteji locotenenţi ai săi. Ajunse până la cabinetul de lucru al marelui inchizitor, a cărui uşă o deschise fără a se mai anunţa prin uşierul de serviciu, care rămase cu totul zăpăcit de o astfel de lipsă de la regulile asprei etichete ce domnea în acest palat.

După plecarea bătrânului Filip, Dandolo rămăsese aplecat pe pergamentul pe care trebuia să scrie el însuşi numele lui Ioan di Lorenzo, adică a lui Roland Candiano. Urmărise firul posomorâtei sale gândiri, şi maşinaliceşte, aproape fără să ştie ce face, sfârşise prin a scrie numele în locul lăsat liber pe actul de vânzare.

Nu se oprise la nici o hotărâre, lăsându-se răpit de un puhoi de disperare, ba începând a nădăjdui că visul cel rău s-ar împrăştia.

Fără veste intră Altieri, închizând cu grijă uşa şi spunând:

— Domnule mare inchizitor, vin să vă informez că Roland Candiano este în Veneţia, unde se ascunde sub numele de Ioan di Lorenzo. Ce credeţi că trebuie să faceţi de astă dată?

Dandolo rămase încremenit, cu ochii pironiţi pe actul, pe care printr-o convulsivă mişcare încercase să-l ascundă şi pe care îl mototolea în mână.

Altieri zări pergamentul.

Văzu atitudinea înmărmurită a lui Dandolo.

Cu o rapidă intuiţie ce o avea în anumite clipe de omorâtoare ananghie, cu grosolănia firii sale furioase, înţelese că acea hârtie, pe care se rezema mâna răsucită a marelui inchizitor da cheia unei ghicitori, înţelese că trebuia să-l citească; mâna lui înaintă şi se aşează pe pergament.

Cu ochii în ochii lui Dandolo, cu faţa aprinsă de ameninţare, el mugi:

— Hârtia asta.

— Domnule! Vru să protesteze Dandolo, încercând a se reculege.

— Vreţi să o ascundeţi?
— Este dreptul meu!
— Vreau să o citesc.
— Ceea ce faceţi, este de neînchipuit!
— Şi o citesc! Sfârşi Altieri, îngălbenind din cauza acestei neaşteptate ciocniri cu tatăl nevestei lui.

Înşfăcă cu furie pergamentul şi-l citi. La numele Ioan di Lorenzo, dădu un ţipăt înăbuşit. În acea clipă Dandolo trecu de la extrema hotărâre la nespusa îndrăzneală.

— Altieri, zise el, vrei să-mi smulgi prin violenţă un secret de stat. Am izbutit să întind o cursă lui Roland Candiano. Astă-seară el trebuie să vină în casa mea de pe insula Olivolo. Casa va fi împresurată. Omul va cădea în mâna mea. Dar gândeşte-te că o singură vorbă, o singură indiscreţie, ar putea pierde totul!

Altieri rămăsese îngândurat.

— Iertaţi-mi violenţa, zise el. Eram aşa de tulburat de această ştire extraordinară!

— Te iert, zise Dandolo întinzând mâna lui Altieri, şi schimbară în acelaşi timp o privire de ură şi neîncredere. Pot avea oare necaz pe bărbatul Leonorei? Dar de unde ştii?

— Am fost anunţat de Imperia.

— Da, ştiu. A ieşit de aici, crezând că mi-a adus o ştire, atunci când eu de cinci luni de zile îl urmăresc pas cu pas pe Roland Candiano, atunci când eu l-am atras la Veneţia, eu care am avut ideea de a-l împinge încetul cu încetul spre această casă, unde presupuneam că. Vechi amintiri, trebuiau să-l facă să vină negreşit.

La aceste aluzii la dragostea lui Roland pentru Leonora, spuse cu linişte, Altieri făcu un gest de furie.

— Dar nu ştii totul! Continuă Dandolo. Candiano este în fruntea unei adevărate oştiri. Comandă două mii de bandiţi înarmaţi. Are corăbii. Visează poate să atace Veneţia! Vezi scumpe amice, că este un adevărat secret de stat care este la discreţia dumitale.

— Şi fără nici o îndoială, spuse atunci Altieri cu o voce muşcătoare, dogele este înştiinţat.

Dandolo tresări.

— Dogele nu-i înştiinţat, zise el. Va fi timp să fie pus la curent, dacă-mi scapă Candiano.

— Bine, bine. Astfel toate măsurile sunt luate pentru diseară?

— Da, pentru diseară.

— În acest caz, nu vedeţi nici un rău în faptul că voi fi şi eu de faţă?

Dandolo aruncă spre Altieri o privire fulgerătoare, se stăpâni şi răspunse:

— Ajutorul dumitale, Altieri, nu va putea fi decât preţios. Astfel, pe diseară! La ce oră?

— La nouă precis.

Altieri strânse din nou mâna tatălui Leonorei şi se retrase mormăind:

— Cred că am sosit la timp!

În timp ce se petreceau toate acestea la marele inchizitor, o altă scenă se desfăşura în palatul Altieri.

După indicaţiile căpitanului general Imperia apucase printr-un întunecos culoar la capătul căruia se afla într-adevăr o scară cu câteva trepte ce ducea la o uşiţă făcută într-o parte laterală a palatului. Ea se întoarse grabnic şi se văzu în faţa unei doamne voalate.

— Vino! Spuse această femeie cu o voce slabă ca o adiere.

Imperia şovăi o clipă, aruncă în juru-i o privire de neîncredere. Dar necunoscuta o şi apucase de braţ, o târî şi o sili să intre într-o odăiţă retrasă.

Acolo ea îşi ridică vălul.

— Leonora! Şopti înăbuşit curtezana.

Da, era Leonora!

Cum de se afla ea în calea Imperiei? Ce voia dânsa?

Leonora îşi petrecuse dimineaţa zilei cum îşi petrecea toate dimineţile, toate zilele: în lucrări casnice. Cum spusese Altieri, era o gospodină model, nemulţumindu-se să

supravegheze, ci punând chiar ea mâna la treabă, fără zor, dar fără o clipă de răgaz şi de odihnă. Ai fi zis că ocupându-se într-una cu lucrări de rând, spera să se împiedice a se înălţa, a zbura în împărăţiile visului. Munca îndărătnică, smerită, aproape casnică, era într-adevăr nesecată. De îndată ce se simţea fără ocupaţie, înţelegea că o va cuprinde deznădejdea, că avea să izbucnească în hohote de plâns în faţa femeilor ei. Nu plângea decât noaptea, când în tăcere şi pe întuneric amintirile i se stârneau în suflet, şi aidoma unor năluci ce înconjoară căpătâiul unui muribund, se ridicau în jurul ei. Uneori, când inima îi era atât de plină încât amărăciunea se revărsa, ieşea în taină din palat, se ducea în insula Olivolo, se aşeza sub cedrul unde-i jurase Roland că o va iubi mereu; la miezul nopţii, oră când se despărţeau pe vremea când era fericită, se ducea, nu înseninată, ci mai întărită, ca să lupte împotriva acestui rău care-o surpa încetul cu încetul.

Deci în acea dimineaţă ea păru absorbită de gândurile sale. Apoi revenindu-şi cu totul în fire, se sculă, îşi scutură capul, se îndreptă spre o fereastră şi se sili să arate interes Veneţiei, care palpita sclipitoare şi aurită sub dezmierdările soarelui, în mişcarea gondolelor înzorzonate şi pestriţe ce se încrucişau pe Canalul Mare, ducând tineri boieri îmbrăcaţi în costume colorate, femei surâzătoare şi frumoase, toată fugarnica strălucire capricioasă şi de o atât de caldă culoare, căreia Tiţian i-a lăsat o amintire nepieritoare.

Era acolo poate de o oră, cu fruntea înflăcărată, sprijinită de geamuri.

Un stol de porumbei trecu prin aerul curat şi uşor al acestei luminoase dimineţi de iarnă veneţiană, la începutul ei, una din acele ierni aşa de plăcute, încât par a fi o dezmierdare a unei veri mai puţin fierbinte. Stolul de porumbei descrise un cerc mare, apoi se împrăştie fără veste, printr-o toană a acestor oaspeţi fermecători ai Cetăţii

Apelor. Doi dintre ei, rotindu-se, veniră de se aşezară prietenoşi pe colţul unei gondole, unde se odihniră.

Leonora urmărise maşinaliceşte cu ochii ei jocul păsărelelor prietenoase care sunt la Veneţia, ceea ce sunt la Paris vrăbiile neruşinate, îndrăzneţe, şi prietenoase.

Şi iată că gondola se apropie, se opri în faţa palatului, o femeie coborî din ea, străbătu în grabă îngusta trecătoare şi intră în palat.

Cu toate vălurile ei, Leonora recunoscu această femeie.

Fu mişcată de un îndelungat fior, se dădu înapoi de la fereastră, îşi duse mâna la inimă, ca şi cum ar fi primit cine ştie ce lovitură grozavă. Paliditatea ei obişnuită se făcu ca de marmură, o aspră încreţitură se ivi pe curba buzelor ei. Apoi cu o straşnică sforţare, îşi stăpâni tulburarea dezlănţuită în sufletul său.

Coborî atunci la parter, intră într-o odaie unde nu intrase niciodată.

O voce de femeie îi ajunse la ureche. Vocea spunea:

— Roland Candiano este în Veneţia?

Lovitura era aprigă! Leonora scăpă un ţipăt slab, ce păru un geamăt şi căzu leşinată.

Când îşi veni în fire, tot ce avea în sine ca energie şi voinţă, îl întrebuinţă ca să îndepărteze întrebările ce-o năpădeau încercând să asculte din răsputeri. Auzi o uşă care se deschidea şi se închidea. Înţelese că Imperia pleca. În toată graba, ca o nebună, îşi aruncă un văl pe cap şi o ajunse pe curtezană.

Acum cele două femei erau faţă în faţă.

Nu se mai văzuseră după îngrozitoarea noapte a arestării, aproape şapte ani scurşi!

Şi privirea ce-o schimbară ele, fu aşa de straşnică, atât de plină de ameninţări, încât li se păru că era continuarea acelei ucigaşe priviri de înfruntare ce-o schimbaseră odinioară. În faţa judecătorilor lui Roland!

Erau în picioare, gâfâind amândouă.

O fioroasă gândire, le înţepenea în atitudini şi le împietrea feţele.

Cea dintâi vorbi Imperia:

— Ce vrei de la mine?

— Vreau să-mi spui adevărul! Zise Leonora.

— Ce adevăr?

— Tot ceea ce ştii despre Roland. Iată ce mi s-a spus mie: graţiat, el a fugit din Veneţia, apoi că a murit. Toate acestea sunt numai minciuni. Adevărul! Vorbeşte!

— Şi dacă nu vorbesc?

— Mori!

Imperia fu zguduită de un râs înspăimântător.

Încetinel, Leonora scoase un stilet din sân şi zise:

— Ţi-o jur pe dragostea mea, că dacă tu nu-mi spui adevărul, te omor.

Imperia privi în jurul ei. Nu era în acea cameră nici o fereastră.

Era voinică, era înaltă, puternică, cu un bust bine dezvoltat. Leonora era mărunţică, zveltă, mlădioasă ca o trestie. Erau antiteza vie a frumuseţii romane şi a celei veneţiene, una toată numai voinicie, cealaltă eleganţă plăpândă.

Cu o bruscă mişcare curtezana se descotorosi de mantaua ce-i acoperea umerii şi se ivi cu mijlocul ei semeţ, cu şoldurile puternice. În acelaşi timp îşi descheie, mai degrabă îşi smulse, corsajul ce-i acoperea sânul tare, cioplit ca din marmură, şi scoase de aici un pumnal puternic.

Atunci ea ridică din umeri şi zise:

— Îmi faceţi milă, doamnă, dacă vă închipuiţi că Imperia poate veni dezarmată în casa Altierilor. Haide! Sau veţi fi un copil al morţii!

Drept orice răspuns Leonora îşi întinse braţul înainte şi împinse un zăvor puternic la uşă.

Atunci cele două femei se văzură cu armele faţă în faţă, ochi în ochi, şi aidoma unor dueliste ce se măsoară.

Urmă o serie de puneri în gardă. Fiecare din ele înţelese că nu va mai ieşi din această cameră decât moartă sau ucigaşă.

Făcuseră un pas una spre alta, atât de albe amândouă, aşa de ţepene, ca şi cum ar fi fost două statui de marmură, ce-ar fi fost înveşmântate şi aşezate în nişte ţinuturi sălbatice.

Pe neaşteptate curtezana făcu un gest fulgerător. Braţul i se ridică, arma fluieră, căzu jos. Femeia scăpă un urlet furios. În aceeaşi clipă mâna ei fu prinsă ca într-o menghină. Leonora văzuse lovitura venind şi dispreţuind să se ferească de dânsa, apucase pumnul potrivnicei.

În ce culme a urii şi disperării găsi ea puterea de pomină ce-o desfăşură în acel moment? Acest pumn ea îl ţinu în mâinile ei delicate şi fine, îl strânse, îl zori, îl împietri. Imperia dădu un strigăt de durere, arma îi scăpă, şi gâfâind, palidă, galbenă la faţă, se dădu înapoi, în timp ce Leonora îi implânta stiletul în gât.

Asta dură cât o sclipire de fulger.

Curtezana se dădu înapoi. Leonora înainta asupra ei. Deodată Imperia se împletici, căzu în genunchi.

În aceeaşi clipă Leonora fu deasupra ei şi ascuţişul stiletului său pătrunse în carnea gâtului de marmură, se pătă cu o picătură roşie, care ţâşni şi se rostogoli ca un rubin lichid.

Horcăind, dezarmată, înnebunită de groază, Imperia era lungită.

Leonora cu un genunchi deasupra ei, o ţinea bine cu o mână, una din acele mâini aşa de delicate, preschimbate în mână de oţel, şi cu cealaltă vârî pumnalul.

— Iertare! Mugi curtezana.

— Ai să vorbeşti? Spuse ea cu o voce, pe care nimeni n-ar fi recunoscut-o că este a ei.

— Da! Horcăi Imperia.

Stiletul se opri. Urmă o fioroasă clipă, în care i se păru Leonorei că puterile o vor părăsi fără veste. Se înţepeni, mai albă încă, mai ţeapănă, mai groaznică în sforţarea sa.

— Vorbeşte dar! Unde este Roland?
— În Veneţia. Sub numele de Ioan di Lorenzo.
— De când?
— Fără îndoială de la evadarea lui.
— Evadare? De unde?
Ea vorbea ca într-un vis fantastic şi urâcios. Şi răspunsurile îi veneau tot ca prin vis. Nu se oprea să cugete, să se mire, să alcătuiască.
— Din puţurile Veneţiei! Răspunse Imperia.
— Era în puţuri?
— Da!
— De când?
— Din noaptea arestării.
— Evadat, când?
— Acum vreo şase luni.
— De ce-ai venit aici?
— Să-l înştiinţez pe Altieri.
— Pe cine ai mai înştiinţat încă?
— Pe Dandolo.
— Pe tatăl meu. Bun! Ce au hotărât ei?
— Arestarea lui.
— Pe când?
— Cât mai curând.
— Asta-i tot ce ştii?
— Da! Totul!
Imperia horcăi acest cuvânt din urmă într-o suflare. Era istovită. Furia, ruşinea, groaza, dezorganizaseră această fire puternică şi leşină.
Leonora se sculă şi privi în jurul ei.
Automat, cu mişcări de maşină, cu linişte şi cu o precizie ce destăinuiau o încordare a minţii capabilă s-o fulgere, s-o omoare scurt, Leonora se îndreptă spre un tapet al unui perete, ridicat cu ajutorul unor frânghii de mătase. Cu stiletul ei tăie frânghiile, apoi se înapoie la Imperia, îi legă picioarele şi mâinile cu o eşarfă, îi astupă gura cu un căluş. Apoi imediat o apucă de amândoi umerii şi o târî într-o

cameră, închise uşa întorcând cheia de două ori şi veni de se prăbuşi pe o canapea.

Dar în aceeaşi clipă se sculă, duse mâinile la frunte şi gângăvi rătăcită:

— Nu! Nu! Nu trebuie să mor acum. Nu trebuie să înnebunesc astăzi!

Stătu aproape o oră gâfâind şi i se păru că n-a stat decât un minut.

În cele din urmă putu să umble.

Cu paşi greoi, ca şi cum arcurile umbletului s-ar fi zdrobit în ea, Leonora se îndreptă spre bucătărie. Şeful bucătarilor, care se afla acolo, văzu cu încremenire pe stăpână-sa deschizând un dulap unde se închideau lichiorurile, că umple o cupă şi că o goleşte dintr-o duşcă.

Acest întăritor, pe care aproape murind, îl căutase în chip instinctiv, o oţeli.

Puţină rumeneală îi veni în obraji, în timp ce pieptul îi ardea.

Atunci se urcă în apartamentul ei, se îmbrăcă fără grabă, coborî şi plecă din palat.

CAPITOLUL III – Miezul nopţii!

S-o lăsăm pe Leonora în prada acestei exaltări, singura care o mai susţinea, s-o lăsăm să meargă spre misteriosul ţel ce şi-l fixase, şi să ne înapoiem o clipă în biroul marelui inchizitor.

După plecarea lui Altieri, Dandolo trăise o oră îngrozitoare. Mintea lui şovăitoare plutea la bunul plac al hotărârilor extreme. Planuri nebune se perindau în închipuirea lui.

Se gândea la sinucidere! Se gândea să o omoare pe fiica sa. Da, pe fata asta pe care o adora, ca pe unica legătură ce-l ţinea legat de viaţă şi de care se temea ca de întruparea pedepsei trădării sale, ajunse în nebunia lui să privească moartea lui ca o uşurare.

Trebuie să spunem că el asculta cu groază această gândire.

Deodată, aşa cum se întâmplă în situaţiile sufleteşti împinse la extremă încordare, se potoli: adevărata dezlegare i se ivi pe neaşteptate.

Nu el, nu Leonora, erau aceia care trebuiau să moară!

Roland trebuia să moară!

Trebuia ca omorul să fie cât mai grabnic.

Nu trebuia o arestare; trebuia moartea!

Şi un nume se înfăţişă minţii marelui inchizitor: Sandrigo.

Se duse la fereastra care da pe chei, văzu un fel de luntraş, care lungit în gondolă, cu capul întors spre palat, părea că doarme.

Marele inchizitor făcu un semn.

Luntraşul se sculă numaidecât şi se apropie până sub fereastră. Dandolo se aplecă şi rosti:

— Sandrigo.

Omul cu un semn arătă că înţelesese şi se îndreptă cu grăbire. Peste douăzeci de minute banditul era în faţa marelui inchizitor.

— Vezi că mă ţin de cuvânt, exclamă Dandolo.

Banditul tresări şi întrebă:

— Aţi găsit urma lui Roland Candiano?

— Da, zise marele inchizitor cu voce posomorâtă.

Sandrigo nu făcu nici o mişcare, care să dea de gol bucuria lui. Numai ochii lui aruncară un fulger.

— Pentru când va fi? Întrebă el.

— Astă-seară. Să fii la zece seara în insula Olivolo.

— În ce loc?

— Lângă biserică.

— Bine. De la ora zece înainte voi fi sub portalul mare al Sfintei-Maria.

— Te voi lua de acolo.

— Şi o să mă lăsaţi să conduc arestarea? Întrebă banditul cu o voce răguşită.

— Deoarece ne-am înţeles, îţi spun că-mi ţin vorba.

— Bun! Iată unul. Va rămâne după aceea Scalabrino. Vom vedea noi. Deci, Excelenţă, pe astă-seară la ora zece, sub

portalul mare al bisericii Sfânta-Maria.

Sandrigo se retrase; marele inchizitor îl însoţi până la uşă. În clipa când banditul era gata să dispară, îi puse mâna pe umăr.

— Ah, aşa! Zise el. Sper că n-o să mergi mai departe decât trebuie?

— Ce voiţi să spuneţi? Mormăi Sandrigo tresărind.

— Că nu avem interes să-l prindem pe Candiano viu. Făgăduieşte-mi deci, că nu te vei lăsa târât de ura ta.

În acelaşi timp ţintea asupra banditului o privire înflăcărată. Sandrigo părea nehotărât; mâna lui strângea pumnalul.

— Ai înţeles? Reîncepu Dandolo. Jură-mi că nu vei trece peste drepturile urii?

La această ciudată cerere, Sandrigo tresări, privi la rându-i pe marele inchizitor.

Cei doi oameni rămăseseră astfel privindu-se câteva clipe ochi în ochi. În cele din urmă Sandrigo îşi întoarse privirea şi răspunse:

— V-o jur. Excelenţă, că nu voi depăşi drepturile urii mele.

Şi se îndepărtă cu repeziciune.

— Astă-seară, şopti atunci Dandolo, Roland Candiano va fi mort!

Ieşind de la Imperia, Roland ceru să fie dus la palatul lui Aretin.

— Te aşteptam cu nerăbdare, maestre! Zise poetul.

— Ai fost la palatul ducal? Întrebă Roland.

— Da, cu Bembo, pe care mă mir că nu l-am mai văzut după aceea.

Roland se aşeză într-un jilţ şi fără a observa ultima frază a Aretinului, reîncepu:

— Istoriseşte-mi aşadar vizita dumitale la palatul ducal; trebuie să fie ceva curios.

Aretinul rămase gânditor.

Punea în cumpănă foloasele ce le putea nădăjdui din partea dogelui şi serviciile ce i le putea face Roland. Îl privi

pe furiş şi-l văzu zâmbind.
— Vizită de puţin interes, începu el.
— Ei! Şi eu care credeam că dimpotrivă, între dumneata şi doge s-au schimbat vorbe nespus de serioase! Vezi cum se mai înşeală omul.
— Ştii că l-am văzut pe doge! Exclamă Aretinul înspăimântat.
— Vezi bine!
— Aşadar ştii totul! Aşadar eşti un vrăjitor.
— Nicidecum şi ai să vezi cât e de uşoară în astfel de ocazii ştiinţa mea. Te întrebai mai adineauri ce s-a întâmplat cu scumpul dumitale prieten Bembo?
— Da şi privitor la asta, o să-ţi fac cunoscut că trebuia să cinez cu dânsul.
— De prisos! L-am poftit pe Bembo să petreacă un oarecare timp într-o încântătoare vilă ce-o am prin împrejurimile Veneţiei. Şi în acest moment chiar, el este la mine. Şi el este acela care mi-a spus că dogele Foscari te-a primit.
— Bembo ţi-a spus asta! Zise Aretinul încremenit.
Continuând să zâmbească, Roland făcu un semn afirmativ cu capul.
— În acest caz, reîncepu Aretinul, ţi-a spus totul? De ce întrebi?
Roland încetă să mai zâmbească. Se sculă şi mergând spre Aretin, îi puse mâna pe umăr.
— Maestre Aretin, zise el, mi se pare că uiţi înţelegerea noastră.
Poetul îl privi pe Roland. Şi fără îndoială expresia feţei ce-o văzu, îl înspăimântă, căci bâlbâi:
— Sunt gata să-ţi răspund, stăpâne.
— Ei bravo! Exclamă Roland reluându-şi locul în jilţ. Îmi spuneai deci, dragă poete, că excelentul nostru prieten, Bembo te-a condus la doge, care ţi-a făcut o încântătoare primire?

— Primire măgulitoare. Dogele m-a onorat cu încrederea sa, până acolo încât mi-a împărtăşit gândurile sale şi m-a numit ambasadorul lui.

— Ambasador! Ei drace! Toate laudele mele. Şi pe lângă cine această ambasadă?

— Pe lângă Ioan de Medicis.

— Pe lângă „Marele Diavol”? Exclamă Roland atent.

— El însuşi! Sunt însărcinat a-i transmite propunerile sale, pe care am jurat să le ţin tainice.

— Pentru toată lumea, afară de mine.

Palid şi nehotărât Aretinul exclamă atunci:

— Uite, maestre, cere-mi tot ce vei vrea, afară de asta!

— Tot ce aş vrea?

— Da, totul! În afară de a trăda însărcinarea ce mi s-a încredinţat.

— Foarte bine. Atunci îţi cer viaţa!

— Viaţa mea? Gângăvi Aretinul tremurând.

— Drace! Te-am smuls vitejilor bandiţi, pentru care însemnai o sumă mare. Mă căiesc de greşeala ce-am făcut-o neîndreptăţind pe aceşti nenorociţi. Pur şi simplu dar, te voi înşfăca, te voi lega, îţi voi pune căluş la gură şi te voi duce chiar în locul de unde te-am luat, şi să te dau acelora pe care i-am furat.

— Furat! Spuse cu jale poetul.

— Sau nu-i un adevărat furt? Reîncepu Roland sculându-se. La revedere, maestre Aretin. Ţine-te bine, şi la nevoie aleargă de te pune sub ocrotirea dogelui, căci înainte de a se însera, vei fi răpit, şi mâine te voi înapoia bandiţilor din strâmtorile Piavei.

Roland făcu trei paşi.

— Opreşte-te, stăpâne! Exclamă Aretinul scos din fire.

— Eşti hotărât să vorbeşti?

— Tot ce vei vrea, stăpâne!

— Ia să vedem, cât trebuie să capeţi pentru însărcinarea dumitale?

— Cinci mii de ducaţi în total. Am şi primit jumătate.

— Bun! Astă-seară cei cinci mii de ducaţi vor fi la dumneata acasă. Ceea ce ai primit, va fi un mic supliment.

— Ah, stăpâne!

— Şi acum, spuse cu seriozitate Roland, vorbeşte. Nu te gândi că altă dată aş fi dispus să am atâta răbdare ca astăzi. Am făcut o învoială. Îmi ţin cu străşnicie învoiala. Ţine-o şi dumneata pe a dumitale. Ţi-o jur că de zece minute viaţa dumitale n-a atârnat decât de un fir de păr.

Aretinul galben ca ceara făcu un semn că se supune.

— Te ascult. Zise Roland cu o voce scurtă.

Aretinul începu atunci a povesti cuvânt cu cuvânt şi amănunt cu amănunt întrevederea cu dogele Foscari. Dezvălui latura politică a misiunii sale, după ce-i arătă termenii, şi Roland nu se putu stăpâni să nu admire rafinata inteligenţă a acestui om.

— Fără a se îndoi, se gândi el, a pus mâna pe un diplomat de primul rang. Este drept că acest diplomat i-a fost dat de Bembo, care se pricepe în de-alde astea.

Între timp Aretinul, sfârşindu-şi povestirea, aştepta curios, ceea ce va hotărî Roland şi se gândea din parte-i:

— Hotărât lucru, mă leg de norocul acestui om. Nu ştiu cine este, nici ce vrea dar, ce-mi pasă în fond? Mi-a scăpat viaţa şi-mi dă cinci mii de ducaţi. Devin mai mare şi mai puternic decât dogele; este în el un suflet mare şi o minte formidabilă. Am putut face să tremure regi, el este la adăpostul penei mele. Da, iată-mi stăpânul. Aici e Rubiconul meu, şi astfel ca Cezar, pot exclama: „Alea jacta est!”

Şi spuse cu glas tare:

— Ei bine, stăpâne, ce hotărăşti? Trebuie sau nu să îndeplinesc însărcinarea dată de doge?

Această întrebare ce arăta o definitivă supunere atât de deplină a Aretinului, aduse un palid zâmbet pe buzele lui Roland.

— Foscari se înşeală, spuse cu seriozitate acesta din urmă. Veneţia trebuie să rămână Veneţia. Zidită în afara Italiei, legată numai cu porturile lumii, ea trebuie să rămână

Oraşul Apelor. De pe mare îi vine gloria; spre mare, nu spre uscat, trebuie să se întoarcă.

— Pentru ce, stăpâne? Exclamă Aretinul. O lecţie de înaltă politică auzită din gura dumitale trebuie să fie tot atât de interesantă ca şi o baladă ieşită din pana mea, adăugă el cu acea înfăţişare de mândrie, sub care îşi ascundea adevăratele-i sentimente.

— Nu există o înaltă politică, nu e decât o politică mică. Există pe de o parte oameni ce stăpânesc şi-şi dispută puterea, adică dreptul de-a împila fără primejdie, iar pe de altă parte mulţimi de oameni scufundaţi în neştiinţă şi care vor fi jucăria luptelor tiranilor, atâta timp cât mulţimile nu vor fi înţeles rostul larg şi viu al acestui cuvânt care rezumă evoluţia omenească, libertatea.

— Libertatea! Repetă Aretinul cu o mirare amestecată cu respect.

— Veneţia, continuă Roland, este Atena Italiei. Ursitele ei o călăuzesc la un viitor de artă, de poezie, de ştiinţă plăcută. Veneţienii sunt un popor cu spirit liber, sceptic, dar capabil de lucruri mari pentru libertate. Atena muri în ziua când vru să robească Grecia. Veneţia va intra în neant, când va înceta să fie oraşul mării, inteligent, prieten al artelor şi năzuind la un model de societate a tuturor cetăţenilor vieţuind o aceeaşi viaţă, în întregime consfinţită comerţului şi artelor. Da, Veneţia poate da lumii o mare pildă. Ea poate să-i arate cum trebuie să scape un popor de tirani, de cuceritori, de fiare veninoase ce se furişează prin ierburile înalte ale civilizaţiei, de carnivorele nefolositoare din care e făurită această seminţie omenească. Când un popor va fi făcut să înţeleagă că, gloria nu-i pentru un ins ca să stăpânească pe semenii săi, ci ca să le fie de folos; că gloria nu înseamnă pentru un popor să-şi robească vecinii, ci să le dea pilda unei vieţi fericite în libertate, atunci se va îndeplini marea şi sfânta operă. Asta-i opera ce-o visez eu pentru Veneţia, maestre Aretin!

El se sculă şi începu să se plimbe tulburat.

— În ziua aceea, adăugă el, nu vor mai fi prinţi, căci niciunul nu va mai avea interes să facă rău. Nici Sfatul celor Zece, nici inchiziţia, pentru că nu va mai fi nimeni de lovit. Nici tirani, fiindcă popoarele îşi vor păzi libertatea, ca pe cea mai scumpă dintre comori, nici nenorociţi osândiţi la o moarte înceată prin puţuri, nici preoţi impunând minciuna, pentru că singura religie va fi cultul omului în om, adică cultura bunătăţii sale prin inteligenţa lui, a inimii şi minţii lui. Ah, nu mă pricepi!

Tăcu pe neaşteptate, fremătând, apoi reîncepu cu răceală:

— Maestre Aretin, misiunea ce trebuie s-o îndeplineşti pe lângă Ioan de Medicis, o voi îndeplini eu însumi. În acest timp vei sta ascuns în palatul dumitale, şi la înapoierea mea, îţi voi da răspunsul „Marelui Diavol” către dogele Foscari.

Mişcat, ameţit de puţinul ce-l întrezărea, Aretinul se înclină adânc înaintea lui Roland. Crezu că i-a pătruns toată taina, că l-a înţeles.

Roland se gândea cu amărăciune că acest vis încolţit în noaptea temniţelor, în cuptorul suferinţelor, n-o să aibă timpul să-l îndeplinească, că viaţa lui aparţinea unui alt vis, posomorât şi grozav, visul său de răzbunare!

Sigur, de aici înainte, de la supunerea Aretinului, se retrase şi reintră în acea casă veche din port, unde sălăşluise odinioară Juana, unde murise mama lui!

Acolo venea el acum, ori de câte ori simţea că inima lui stă la îndoială, că i se înăcreşte sufletul, şi că valuri de amară deznădejde i se urcă în creier. Nu schimbase nimic în cele două odăiţe. Patul în care murise Silvia, era mereu acolo. Nu se mai culca în el niciodată nimeni. Pe o masă erau aşezate în bună rânduială cele câteva lucruri de care se servise Silvia. Era mai ales un pahar de rând, din care-i plăcea lui Roland să bea, gândindu-se la biata bătrână moartă, pentru că-l crezuse mort pe dânsul.

Sosind aici, se aşează pe un scaun, şi cum îi era foame şi sete, mâncă o bucată de pâine şi bău un pahar de apă din faimosul pahar.

Se gândi că în curând trebuie să vină ora, când avea să se retragă în insula Olivolo; într-un sac, cei zece mii de ducaţi, preţul cumpărării, îl aşteptau pe Roland, care se hotărâse să-şi petreacă noaptea în casa Dandolo. Aştepta această înfricoşătoare încercare, cu o înfrigurată nerăbdare, şi şoptea:

— Bembo este pedepsit, Imperia e pedepsită. Foscari, Altieri şi Dandolo vor cunoaşte în curând ce mână se va abate asupra lor, în clipa când se vor crede tare puternici şi fericiţi. Dar ea! O, Leonora, din pricina ta sufăr cel mai mult! Tu ai fost cea mai vinovată, deoarece în tine mi-am pus toată încrederea, viaţa mea întreagă!

Încă o dată mai îndepărtă el din mintea sa trebuinţa unei hotărâri de luat. Ca întotdeauna, când se gândea că voia s-o lovească pe Leonora, inima lui slăbea, puterile i se împrăştiau. O mânie împotriva lui se isca în el, constatând că, după toată trădarea, iubirea lui pentru dânsa era încă şi mai puternică!

În noaptea asta, pe care avea s-o petreacă în casa Leonorei, o dorea şi se temea de dânsa. Voia să scoată de aici noi drojdii a urii, şi simţea în chip întunecos că-şi va găsi o hrană pentru iubirea sa.

Încetul cu încetul se însera.

Pe la opt şi jumătate, cum se înnoptase de-a binelea, se înfăşură într-o manta, luă cu el sacul cu ducaţi şi se îndreptă prin uliţe diferite spre insula Olivolo. Intră în grădină, foarte stăpân pe sine, şi merse drept spre partea dreaptă a casei, al cărei parter era luminat.

Bătrânul Filip îl aştepta în acea sufragerie, pe care Roland o cunoştea bine.

La vederea noului stăpân, moşneagul se sculă şi zise:

— Iată actul şi uite şi cheile!

— Uite banii, răspunse Roland. Binevoieşte de-i numără.

Servitorul numără ducaţii încet şi cu metodă, în timp ce Roland se plimba încetişor prin odaie, părând că se gândeşte.

Numărarea lor ceru o jumătate de oră.

Când Roland aruncă ochii spre Filip, acesta termina de legat cu sfoară sacul şi se ridica zicând:

— O să vă duc să vizitaţi casa.

— De prisos, zise Roland!

— O cunoaşteţi aşadar? Exclamă fără voie moşneagul.

— Nu, dar aş avea plăcerea s-o vizitez eu singur. Ţin chiar, ca pentru această primă noapte ce-o petrec în casa mea, să fiu singur. Eşti liber până mâine, meştere Filip, şi te poţi retrage.

— Bine, stăpâne, zise moşneagul. Voi rămâne deci peste noapte la palatul Dandolo.

— Mâine dimineaţă, îţi voi da relaţii în privinţa serviciului ce-l vei avea de făcut aici. Sper că n-o să ai de ce să te căieşti că ţi-ai schimbat stăpânul.

— Ah! Stăpâne, credeţi-mă, simt o adevărată recunoştinţă pentru dumneavoastră, pentru că mă lăsaţi să mor în această casă, unde mi-am trăit viaţa toată.

Şi moşneagul privi în juru-i, ca pentru a trezi toate amintirile îndelungatei sale vieţi. Apoi se plecă respectuos în faţa noului său stăpân şi ieşi.

Atunci Roland se duse până la uşa grădinii, pe care o închise cu grijă, pe urmă se înapoie încet spre casă. Stinse luminile. Şi atunci, aproape fără a dibui, luă cheile şi străbătu această casă, pe care o cunoştea în întregime, deoarece o străbătuse de atâtea ori cu Leonora, atunci când, veseli şi voioşi, mergeau din odaie în odaie, punând la cale noile orânduiri pentru ziua când ar locui împreună în casa Dandolo. Ajuns în faţa acestei odăi pe care o locuise fata, Roland se opri.

Nu intrase niciodată în acea cameră.

Vârî cheia în broască, apoi o scoase fremătând.

Nu! N-o să intre acolo! Sau cel puţin încă nu. Nu se simţea îndeajuns de puternic. Era zguduit până în adâncul sufletului că vizitase casa, că revăzuse mobilierul atât de bine cunoscut lui, pe care îl atinsese Leonora.

Se dădu un pas înapoi, un hohot de plâns i se urca până la buze, însoţit de un muget.

Coborî încetişor în grădină şi aproape instinctiv, fără să-l fi împins voinţa, merse drept la cedru.

— Aici eram fericit! Şopti el.

Şi printr-un fenomen ce-l cunosc toţi aceia care au încercat să-şi evoce astfel îndepărtate şi straşnice amintiri, punându-se în faţa decorului ce învăluia evenimentele trecute, lucrurile moarte, senzaţia timpului se şterse cu totul.

I se păru că era mai ieri, când plecase din grădina asta, şi că se înapoia aici ca în fiecare seară, credincios la întâlnirea de dragoste. Dar în curând slăbi în faţa amintirilor. Se dădu înapoi în faţa umbrei fericirii sale.

Şi fugi cu un hohot de plâns.

Astfel în această casă, pe care o cumpărase pentru a-şi însufleţi ura sa, pentru ca să ia solemne hotărâri, totul îl izgonea!

Din cameră în cameră, din mobilă în mobilă, din copac în copac, se izbea de fericirea moartă!

Şi fugea! Pierdut, plângând, fugea cu nesfârşita deznădejde că simte mai puternică iubirea în inima lui, mai puternică decât ura, mai puternică decât orice!

Se duse până la capătul grădinii, cu gândul să sară zidul, să fugă, să nu se mai înapoieze niciodată. Ajuns la poala zidului, se avântă şi într-o clipă fu pe coama lui şi se pregăti să sară.

Cum era gata să facă acest lucru, se opri numaidecât. În bezna nopţii se iveau umbre nelămurite, nemişcate; oameni ce se ascundeau. Cum de-i văzu el?

Prin ce putere a ochiului său exercitat ori a spiritului său întărâtat?

Repede şi lămurit îi zări, şi tot aşa de repede înţelese că oamenii aceştia erau zbiri aşezaţi acolo, pentru o arestare. Pe cine trebuiau ei să aresteze?

Încetişor, fără zgomot, se piti pe zid şi căută să numere zbirii. Erau numeroşi şi aşezaţi pe o linie care, pierzându-se în întuneric, la dreapta şi la stânga, păreau că urmează linia grădinii.

Roland sări iar în grădină. O străbătu diagonal şi regăsi zidul împrejmuitor, se cocoţă cu ajutorul pumnilor, nearătându-şi decât capul. O privire îi fu de ajuns pentru a se convinge că şi de partea aceea era străjuit. Încercă experienţa în al treilea punct şi aceleaşi umbre îi apărură tăcute, nemişcate.

Grădina era înconjurată din toate părţile!

Atunci Roland pricepu.

Acela pe care-l căutau să-l aresteze, era el însuşi!

În acea clipă îşi regăsi tot sângele rece. Vedeniile dispărură, visele durerii şi ale dragostei se şterseră. Nu mai era viu în el decât instinctul de fiară urmărită, care vrea să fugă.

Visător, încet, foarte liniştit, el merse spre mijlocul grădinii, spre cedru.

De ce spre cedru?

Poate că superstiţia dragostei încă atotputernică în această inimă, îl făcea să caute un loc nimerit, ca să moară apărându-se, şi poate îşi spunea că, acolo unde iubise, acolo trebuia să zică supremul rămas bun vieţii.

Poate se gândea că şi casa va fi atacată şi că ar avea mai mulţi sorţi să găsească în grădină vreo ieşire prin lanţurile plasei omeneşti.

În clipa când Roland mergea spre cedru auzi în urma lui un zgomot uşor. Se întoarse şi văzu un cap ce trecea peste coama zidului; o clipă după aceea un altul se ivi, apoi altul şi altul, din loc în loc.

Umbrele de adineauri se puseră în mişcare şi săreau zidul.

De jur-împrejurul lui, Roland văzu coama zidului ce se zburleşte cu ceva mişcător şi tăcut; se auziră alunecări molatice, ca şi cum sute de reptile ar fi năpădit grădina, apoi deodată nimic. Zbirii căzuseră fără zgomot în grădină.

În acea clipă Roland gândi:

— Cine a putut şti? Cine să mă fi denunţat?

Zâmbi, şi-şi şopti: „Imperia!”

Ajunse la cedru. Umbrişul lui de frunze, pe care iarna nu-l smulge, făcea o noapte mai deasă. Roland se opri. Cu o privire rapidă în jurul lui, scotoci grădina. Văzu acum umbre care se târau, formând un larg cerc de netrecut. Zbirii pândeau, adulmecau, asemeni câinilor, dar mai înceţi.

Încă vreo câteva minute şi vor sări asupră-i.

Roland îşi scoase pumnalul şi se pregăti să moară. Să moară! Acolo! Sub acest cedru unde iubise atât de mult!

O nespusă amărăciune îi strânse inima, în timp ce-l năpădi o crudă deznădejde că lasă neisprăvită opera sa de răzbunare.

Apoi, aproape numaidecât, în acea clipă când omul trebuie să spună rămas bun vieţii, din nou izbucni dragostea în sufletului lui; se gândi cu înfrigurare nebună la preaiubita lui şi-i şopti numele.

În acea clipă sună miezul nopţii. Şi cum ultima lovitură răsună în noapte, Roland cu vocea lui extaziată de muribund, repeta:

— Leonora! Leonora!

— Iată-mă, Roland! Spuse o voce slabă, ca o adiere, nesfârşit de tristă şi dulce.

Roland rămase pe loc, aiurit, cu părul zbârlit, tremurând convulsiv, cu fruntea scăldată de sudoare.

Avu neaşteptata intuiţie a unui vis minunat. Nimic nu se întâmplase! Nu fusese arestat. Nu suferise şase ani mucenicia în puţuri. Bembo, Altieri, Foscari, îngrozitoarea coborâre în iad, vijelia, „Puntea Suspinelor”, toate astea nu mai existau!

Leonora era acolo, iubitoarea logodnică a sufletului său!

Şi ca şi ieri, ea îi spusese:

— Miezul nopţii, scumpul meu stăpân şi domn. Să ne despărţim până mâine!

Ca şi ieri ea voia să-i apuce mâna şi să-l însoţească până la portiţa grădinii!

Şi el se înfioră pierdut, plutind pe ameţitoarele prăpăstii ale raţiunii, când văzu pe Leonora îmbrăcată ca odinioară cu veşmintele de fată tânără, cu acea broboadă de mătase albă în jurul gâtului, pe care i-o dăduse el, frumoasă încă, frumoasă ca un vis de iubire, zveltă şi armonioasă.

Numai zâmbetul nu mai era sleit pe buzele ei! Da, o văzu pe Leonora ca ieri, luându-i mâna şi târându-l după dânsa.

Fără să poată rosti un cuvânt, se lăsă călăuzit, înspăimântat numai de o dulce spaimă, de acea senzaţie nemaiauzită, că mâna umedă şi parfumată ce era în mâna lui, era într-adevăr mâna Leonorei!

Unde se ducea dânsa?

El nu văzu acest lucru. N-o văzu decât pe dânsa. pe dânsa. Vie, lângă el. Şi aşa de frumoasă!

Deodată se pomeni în casa Dandolo, în faţa acelei uşi, pe care mai adineauri n-o deschisese, în faţa căreia se dăduse înapoi. Camera pe care o ocupase Leonora ca tânără fată.

Era un întuneric adânc.

Dar el continua s-o vadă ca în toiul zilei. I se părea că ea revarsă o lumină strălucitoare.

O văzu că deschide odaia şi că-i făcea un semn.

El intră. Uşa se închise la loc. Leonora dispăru.

Atunci căzu în genunchi, braţele i se întinseră şi hohote de plâns furioase izbucniră în pieptul lui şi i se urcară în gâtul înăbuşit.

În grădină zgomotele mai distincte se auzeau bine acum, voci înăbuşite rosteau scurte porunci.

Leonora coborâse la parter.

Cu bolnăvicioasa linişte a unei persoane în stare de somnambulism, ea aprinse o lumânare şi aşteptă.

CAPITOLUL IV – El şi ea.

După lupta ei cu Imperia, după acel ciudat şi mişcător duel de femeie, Leonora părăsise fără grabă palatul Altieri. Nu ştia nimic, decât ceea ce îi destăinuise curtezana sub

ameninţările stiletului înfipt pe pielea gâtului ei; adică faptul că Roland era în Veneţia sub numele de Ioan di Lorenzo şi că marele inchizitor, ca şi căpitanul general, tatăl ei! Bărbatul său! Erau cei dintâi înştiinţaţi. Aerul tare şi uşor îi răcorea fruntea arzătoare, strânsă ca într-o menghină. Putu chibzui. Se îndreptă în chip instinctiv spre palatul Dandolo. Dar când fu în faţa casei în care locuia tatăl ei, îi fu scârbă să se afle faţă în faţă cu marele inchizitor, care fără îndoială, în acea clipă, îşi lua toate măsurile ca să-l aresteze pe Roland.

Înfăşurată cu un văl, sigură că nu va fi recunoscută, se aşează pe una din băncile de piatră din jurul palatului, unde de obicei aşteptau acei care veneau să ceară audienţă marelui inchizitor.

Leonora nu avea nici o idee precisă despre ceea ce trebuia să facă. Creierul ei era în întregime ocupat de o bucurie şi spaimă mare: bucuria că ştia că Roland nu fugise, deoarece anii petrecuţi departe de dânsa se scurseseră în temniţă; spaima că ştia că îl vor aresta.

Pe moment se gândea la ceea ce trebuia să fie pentru bărbatul adorat de dânsa cei şase ani de chinuri. Apoi îndepărtă cu furie ideile ce-o împiedicau să cugete şi mintea i se încordă spre un ţel suprem: să-l scape pe Roland.

Da! Să-l scape, fără speranţă; deoarece era nevasta altuia!

Să-l scape şi apoi să se pregătească împotriva tatălui ei, care o înşelase; împotriva bărbatului său care o minţise, o pedeapsă fără milă!

Să-i ucidă pe amândoi! Să devină pentru aceste două făpturi de o urâţenie sufletească fără seamă, pedeapsa vie şi fulgerătoare, apoi să moară şi ea.

Vai! Să moară!

Oare nu trădase şi ea?

N-ar fi trebuit să se împotrivească tatălui ei chiar cu riscul arestării lui?

Cum se gândea aşa, adâncită într-un ocean de amărăciune, văzu deodată pe bătrânul Filip, care ieşea din

palatul Dandolo.

Prezenţa bătrânului la tatăl ei nu-i păru ciudată.

Dar în starea sufletească în care se afla, rătăcită, neştiind cui să se destăinuiască, bătrânul servitor îi apăru ca un ajutor în ceea ce încerca.

Ea îl urmări deci de departe şi ajunse la casa din Olivolo.

Filip depusese pe o mobilă actul de vânzare, pe care îl iscălise Dandolo.

Zărind-o pe Leonora, moşneagul dădu un chiot de bucurie.

De câte ori venea dânsa, erau câteva ore de fericire pentru bătrânul care vieţuise în casa unde se născuse tânără femeie şi îi consacrase un cult fanatic.

Leonora se aşezase în tăcere pe un scaun.

— Am o veste bună, doamnă! Începu Filip. Casa nu va fi niciodată distrusă, aşa cum voia domnul, tatăl dumneavoastră.

— Pentru ce? Întrebă ea cu o posomorâtă nepăsare.

— Pentru că a fost vândută!

— Ah!

— Da, dar aşteptaţi să vă spun totul. Acela care a cumpărat-o, îşi ia obligaţia să nu facă nici o schimbare pe aici. Şi mai mult încă, m-a vestit că n-o va locui decât vreo câteva zile!

— Ciudat cumpărător! Exclamă Leonora, ca să pară că se interesează de această povestire, pe când de fapt îşi urmărea cu îndărătnicie gândul.

— S-a sfârşit, reîncepu moşneagul. Iată actul de vânzare iscălit de Excelenţa sa Dandolo. Astă-seară, domnul cel străin va fi aici.

Şi întinse actul desfăcut Leonorei, care îl luă maşinaliceşte. Ea tresări puternic şi pe neaşteptate.

— Ioan di Lorenzo! Şopti ea îngălbenindu-se.

Totuşi avu încă tăria de a se stăpâni, de a nu da nici un strigăt, să nu facă nici o mişcare; se afla într-una din acele anormale stări sufleteşti în care maşina omenească dă maximul ei de efort, pentru a nu izbucni!

Dar fără îndoială, acest efort ce-l făcea, se traduse printr-o paliditate din cale-afară de mare, căci bătrânul Filip exclamă:

— Ce aveţi, doamnă? Păreţi foarte tulburată!

— Nimic, bunul meu Filip, o aburire. Dar spune-mi, adăugă Leonora cu o voce nepăsătoare, numele de pe actul acesta este al aceluia care a cumpărat casa asta?

— Da, doamnă!

— Şi tatăl meu a iscălit actul acesta?

Moşneagul se înşelă în privinţa acestei exclamaţii.

— Iată dar ceea ce vă tulbură, doamnă! Vânzarea este pricina.

— Da, da!

— Este adevărat! Boierul Dandolo se învoieşte s-o vândă, deoarece a iscălit. Dar v-o repet, nimic nu va fi schimbat în casă, şi peste câteva zile, veţi putea veni aici ca şi în trecut deoarece n-o să fiu decât eu pe aici.

Leonora clătină din cap în semn de mulţumire. Ea se gândea, reconstituia în sinea ei cugetul tatălui său. Trădarea lui Dandolo îi apăru lămurită. Înţelese atunci pentru ce în seara logodnei nu păruse emoţionat de arestarea lui Roland şi pentru ce, mai târziu, fusese ridicat la demnitatea de mare inchizitor. Înţelese urâcios de josnicul târg ce se discutase între Dandolo şi Altieri, şi că dânsa fusese vândută de tatăl ei!

Un amar dezgust îi îngreţoşă inima la gândul atâtor laşităţi.

Dar aceste sentimente le izgoni.

Nu era vorba acum de trecut, ci de prezent. Nu mai era vorba de dânsa, ci de Roland. Şi acest prezent îl vedea groaznic, era de neînlăturat: arestarea bărbatului pe care îl iubea din tot sufletul. Căci ce hotărâre putuse lua Dandolo, dacă nu s-o sfârşească cu Roland Candiano!

— Omul acesta, întrebă ea ridicându-şi ochii spre Filip, când trebuie să vină aici?

— Astă-seară. Chiar acum, doamnă.

— Ce? În astă-seară chiar?

Se înfioră de groază. Sperase că o să aibă vreo câteva zile libere pentru a se gândi, să chibzuiască să ia o hotărâre, să-l înştiinţeze pe Roland.

— Astă-seară! Repetă ea înmărmurită.

— Pe la opt, doamnă.

— Şi tatăl meu o ştie?

— O ştie, spuse paşnic bătrânul.

— Fioros! Crud! Şopti ea.

Dar în faţa apropierii catastrofei, când primejdia devine, aşa zicând, vizibilă şi palpabilă, firile puternic făurite îşi regăsesc toată bărbăţia lor. În acea clipă când înţelese că Roland era pierdut, Leonora luă hotărârea supremă.

Să fie lângă dânsul, să-l scape sau să moară cu el.

Şi pe dată planul ei se contură, plan simplu, măreţ şi fioros. Puse bătrânului Filip câteva întrebări, întrebări indiferente, apoi se retrase şi se înapoie la palatul Altieri.

Aici constată multă agitaţie, o mişcare ciudată, acest nu se ştie ce, care înseamnă că se pregătesc lucruri grave, şi trase concluzia, gândindu-se la Altieri: „Va asista şi la arestare”.

Seara pe la opt, plecă din palat, se întoarse pe insula Olivolo, intră în grădină pe o portiţă a cărei cheie o avea, se folosi de o clipă când bătrânul Filip ieşea, pentru ca să intre în casă şi să urce în camera ce-o ocupase ca fată.

Printr-un dureros sentiment de o stranie delicateţe, nu voi să se arate în faţa lui Roland, decât aşa cum era pe atunci când îi era logodnică.

Îmbrăcându-se cu hainele ei de fată, coborî în grădină şi se duse şi se aşează sub cedrul cel mare. Atunci duse mâna la inimă şi constată că nu bătea mai mult ca de obicei. Zâmbi văzându-se aşa de potolită. Nu ştia că acea linişte putea s-o ucidă şi că reacţia ar fi înspăimântătoare.

Între timp, Altieri şi Dandolo lucrau.

La ora opt întreaga insulă Olivolo fu în taină ocupată. Vreo cincizeci de zbiri sau agenţi ai poliţiei veneţiene, fură

aşezaţi în biserica Sfânta-Maria, pe când agenţii secreţi formau în jurul grădinii un cerc de netrecut.

La ora zece sosi Dandolo în insulă, escortat de Altieri, care îi supraveghea mişcările.

— Pentru ce să nu-l prindem de îndată? Întrebă Altieri.

— Îl cunosc pe Roland, răspunse marele inchizitor. El îşi va petrece noaptea în această casă, unde venea atât de des, care îi era obişnuită şi care este, putem zice, singurul loc unde şi-ar putea deştepta amintirile. Să aşteptăm deci ora prielnică. De altfel grădina este împresurată. Nu mai poate ieşi.

Altieri tăcu o clipă. Un gând îl chinuia.

— Gânditu-te-ai, întrebă el brusc, ce vom face cu el, când îl vom avea în palmă?

— Dar, răspunse în chip firesc Dandolo, o să-i facem proces. A fugit din temniţă, răzvrătire, conspiraţie împotriva statului, înarmare de răzvrătiţi. Cu siguranţă, osândirea la moarte!

— Parcă se poate şti! Spuse înăbuşit Altieri.

În acel moment ajungeau în faţa bolţii bisericii.

O umbră se desprinse şi veni de-a dreptul la Dandolo.

— Sandrigo! Exclamă marele inchizitor.

— Eu însumi, Excelenţă! Zise banditul. Am asistat la toate operaţiunile poliţiei dumneavoastră. Totul merge bine. Omul este al meu. al nostru, voiam să zic, spuse Sandrigo strângând mânerul pumnalului său.

Altieri îi văzu mişcarea. Văzu îndoita licărire ce ţâşni din ochii banditului, şi aplecându-se spre Dandolo şopti:

— Ce-i cu omul acesta?

— Nu-mi spuneai că ţi-e teamă de un proces, şi că e mai bine ca Roland să fie omorât, când l-om avea în mână?

— Nu, n-am spus asta! Zise Altieri tresărind.

— Dar ai gândit lucrul acesta! Ei bine, omul acesta este acela care va face procesul de prisos.

Tatăl şi bărbatul Leonorei schimbară o mohorâtă privire. Atunci făcură ocolul grădinii, asigurându-se că fiecare era

la locul lui.
— Câţi oameni avem? Întrebă Altieri.
— Două sute, răspunse Dandolo.
— S-ar zice, exclamă căpitanul general râzând cu nervozitate, că o să atacăm o cetăţuie apărată de o garnizoană!
— Aş fi fost de ajuns numai eu singur, mormăi Sandrigo care ascultase.
— Miezul nopţii! Exclamă deodată Dandolo.
Şi dădu semnalul.
Indivizii începură să sară zidul din toate părţile. Săriră în grădină şi fiecare din ei se îndreptă spre casă, în aşa fel că era cu neputinţă ca, o persoană ce s-ar fi aflat în grădină, să fi putut trece prin plasa acestei reţele omeneşti fără să fie văzută şi prinsă.
Dandolo, Altieri şi Sandrigo intraseră prin portiţă şi merseră de asemeni spre casă. Când nu mai fură decât la douăzeci de paşi, văzură pe neaşteptate că o cameră de jos se lumina.
Dandolo şi Altieri se opriră foarte palizi. Nu le era frică. Dar poate că în această clipă supremă, moartea cu putinţă le păru mai puţin de temut decât triumful sigur, de care-i despărţea numai câteva clipe.
Şi gândul ce le trecu prin mintea amândurora, fu rostit de Dandolo, care şopti:
— O! Să nu ştie niciodată Leonora! Să nu ştie niciodată! O, niciodată!
— Să mergem! Răspunse Altieri cu dinţii strânşi.
O clipă după aceea erau în faţa uşii casei, şi o găsiră întredeschisă. Cu o aceeaşi mişcare îşi scoaseră pumnalele din teci. Intrară.
Şi Leonora cu o lumânare în mână, Leonora îmbrăcată cu hainele ei de fată mare, Leonora palidă ca o nălucă, le apăru zicând:
— Intraţi, vă aşteptam.

Dandolo rămase locului, cu părul zbârlit, cu ochii ieşiţi din orbite, ca trăsnit. Altieri, galben, cu faţa răvăşită de o furtună de gelozie furioasă, înaintă singur, şi cu o voce schimbată, plină de deznădejde, tremurând de furie, bâlbâi:

— Ce faci dumneata aici?

Leonora cu acea supraomenească mânie ce-i da înfăţişarea unei năluci, mişcând fără zgomot lumânarea pusă pe o masă, se întoarse spre bărbatul ei şi răspunse:

— Am să-ţi spun. Dar mai întâi intraţi. Intră, tată. Este de prisos ca întreaga poliţie a Veneţiei, adunată aici, să fie pusă la curent cu afacerile noastre de familie.

Dandolo făcu câţiva paşi şi se lăsă să cadă într-un jilţ, şoptind:

— Inevitabilul s-a îndeplinit! Ea ştie totul!

Altieri rămase în picioare, tremurând agitat de fiori convulsivi, sfâşiind cu privirea pe acea femeie tânără aşa de frumoasă, care îi apărea îndumnezeită, la picioarele căreia ar fi voit să se târască, în timp ce se întreba, dacă n-ar trebui s-o omoare. Cuvintele, întrebările, blestemele, se îmbulzeau pe buzele lui şi nu izbuteau să formuleze niciuna din ideile ce se izbeau în capul lui secătuit.

Leonora între timp se dusese la uşă. Cu o voce tare rosti în tăcerea nopţii:

— Omul pe care-l căutaţi, nu mai este aici! Retrageţi-vă din această casă, care este a tatălui meu şi pe care o pângăriţi cu prezenţa voastră aici. Afară de aici, zbirilor!

Un om trase jaluzelele ferestrei şi-şi vârî capul înăuntru.

— Trebuie să mă supun, Excelenţă? Întrebă el cu tărie.

Acest om era şeful poliţiei veneţiene.

Dandolo răspunse cu o voce gâtuită:

— Supune-te!

În grădină se auziră mlădioase alunecări, ca fuga unui cuib de reptile, apoi se făcu o mare tăcere. Cu un semn făcut cu mâna, Leonora arătă un scaun lui Altieri. Subjugat, nebun de dragoste pătimaşă şi de furie totodată, căpitanul general se supuse.

Atunci se aşează şi dânsa pe un scaun.

Aceste trei făpturi înţeleseră, fără îndoială, că momentul era fioros. Între dânşii se schimbă o privire posomorâtă şi îngheţată, privire care dezleagă pentru totdeauna legături de prietenie şi de rudenie, care sapă între cei ce se privesc astfel, o prăpastie care nu se va astupa niciodată. Simţiră că puţine vorbe erau necesare.

Dandolo se gândi că era osândit.

Altieri se gândea că-i era cu putinţă un singur gest: mişcarea care omoară.

Atunci ea vorbi. Vocea îi era limpede, hotărâtă, fără izbucnire, tăioasă, ca şi cum ar fi voit ca, cu fiecare cuvânt ce i se desprindea din creier, să lovească pe cei doi inşi ce-o ascultau.

Şi ea spuse întorcându-se spre Dandolo:

— Dumneata mai întâi, domnule. Pricepi, nu-i aşa, că nu mai sunt fiica dumitale? Înţelegi de asemeni, socot eu, că ştiu urâtul adevăr? Pentru un titlu m-ai vândut, pentru un titlu mi-ai gâtuit dragostea şi mi-ai ucis sufletul. Nu spune nimic. Lasă-mă să vorbesc. Ţi-o spun, ştiu totul! Ştiu că el a stat în puţuri şi că ai săvârşit cea mai netrebnică josnicie, ai minţit. El era aici mai adineauri. L-am înştiinţat, l-am silit să plece. Iată-l izbăvit. Dar iată-mă osândită pe mine, afurisită prin dumneata! Ori, ascultă-mă, nu-ţi mai sunt fiică. Între dumneata şi mine, nici un cuvânt mai mult, niciodată nici o privire de aici înainte. Cu acest preţ mă învoiesc să nu adun toate femeile din Veneţia, pentru a te bate cu pietre. Primeşti graţia ce ţi-o fac? Primeşti să nu mă mai vezi niciodată, să nu mai fii tatăl meu? Nu vorbi. Vocea dumitale mi-ar face rău. Dacă primeşti, arat-o numai, sculându-te şi retrăgându-te de aici.

Ea tăcu.

Dandolo ascultase, clătinând maşinaliceşte capul. Avea acea culoare pământie a osândiţilor la moarte şi se scufundă în jilţul lui, ca şi cum ar fi voit să se ascundă cu

totul în el, în timp ce punea toată energia lui prezentă, ca să se ferească de privirea fiicei sale.

Când încetă să mai vorbească, avu o lungă tresărire. Apoi, printr-o sforţare cu adevărat considerabilă în acel moment, se sculă, şi încovoiat, poticnind, alunecând într-o parte, mereu spre a ocoli privirea Leonorei, se duse fără o vorbă, fără un oftat.

Numai când fu afară, făcu explozie de pe buzele sale un fel de geamăt răguşit.

Altieri, lovit de groază, ascultă acest geamăt ce se îndepărta cu repeziciune şi se pierdea într-o beznă adâncă, plină de tăcere.

Atunci se întoarse spre Leonora.

Un fel de înfruntare izbucni din ochii săi, care se pătară cu firişoare însângerate.

Mugi:

— Şi mie! Ce-o să-mi spui mie, bărbatului dumitale? Stăpânul dumitale!

— Spun că-mi faci milă. Dumneata, stăpânul meu? Te înşeli, domnule, te lauzi; de zece minute încerci a-ţi face îndeajuns curaj, destul curaj ca să mă omori. Şi nu izbuteşti. Zic că, dacă Dandolo a fost laş, dumneata ai fost şi mai josnic încă. Dumneata care ai trădat pe prietenul cel mai credincios! Dumneata care încă mai trădezi! Priveşte însă în jurul dumitale, domnule, şi ia seama!

Altieri nu asculta.

Aceste din urmă cuvinte care ar fi trebuit să-l lovească, nu le auzi.

Nu se gândea decât la un singur lucru. Leonora îl văzuse pe Roland. O mărturisea, o proclama. Că l-a făcut scăpat, prea puţin îl interesa! Ceea ce-l interesa, era ceea ce-şi spuseseră ei între patru ochi. Ah! Cuvinte de dragoste, fără îndoială!

Aproape nebun de furie geloasă, făcu doi paşi spre Leonora şi-o întrebă:

— Deci l-ai văzut!

— Ţi-am spus-o.

— Şi fără nici o îndoială, scrâşni el, nu-i pentru întâia oară. Vorbeşte! Vreau să ştiu, chiar de ar trebui să mor de gelozie la picioarele dumitale! Vorbeşti de trădare! Şi dumneata, pe cine ai trădat deci? Pe dânsul sau pe mine? Pe amant sau pe bărbat? Căci în sfârşit îi erai logodnică, şi teama a fost mai puternică în dumneata decât iubirea!

Leonora palpitând, rătăcită, înţepeni biciuită de aceste cuvinte.

— Da, se gândea ea, cu o sfâşietoare disperare, asta fu crima mea! Am fost şi eu laşă!

— Dumneata l-ai părăsit, continuă Altieri, atunci când era nenorocit. Şi pentru ce? Ca să asiguri tatălui dumitale, adică, în fond, dumitale însăţi o îndestulare a ambiţiei! Întâia trădare, şi asta nu mă priveşte la urma-urmei. Dar în ceea ce mă priveşte, este că la rându-mi mă trădai şi pe mine, strigă el deznădăjduit. Şi pentru asta îţi cer socoteală. Este dreptul meu. Te învinuiesc. Dezvinovăţeşte-te, dacă poţi, sau mărturiseşte, dacă îndrăzneşti!

Era lângă dânsa. Mâna strângea pumnalul.

Leonora înţelese că îi sosise clipa morţii. Într-o gândire ce dură cât o licărire de fulger, îşi spuse că era mai bine aşa şi că totul s-ar sfârşi; apoi o clipă amintirea lui Roland închis acolo sus, groaza de a se gândi că ar putea fi prins, aduseră o revenire la alte sentimente. Voi să trăiască cel puţin câteva ore. Şi răspunse:

— Altieri, te înşeli, nu-mi pasă de dreptatea dumitale.

— Ce vrei să zici? Gângăvi el.

— Vreau să zic că, dacă mâine nu sunt văzută, o persoană prietenă mie, şi sigură prietenă, va depune în trunchiul denunţurilor dovada că dumneata, căpitanul general, conspiri cu ofiţerii dumitale împotriva dogelui şi a Sfatului celor Zece. Acum loveşte!

Pumnalul care se ridică, scăpă din mâinile lui Altieri. Bărbatul Leonorei se dădu înapoi câţiva paşi şi se prăbuşi

într-un jilţ, ca trăsnit. Apoi, aproape numaidecât sări spre uşă, inspectă grădina cu o îndelungată privire.

Nimeni! Noaptea şi tăcerea!

Când intră din nou, tremura tot; aruncă o privire de nespusă groază asupra Leonorei amuţită, nepăsătoare, nemişcată, ca şi cum nici n-ar fi fost acolo. Omul acesta care cu o clipă înainte, era disperat din dragoste şi gelozie, se întreba acum, cum de se putuse gândi la aceste lucruri. Leonora îi devenea străină. Nu mai vedea în ea decât pe femeia care îi ştia taina.

Ce secret? Acela al unei trădări ce l-ar trimite la eşafod!

Se apropie de dânsa şi cu o voce foarte înceată, întrebă:

— Cum de ştii lucrul acesta?

— Ce-ţi pasă! Ştiu. De doi ani sunt pas cu pas în conspiraţia voastră. Te-am lăsat să faci lucrul acesta, pentru că îmi este indiferent dacă Foscari ar fi doge sau nu. Dar dacă mă ameninţi, te ameninţ. Dacă invoci drepturi ce nu vreau să ţi le recunosc, te nimicesc. Acum iată ceea ce vreau să-ţi spun dumitale! Viaţa mea este sfârşită. Pentru mine, nu pentru dumneata, pentru curăţenia numelui meu, nimic nu s-a schimbat în viaţa noastră aparentă. Dar niciodată nu rosti o vorbă despre sentimentele ce pot să te tulbure. Îţi convine acest lucru?

— Da! Şopti Altieri.

— Retrage-te deci, după cum s-a retras şi tatăl meu.

Altieri ieşi de-a-ndăratelea, aţintindu-şi ochii asupra acestei femei, care îi ţinea soarta în mâinile sale.

Când se văzu singură, Leonora oftă adânc. Simţi că o să cadă istovită, nimicită. Dar nu se sfârşise. Se îndârji, îşi adună ultimele puteri şi se urcă la etajul întâi. Deschise uşa şi spuse cu simplitate:

— Roland, eşti liber.

Roland o privi cu lăcomie.

Abia se schimbase: frumuseţea ei se maturizase, se împlinise.

Stătea în picioare, cu ochii plecaţi, cu sfeşnicul în mână, aşa de ţeapănă, încât ai fi luat-o drept o statuie. Noianuri de gânduri amare se învârtiră prin capul lui Roland.

Femeia asta pe care o adora şi care stătea atât de nepăsătoare în faţa lui, această femeie de la care aştepta un cuvânt, pentru a se arunca la genunchii ei, femeia asta îl trădase! Atunci când pe el îl aruncau în puţuri, ea se dăduse altuia. Atunci când dragostea lor era să fie sfinţită!

Ce să-i spună?

Ce cuvinte îi puteau tălmăci deznădejdea? La ce bun să vorbească! Imputări? Să se micşoreze, să se facă mic prin ţipete de mânie sau gemete? Pentru ca s-o chinuiască! Pe dânsa. Pe dânsa, pe care chiar în acel moment, ar fi vrut s-o facă mereu fericită cu preţul deznădejdii lui veşnice!

Nimic! Nici un cuvânt despre trecut nu se mai putea spune!

Tot aşa de ţeapăn, tot aşa de nepăsător ca şi ea însăşi, trecu prin faţa ei, se aplecă, îşi încovoie fruntea şi cu o voce liniştită în aparenţă, rosti:

— Adio, Leonora!

Şi încetişor el coborî, se adânci în bezna nopţii şi dispăru în fundul grădinii.

Leonora, zdrobită, cuprinsă de o nespusă tristeţe, coborî la rându-i, ieşi fără să se gândească a stinge lumânarea şi să închidă uşile, ajunse, târându-se mai mult la palatul Altieri şi pătrunse în cabinetul unde o târâse pe Imperia.

Tăie legăturile şi spuse numai:

— Du-te.

Imperia aruncă spre Leonora o lungă privire plină de ameninţări şi ieşi fără să rostească o vorbă.

Atunci Leonora ajunse cu mare trudă în odaia ei.

Cum se târa cu greutate spre patul ei, căzu de-a buşilea pe covorul de pe podea, descompusă, zguduită de hohote de plâns care-i sfâşiau gâtul, fără să izbutească să verse o lacrimă.

Şi în acest minut mortuar, când intra poate în neant, ultimul ei gând fu:

— El nu mă iartă! A încetat de a mă mai iubi! Nenorocită! Nenorocita de mine!

Roland ascuns într-un desiş de copăcei din grădină fu de faţă la plecarea Leonorei.

În clipa când ieşi pe uşă, făcu o mişcare instinctivă, ca pentru a se avânta spre dânsa.

Dar se opri.

La ce bun! Ceea ce nu voise să spună mai adineauri, n-ar spune-o nici acum! Da! La ce bun! Totul se sfârşise din seara când, chiar în această casă bătrânul Filip îi spusese că Leonora se măritase.

Moartă! Era moartă pentru dânsul! Şi ceea ce văzuse, nu era decât o nălucire ce se pierdea de-a pururi.

Se înfioră.

Rămase aproape o oră acolo, gâfâind, zdrobit, fără puteri. Apoi imaginea lui Altieri îi trecu din nou prin minte şi-l cutremură.

Se scutură, se îndreptă.

Când ajunse la poartă şi era gata s-o treacă, o umbră se ridică în faţa lui. O voce rânji ameninţătoare:

— La revedere, cucoane Candiano, la revedere, pe curând!

Roland nu făcu nici o mişcare, nici un pas pentru a pune mâna pe omul care-i vorbise astfel şi care dispăru în noapte. Totul îi era indiferent în această dureroasă clipă, când avea senzaţia că a săpat şi mai adâncă groapa ce-l despărţea de Leonora.

Rătăci la întâmplare tot restul nopţii, cum rătăcise şi în noaptea când aflase trădarea Leonorei. În zorii zilei se înapoie în vechea casă din port.

Aici îl aştepta Scalabrino.

Roland, cu acea neîmblânzită energie fatală, care-l făcea să tresalte din adâncul celor mai îngrozitoare disperări, cum sărea odinioară Antheu, mai puternic, ori de câte ori

umerii săi atingeau pământul, Roland dăduse feţei sale acea mască de linişte rece, sub care îşi tăinuia sentimentele.

Scalabrino nu bănui că suferise.

— Stăpâne, zise el, oamenii noştri au întâlnire pentru diseară în casa din insula Olivolo, aşa cum mi-aţi dat poruncă.

— Această întâlnire n-o să mai aibă loc, zise Roland. Casa nu-i sigură, cred eu. Ne vom revedea la Peştera Neagră.

Scalabrino aruncă spre Roland o privire miratăş şi începu:

— Ceea ce trebuia să facem.

— Vom face mai târziu. Haide, dragul meu. Spune-le tovarăşilor noştri că peste opt zile voi fi la Peştera Neagră. De acum şi până atunci eşti liber.

Scalabrino nu discuta niciodată, nu căuta nicicând să aprofundeze. Executa orbeşte, iată, totul.

— Voi putea sta deci aceste opt zile la Mestre? Întrebă el cu o voce tremurătoare.

— Da, bunul meu tovarăş. O să duci câteva porunci acolo, apoi te vei duce la Mestre să o vezi pe fiica ta.

— Fiica mea! Ah, stăpâne, mă întreb dacă lucrul acesta este adevărat!

— Ai să pleci cu luntrea, reluă Roland; ai să te duci până la strâmtorile Piavei, vei înmâna şefilor aceste scrisori ce ţi le voi da.

Roland începu să scrie într-adevăr cinci sau şase scrisori scurte şi le înmână lui Scalabrino.

— Cel mai târziu peste două zile, spuse acesta din urmă, ele vor fi la destinaţie.

— Ceea ce va să zică, exclamă Roland cu un zâmbet melancolic, că vei fi fericit peste trei zile.

Ochii lui Scalabrino scânteiară; tresări de bucurie. Roland sfârşi prin câteva instrucţiuni verbale, noile porunci ce le trimitea şefilor de bande.

Peste două ore după aceea, Scalabrino se îmbarca la bordul vasului.

Chiar în timpul acelei zile, coborî pe uscat şi se furişă de-a dreptul spre Nervesa şi Peştera Neagră.

CAPITOLUL V – Căsuţa din Mestre.

Necunoscutul care rostise un ameninţător rămas bun lui Roland, când acesta din urmă plecă din grădina Olivolo, se îndepărtă cu grabă spre port. Se duse de bătu într-o uşă scundă, care, după câteva schimburi de vorbe, rostite cam în şoaptă, sfârşi prin a se deschide. Omul intră atunci într-una din acele cârciumi îndoielnice, care erau vizitate de prostituatele de rând şi de marinarii fără domiciliu fix. Se duse de-a dreptul la un bătrân barcagiu, care sprijinit în coate la o masă, părea că picoteşte, şi-l lovi peste umăr.

— Sandrigo! Şopti marinarul.

— Da, este timpul.

— Nu-i prea târziu! Trei nopţi de când stau aici, aşteptându-te.

— Vino.

Cei doi inşi ieşiră.

— Şi acum? Întrebă bătrânul luntraş.

— Trebuie să mă duci prin lagune cu toată iuţeala.

— Bun! Barca este pregătită, vâslaşii la bord. Dar ce, eşti urmărit?

— Nu, doar de dracul să fiu urmărit. Dimpotrivă, sunt foarte aproape de noroc, şi ştii că o să ai şi tu partea ta.

— Cred şi eu, mă bizui pe aşa ceva! Exclamă marinarul ai cărui ochi se aprinseră de lăcomie.

Peste zece minute, Sandrigo era instalat la bordul unei bărci mari, care sub îndoita împingere a vâslelor şi a pânzei, începu să alunece cu repeziciune.

În momentul când, în grădina de pe Olivolo, zbirii înaintaseră spre casă, Sandrigo se aşezase lângă Altieri şi Dandolo. Ţinea pumnalul în mână, şi dacă Roland s-ar fi ivit în acea clipă, l-ar fi lovit.

Uşa se deschise, dar nu se arăta Roland, ci Leonora. Încremenirea banditului fu mare.

La înăbuşitul strigăt ce-l dăduseră Altieri şi Dandolo, el înţelese că aveau să se întâmple lucruri neobişnuite. Se dădu cu grabă înapoi, se ascunse într-un desiş de copăcei şi aşteptă.

O auzi pe Leonora rostind zbirilor acea dispreţuitoare poruncă, a cărei confirmare şeful poliţiei o ceruse marelui inchizitor, şi când îi văzu pe poliţişti bătând în retragere, făcu o mişcare de furie.

— Nu mai este aici! Dracu s-o ia de femeie!

Dar nu se duse.

Dimpotrivă se apropie încetişor de fereastra întredeschisă şi asistă, invizibil, la ciudata scenă ce se petrecu între Leonora, Dandolo şi Altieri.

Ori, pe măsură ce Leonora vorbea, ideile banditului se schimbau.

— Omul e sigur aici! Se gândi el.

Şi se hotărî să-l aştepte, să sară asupra-i în clipa când ar ieşi, şi să-l înjunghie.

Apoi şi această hotărâre se schimbă.

După ce surprinse taina conspiraţiei lui Altieri împotriva dogelui, secretul jalnic al urii ce despărţea acum pe Leonora de tatăl ei, îşi spuse că Roland trăind, i-ar putea fi de folos, şi că l-ar omorî numai după ce-şi va fi asigurat norocul ce-l întrezărea acum.

S-a văzut că se convinsese, că Roland era în casă şi că-i aruncase o ultimă ameninţare.

Barca ieşi din Veneţia, străbătu laguna, şi Sandrigo sări pe uscat în clipa când răsărea soarele.

— Ai să mă aştepţi aici, zise el bătrânului marinar.

Apucă numaidecât spre Mestre, şi merse fără şovăire spre acea casă izolată, unde surprinsese prezenţa Juanei.

După o trecere de un sfert de oră, ştia că oaspeţii casei erau sigur acolo.

Aceşti oaspeţi erau, în afară de Juana, bătrânul Candiano tatăl lui Roland şi Bianca, fiica Imperiei.

Odată asigurat de faptul acesta, Sandrigo se duse de se instală într-un han prost şi mâncă cu poftă. Apoi întrebă pe stăpânul hanului de o trăsură, de vreo căruţă oarecare.

— Am eu căruţa mea, zise hangiul, cu un catâr care preţuieşte cât cel mai bun cal.

— Asta-mi trebuie şi mie, dacă vreţi să mi-o împrumutaţi.

— Da, dar n-am pe nimeni să mâne.

— Am să-l mân chiar eu, zise Sandrigo.

— Te vei înapoia, ca să-mi aduci catârul şi căruţa?

— Nu! Dar voi încredinţa totul unui om sigur, care ţi le va aduce, şi voi plăti chirie îndoită.

Hangiul clătină din cap.

— În acest caz, cumpăr totul! Zise Sandrigo hotărându-se.

Târguiala începu şi se făcu.

Ziua trecu şi veni apoi noaptea. Sandrigo înhamă catârul la căruţă, sări pe capră, şi în faţa hangiului apucă dinadins calea spre Trevise.

După vreo cinci sute de paşi, făcu jumătate ocolire şi veni de se opri la o sută de paşi de casa unde trăia Juana, între bătrânul doge şi tânăra fată.

Venise deci momentul să arunce o privire spre acest interior de linişte şi curăţenie, unde străluceşte sublima şi luminoasa figură a acestei smerite fete din popor: Juana.

Zicem „smerită fată” pentru că Juana era din fire smerită, pentru că nu se cunoştea pe sine, inconştientă de comorile de frumuseţe ce le purta în sufletul ei. În sfârşit, era smerită, pentru că era din popor. Atunci ca şi astăzi, se obişnuia poporul cu umilinţa, îl convingea că modestia din cale afară era partea lui; îl învăţa cum se mai face încă şi astăzi, că mândria este o virtute rezervată marilor pământului.

Când Roland îngenunchease în faţa acestei sărmane fete, voise să exalteze în ea conştiinţa frumuseţii sale morale şi s-o facă să înţeleagă că era egala celor mai măreţe, deoarece patricianul Candiano, fiul unui şir de dogi, îi da acest omagiu.

Şi ei îi încredinţase pe tatăl său.

Ceea ce era mare şi mişcător în acest spectacol al bietei prostituate sărace, fără familie, fără nume, veghind pe potentatul detronat, Juana habar nu avea. Înconjura pe Candiano cu o dragoste fermecătoare; acum nebunul zâmbea când îi auzea vocea, şi uneori licăriri de judecată sclipeau întunecimile inteligenţei sale. Juana, îi vorbea, instinctiv adeseori despre Veneţia şi de Roland, şi încetul cu încetul, numele fiului său repetat, sfârşea prin a trezi în mintea orbului amintiri ce se trezeau încetişor.

În ce o priveşte pe Bianca, numaidecât prinsese Juana pentru fata asta o dragoste amestecata cu milă. Dintr-o dată faţa posomorâtă, deprinsă a se ascunde în sine însăşi, găsise un nespus farmec să se destăinuiască; ea care niciodată nu avusese pe nimeni căruia să-i spună grijile şi chinurile ei intime, putea vorbi în libertate acum, şi veşnicul subiect al convorbirilor sale, era mama ei. Bianca, avea o încredere neţărmurită în Roland. Primise despărţirea ce-i fusese impusă convinsă că se va sfârşi în curând, şi că va fi unită cu Imperia, smulsă în cele din urmă de Roland acestei vieţi tulbure, al cărei înţeles nu i-l ghicea.

În seara când Sandrigo se oprea nu departe de casa unde Juana şi Bianca umblau încoace şi încolo după îndeletnicirile lor obişnuite, cu acea voioşie ce-o pun femeile în treburile casnice, când le este mintea odihnită. Serviseră masa, spălaseră şi rânduiseră blidele, măturaseră flecărind lucruri fără interes şi minunat de interesante, pe care bătrânul Candiano le asculta cu o zâmbitoare încântare.

Apoi Juana conduse pe orb în odaia pe care o ocupa el, îi urase noapte bună, îl sărută cu dragoste de fiică şi se înapoie lângă Bianca. Uşa şi obloanele ferestrelor fură bine închise, cele două tinere se aşezară la o masă, în lumina unei lumânări şi se apucară de cârpit.

Juana o supraveghea pe Bianca cu coada ochiului şi-i arăta greşelile de cusătură ce le făcea în fiecare clipă. Căci

Bianca ştia muzică şi să brodeze, dar nu ştia să coasă. Şi la fiecare punct greşit, era un hohot de râs.

Trebuie să spunem că Bianca se interesa de aceste demne lucrări, cu mult mai mult decât de lucrările de artă ce-o învăţase maică-sa. În ele ea găsea o odihnă a minţii, odihnă ce n-o avusese niciodată, un fel de paşnică blândeţe în care-i plăcea să vieţuiască acest suflet simplu, antiteza sufletului năvalnic şi încâlcit al mamei ei.

În cele din urmă veni ora, când Bianca se retrase de asemeni în odaia ei.

Juana rămase singură. Era visătoare şi puţin mâhnită. Poate că visa despre tinereţea ei ce se va scurge pierdută, fără dragoste.

Fără iubire!

Dar de ce? Pentru că Juana jertfindu-şi trupul ei prin cel mai neobişnuit devotament, credea că-şi jertfeşte şi inima dintr-o singură lovitură! Pentru că i se părea că-i era oprit să mai iubească după pofta inimii ei, din ziua când, pentru a cumpăra medicamente pentru Silvia muribundă, se făcuse prostituată!

Această jertfă era, fără îndoială, încă cu mult mai mare decât şi-o putuse închipui Roland. Ceea ce vom vedea.

În clipa când Juana se pregătea să se ducă în odaia ei, cineva bătu în uşa de afară.

Juana se ridică drept în picioare şi ascultă.

Nu-i era frică de dânsa. Obişnuită cu pericolul şi cu asprimea, nu se temea de un atac şi se simţea în putere să se apere. Dar instrucţiunile ce le căpătase de la Roland şi pe care jurase că le va îndeplini, erau formale: să nu deschidă nimănui, să trăiască în izolarea cea mai deplină, până ce se va înapoia el.

În clipa când auzi că bate cineva, ea se grăbi să stingă lumânarea şi să stea nemişcată, hotărâtă să nu răspundă, gândindu-se că necunoscutul care bătea la uşă în ceasul acela trebuie să fi sărit zidul ce îngrădea grădina. Nu era

nici Roland, nici Scalabrino, care singurii cunoşteau semnalul de recunoaştere.

Mai bătu încă, dar fără asprime, cu un fel de sfială. Şi cu voce înceată, acela care bătea, strigă: „Juana!”.

La auzul acelei voci, la auzul numelui său rostit, tânără femeie tresări şi îngălbeni.

— El! Şopti dânsa cu nelinişte. El aici!

— Juana! Repeta vocea, ştiu că eşti aici! Sunt urmărit, pândit. O să mă laşi deci să fiu prins?

Juana aprinse iar lumânarea. Ea era de o paliditate ca de ceară; mâinile îi tremurau uşor. Aruncă o privire plină de nelinişte spre uşa pe unde dispăruseră Bianca şi bătrânul Candiano, închise acea uşă cu cheia şi-şi puse cheia în sân.

— Din milă, dacă nu din alt sentiment, se ruga vocea, ascunde-mă câteva clipe, Juana! Vai, peste o clipă va fi prea târziu!

Juana se duse la uşă, şi tremurând, tulburată de mii de simţăminte, întrebă:

— Tu eşti, Sandrigo?

— Da, da, eu sunt! Nu-mi mai recunoşti vocea? O, sunt pierdut! Iată că vine cineva!

Juana deschise.

— Pe toţi dracii din iad, rânji Sandrigo intrând, am crezut că-o să mă laşi să mă usuc la uşa ta, ca un butaş bătrân de viţă, care nu mai face rod!

Juana înăbuşi un strigăt de groază. Acest ton neprevăzut, fioroasa purtare a lui Sandrigo, grăbita privire scormonitoare ce-o aruncă în juru-i, totul dovedea tinerei femei că, banditul venea cu scopuri rele.

— Ai minţit! Zise ea. Tu nu eşti urmărit!

— Este adevărat, Juana! Spuse el râzând.

— Pleacă de aici! O! Du-te cât mai repede!

— O să plec imediat, fii pe pace!

— Ce vrei?

— Ce vreau? Să te văd, ce dracu! Mi se pare că odinioară nu te înfricoşam!

Juana răsuflă, pe jumătate liniştită.

Sandrigo se apropiase fară veste de dânsa şi, cu o voce înflăcărată, şopti:

— Aşadar ai uitat, Juana, că te-am iubit. Că şi tu mă iubeai, şi că mă mai iubeşti încă. O văd în privirile tale, o simt. Îndrăzneşti să susţii contrariul? Mă iubeşti Juana, şi astfel mă priveşti tu?

Încetul cu încetul Juana îşi recapătă toată prezenţa de spirit. Ultimele cuvinte ale banditului îi aduseră în obraji o vie roşeaţă, şi ea spuse cu simplitate:

— Da, Sandrigo, te-am iubit. Odinioară, în visele mele de fată mare, mă vedeam nevasta ta, îţi păstram credinţa şi mă gândeam la tine ca la bărbatul, lângă care bucuroasă aş fi vrut să trăiesc.

— Vezi!

— Dar acest vis, nu era decât un vis, Sandrigo! Spuse ea îngălbenind. S-a îndeplinit un eveniment care ne desparte pentru totdeauna.

— Pricep! Iubeşti pe un altul!

Ea scutură din cap:

— Inima mea nu se dă de două ori, şi sunt gata să mor pentru tine, acum ca şi odinioară.

Fruntea i se aplecă; două lacrimi, două mărgăritare de nevinovăţie, ţâşniră din ochii săi.

— Sandrigo, şopti ea, nu mai sunt vrednică de tine. Du-te. Nu te mai gândi la mine!

— Ce cântec este ăsta! Rânji banditul. Este prea adevărat că întotdeauna te-am ştiut cu idei ciudate; erai sălbatică întocmai ca o fiică de patriciană. Mă iubeai, ochii tăi mi-o spuneau şi mereu mi te împotriveai, totdeauna refuzai să-mi dai o cât de mică sărutare. Astăzi e altceva. Nu te mai înţeleg. Mă înapoiez cu hotărârea să te iau de nevastă, să-ţi ofer acea viaţă în doi, pe care o visai.

— Cu neputinţă! Cu neputinţă! Spuse ea răsucindu-şi mâinile. Taci! Îmi zdrobeşti inima. Du-te!

Sandrigo se aşează liniştit.

— Atunci, deoarece nu vrei să auzi vorbindu-se de iubire, să vorbim despre altceva. Cum se face că te regăsesc aici printr-o întâmplare, după ce zadarnic te-am căutat prin Veneţia? Erai săracă; te văd într-o casă bine instalată. În ce calitate?

Juana tăcea cu inima zvâcnind.

— O, înţeleg exclamă deodată banditul, iată dar de ce nu mai eşti vrednică de mine! Eşti aici în casa amantului tău!

Juana tresări în chip dureros. Ea avu un gest de protestare violentă. Voi să ţipe.

— Nu, Sandrigo, nu; nu am amant şi nu te iubesc decât pe tine!

Dar gestul de protestare nu se sfârşi.

Cuvintele nu ţâşniră pe buzele ei.

Ciudata atitudine a lui Sandrigo, zâmbetul lui, strania-i privire ce i-o arunca el, fură o neaşteptată destăinuire. Avu conştiinţa că făpturile ce erau în paza ei, erau primejduite de un pericol de moarte.

— Îndrăzneşte dar, de spune că nu-i adevărat! Rânji banditul.

Şi Juana răspunse cu un accent de neagră deznădejde:

— Ei bine, da, este adevărat. Am un ibovnic. Sunt aici în casa lui. El lipseşte. O să se întoarcă. Dacă te vede aici, sunt pierdută şi tu tot aşa.

Într-o seară de iarnă în sărăcăcioasa locuinţă din portul Veneţiei, pe când Juana cârpea nişte zdrenţe de-ale lui Scalabrino, iar acesta se îndeletnicea cu curăţatul unui pistol, cineva bătu într-un anumit chip la uşă.

— Este un prieten, zise Scalabrino.

Deschise, şi un bărbat tânăr, chipeş, de o frumuseţe bărbătească, intră.

— Sandrigo! Exclamă Scalabrino. Ce s-a întâmplat?

— Nu mare lucru, afară de faptul că am fost încolţit prea tare şi că vin să caut aici adăpost.

Scena asta se petrecea cu un an înainte de întâmplările ce le-am prezentat la începutul acestei povestiri, adică cu un

an înainte de arestarea lui Roland Candiano.

Nu-i de prisos să reamintim ura înăbuşită şi nemărturisită ce-o simţea Sandrigo împotriva şefului său de bandă. Această ură, nu s-a uitat poate, se născuse din ziua când curtezana Imperia prinsă de Sandrigo, fusese adusă de dânsul în strâmtorile Piavei. Dar Scalabrino habar nu avea că era urât astfel de locotenentul lui.

Se mulţumi deci să răspundă:

— Intră, frate, Juana vezi dacă poţi să-i dai ceva de mâncare lui Sandrigo.

Juana se îngălbeni. Sandrigo bău, mâncă, se strecură sub o învelitoare, şi ostenit, adormi în curând. Când mica Juana se retrase spre camera ei, aruncă spre Sandrigo, adormit, o ultimă privire.

În noaptea aceea, pentru întâia oară, fata dormi rău.

Sandrigo stătu opt zile în casă. Îşi petrecea serile istorisind isprăvile sale, şi Juana îi admira îndrăzneala şi vitejia, după cum îi admirase puterea şi frumuseţea.

În ajunul plecării sale, Sandrigo şi Juana se văzură singuri, Scalabrino fiind plecat după treburi.

Banditul vorbea, după obiceiul lui, despre alergăturile lui prin munţi. El se întrerupse deodată ca să exclame:

— Ştii că eşti foarte frumoasă?

Juana îşi lăsă capul în jos. Era o mică sălbăticuţă care nu ştia nimic. Roşi tare, apoi îngălbeni, când Sandrigo îi luă mâna şi-i spuse zâmbind:

— Vrei să fii nevasta mea? O să te iau în munţi, vei trăi printre flori sălbatice, printre mirţi şi fisticii care miros atât de bine. Îţi voi da rochii de prinţesă şi vei fi ca o mică regină a muntelui.

Atunci ea îl privi drept în ochi şi răspunse:

— Vreau să fiu nevasta ta, căci nu cunosc pe nimeni mai frumos decât tine. Haide dar, să găsim un preot care să ne unească, şi te voi urma pretutindeni unde te vei duce tu, cum trebuie să urmeze o femeie pe bărbatul ei.

Sandrigo voi să strângă în braţele sale pe tânără fată. Dar ea se desprinse uşoară şi sălbatică, şi fugi de se închise în odaia ei.

A doua zi Sandrigo plecă.

Dar, fără îndoială, Juana făcuse asupra-i o puternică impresie, căci după aceea, se înapoie adesea. La fiecare călătorie a lui devenea mai grăbit, mai îndrăzneţ, dar Juana scutura din cap, şi repeta:

— Te voi urma supusă şi credincioasă, când vom fi uniţi.

Apoi se întâmplară evenimentele ce le-am istorisit.

Sandrigo dispăruse după arestarea lui Scalabrino. Poate că sfârşise prin a o uita pe Juana.

Dar Juana nu-l uita niciodată! Şi cu toată îndelungata-i lipsă, ea se gândea: „El mă iubeşte! Se va înapoia într-o zi, şi-i voi fi nevastă”.

Acesta fu romanul de dragoste al bietei Juana.

Ce gânduri trebuie să fi trecut prin mintea acestui înger, în seara când bătrâna soţie a dogelui, Silvia murindă, ea coborî să-i caute medicamentele ce ar fi putut-o izbăvi!

Din ce necunoscute izvoare de devotament, scoase ea puterea necesară pentru o atare jertfă!

Şi când după ani îndelungaţi ea îl revedea pe acela ce-l iubea, ce disperare trebuie să fi încăput în sufletul ei, răspunzându-i lui Sandrigo:

— Da, am un ibovnic! Şi sunt aici în casa lui!

La aceste din urmă cuvinte, Sandrigo se sculă fără de veste. Chipul lui deveni ameninţător.

— Juana, mormăi el, tu minţi. Nu ai ibovnic. Trăieşti aici cu fostul doge al Veneţiei, Candiano, şi cu fiica curtezanei Imperia.

Juana înăbuşi o exclamare de groază şi privi în jurul ei, căutând o armă, hotărâtă să ucidă pe omul ce-l iubea. Sandrigo surprinse această privire şi sălbatica voinţă ce o conţinea. El ridică din umeri.

— Ascultă, reîncepu el cu o voce morocănoasă. Sunt doi oameni ce m-au jignit de moarte. Între ei şi mine este o

luptă fără de milă. Tu îi cunoşti. Nu-i nevoie să-ţi mai spun numele lor. Acum am nevoie, eu, ăsta care-l vezi, de mica Bianca, aflată în această casă, sub paza ta. Nu vreau să-i fac nici un rău. Departe de mine lucrul acesta, vreau numai s-o duc înapoi la mama ei. Asta-i folositor planurilor mele. Eşti cu mine împotriva duşmanilor mei? Dacă da, vino! Un preot ne va uni, vei fi nevasta mea pentru totdeauna. Îmi spui că nu mai eşti vrednică de mine. Dar nu vreau să pricep ceea ce înţelegi tu prin asta. Ştiu un lucru, acela că te iubesc şi că tu mă iubeşti. O să vii deci cu mine la Veneţia, vei povesti tot ce s-a întâmplat aici, apoi de acolo vom merge să căutăm un preot, care ne va uni. Ei, ce zici Juana?

— Spun că, eu vie fiind, Bianca nu va ieşi de aici!

Ea rosti aceste cuvinte strângându-şi dinţii cu un fel de neînduplecată energie.

— Aşa, reîncepu banditul, tu eşti împotriva mea?

— Da!

— Şi spui că mă iubeşti?

— Da!

— Cu atât mai rău, răcni Sandrigo, tu ai dorit-o!

Vorbind astfel se aruncă asupra tinerei femei, pe care o răsturnă. Între dânşii lupta nu putea fi îndelungată. În câteva clipe, Juana se pomeni ferecată şi cu căluş la gură. Sandrigo îşi ridică pumnalul. Dar poate că o licărire de milă veni să lumineze această întunecoasă scenă, căci braţul ridicat spre a lovi, căzu în jos.

— De fapt, şopti el, este de prisos. Şi apoi nu-s supărat dacă ea le va povesti întâmplarea. Vor vedea cu ce om au de furcă!

Răsturnând-o pe Juana, atinse cheia ascunsă în sânul femeii, o luă, deschise uşa ce ducea la odaia Biancăi, dar acolo şovăi o clipă.

— Trebuie să mă sinchisesc oare de bătrân? Şopti el. La ce bun? Nebun şi orb, îşi sfârşeşte viaţa încetişor.

Atunci luând cu hotărâre un sfeşnic în mână, intră şi se văzu într-o încăpere goală. Merse mai departe, intră într-o

altă odaie, unde dormea bătrânul Candiano.

Banditul se apropie încetişor de patul moşneagului şi-l contemplă o clipă cu un zâmbet batjocoritor.

— Ăsta nu merită o lovitură de pumnal! Murmură el într-un sfârşit.

Zgomotul ce-l făcuse, deşteptă fără îndoială pe moşneag, căci ochii i se deschiseră. Şi aceşti ochi goi, fără privire, se aţintiră în gol cu o stranie expresie.

Sandrigo, viteaz ca un bandit în faţa primejdiei trupeşti, se înfioră de o groază superstiţioasă.

I se păru că aceşti ochi albi conţineau o ameninţare. Se dădu încet înapoi şi închise fără zgomot uşa.

Atunci rânji cu cruzime şi ridică din umeri.

— Iată! Mi-e frică acum! Mormăi el. Frică de ce? De acest bătrân nebun? Haide! La treabă, băiete!

Reluă cu hotărâre calea ce-o străbătuse în direcţie contrară şi se opri în faţa unei alte uşi.

O deschise cu băgare de seamă, îşi băgă capul prin deschizătura uşii şi zâmbi.

— Aici e! Şopti el.

Într-adevăr acolo dormea Bianca un somn paşnic şi fericit de copil. Un zâmbet uşor plutea pe corola roşie ca focul a buzelor ei. Braţul ei alb, frumos, era ieşit în afară şi căzut de-a lungul patului. Mişcarea regulată a răsuflării îi ridica încetişor sânul ei de fecioară. Banditul nu-şi putu stăpâni o înăbuşită exaltare.

— Pe toţi sfinţii, cât este de frumoasă! Îşi zise el.

O bruscă lumină se aprinse în ochii săi, şi poate o gândire urâcioasă îi străbătu prin minte. Dar se potoli, gândindu-se fără îndoială, că se afla acolo ca să facă o afacere bună şi nu pentru a se lăsa în voia patimii, ce-i cucerea simţurile cu furie şi grosolănie.

Bianca nu se deşteptase.

Sandrigo puse sfeşnicul pe o masă, se sili să dea feţei sale o expresie de blândeţe şi atinse cu vârful degetului umărul gol al tinerei fete.

La atingerea pielii mătăsoase, calde şi parfumate, îl năpădi pe neaşteptate o ciudată beţie.

Se încovoie rătăcit, cu capul pierdut.

Buzele-i furioase se lipiră de buzele Biancăi. Tânără fată se trezi, deschise ochii înspăimântaţi şi avu o bruscă tresărire de groază, în timp ce ea se înfăşură cu învelitoarea, şi dădu un ţipăt.

— Juana! Juana!

Un muget înăbuşit îi răspunse. Sandrigo îşi recăpătase sângele rece.

— Nătărău ce sunt! Se gândi el, o să stric un minunat prilej de pricopsire!

Bianca nu mai îndrăznea acum să mai facă nici o mişcare; vocea îi pierea în gâtul chinuit de spaimă; tremura şi închidea instinctiv ochii. Numai că groaza era încă şi mai puternică decât spaima; cu o mişcare maşinală a capului, ea încercă să-şi şteargă buzele cu învelitoarea.

— Liniştiţi-vă, signora, zise Sandrigo. Nu vreau să vă fac nici un rău. Ascultaţi-mă fără groază, vă rog, şi luaţi aminte la cuvintele mele, căci nu avem timp de pierdut. Vă jur că nu vi se face nici un rău. E de prisos să o mai strigaţi pe Juana. Ea nu mai este aici. Mă auziţi, nu-i aşa?

Bianca făcu un semn.

— Bine, reîncepu Sandrigo. Iată ce am a vă spune. Vin din partea mamei dumneavoastră.

— Mama mea! Exclamă Bianca.

— Da, signora Imperia. Ea mă trimite, şi pentru a dovedi că vă spun adevărul, vă voi povesti ce s-a întâmplat. Aţi fost răpită din casa mamei dumneavoastră, fără voia ei, dacă nu fără voia dumneavoastră. Signora Imperia este disperată. Ea mi s-a adresat mie ca să vă regăsesc. Mă credeţi?

Toate astea părură firesc şi de crezut tinerei fele, care şopti:

— Continuaţi.

Bun! Se gândi banditul. Lupta este câştigată!

Şi el continuă tare:

— Mama dumneavoastră, signora Imperia m-a rugat deci să mă apuc să vă caut. Am primit, am încercat să vă regăsesc şi am fost destul de fericit ca să izbutesc; această casă, unde sunteţi sechestrată de răpitorul vostru. O, nu protestaţi, e de prisos! Ori, iată acum, ce o să spun. Mă voi retrage în odaia de alături, unde voi aştepta zece minute. Vă veţi folosi de aceste zece minute, ca să vă îmbrăcaţi şi să fiţi gata să mă urmaţi.

— Să vă urmez! Exclamă tânără fată, care-şi recapătă încetul cu încetul toată energia. Niciodată! Cu ce-mi dovediţi că veniţi din partea mamei mele?

— O să mă urmaţi, nădăjduiesc, de bunăvoie, zise Sandrigo. Vin din partea doamnei Imperia, care mi-a dat ordine lămurite şi mi-a adăugat să întrebuinţez chiar şi forţa, dacă, prin absurd, aţi fi îndeajuns de ingrată, încât să refuzaţi a veni să mângâiaţi o mamă care plânge şi suferă.

— Ce să fac? Ce să cred? Bâlbâia fata atentă.

— Deci, urmă nepăsător banditul, cred că în zece minute o să mă urmaţi de bună voie, cu dragă inimă, şi v-o jur că mâine veţi fi în palatul doamnei Imperia în deplină siguranţă. Orice ar fi, orice veţi hotărî, peste zece minute voi intra aici. Îmbrăcată sau nu, vă voi înşfăca, vă voi lega şi vă voi duce cu de-a sila, dacă refuzaţi să mă urmaţi.

Zicând aceste cuvinte Sandrigo se convinse dintr-o repede ochire de jur-împrejur că odaia nu avea nici uşă nici fereastră, pe unde să fugă fata.

Atunci se închină cu răceală şi nu fără un fel de ironică galanterie, apoi ieşi.

Bianca îngrozită se îmbrăcă în toată graba.

Era convinsă că acest necunoscut îi spunea adevărul. Toate cuvintele lui concordau cu împrejurările răpirii sale. Desigur că mama sa trebuia să fie deznădăjduită şi o căuta.

Orice împotrivire i se păru cu neputinţă tinerei fete.

Nu-i lipsea curajul şi era hotărâtă să se apere, dacă omul acesta minţise. Îşi strecură în sân un mic pumnal, şi când

Sandrigo, fără veste, deschise uşa, după cele zece minute, o găsi pe Bianca gata îmbrăcată.

— Eşti gata să mă urmezi? Întrebă el.

Bianca avu o clipă de groază nebună, găsindu-se în faţa acestui ins şi din nou strigă cu deznădejde:

— Juana! Juana!

— Vă repet că Juana nu mai este aici, zise banditul. Să sfârşim. Sunteţi gata? Sau trebuie să folosesc forţa. Ceea ce aş face-o cu mare părere de rău, vă jur, dar fără şovăire!

Sandrigo se exprima, cu o linişte hotărâtă şi un fel de rece politeţe.

Bianca îl privi. Făcu gestul unei persoane care ia o hotărâre extremă încredinţându-se întâmplării şi răspunse:

— Sunt gata, domnule.

— Foarte bine! Spuse cu voioşie banditul. Ei, pe Sfânta Fecioară Maria, trebuie oare atâtea mofturi unei fete cinstite ca dumneavoastră, pentru a se duce să-şi regăsească mama înlăcrimată?

— Mergi, te urmez!

Sandrigo apucă fata de braţ şi o târî cu repeziciune.

La această grosolană atingere ea avu o mişcare de revoltă, şi aspra amintire a sărutării ce o primise, pe care o suportase, o făcu să înţepenească înnebunită, dar era prea târziu! Sandrigo o ţinea. Bianca înţelesese că orice încercare i-ar fi fatală şi că omul acesta s-ar lupta ca un disperat.

Ea îl urmă!

Sandrigo străbătu casa cu paşi mari, străbătu grădina, şi peste câteva clipe mai apoi, ajungea la căruţa al cărei catâr îl legase de un copac din drum.

— Urcaţi, signorina! Spuse el.

Bianca aproape leşinată, se urcă în căruţă. Dintr-o săritură Sandrigo se aşeză lângă dânsa, biciuind catârul; căruţa porni cu repeziciune.

Hangiul nu minţise: catârul alerga ca un cal bun.

Două ore de alergătură bună îl aduseră pe Sandrigo la lagune. El se opri la punctul unde lăsase barca. Bătrânul marinar care îl adusese, era acolo.

— Îmbarcă! Zise el. Începusem să cred că nu mai trebuie să aştept!

Fără să răspundă, Sandrigo sări jos. Se întoarse spre fată şi văzu atunci că tânăra leşinase.

— Cu atât mai bine! Exclamă el printre dinţi, asta simplifică lucrurile.

O apucă în braţe ca s-o ducă până la barcă şi când o ţinu la pieptul lui, când simţi dulcele parfum al părului ei urcându-se până la el, avu încă un minut de beţie înnebunitoare care-l făcuse să palpite în casa din Mestre.

— Ah! Ah! Rânji marinarul. Înţeleg acum!

— Taci, nătărăule! Mormăi Sandrigo pe care această exclamaţie îl readuse brusc la realitate.

Depuse fata sub conul bărcii şi o acoperi cu îngrijire cu o manta de marinar. Aruncă asupra-i o lungă privire pătimaşă.

— Ce să facem cu căruţa asta şi cu catârul? Întrebă marinarul.

— Ţi le dau ţie! Zise Sandrigo. Va fi preţul cursei tale.

— Drace! Exclamă marinarul holbându-şi ochii, începi să fii mare boier!

Sandrigo făcu o mişcare de nerăbdare.

— Să ne grăbim, zise el cu o voce tăioasă.

Marinarul îşi chemă musul.

— Ai să te duci, zise el, să duci căruţa asta la Mestre, ştii unde, la. Prietenul nostru. Ai să o laşi acolo şi ai să te înapoiezi la Veneţia cum vei putea, cât mai degrabă.

Peste cinci minute barca aluneca spre lagună.

Bianca îşi veni în fire în clipa când luntrea aluneca spre chei, acolo de unde se îmbarcase Sandrigo, adică aproape în faţa acelei cârciumi îndoielnice, unde intrase să-l caute pe bătrânul marinar.

Fata umbla ca prin vis cu gândurile în dezordine. Ea văzu că o târa într-o casă cu o aparenţă ticăloasă, că o silea să urce pe o scară alunecoasă, că o împingea într-o odaie a cărei uşă o auzi că este încuiată cu întreită întorsătură de chei. De astă dată Sandrigo socotise că e de prisos să dea cea mai mică lămurire.

Fata, nebună de groază, căzu pe un scaun şi începu a plânge.

În acel moment era la amiază.

Fără a pierde o clipă, Sandrigo se îndreptă în toată graba spre palatul Imperiei. După ciorovăieli cu valeţii curtezanei, fu în cele din urmă admis să dea ochii cu dânsa.

— Doamnă, îi spuse el brusc, fiica dumneavoastră a fost de curând răpită.

Imperia tresări, năpădită de o neaşteptată speranţă.

— De unde ştii lucrul acesta? Întrebă ea palpitând.

— Este de ajuns că o ştiu, doamnă, zise Sandrigo cu un zâmbet. Deci fiica dumneavoastră, Bianca, a fost răpită de un om care vă vrea mult rău.

Ochii curtezanei aruncară un îndoit fulger.

— Un om pe care-l voi ucide! Mormăi ea printre dinţi.

Sandrigo auzi exclamaţia, şi posomorându-se pe neaşteptate, răspunse:

— Afară doar de n-o muri de mâna mea. Dar vom trata lucrul acesta mai târziu, doamnă. Pentru moment, vreau numai să vă spun că pot să vă regăsesc copila.

— Dumneata?

— Eu, doamnă.

— Unde este? Vorbeşte!

— Vă voi spune când ne vom fi înţeles în privinţa unor anumite lucruri.

— Care? Vorbeşte! O! Vorbeşte repede! Tot ce vei dori. Dar ai văzut-o pe fata mea! Pe Bianca mea! O, dacă ai o inimă, spune-mi că nu a suferit, că nu este în primejdie!

— Liniştiţi-vă, doamnă, zise banditul aproape mişcat. Fiica dumneavoastră nu a suferit nicidecum şi nu o ameninţă nici

o primejdie. Într-o oră, dacă vreţi, ea va fi lângă dumneavoastră.
— Într-o oră!
— Este de ajuns doamnă, să ne înţelegem, afirmă Sandrigo.
Tulburată de simţuri năvalnice, tulburată de bucurie şi de teamă, de speranţă şi chin, curtezana se înfioră.
— Dar nu vezi că mor de nerăbdare! Exclamă ea. Povesteşte-mi cel puţin, unde ai găsit-o pe fiica mea şi cum.
— Este foarte simplu, doamnă. Întâmplarea m-a dus la uşa unei case, ce se află prin împrejurimile Veneţiei. Vederea unei femei, cu care aveam interes să reînnoiesc cunoştinţa m-a oprit. Am observat, am ascultat, am privit fără să fiu zărit. Crâmpeie de convorbiri ce le-am surprins mi-au destăinuit că această femeie era acolo, pentru a o supraveghea pe fiica dumneavoastră. Aşa i-am aflat numele şi cum şi de cine a fost răpită. Am aşteptat momentul prielnic, şi ieri am intrat în casa aceea. Am întrebat-o pe signorina Bianca dacă vrea să mă urmeze, ca să vină acasă la dumneavoastră. Ea s-a învoit, şi am adus-o într-un loc sigur.
— În Veneţia? Zise palpitând de emoţie.
— Aţi zis Veneţia? Aici sau aiurea. Dar nu departe, în orice caz.
Imperia se sculă şi răcni:
— Du-mă la dânsa.
— Uitaţi, doamnă, că am anumite condiţii să vă propun.
— Cât vrei? Vorbeşte repede!
— Bani? Ah, doamnă!
— Dar ce vrei?! Întrebă curtezana mirată.
La rându-i Sandrigo se sculă şi zise:
— Uită-te bine, doamnă. Am făcut până acum nobila meserie de bandit. Mă numesc Sandrigo. Până la o depărtare de douăzeci de leghe în jurul Veneţiei tremură lumea la auzul numelui meu. Pot, dacă vreau, să-mi fac din nou o bandă cu care să îngrozesc acest ţinut. Dar am acum

alte scopuri. Am făcut republicii însemnate servicii, unul dintre cele mai mari din câte se pot face, şi asta îmi va da un grad de seamă în oştirea căpitanului general. Vine un prilej, un război, şi pot ajunge chiar căpitan general. Sunt viteaz, sunt voinic, ştiu arta războiului. Bandiţii, doamnă, sunt războinici şi mereu în luptă! În definitiv vedeţi în mine un cavaler cu o frumoasă ţinută, susţinut de o ambiţie şi capabil de multe lucruri. Găsiţi în Veneţia, ori aiurea, un bărbat mai vrednic pentru signorina Bianca?

— Dumneata bărbatul Biancăi!

Era în acest strigăt un fel de dispreţ sălbatic.

Sandrigo nu păru umilit.

— O iubesc pe fiica dumneavoastră, reîncepu el cu simplitate şi simt că dragostea ce mi-a insuflat-o ea nu este din cele de rând ce se sting cu vremea. O să vă dau o dovadă ce mă miră şi pe mine însumi.

O am pe Bianca în puterea mea. Era în braţele mele, fără nici un ajutor cu putinţă.

— Ei bine? Şopti curtezana înfiorându-se.

— Ei bine, ea e curată, doamnă! Şi jur pe iad, pentru întâia oară a ieşit o fată tot fecioară din braţele lui Sandrigo!

O licărire de patimă sălbatică ţâşni din privirea lui.

Vocea lui deveni răguşită şi atitudinea sa ameninţătoare.

— Răzgândiţi-vă, doamnă, sfârşi el. Vă ofer pacea şi alianţa. Spun alianţa căci aveţi de luptat cu un groaznic inamic.

— Ce vrei să zici? Bâlbâi, curtezana.

— Vreau să vorbesc de Roland Candiano!

— Va fi arestat până în două zile.

— El! Nu cunoaşteţi cine-i omul acesta, doamnă. Eu nu l-am văzut decât vreo câteva clipe, şi vă afirm că dacă vrea, va înfrunta şi ţine piept oştirii Veneţiei, întregii sale oştiri. S-au trimis împotrivă-i o sută de zbiri. El era singur într-o casă împresurată. Şi încă este liber! Vă repet că aveţi nevoie de mine. Vă las să vă gândiţi până mâine. Mâine,

doamnă, voi deveni aliatul şi fiul dumneavoastră sau duşmanul neîmpăcat, după alegerea dumneavoastră.

Imperia voi să dea un ţipăt, să-l oprească pe bandit. Dar Sandrigo se şi îndepărta cu repeziciune şi se făcea nevăzut.

Curtezana se prăbuşi pe un scaun, poate mai deznădăjduită decât în ziua când fusese răpită Bianca.

— Fata mea, nevasta banditului Sandrigo! Şopti ea. Astfel iată unde trebuia să ducă dragostea mea de mamă! Bianca, floare a nevinovăţiei, o naivă, nu-i mai puţin decât fiica curtezanei! Şi ce-i trebuie unei fete de curtezane? Un bandit!

Ea izbucni într-un hohot de râs nervos.

— Într-o zi, reîncepu ea chinuitorul ei monolog, fiul unui bogat negustor a văzut-o pe Bianca mea. S-a îndrăgostit de dânsa. Bărbatul acesta îmi părea înzestrat cu inteligenţă şi bunătate. Căsătoria fu hotărâtă, şi era să se facă logodna. Când află cine sunt eu. Plecă cu o impresie. Toţi acei care au văzut-o pe fiica mea, au avut aceeaşi privire de curiozitate obraznică şi batjocoritoare ce-mi străpungea inima. O fată de prostituată. Nu-i bună poate decât să devină şi ea tot o curtezană! Nimeni n-a avut milă de mine!

Ea tresări.

— Nimeni! Uitam pe omul acela! Lui Roland i-a fost milă, lui unuia! Şi-a aruncat asupra fetei mele o privire de îndurare, de milă şi nu de o obraznică plăcere. Numai el i-a respectat nevinovăţia! Dar pe acest bărbat îl urăsc, îl urăsc, mi-e scârbă de dânsul fiindcă mi-a răpit copila, pentru că vrea să mă despartă pentru totdeauna de dânsa!

Se făcu tăcere în gândirea ei.

— Să fie oare numai pentru atât faptul că-l urăsc? Repetă ea înăbuşit. L-am iubit pe bărbatul acesta! M-a dispreţuit, nu m-a dorit! O! Noaptea aceea când i-am mărturisit dragostea mea şi când mâna i s-a ridicat asupra-mi! Toată viaţa mea voi simţi ruşinea acestui îngrozitor moment. Da, da, mamă necurată, de aceea urăşti pe singurul bărbat în stare să-ţi izbăvească fiica! Nenorocită! Pentru ce-l mai

iubeşti încă! N-ai încetat să-l adori! Pentru dânsul ai venit la Veneţia, pentru el te-ai înapoiat aici! Şi acum această patimă, pe care o credeai stinsă, se trezeşte şi se dezlănţuie. Şi ura ta este dragostea!

Ea izbucni în hohote de plâns şi se târî spre odăiţa misterioasă, unde odinioară îl duse pe ibovnicul ei, Davila.

Marele portret încadrat în aur era mereu la locul lui.

Curtezana avu un fior. Groaznica scenă a omorului lui Davila se reconstituia în închipuirea ei.

Ca şi odinioară, ea căzu în genunchi, şi braţele sale se întinseră spre minunatul portret, în timp ce un hohot de plâns îi zguduia sânii.

În acea clipă Imperia uită de fiica sa, de Sandrigo, de Bembo şi de ura ei.

Iubirea triumfa în ea.

CAPITOLUL VI – Tatăl.

Timp de două zile Scalabrino văzuse pe şefii cărora trebuia să le predea scrisorile însoţite de instrucţiuni verbale. Cetele erau risipite pe un front de treizeci de leghe. Scalabrino făcu două zile şi două nopţi călărind, abia mâncând, alergând, cu o bucurie nebună, nesimţind osteneala. Când însărcinarea lui fu îndeplinită, îşi schimbă calul istovit de oboseală şi porni în goana mare pe drumul Mestrei, unde sosi seara pe la zece, adică în toiul nopţii.

Îşi lăsă calul la han, unde abia descălecat se furişă spre casă. Casa era tăcută şi întunecată.

Scalabrino se opri câteva minute. O nespusă tulburare frământa această fire aspră. Scalabrino era încă fermecat de bucuria de a şti că avea o fiică. Asta-i era de ajuns fericirii lui.

— O clipă! Bolborosi el. Nu trebuie să dau buzna ca un nebun, în casă. Mai întâi nu trebuie să-i spun că sunt tatăl ei. Pentru moment nu-i interzis lucrul acesta. Da, dar am s-o văd. Îi voi vorbi. Şase zile!

O puternică şi mare nelinişte îl chinuia. În ceasul acela Bianca era desigur culcată şi dormea. Ce motiv să dea

Juanei ca să o deştepte din somn, ca să o vadă de îndată! Se gândi vreme îndelungată la această problemă şi negăsind dezlegarea, sfârşi prin a-şi spune:

— Păcat de osteneală că am alergat atât! Trebuie să aştept până mâine dimineaţă; nu-i chip de făcut altfel. Să intrăm totuşi. Cel puţin voi afla veşti despre dânsa.

Cu inima zvâcnind, cu marile-i mâini tremurând, deschise poarta grădinii cu o cheie ce i-o dăduse Roland; înaintă spre uşa casei, în care bătu în chipul stabilit în acest scop, aproape imediat se deschise uşa şi o văzu pe Juana. Era foarte palidă.

— Tu eşti! Exclamă ea încetişor. În sfârşit. Tu eşti!

— S-a întâmplat vreo nenorocire? Mugi Scalabrino intrând.

Juana făcu un semn cu capul, că da, se întâmplase şi asta.

Scalabrino se aşează pe un scaun necutezând să întrebe, sigur fiind că nenorocirea se întâmplase Biancăi.

Juana tremura uşor şi zise:

— Bianca a fost răpită.

Scalabrino se ridică în picioare, voi să rostească un blestem şi se prăbuşi grămadă. Juana alergă spre dânsul, mai mirată decât înspăimântată şi începu să-i frece fruntea cu apă proaspătă. În câteva minute uriaşul îşi veni în fire.

— Bianca răpită? Şopti el.

— Da, Scalabrino. Este o nenorocire, zise Juana observându-l pe uriaş.

Două lacrimi mari ţâşniră din ochii lui Scalabrino.

— Este o nenorocire, reîncepu Juana. Dar spune-mi, această întâmplare te mâhneşte într-un chip ciudat, mi se pare.

Scalabrino aruncă o adâncă privire asupra Juanei.

— Este fiica mea! Spuse el cu simplitate.

— Fiica ta?!

— Da, Juana. Este o întreagă poveste. Ai să o ştii mai târziu. Pentru moment sunt prea abătut.

— Fiica ta! Repeta Juana înmărmurită de această destăinuire.

Între timp Scalabrino se scutura ca un câine bătut.

Făcea sforţări ca să îndepărteze adânca durere ce o simţea. Şi dacă trebuie spus totul, era în sufletul lui o mirare şi chiar un fel de bucurie îndepărtată, că resimte pentru întâia oară acest simţământ de suferinţă necunoscută. Asta-i pricinuia sentimentul unei noi omenii, mai încâlcită, mai largă. Căpăta o mai bună cunoştinţă despre el însuşi. Suflă mai cu tărie, se scutură şi zise:

— Acum povesteşte-mi cum s-au întâmplat lucrurile. Şi mai întâi, îl cunoşti pe omul acela?

Juana se îngălbeni.

A rosti numele lui Sandrigo, ar fi însemnat să-l expună pumnalului lui Scalabrino.

Aruncă o privire de linişte asupra uriaşului. Îl văzu tremurând încă şi palid, cum nu-l văzuse niciodată.

— O astfel de durere se va transforma în mânie. O să fie ceva îngrozitor.

Nu se putea înşela. Îl cunoştea pe Scalabrino şi-l văzuse la lucru. Ştia că nu o să mai aibă odihnă, până ce nu-l va fi întâlnit pe Sandrigo. Şi atunci! Mai era iubire în inima Juanei pentru tâlhar? Chiar după scena silnică, după zeflemelile lui, după răpirea Biancăi, să-l mai ierte încă?

Suntem siliţi a zugrăvi acest caracter. Dacă am schiţat un portret asemenea modelului, nu s-a înţeles că Juana era un fel de întrupare a devotamentului. Era una din acele femei eroice şi duioase, la care jertfa, stare sufletească excepţională la cea mai mare parte a femeilor, devine starea normală. În câteva clipe ea îşi luase hotărârea şi cu o limpezire de nălucire ascuţită, privi viitorul.

— Ei bine? Reluă Scalabrino, recunoscut-ai pe omul acela?

— Îl cunosc, zise Juana.

— Numele lui?

— Sandrigo.

Uriaşul sări, pumnii se strânseră cu furie, faţa-i descompusă dădu toate semnele acelei mânii furioase, care-l făcea atât de temut.

— El! Mugi dânsul. Ei bine, cu atât mai bine, jur pe talpa iadului că vechea răfuială ce-o avem amândoi, se va face dintr-o dată.

Juana, nemişcată şi palidă, asistă fără vorbă la izbucnirea acestei furii. Scalabrino se linişti totuşi aproape într-o clipă, îşi şterse fruntea umedă şi reîncepu:

— N-a răpit-o decât pe dânsa?

— Da, bătrânul e aici. Acum două zile, în toiul nopţii.

— Deci a spart uşile? Sunt doar solide!

— Eu i-am deschis. Ascultă. A venit, a bătut, i-am recunoscut vocea, am crezut că este urmărit, atunci mi-a fost frică, şi totul s-a risipit din mintea mea, afară doar de gândul că nu voiam ca Sandrigo să fie arestat.

Vorbea cu o voce mohorâtă fără accent, fără izbucnire.

Scalabrino mai întâi mirat, o observa cu luare-aminte. Înţelesese dintr-o dată. Se duse lângă Juana, îi apucase mâna şi şopti:

— Biata mea Juana. Sărmană surioară. Uitasem lucrul acesta! E atât de străvechi! Şi văd că e mereu acest tânăr în inima ta! Taci, Juano, taci! Nu-mi mai spune nimic. Înţeleg bine lucrurile ce nu le-am înţeles înainte de a-l fi întâlnit pe omul care a făcut din mine un om. Îl iubeşti mereu pe Sandrigo. E o nenorocire, o mare nenorocire. Căci nu ştii. Ar fi trebuit să-ţi spun. El mă urăşte. Pentru mine asta n-ar fi nimic. Dar dânsul mai urăşte şi pe Măria sa Roland. Ghicesc: ca să lovească în el, a răpit-o pe Bianca. Între el şi noi este un război de moarte. Ah, biata mea Juana!

Se aşeză pe un scaun cu totul îngândurat, clătinând capul, în timp ce Juana, vărsa lacrimi amare, el reîncepu:

— Ce o să faci?

Ea ridică din umeri, ca pentru a arăta că nu ştia.

Dar adăugă cu o voce înăbuşită:

— Să nu crezi cel puţin că în toate acestea am vreo vinovăţie. M-am zbătut, m-am apărat. A trebuit să fiu legată şi să-mi pună căluş la gură, ca să mă împiedice să apăr fata.

— Bun, să nu mai vorbim despre asta. Plec iar. Ştii în ce direcţie a plecat?

— Cum să ştiu? Eram legată. Bătrânul mi-a tăiat frânghiile ieri dimineaţă.

Scalabrino voi să se scoale, ca să plece. Dar îşi dădu seama că îl paraliza o nesfârşită oboseală. Se rezemă cu coatele de masă şi adormi adânc aproape numaidecât.

Juana se aşezase pe scaun gânditoare.

— M-a întrebat ce voiam să fac! Parcă mai ştiu şi eu ce? Am ceva de făcut? Nenorocirea pluteşte deasupra capului meu. De va fi ucis Sandrigo mor şi eu. De va triumfa, voi asista la ruina celor ce-i iubesc. A cui înfrângere trebuie s-o doresc? A fiului Silviei sau a lui Sandrigo?

Se adâncea astfel în cugetările ei încâlcite şi posomorâte.

Pe la cinci dimineaţa, Scalabrino se trezi pe neaşteptate.

— Cred că am dormit, zise el. Eram aşa de ostenit! E o oră de când dorm?

— O să se facă în curând ziuă, zise Juana.

Scalabrino tresări. M-a lăsat să dorm, se gândi el, pentru ca Sandrigo să mi-o poată lua înainte!

Spunea poate adevărul. În toată graba, îmbucă o mâncare sumară ce i-o pregăti tânăra femeie. Apoi o sărută cu duioşie şi-şi luă rămas bun de la dânsa, zicându-i:

— În această nenorocire, Juana poate tu eşti cea mai lovită. Orice s-ar întâmpla aminteşte-ţi că sunt fratele tău şi că pentru tine aş face multe şi de toate. Voi încerca s-o regăsesc pe Bianca. Este viaţa mea. Dar ascultă-mă bine, sora mea, omul ăsta mizerabil care-ţi fură biata ta inimă, de care este nevrednic, ei bine, dacă mă voi găsi în faţa lui, ţi-o jur să nu-l lovesc eu întâi!

Juana avu o tresărire de bucurie adâncă.

— Ah, frate, bâlbâia ea, eşti într-adevăr bunul meu frate!

El se îndepărtă cu grabă.

Aceste două inimi îşi îndeplineau ursita lor cu o simplitate sublimă. Era în ciocnirea acestor ursite, şi unite şi potrivnice totodată, ceva din străvechea fatalitate ce-o sufereau.

Scalabrino se întoarse la hanul unde îşi lăsase calul. Era prăpădit, plutind în voia simţămintelor contrarii şi deopotrivă de puternice.

— Ah! Şopti el, pentru ce nu-i el aici? Pentru ce trebuie să aştept încă şase zile înapoierea sa? Ar găsi cuvântul adevărului mângâietor. Aşezaţi între fiica mea, pe care abia o cunoşteam şi pe care o iubesc din toate fibrele fiinţei mele, şi Juana, inimă adorabilă, Juana care este sora mea de atâţia ani îndepărtaţi, mi-ar spune de ce parte trebuie să mă întorc!

Şi mereu îi venea în minte această gândire, că trebuia mai întâi să înceapă a-l căuta pe Sandrigo.

Se aşeză la o masă şi porunci să i se dea de băut.

Cu cotul pe masă, cu capul în mână, se gândea, biciuit de gândurile sale, cu ochii vag aţintiţi asupra unei mici curţi ce-o zărea prin fereastra întredeschisă lângă care se aşezase.

Deodată zări în această curte o fată, care-l făcu să tresară.

— Ce face aici Gianetto? Şopti el.

Acest Gianetto nu era altcineva decât marinarul bărcii care-l adusese pe Sandrigo şi care avusese sarcina să aducă şi căruţa. Marinarul se sfătuia cu stăpânul hanului.

— Ei bine, spunea acesta din urmă, iată-te şi restabilit.

— Cum n-am mai fost niciodată, stăpâne. Două zile de fericire! Voi spune acolo, cât de bine m-ai tratat.

— Mă bizui pe asta. Şi vei adăuga că ţi-am dat un taler, ca să te înapoiezi. Iată-l!

— Mulţumesc, stăpâne. Cât despre căruţă şi catâr, îmi vei da dovada că ţi le-am înapoiat.

— Nu te îngriji de asta. Haide, acum.

Tânărul marinar salută pe stăpânul hanului cu acel farmec înnăscut al veneţienilor şi se duse fluierând printre dinţi o

barcarolă. Peste câteva clipe, mai târziu, Scalabrino plătindu-şi consumaţia, încalecă şi porni în galop pe calea ce-o luase Gianetto. Nu întârzie să-l zărească la o sută de paşi înaintea lui şi de aici înainte îşi potrivi paşii, în aşa fel să-şi păstreze distanţa ce-l despărţea de marinar.

Acesta din urma mergea cu pas zdravăn spre lagune.

Era un tânăr de douăzeci şi doi de ani.

Scalabrino îl cunoscuse odinioară, pe vremea când Gianetto era mus, servind tainica asociaţie ce se făcuse între bandiţii din munţi şi marinarii portului Veneţiei. Îl mai văzuse întâmplător după fuga din temniţă. Când fu departe de Mestre, în largul câmpiei, Scalabrino îl ajunse pe marinar.

— Ei bine, Gianetto, ce dracu faci pe aici?

— Scalabrino? Exclamă marinarul. Pe legea mea, nu te mai recunoşteam după costumul tău de cavaler. Am venit cu o însărcinare de îndeplinit la Mestre, şi mă înapoiez la Veneţia.

— Şi eu tot aşa.

— Deci vom face drumul împreună! Spuse cu voioşie Gianetto.

— Fie! Zise Scalabrino. Să facem împreună drumul şi să ne sfătuim.

Şi uriaşul care descălecase începu să meargă alături de Gianetto, ducându-şi calul de frâu.

CAPITOLUL VII – La „Ancora de Aur”

Scalabrino, alergând după marinar, nu avea un plan fixat, nici nădejde pozitivă. Ştia numai că Gianetto era mai mult sau mai puţin afiliat acestui fel de întinsă Mafia, ce nu cuprindea numai cetele înarmate, ţinând câmpiile din jurul Veneţiei, dar şi un mare număr de marinari din port.

Se gândea că Sandrigo, izgonit din munţi, părăsit de ceata lui, trebuise să caute un adăpost în Veneţia şi în acest caz, nu era cu putinţă să nu-l fi zărit Gianetto.

De altminteri Gianetto însuşi fu acela ce-i procură pretextul întrebărilor.

— Cum se întâmplă, întrebă tânărul marinar, că nu te mai văd printre noi şi că te găsesc pe calea Trevisei, călărind pe un cal frumos?

— Dar tu, Gianetto, ce faci tu pe aici? Răspunse Scalabrino.

— Ei! Cu mine este altceva. Am avut o însărcinare de îndeplinit la un hangiu. Unul dintre prietenii noştri.

— Eu? Reluă Scalabrino. Ei! Cu mine lucrul e şi mai simplu. Mă plimb, atâta tot.

Marinarul clipi din ochi.

— Te plimbi ca şi cum privind, o să zăreşti cumva dacă nu cresc printre pietre ceva taleri pe drum.

— Ei, cam aşa ceva! Şi pentru cine făceai comisionul?

— Pentru patronul Mariei. Nu o cunoşti pe „Maria”? Prima barcă din port, barca cu pânză sau cu vâslă.

— Şi acum te înapoiezi?

— La „Ancora de Aur”.

Scalabrino tresări. Acest nume rostit pe neaşteptate în convorbirea lui, fu o dâră de lumină. Îşi aminti că în două sau trei împrejurări, fusese şi el la „Ancora de Aur” şi că acolo erau întâlnirile cele mai dese, cele mai sigure pentru bandiţii pe care întâmplarea sau o ispravă oarecare îi aduceau la Veneţia.

„Ancora de Aur” era o cârciumă îndoielnică, un fel de tavernă de noapte, unde venise Sandrigo.

— Aproape că am dorinţa să te însoţesc, reîncepu Scalabrino.

— Vino! Vei fi binevenit.

— Da, dar am motive să mă feresc de zbiri.

— Ei bine! Ştii că niciodată n-a pus piciorul vreun zbir la „Ancora de Aur”. Dacă a încercat vreunul s-o facă acum şase luni, apoi a fost vai de el.

— Cum aşa?

— N-a mai ieşit de acolo! Exclamă Gianetto hohotind de râs.

— Ei bine! Şi cum asta?

— Cunoşti hanul?
— Cam aşa ceva.
— Îţi aduci aminte de oblonul din fundul prăvăliei?
— Da, este oblonul pivniţei. O faimoasă pivniţă.
— Mai de pomină decât cum o crezi.
— Povesteşte-mi ceva despre asta. Mă interesează.
— Ei bine, când din întâmplare „Ancora de Aur” primeşte o vizită neplăcută, stăpânul, meşterul Bartolo, îţi mai aminteşti de meşterul Bartolo, cred eu?
— Bartolo Chiorul! Da, este un om cumsecade.
— Hm! Este mai cu seamă un om voinic.
— Deci, jupânul Bartolo, spuneai?
— Ei bine! Oferă vizitatorului o stacană din cel mai bun vin al lui, apoi un altul, pe urmă un al treilea. Când vizitatorul este la a şasea stacană, nu-şi mai are gândurile lui limpezi şi nu-i mai este sete. Pricepi?
— Pricep, dă-i înainte.
— Atunci jupânul Bartolo pofteşte pe vizitator să vină să bea cu dânsul un vin şi mai bun încă, dar pe care trebuie să-l bea pe loc, în pivniţă. Căci este atât de delicat, încât nu poate fi transportat în sticlele în care este tras!
— Ah! Ah! Şi atunci?
— Atunci vizitatorul se scoală împleticindu-se şi jupân Bartolo îl pofteşte să-l urmeze. Deschide oblonul şi-l roagă să coboare. Vizitatorul coboară.

Când din întâmplare arată o oarecare scârbă să coboare, e gata să-l ajute puţin. Căci sunt întotdeauna cinci, şase găligani la „Ancora de Aur” gata să facă servicii oamenilor de ispravă, care vor să viziteze faimoasa pivniţă. În sfârşit, pe scurt spus, când vizitatorul, de voie a coborât, jupân Bartolo închide liniştit capacul.

— Drace! În sfârşit vizitatorul ce coboară să bea, sfârşeşte prin a muri acolo de sete?
— De sete! Exclamă Gianetto. Haida de! Abia închis în privinţa lui jupân Bartolo, el se duce drept la canal, şi printr-o mică manevră cunoscută numai de el singur şi

câţiva rari prieteni, face să se mişte o mică placă de fier ce se află, zice-se deasupra nivelului apei canalului. Această placă de fier ascunde o gaură. Şi această gaură este fereastra pivniţei. Atunci năvăleşte apa. În câteva clipe pivniţa este plină cu apă. Aşa că vezi bine, vizitatorul nu moare de sete acolo.

— Într-adevăr, zise Scalabrino gânditor şi tremurând. Şi zici că acest chin a fost aplicat vreunui zbir?

— Singurul care a încercat să vină la „Ancora de Aur”. Dar pivniţa a mai servit şi pentru alţii.

— Pentru cine?

— Pentru trădători. Şi pentru cei care au fost arătaţi lui jupân Bartolo de marele şef.

— Bun! Şi cine este marele şef căruia se supune atât de bine vrednicul Bartolo?

— Pentru ce mă întrebi asta? Întrebă Gianetto devenind neîncrezător.

— Este foarte simplu. Sunt sătul de viaţa singuratică. Am vrut să lucrez pe seama mea şi mi-a ieşit anapoda. Aşa că n-aş fi supărat.

— Să reintri în ceată! Zise marinarul izbucnind în hohote de râs. Poţi fi sigur că se va tăia viţelul cel gras în cinstea ta, de câte ori n-am vorbit de tine! Se vorbea mai deunăzi la „Ancora de Aur” despre isprăvile tale, ca de nişte legende. Şi mai cu seamă despre fuga ta!

— Ah, fuga mea este cunoscută acolo? Zise Scalabrino tresărind.

— Cine vrei s-o cunoască, daca nu foştii noştri prieteni? Pe scurt, vei fi binevenit.

— Da, dar înţelegi că înainte de a mă învoi, vreau să ştiu cui trebuie să mă supun.

— Este drept. Dar.

Scalabrino văzu şovăiala tânărului marinar.

— Ascultă, Gianetto, zise el. Dacă acela căruia îi spui marele şef, nu-mi convine, jur să-i uit numele. Cred că ai încredere în mine?

— Da, fireşte!

— Dacă dimpotrivă, îmi convine, vei avea cinstea şi folosul de a fi adus un recrut ca mine!

— Ai dreptate, zise Gianetto convins. Ei bine, omul căruia i se supuse jupân Bartolo şi care este şeful nostru al tuturor în acest moment, este Sandrigo.

Oricât de stăpân ar fi fost pe sine Scalabrino, nu-şi putu stăpâni o exclamare de bucurie furioasă.

— Dar ce ai? Întrebă marinarul neliniştit.

— Nimic, zise Scalabrino recăpătându-şi sângele rece. Sunt mulţumit că este Sandrigo, iată totul.

— Aşadar îl cunoşti?

— Da, am fost în aceeaşi ceată odinioară.

— Deci vei fi dintre ai noştri?

Scalabrino nu răspunse de îndată. Merse vreo sută de paşi în tăcere. Apoi oprindu-se deodată spuse cu răceală:

— Gianetto, trebuie să mă urmezi.

— Unde? Întrebă marinarul mirat şi privind cu nelinişte în juru-i.

— Ai s-o ştii când am să ţi-o spun. Ascultă, n-o să-ţi fac nici un rău. Dimpotrivă, ai tot interesul să mă urmezi. Trebuie să ajung la „Ancora de Aur”, fără să fiu anunţat acolo. Şi cu toate jurămintele ce ai putea să mi le faci, n-o să ai nimic mai grabnic decât să-i istoriseşti convorbirea dintre noi, lucru ce mi-ar fi dintre cele mai primejdioase, aşa că te las să alegi între a mă urma şi a rămâne aici. Vor trebui patru inşi ca să te ia, ca să te poţi duce de aici!

În acelaşi timp faţa lui Scalabrino se posomorî.

Îşi scoase pumnalul.

Gianetto se îngălbeni.

— Scalabrino, spuse el cu o voce tremurătoare, îndrăzni-vei să-ţi iei pe conştiinţă viaţa mea?

— Nu, dacă te învoieşti să mă urmezi de bunăvoie şi repet, n-o să ai de ce te căi.

— Şi pe toţi dracii! Te voi urma până la capătul lumii, şi mai departe chiar, până în Elveţia, dacă trebuie!

— Vino deci, şi să încercăm a umbla repede.

După o oră de mers, cei doi oameni erau înapoi la Mestre. Înainte de a intra în orăşel, Scalabrino se mulţumi a spune tovarăşului său:

— Un ţipăt, un semn de chemare, şi-ţi vei fi dat strigătul de apoi, Gianetto!

— Fii pe pace! Stăpân pentru stăpân, fie că eşti tu, fie că ar fi Sandrigo!

— Dacă vorbeşti sincer, ţi-o jur că peste puţin ai să te feliciţi că i-ai părăsit pe Sandrigo şi pe Bartolo.

La Mestre, Scalabrino îşi găsi un al doilea cal, pe care Gianetto încalecă de bine de rău. În aceeaşi zi chiar ajunseră la strâmtorile Piavei.

Scalabrino îl încredinţă pe tovarăşul său în mâinile a trei, patru păstori, ce păreau că se odihnesc la intrarea Peşterii Negre. Privindu-i de aproape Gianetto zări că aceşti ciobani erau înarmaţi cu pumnale zdravene şi pistoale.

Scalabrino spuse câteva cuvinte bravilor păstori, fără să coboare de pe cal, făcu jumătate ocolire şi se îndreptă spre Trevise şi Mestre.

Inima uriaşului sălta în pieptul lui.

— Numai de ar fi acolo, mizerabilul! Bombăni el. Nu mai să am timpul să-l ajung!

Într-adevăr o groaznică gândire îi trecea prin minte acum. Bănuia că, dacă Sandrigo o răpise pe Bianca, vroia mai cu seamă să-l lovească pe Roland Candiano.

Dar îl cunoştea îndeajuns pe bandit, pentru ca să ştie că frumuseţea tinerei fete l-ar izbi. Ori, Sandrigo nu se dăduse niciodată înapoi de la o siluire.

A doua zi, după această scenă, pe la nouă seara, în sala tavernei „Ancora de Aur” erau vreo douăzeci de marinari şi de barcagii.

— Haide, ieşiţi afară! Strigă pe neaşteptate stăpânul tavernei, vrednicul Bartolo în persoană. Este ora de închidere şi nu ţin să-mi atrag o vizită a domnilor arcaşi ai gărzii!

Cea mai mare parte a băutorilor îşi plătiră consumaţia şi se duseră unii după alţii, unii singuri, alţii întovărăşiţi de fetele ce-i ajutaseră să golească o oală de vin vechi.

Scalabrino se gândi la ceea ce-i povestise Gianetto.

Văzu în închipuirea lui chepengul şi avu repede intuiţia că acolo voiau să-l târască ei.

Dar Scalabrino era de o vitejie de fatalist. Avea în puterea lui de uriaş o încredere fără margini. Şovăi o clipă apoi zâmbi dispreţuitor.

— Nu sunt decât doi, se gândi el. E prea puţin pentru mine!

Se scula zicând:

— Haidem!

— O, nu prea departe! Exclamă Bartolo cu o grabă ce ar fi trebuit să i se pară suspectă vizitatorului.

Scalabrino îl urmă pe stăpânul tavernei şi intră hotărât în sala cu pricina. O grăbită privire de jur-împrejur sfârşi prin a-l linişti. Nu era în acea încăpere decât un singur om, Bartolo retrăgându-se discret.

Şi omul acesta era Sandrigo.

Stătea la o masă pe care ardea un sfeşnic şi două stacane lângă un ulcior. Era întors spre uşa rămasă deschisă, în aşa fel că Scalabrino aşezându-se în faţa lui Sandrigo, trebuia să fie la doi paşi de gaura căreia îi întorsese spatele.

Văzuse Scalabrino hruba? Avusese cunoştinţă de această înscenare? Fu o înfruntare îndrăzneaţă?

Veni de se aşeză foarte liniştit în aparenţă, la locul ce se părea că i se rezervase, zicând:

— Salutare, Sandrigo. Iată multă vreme de când nu ne-am mai văzut.

— Salutare, Scalabrino, răspunse cu seriozitate banditul. Sunt mulţumit că revăd un vechi camarad.

Scalabrino părea foarte liniştit.

De fapt făcea o considerabilă sforţare, ca să nu sară de gâtul omului care-l trădase, îl împinsese în temniţele Veneţiei şi-o răpise pe fiica sa.

„Am jurat Juanei să nu lovesc eu cel dintâi!” mugi el în sine.

Şi între aceşti doi bărbaţi fu o clipă de fioroasă tăcere, fiecare din ei înţelegând că-şi doreau unul altuia moartea. Mai ales Sandrigo era îngrozitor la vedere. Înfăţişarea lui violentă se contracta sub sforţarea ce-o făcea ca să pară aşa de liniştit ca şi potrivnicul său.

În cele din urmă, Scalabrino vorbi.

— Am voit să te văd, spuse el, înainte de a hotărî dacă trebuie să te consider ca om, sau dacă trebuie să te ucid ca pe un câine.

Sandrigo nici nu tresări. Se mulţumi să răspundă:

— Eu aşteptam să-mi fi vorbit tu, pentru a lua aceeaşi hotărâre.

— Iată ce am venit să-ţi spun Sandrigo. Ura s-a născut în inima ta, deşi te-am tratat mereu ca pe un prieten. Această ură te-a împins la o crimă înspăimântătoare pe care legile muntelui o pedepsesc cu moartea: m-ai denunţat. Tu ai făcut să fiu arestat. Mărturiseşti? Sau tăgăduieşti faptul acesta?

— Nu mărturisesc, spuse cu răceală Sandrigo, numai vinovaţii mărturisesc.

— Deci tăgăduieşti!

— Nu, eu am făcut să fii arestat.

— Bine, zise Scalabrino care se înfioră. Am stat în temniţele de plumb şi în puţuri şase ani ucigători. Şi oricare ţi-ar fi isprava, n-aş vrea să am pe conştiinţă că ţi-am ajutat să treci „Puntea Suspinelor”. Am evadat. Atunci te-am întâlnit în munţi.

— Da, în ziua când mi-ai furat banda, zise Sandrigo, strângându-şi pumnii, ziua când Roland Candiano m-a silit să strig „iertare” în faţa tovarăşilor noştri. După aceea?

— După aceea! Ascultă, lucrul acesta devine îngrozitor! Este în lumea asta o femeie care are cea mai nobilă inimă. O iubesc ca pe o soră venerată. A făcut lucruri de acelea

care, vezi tu, m-au făcut să plâng. Această femeie o cunoşti şi tu. Se numeşte Juana.

Sandrigo avu un zâmbet batjocoritor.

— În toate acestea, continuă Scalabrino, e o mare nenorocire. Faptul că Juana te iubeşte. Pentru ce? Cum? N-o ştiu. Dar te iubeşte, iată ceea ce-i sigur. Dacă n-ar fi fost asta, Sandrigo, te-aş fi ucis.

— Apoi?

— Aşteaptă! Juana primise în grija ei o fată.

— Pe Bianca. Am răpit-o. Este adevărat, şi încă-i adevărat că am fost ajutat de iubirea Juanei.

Scalabrino simţi că se clatină. Nebunia omorului imediat i se urca la creier. Totuşi se stăpâni.

— Îţi poţi răscumpăra crimele, spuse el înăbuşit, înapoiază-mi această fetiţă, Sandrigo! Juana te iubeşte, va fi nevasta ta, şi-mi iau sarcina de a te îmbogăţi, de a-ţi face o viaţă fericită, de o sută de ori mai mult decât poţi tu dori.

— Zău?

— Ţi-o jur!

— Aş primi bucuros, dar sunt două motive puternice ce se împotrivesc la aşa ceva.

— Care?

— Întâiul este că, dacă Juana mă iubeşte, eu n-o iubesc!

— Apoi?

— Apoi este faptul că acea fată, pe care mi-o ceri înapoi, acea Bianca.

— Ei bine?

— Ei bine, o iubesc!

Scalabrino se sculă. Era aşa de îngrozitor, cu chipul lui albit şi ochii roşii, încât Sandrigo tremură.

— Spui că o iubeşti pe Bianca?

— Săriţi! Ajutor! Urla Sandrigo fără a răspunde.

În acelaşi timp el împingea masa ce-o avea înaintea lui. În aceeaşi clipă, când Scalabrino răcnind îşi ridica pumnalul, şase inşi intrară în odaie şi se aruncară asupra lui Scalabrino.

Acesta se dădu înapoi pentru a se ghemui într-un colţ. Pe când se dădea înapoi se simţi căzând în gol.

Amândouă braţele se întinseră, mâinile se agăţară de podea. Sandrigo ridică scăunaşul pe care stătuse şi căzu greoi pe capul uriaşului. Mâinile scăpară din prinsoarea lor. Căzu. Bartolo lăsă numaidecât capacul hrubei.

Buimăcit de lovitura ce-o căpătase, căzu în întuneric. Capul se mai târî încă pe una din treptele scării, pe care coborai în această groapă. Rămase leşinat.

O impresie de răcoreală îl deşteptă pe dată.

Ideea îngrozitoarei primejdii la care era expus i se înfăţişă în minte cu o grabă şi o limpezime înspăimântătoare. Se sculă în picioare, poticnind, în prada acelei ameţeli a groazei care înţepeneşte chiar şi pe cei mai puternici în faţa neînlăturabilului.

Şi povestirea, înfricoşătoarea povestire ce i-o istorisise Gianetto pe drumul însorit se schiţă în închipuirea lui întărâtată cu intensitate de o astfel de senzaţie, încât pentru o clipă i se păru că revede şoseaua albă peste tot, cu uşori nori de praf, bătrânii chiparoşi seculari ce se înălţau ca nişte personaje serioase ce se salută unii pe alţii, pajiştile înverzite ale rodnicei văi. I se păru că aude vocea lui Gianetto, batjocoritoare şi totuşi cam tremurătoare, descriindu-i sala, hruba, pivniţa fioroasă, zicându-i:

— Vezi bine că nu se moare de sete în acea pivniţă.

Toată această fantasmagorie trecu ca un fulger.

În jurul lui totul era de o deplină întunecime. Deasupra capului său, pe undeva, auzea un fel de muget înăbuşit amestecat cu fluierături ascuţite.

În acelaşi timp, impresia de aprigă răceală i se urca de-a lungul picioarelor.

Un strigăt răguşit de deznădejde îi scăpă din gură:

— Canalul! Placa de fier! Apa se urcă!

Într-adevăr se urca destul de încet, dar se urca!

Mugetul venea de la apa canalului care cădea în pivniţă. Şuierătura provenea de la aerul izgonit ce fugea printr-o

ţeava îngustă, făcută în tavan.

Timp de câteva minute Scalabrino rămase încremenit de înmărmurire mută, ascultând nelămurita plescăitură a apei ce forma valuri mici.

Ajunsese acum până la genunchi.

Rând pe rând, icoanele Juanei şi a Biancăi i se înfăţişară şi un hohot de plâns îi sfâşie pieptul mare.

— Să mor în clipa când era să fiu fericit! Şopti el cu o nesfârşită tristeţe.

Apoi îi trecu pe dinaintea ochilor figura lui Roland, şi strigă:

— O! Stăpâne, stăpâne! Unde eşti?

Zgomotul vocii sale înăbuşite îl făcu să tresară.

Se gândi la Sandrigo. Sandrigo care-i spusese cu grosolănie despre dragostea lui pentru Bianca.

Şi Bianca era în puterea banditului.

Un fel de furie îl cuprinse atunci. Pe dibuite căută scara, luptându-se cu apa din jurul lui, şi începu să urce. Capul i se izbi de chepeng. Îşi încovoie puternicii săi umeri de cariatidă, dar nu izbuti să rupă groaznicele fierării ale chepengului. Se trudi mult şi bine în zadar, şi când îşi constatase bine neputinţa, se aşează pe o treaptă, îşi luă capul între mâini şi plânse.

Între timp apa se urca întruna.

Din când în când, la intervale neregulate, Scalabrino auzea un uşor vârtej; era apa care urcase o nouă treaptă.

Acest chin îngrozitor dură două ore.

Scalabrino simţi atunci că apa îi atingea picioarele. Îi produse aceeaşi impresie de răceală ce-o simţise la baza scării.

Atunci se gândi că va muri aşa încetişor, aşteptând ca apa să-i ajungă la piept, apoi la gură; gândul acesta îi pricinui o furie neînfrânată.

Prefera s-o sfârşească dintr-o dată.

Gândul său evocă pentru cea din urmă oară, îmbrăţişa aşa zicând icoanele Biancăi şi a lui Roland, apoi se lăsă să

alunece în apa neagră.

Scalabrino era un înotător de prima forţă.

Abia se scufundase în apă, instinctul de viaţă, mai puternic decât deznădejdea şi groaza, se trezi în el. După ce se lăsase la fund, se urcă iar la suprafaţă cu o puternică lovitură de călcâi, începu să înoate, rotindu-se în jurul pivniţei, cucerit de o speranţă nebună.

Ce speranţă?

Nici o idee precisă. Speranţa este un lucru vag de nepriceput. Este ultima flacără ce se stinge în om. Forţele trupeşti trag de moarte, curajul descreşte şi speranţa rămâne.

Scalabrino spera fără să ştie ce.

Înota suflând cu tărie ca un copil pierdut, nemaigândindu-se la nimic altceva, decât să se ţină la suprafaţa apei; se învârtea în jurul pivniţei, dibuind şi pipăind zidul, căutând uneori o ieşitură de care să se agaţe pentru a se odihni.

O oboseală nespus de mare îl cuprindea.

Degetele se îndepărtau convulsiv. Totuşi se îndepărta instinctiv de ultimele trepte ale scării unde s-ar fi putut odihni o clipă. Nu voia să se odihnească. Odihna era moartea.

Şi deodată, pe când făcea încă o dată ocolul pivniţei, mâinile lui se agăţară de drugii ce închideau o gaură, un fel de răsuflătoare sau de fereastră.

Pe acolo intra în pivniţă apa canalului!

Sus, imediat după scurtă luptă ce se sfârşise prin căderea lui Scalabrino în gaura chepengului, Sandrigo îi dăduse afară pe toţi şi nu oprise lângă dânsul decât pe Bartolo Chiorul.

Casa era singuratică acum.

Cei doi bandiţi sfârşiră prin a întări straşnic chepengul.

— Iată ceva care preţuieşte mai mult decât puţurile temniţei, rânji atunci Bartolo. De aici nu se mai evadează!

— Nici nu mai mişcă! Rosti Sandrigo încetişor.

Se pusese în genunchi şi-şi lipise urechea de capac. După o clipă, el reîncepu:

— Nu aud nimic!

— Aşteaptă o clipă, răspunse Bartolo, şi ai să auzi!

Stăpânul „Ancorei de Aur” ieşi repede. Sandrigo rămase singur. Se tolăni cât era de lung pe capacul pivniţei şi se lăsă cu toată greutatea, ca şi cum ar fi vrut să-şi dovedească lui însuşi că era adevărat că omul acela pe care îl ura cu o ură pe care anii o cimentaseră în inima sa, era chiar în acel înfricoşător mormânt.

O expresie de nespusă bucurie sălbatică zgudui trăsăturile banditului. În acea clipă simţea aievea fericirea cea mai deplină din câte avusese în viaţa lui.

Deodată auzi în fundul pivniţei un zgomot înăbuşit.

Zâmbi.

În acel moment intră Bartolo şi zise:

— Scalabrino are ce bea acum!

Sandrigo îi făcu semn să tacă şi ascultă, ca şi cum ar fi vrut să audă ultimele suspine ale nenorocitului, toate zgomotele acestei fioroase agonii.

După o jumătate de oră el întrebă:

— Cât durează lucrul acesta?

— De obicei trebuie două ore şi jumătate ca să se umple pivniţa.

Apoi nu-şi mai spuseră nimic.

Sandrigo rămase culcat pe chepeng, iar Bartolo se aşează pe un scaun şi-l privea.

O tăcere copleşitoare apăsa în acea sală ce-o lumina mohorâta lucire a unui opaiţ.

În sfârşit, pe la trei dimineaţa, Sandrigo se sculă. Încetase orice zgomot.

Chiorul ascultă la rându-i, şi sculându-se palid de tot, rosti:

— S-a sfârşit!

Iar Sandrigo, gânditor, repetă:

— Da, s-a sfârşit!

CAPITOLUL VIII – Marea curtezană.

Sandrigo ieşi pe o uşă din spate şi urcă o scară ce ducea la singurul etaj ce se înălţa deasupra cocioabei lui Bartolo Chiorul. Acest prim etaj era împărţit în mai multe camere ale căror uşi dădeau în aceeaşi tindă.

Banditul se opri în faţa uneia din ele, se aplecă, ascultă îndelung, lipindu-şi urechea de broască. Nu auzi nici un zgomot.

— Ea doarme! Şopti el.

Atunci se sculă, păru că şovăie câteva minute, ca şi cum s-ar fi dat în el o luptă.

Fără îndoială, că Sandrigo era mult mai socotit decât împătimit, căci se întoarse, pătrunse în odaia de alături şi se aruncă îmbrăcat pe un pat, unde adormi aproape numaidecât, toropit de un somn greu.

Se făcea ziua mare când se trezi Sandrigo. Se gândi:

— Isprava de astă-noapte m-a obosit mai mult decât o zi de bătălie. Hotărât, mai mult mi-ar fi plăcut să mă descotorosesc de el printr-o lovitură de pumnal. Mă simt om când ţin în mână bunul meu pumnal solid, scurt, ascuţit, lucitor. Luceşte, da, şi simt atunci că şi ochii mei lucesc ca şi el. Atunci vai de omul care este înaintea mea, zbir sau duşman! Sângele meu zvâcneşte, venele frunţii mi se umflă, inima îmi bate de plăcerea luptei. Omul se aşează în poziţie de apărare. Bagă de seamă! Lovesc, el se apără. Ah! Ah! Iată-l atins! Şi când sângele ţâşneşte foarte roşu, asta mă îmbată şi atunci lovesc iar cu lovituri şi mai puternice. Iată omul la picioarele mele, alb ca un pui căruia i s-a luat mult sânge. Şi eu sunt ostenit, dar gata să reîncep! Pe când astă-noapte! O, acel capac, acea gaură întunecoasă, fioroasele gâlgâiri ale apei ce se revărsa val-vârtej şi acele horcăieli ce le auzeam! Acele horcăieli ce le mai aud încă. Ah! O să le aud oare mereu?

Scutură cu furie capul, foarte palid. Apoi sărind afară din patul lui, începu să-şi facă o gătează migăloasă, îmbrăcându-se cu hainele cele mai bogate, împodobindu-se cu giuvaiere

şi încingându-şi în sfârşit o sabie care trebuia să fi lovit odinioară pulpele vreunui nobil.

Pe măsură ce se deda acestei îndeletniciri, ideile lui luau un alt curs, dar păstrau aceeaşi silnicie.

Sandrigo era fire năvalnică în crimă şi în iubire.

Când fu îmbrăcat, păru să fie un oarecare bogătaş veneţian de pe vremea aceea. Nu-i lipsea eleganţa firească şi în ciuda naivelor exagerări ale costumului său, putea trece drept un frumos cavaler.

Ieşind, el se mai opri încă în faţa acestei uşi, de care în noaptea trecută îşi lipise urechea.

Păru că-l cuprinde iarăşi aceeaşi ispită. Făcu un gest cunoscut pentru a împinge bine zăvorul ce închidea această uşă. Dar în curând îşi scutură capul şi plecă.

Peste o jumătate de oră pătrundea în palatul ducal.

Şi nu era una din priveliştile cele mai puţin stranii ale acestei epoci tulburi, să vezi pe acest tâlhar scos de mult de sub scutul legii, al cărui cap era pus la preţ, intrând în palatul şefului statului. Sandrigo străbătu fără să pară că simte vreo încurcătură, întinsele săli unde aşteptau ambasadori, unde circulau ofiţeri, magistraţi, boierime. Înmână uşierului o scrisoare şi aşezându-se pe o bancă mică de lemn, aşteptă cu răbdare. Aşteptarea dură două ore, după trecerea cărora acelaşi uşier veni să-l caute şi-l introduse în acel cabinet, unde am văzut că au intrat Bembo şi Aretin.

Dogele Foscari era acolo, stând la acea masă bogată în simplitatea ei, ale cărei patru picioare, opera vreunui sculptor îndrăzneţ, înfăţişau leul Veneţiei cu aripile desfăşurate.

Foscari aruncă spre vizitatorul său o privire aproape nepăsătoare.

— Domnule, zise el, mi-ai înmânat o scrisoare a marelui nostru inchizitor, Dandolo, care te recomandă bunei noastre voinţe.

Foscari, care în faţa patricienilor Veneţiei se prefăcea de o mare modestie, lua dimpotrivă nişte aere şi un grai de monarh, de îndată ce se afla singur în faţa unui străin.

— Dar, printr-o ciudată uitare, această scrisoare ce te recomandă în chipul cel mai grabnic, uită.

— Numele meu, nu-i aşa, Înălţimea ta?

— Într-adevăr, zise dogele mirat. Şi trebuie să-ţi spun că, fără marea dragoste ce-o am pentru marele nostru inchizitor, nu te-aş fi primit.

Foscari nu spunea că dimpotrivă, această însărcinare pe care o ghicise ca de bunăvoie, îi aţâţase curiozitatea.

— Chiar eu, reîncepu Sandrigo am rugat pe Excelenţa sa Dandolo, să nu-mi spună numele temându-mă că nu voi avea cinstea de a fi admis înaintea Domniei voastre. Daţi-mi voie, să-mi spun deci singur numele.

Dogele făcu un semn.

— Înălţimea voastră, sfârşi banditul, unul din primele fapte ale înaltei dumneavoastră magistraturi a fost să puneţi preţ pe capul meu. Eu sunt Sandrigo. Presupun că acest nume mă scuteşte de o mai îndelungată prezentare.

Foscari roşi de mânie. Primul său gând fu să cheme străjile şi să dea ordin să aresteze pe îndrăzneţul bandit şi să iscălească pe loc revocarea lui Dandolo.

Dar nu dădu nici un semn exterior despre gândurile ce-l tulburau. Se gândi că dacă marele inchizitor i-l trimitea pe Sandrigo, o făcea pentru că era, fără îndoială mai de folos să-l cruţe pe bandit. Se mulţumi să spună doar:

— Eşti aici oaspetele meu, jupâne Sandrigo. Pentru moment vreau să uit restul.

— Ei bine, Alteţă, tocmai asta am venit să vă rog să uitaţi, nu pentru o clipă, ci pentru totdeauna.

— Vorbeşti cu multă îndrăzneală, prietene!

— Poate că aş avea dreptul, Excelenţă, zise banditul, care înţelegea perfect că-şi primejduia capul şi că numai îndrăzneala putea să-i dea victoria. Am făcut un mare

serviciu republicii. Pot să-i mai fac unul şi mai mare încă, şi adaug că, numai eu pot aduce ceea ce voi aduce.

— Ce anume? Întrebă dogele.

— Capul lui Roland Candiano! Răspunse banditul.

Foscari nici nu tresări.

De ani de zile exersa să păstreze o faţă nepăsătoare, ca şi cum sufletul său ar fi fost mai presus de sentimentele ce-i tulbură pe ceilalţi oameni.

În realitate simţi o bucurie adâncă.

Roland era groaza statornică a nopţilor lui. După evadarea lui Roland Candiano şi a lui Scalabrino, se încercase a-l face să înţeleagă că fugarii s-au înecat. Dar în acea scenă nocturnă de pe „Puntea Suspinelor”, în reparaţie, la care Roland asistase nevăzut, în acea convorbire ce-o avusese cu Bembo, sufletul afurisit al lui Foscari dăduse pe faţă neliniştile sale.

Atât timp cât Roland era liber şi trăia, Foscari se simţea înlănţuit şi nu cuteza să încerce nimic.

Între timp, Sandrigo continua:

— Ca dovadă a celor ce spun, înălţimea voastră, încep prin a vă spune că l-am ucis pe Scalabrino. Omul ăsta nu-mi făcuse nimic mie. Dar era o primejdie foarte de temut pentru dumneavoastră.

— Pentru mine? Exclamă dogele dispreţuitor.

— Pentru dumneavoastră. Sau pentru republică, Alteţă. Presupun că e totuna.

— Şi pentru ce putea fi acest bandit, un pericol?

— Pentru că era braţul drept al lui Roland Candiano. El gândea şi Scalabrino îndeplinea. Amândoi împreună erau foarte puternici. Singur-singurel, Roland e mult mai slab, deşi încă atotputernic.

— Atotputernic?!

— Da, Înălţimea voastră. Marele dumneavoastră inchizitor v-a spus că Roland Candiano este în capul unei adevărate oştiri de bandiţi. Ceea ce poate el întreprinde, trebuie s-o bănuiţi. În ce priveşte adevăratul scop ce-l urmăreşte, asta nu mă priveşte. Este destul să vă repet că numai eu pot pune mâna pe Roland, pentru că numai eu ştiu, de unde şi cum să-l prind. Lăsaţi-mă să continui, Înălţimea voastră! Veţi judeca după aceea. Am început prin a-l ucide pe Scalabrino fără nici un interes personal, şi asta înseamnă ceva ca şi cum i-aş fi smuls pumnalul din mâna lui Roland Candiano. Acum îmi daţi voie să vă pun o întrebare?

— Vorbeşte.

— Ştiţi unde este episcopul Veneţiei?

— Cardinalul Bembo! Exclamă Foscari cu o tulburare ce nu şi-o putu stăpâni.

— Da, cardinalul Bembo! A pierit, fără să ştie cineva ce s-a întâmplat cu el! Ei bine, eu. Eu unul, o ştiu!

— Dumneata?

— Am poliţia mea în munţi, după cum dumneavoastră o aveţi în Veneţia, înălţime. Am prieteni credincioşi care mă informează.

— Ei, bine! Spune, vorbeşte! Unde-i Bembo? În numele lui Hristos, dacă nu te lauzi în această privinţă, ţi-ai băut norocul.

— Văd, Înălţime, că începem a ne înţelege. Cardinalul Bembo este în puterea lui Roland Candiano, care, fără îndoială, are vreo ură veche de răzbunat împotrivă-i. Nu ştiu ce anume, nu-i treaba mea.

Foscari se îngălbeni şi mai tare sub privirea fixă a banditului. Ştia prea bine, ştia cu vârf şi îndesat, pricina

acestei uri! Şi fiindcă Roland lovise în Bembo, fără îndoială ar fi venit rândul lui Dandolo, lui Altieri şi al lui Foscari!

Din acel moment îşi aruncă masca. Banditul triumfa.

— Asta nu-i totul, reîncepu el, nu-i de ajuns să se ştie unde se află cardinalul episcop. Lucrul de căpătâi este a-l scăpa şi aduce la Veneţia. Îmi iau eu această sarcină. Chiar mâine episcopul va fi în acest loc, unde mă aflu eu acum, dacă voiţi. Şi după aceea, dacă voiţi, vi-l aduc pe Roland Candiano cu mâinile şi picioarele legate.

— Ce trebuie să fac eu pentru asta? Întrebă înăbuşit dogele.

— Voiţi cu tot dinadinsul, Înălţime?

— Vreau!

— Ei bine, acum când am spus ceea ce aduc, o să spun ceea ce cer. Sunt obosit să trăiesc în afara societăţii. Simt că nu eram făcut pentru viaţa rătăcitoare, mereu la pândă, şi că darurile mele personale nu se pot desfăşura pe loc decât într-o societate străjuită de poliţie. Pe scurt spus, doresc să trăiesc de acum înainte în Veneţia.

— Ai iertare deplină şi întreagă, zise dogele.

Sandrigo zâmbi.

— O şi am, înălţime, zise el. Marele inchizitor mi-a hărăzit graţierea ce mi-o acordaţi! Domnia voastră nu-mi daţi aşadar nimic?

— Ce-ţi mai trebuie?

— Un grad onorabil în oştirea căpitanului general, ceva cam în felul unei locotenenţe într-o companie de arcaşi sau de archebuzieri.

Şi văzând că dogele stătea pe gânduri, banditul adăugă:

— Îmi este cu neputinţă să lucrez şi să-l prind pe Roland, dacă nu mă pot folosi de o oarecare autoritate.

Foscari era omul hotărârilor rapide. Studiase pe Sandrigo. Îşi spunea că acesta îi putea face mari servicii şi că în sfârşit, pentru moment, îl izbăvea predându-i-l pe Roland Candiano.

Şi apoi, adăugă în sinea lui, mai târziu vom vedea. Să-mi aducă, aşa cum a spus, capul lui Roland şi după aceea mă voi descotorosi eu de dânsul.

Sandrigo tăcea şi aştepta.

— Ce-mi ceri este enorm! Spuse în cele din urmă dogele.

— O ştiu, Înălţime. Dar capul lui Roland şi viaţa cardinalului Bembo preţuiesc un grad. Mâine când prietenul dumneavoastră (apăsă asupra acestor două cuvinte) va fi aici, în faţa Domniei voastre, veţi hotărî împreună, dacă merit locotenenţa mea.

Foscari se sculă în picioare şi Sandrigo făcu tot aşa, crezând că audienţa era terminată.

— Stai! Zise dogele.

Sandrigo se plecă palpitând. Foscari scotocise el însuşi într-o cutie, de unde scoase un pergament şi-l scrise cu mâna lui. În clipa când să iscălească, avu o ultimă şovăire. Apoi iscăli brusc, puse pecetea şi îi întinse pergamentul lui Sandrigo, care abia mişcat, se încovoie în două.

— Stăpâne, am intrat aici ca un simplu negociator, ies de aici adânc devotat persoanei Domniei voastre.

— Să fii mai cu seamă devotat intereselor republicii, zise Foscari, reluându-şi rolul. Astfel, mâine ai zis?

— Mâine cardinalul episcop al Veneţiei va fi aici şi vă va spune el însuşi ce potrivnic este Roland Candiano! În ceea ce-l priveşte pe acesta, într-o lună de zile va fi în puterea Domniei voastre.

— Bine! Du-te, domnule locotenent!

Sandrigo tresări de bucurie nebună şi fugi afară.

— Pe cer! Mugi el când fu în piaţa San-Marc, mi-am cunoscut greşit chemarea până aici! Dar o să recâştig timpul pierdut! Acum Bianca este a mea!

Şi îmbătat alergă la palatul Imperiei.

Aceasta îl aştepta din ajun, într-o ucigătoare nerăbdare. Într-adevăr, tâlharul, cu toată făgăduiala lui, lăsase să treacă ziua fără a se înfăţişa curtezanei.

Aşa că, atunci când sosi, fu introdus numaidecât.

— Ei bine, doamnă, v-aţi răzgândit? Întrebă Sandrigo.

— Te aşteptam, iată totul! Nu ştiu domnule la ce să mă opresc. Fata mea este în puterea dumitale. Eşti cel mai puternic.

— Dar şovăiţi s-o căsătoriţi cu un bandit!

Imperia tremura.

Ceea ce spusese Sandrigo, era exact expresia gândirii sale.

— Nu vă fie teamă, reluă banditul, să spuneţi ceea ce cugetaţi. De altfel nu mi-aţi ascuns dezgustul ce-l simţiţi. Şi vreţi să vă spun ceva? Anume că dezgustul acesta mi se pare dintre cele mai naturale. Dacă aş fi în locul dumneavoastră, aş gândi şi aş face ca dumneavoastră.

— Ce vrei să spui? Bâlbâi curtezana.

— Nimic altceva decât ceea ce spun. Bianca este o făptură desăvârşită, frumoasă şi curată pentru ca să devină nevasta unui bandit.

Imperia zvâcnind şi chinuită, aştepta convinsă că Sandrigo juca faţă de dânsa cine ştie ce groaznic joc de ironie. Dar banditul îşi luase o înfăţişare de seriozitate ce-o încremeni pe curtezană. Sandrigo era într-adevăr hotărât să-şi ia noul lui rol în serios. Tâlhar dimineaţa, era acum locotenent de arcaşi, adică jandarm.

Şi se ştie că în toate timpurile jandarmul a fost ceva grav. Siguranţa că se putea folosi de o părticică a puterii, de a fi un reprezentant al autorităţilor constituite, dădea omului acesta o mutră de îngâmfare, acea legănare a gândirii şi a umerilor care fac din Pandora veşnicul obiect al mirării şi uimirii oamenilor cu judecată.

Sandrigo devenise aşadar jandarm, şi ar fi fost cu desăvârşire ridicol dacă rămăşiţele banditului n-ar fi lăsat ceva urme pe faţa lui.

Continuă:

— Aţi da pe fiica dumneavoastră unui ins care ar ocupa o situaţie oficială şi onorabilă în societatea veneţiană?

— Ce înţelegi dumneata prin asta?

— De pildă, cineva care ar avea un grad în oştirea Veneţiei?

— Da, mi-ai vorbit despre asta. Dar e o presupunere irealizabilă.

— Crezi cu adevărat că este ceva irealizabil pentru omul înzestrat cu o voinţă puternică, atunci când această voinţă izvorăşte din acest ocean de forţe ce se cheamă iubire?

— Iubire? Exclamă înăbuşit Imperia.

— O, nu vă fie teamă de nimic! Exclamă Sandrigo. Fiica dumneavoastră este respectată, v-o jur. respectată pentru că o iubesc cu adevărat. Mă credeţi?

— Te cred!

— Asta-i mult. Nu mai sunt în ochii dumneavoastră omul prădalnic şi hărăzit spânzurătorii. Sunt bărbatul care având-o pe Bianca în puterea lui, a iubit-o îndeajuns ca s-o respecte.

Imperia se înfioră.

Dar într-adevăr groaza ce-o simţea din cauza fetei se micşora. Îl credea pe Sandrigo cu o mirare ce se asemăna cu admiraţia, îl credea capabil de fapte mari.

— Ce aţi gândit despre mine, reîncepu fără veste banditul, dacă datorită curajului, îndrăznelii şi vicleniei, aş izbuti să înfăptuiesc această ipoteză, de ce spuneţi că este irealizabilă?

— Aş crede că ai săvârşit o faptă uimitoare. Căci totul se împotriveşte să devii omul care spui.

— Este adevărat, exclamă Sandrigo cu un zâmbet posomorât. Totul se opune, capul meu este pus la preţ. Unul dintre servitorii dumneavoastră denunţându-mă ar putea câştiga o avere. Un trecător care ar şti cine sunt, şi ceea ce am făcut, ar putea să mă înjunghie şi ar fi felicitat. Pentru a ajunge la ţelul pe care mi l-am propus, ar trebui să aduc statului un serviciu oarecare, foarte mare. Şi încă şi asta n-ar fi de ajuns. Ar trebui poate să scap de la moarte vreun personaj sus-pus. Ce zic eu! Pe dogele însuşi!

Vorbind astfel, Sandrigo se însufleţea.

O ciudată şi adâncă prefacere se înfăptuia în Imperia. Acum simţea o admiraţie pentru bărbatul acesta, a cărui voce răguşită şi ochi însângeraţi o înspăimântaseră.

Era cu adevărat frumos, voinic.

El izbucni în hohote de râs, un râs fioros, care de altfel o îngheţa pe curtezană, o înnebunea.

— Iată, acest sărman bandit izbăvind statul, scăpându-l pe doge.

Şi fără veste scoţând pergamentul de la pieptul său, îl aruncă înaintea Imperiei. Se ridică şi rosti:

— Ei bine, doamnă, s-a făcut şi asta! Vedeţi! Citiţi!

Imperia apucă cu lăcomie pergamentul şi-l citi. Nu făcu nici un semn de uimire. Nu spuse nimic. De câteva clipe Sandrigo părea capabil de lucruri mult mai mari.

În această fire de curtezană se îndeplinise o operă pasională, cu repeziciunea erupţiilor vulcanice.

Îl asemănase pe Sandrigo cu Roland Candiano. Ba îl socotea şi mai puternic.

Citirea pergamentului care făcea din tâlhar un ofiţer al oştirii veneţiene, această citire care cu o oră mai înainte i se păruse un vis, nu-i pricinui nici o emoţie mai violentă.

Obrajii i se pătaseră cu roşu. Ochii ei dogoreau.

— Iată-te deci ofiţer! Spuse ea cu o voce tremurătoare. E frumos, e lucru mare, şi vei fi încă şi mai mult. Ceea ce spuneai, ai făcut, o simt, sunt sigură de asta. Ai scăpat republica. L-ai izbăvit pe doge. Cum? Puţin mă interesează! Cât de puternic trebuie să fii şi cum trebuie să tremure ceilalţi oameni înaintea dumitale! Cât de grozav trebuie să fii în capul bandei dumitale dezlănţuite! Pentru ce nu te-am întâlnit odinioară prin strâmtorile Piavei.

Sandrigo tresări şi privi cu luare-aminte, mirat, pe Imperia.

— Dar mi se pare că te văd, continuă Imperia a cărei judecată se rătăcea. Şi aşa cum te văd, aş fi vrut să te iubesc: groaznic, nemilostiv! Şi ar fi fost mare lucru dragostea curtezanei Imperia pentru banditul Sandrigo!

Ea se apropiase de dânsul şi-i aruncase ambele braţe de gât. Buzele ei înălbite se ofereau, gâtul îi zvâcnea. O emoţie de nespus îl cuprinse pe bandit, care în acea clipa când această minunată făptură, de o măreaţă neruşinare, se oferea lui, uită de Bianca, de doge, de Roland, de toată lumea în sfârşit.

Ei se rostogoliră pe un covor şi timp de două ore nu mai fu altceva decât sălbatica şi puternica îmbrăţişare a acestor două firi năvalnice şi neîmblânzite.

Sandrigo îşi veni cel dintâi în fire.

Se gândi la Bembo, pe care trebuia să-l aducă dogelui. Se gândi la Bianca. Apoi cu o repede sforţare de voinţă se reculese şi întrebă cu răceală:

— Încă nu mi-ai răspuns la întrebarea ce ţi-o pusesem, doamnă.

— Care? Bâlbâi Imperia.

— Eşti hotărâtă s-o dai pe fiica dumitale ofiţerului Sandrigo? Dacă da, peste o oră, Bianca îţi va fi înapoiată.

Imperia îşi aruncă braţele în jurul gâtului banditului, îşi lipi buzele de buzele lui, şi îi şopti:

— Da, Sandrigo, a ta să fie fata mea! Căci sigur eşti vrednic de dânsa!

Bianca petrecuse aceste trei zile într-un chin sfâşietor.

Unde se afla? Ce voia de la dânsa? Cine era de fapt omul acesta care se dăduse drept un trimis al mamei sale? Abia cuteza s-o bănuiască.

Totuşi constatase foarte repede că nu-i voia nici un rău, cel puţin în aparenţă şi pentru moment.

Camera unde o închisese, era mică. Nu avea fereastră, se aerisea dintr-un gang sau tindă, printr-o deschizătură zăbrelită. Era în definitiv orânduită ca o temniţă, dar era o temniţă curată, şi la asta ţinea mai ales fata crescută într-un mare lux de găteală femeiască. O servitoare surdomută, judecând după mutismul absolut ce-l opunea oricărei întrebări, intra în această cameră de două ori pe zi şi-i

aducea o masă, dacă nu rafinată, cel puţin bunişoară, din care dânsa abia dacă gusta.

Foarte mândră, Bianca se stăpânea în faţa acestei femei. Dar plânse mult în orele ei de singurătate. Între timp groaza ei creştea, creştea mereu; şi închipuirea ei mergea până acolo, că-şi închipuia o veşnică sechestrare în această cameră unde se înăbuşea, când deodată auzi că se deschide uşa şi-l văzu pe Sandrigo intrând.

Bianca abia îl zărise în noaptea răpirii. Dar îl recunoscu numaidecât şi nu se putu stăpâni să nu se dea înapoi cu o mişcare de teamă.

Sandrigo văzu aceste semne de vădită silă ce-i insufla fetei şi zâmbi sigur de izbândă.

— Signorina, zise el căutând a-şi îndulci cât mai mult vocea aspră şi răguşită, iată că vi s-au sfârşit suferinţele şi, dacă binevoiţi a mă urma, vă voi duce la mama dumneavoastră.

— Afară doar de nu-mi schimbi numai temniţa.

— A trebuit să vă păstrez aici mai mult timp decât aş fi voit, zise Sandrigo. Nu-s eu de vină, şi signora Imperia vă va spune-o ea singură. Veniţi signorita, veniţi fără teamă! O gondolă vă aşteaptă şi peste câteva minute veţi fi în braţele aceleia care vă iubeşte mai mult decât orice pe lume, şi al cărei prieten cel mai devotat am cinstea să-i fiu.

Vorbind astfel, Sandrigo întinse mâna Biancăi. Dar fata refuză să se sprijine de ea, şi începu să meargă alături de bandit, tremurând deznădăjduită.

O stranie gândire punea cu tărie stăpânire pe dânsa.

Instinctul dreptăţii ce era în ea, o făcea să se teamă acum că omul acesta n-ar fi spus adevărul şi că n-ar fi un prieten al mamei sale.

Ce putea fi comun între Imperia şi el?

Întrezărea în chip nelămurit că n-ar fi mai în siguranţă în palatul mamei sale decât în camera ce-o părăsea.

Când se văzu afară, în bătaia strălucitorului soare arzător, în sânul vieţii vesele şi harnice a portului Veneţiei, printre

ţipetele negustorilor şi cântecele marinarilor ce descărcau corăbiile odgonite la chei, toate ideile fioroase i se risipiră.

Răsuflă şi înflori la chip.

Sandrigo o privi şi o flacără de admiraţie pătimaşă licări în ochii săi. Dar zări că nu era singurul care o admira pe Bianca. Nu numai un marinar, nu numai un târgoveţ îşi exprima cu glas tare mirarea plină de încântare. Atunci se grăbi s-o facă să intre în gondola care aştepta, o îmbie să se aşeze sub cortul ale cărei perdele de piele le lăsă în jos, iar el se aşează lângă luntraş.

Peste o jumătate de oră, Bianca se arunca în braţele mamei sale. După ce primele revărsări ale bucuriei se potoliră, Imperia îl luă pe Sandrigo de mână şi cu o ciudată înfiorare, zise:

— Fata mea, zise curtezana, iată domnul Sandrigo, strălucit ofiţer al Veneţiei, locotenent de arcaşi. Este un prieten foarte scump, căruia îi datoresc că te revăd sănătoasă şi teafără. Iubeşte-l, Bianca, căci merită să fie iubit de tine ca şi de mine.

Bianca simţi că îngălbeneşte. Privirea ei se îndreptă de la mama sa spre Sandrigo.

Şi gândurile de mai adineauri îi reveniră şi mai lămurite. Se înfricoşa de mama sa ca şi de Sandrigo.

— O, Juana! Şopti ea. Dulce şi bună tovarăşă, unde eşti tu? Şi dumneata nobilul meu ocrotitor necunoscut, a cărui privire nu mai mă potolea şi mă liniştea, unde eşti oare?

CAPITOLUL IX – Doua înfăţişări de tigri.

Sandrigo ieşind din palatul Imperiei beat de bucurie şi de mândrie, părăsise Veneţia în toată graba, luând calea strâmtorilor Piavei.

Ajunse pe la nouă seara în satul Nervesa şi intră într-una din ultimele căsuţe. Acolo erau adunaţi vreo doisprezece inşi.

Erau culcaţi pe pământul bătătorit al unei vetre, lângă un foc pe care îl întreţinea unul din ei aruncând braţe de lemn de foc. Dar, fără îndoială, nu dormeau căci la intrarea lui

Sandrigo ei se sculară şi salutară cu acea gravitate şi acea uşurinţă a gesturilor oamenilor ce trăiesc o viaţă neatârnată.

Sandrigo privi pe oamenii aceştia pe care cu greu îi recrutase de patru luni; era tot ce-i rămânea din vechile puteri de la munte. Dar, s-a văzut că, departe de a fi abătut, tâlharul îşi reformase în Veneţia chiar o ceată mai de temut poate.

O posomorâtă mulţumire luci în neagra lui privire.

— Sunt toţi aici? Zise el. Bine. Câţi sunt acolo sus?

— Şase în total, răspunse unul dintre oamenii care părea să fie secundul lui Sandrigo. Dar trebuie procedat cu iuţeală.

— Da, Scalabrino s-a învârtit pe aici timp de două zile şi s-ar putea să se mai înapoieze.

— Scalabrino n-o să se mai întoarcă! Zise şeful. Vechea socoteală s-a rezolvat.

Bandiţii se înfiorară.

— Nu uitaţi ce v-am făgăduit, reîncepu Sandrigo. Comoara este în peşteră, veţi scotoci până la fund şi când veţi fi găsit-o, jumătate din ea este pentru voi.

Ochii bandiţilor scânteiară şi izbucniră câteva înjurături, cu toată aspra disciplină ce-o aveau în faţa şefului.

— La drum! Porunci Sandrigo.

În câteva clipe bandiţii se împrăştiară pe poteci deosebite. Negreşit că fiecare din ei primiseră de mai înainte porunci şi ştiau ce au de făcut.

Sandrigo ieşi cel din urmă, şi gânditor apucă încetişor calea spre Peştera Neagră. Ajuns la o mie de paşi în preajma peşterii, se tolăni în dosul unui tufiş des de copăcei şi aşteptă.

Aşteptarea dură aproape o oră.

După trecerea asta de timp, o îndelungată fluierătură străbătu tăcerea nopţii.

Atunci se sculă şi fără să mai ia măsuri, înaintă cu repeziciune spre peşteră, unde intră.

Interiorul peşterii era luminat de o torţă.

Patru inşi ferecaţi zdravăn stăteau într-un colţ, unul lângă altul, cu spatele la peretele de stâncă.

— A trebuit să omorâm doi din ei, zise locotenentul lui Sandrigo.

Acesta făcu un semn de nepăsare şi aruncând o privire spre prizonieri, zise:

— Dezlegaţi-i.

Într-o clipă cei patru prizonieri fură dezlegaţi şi se sculară.

— Ascultaţi şi auziţi-mă bine! Zise Sandrigo. Eraţi din ceata mea. V-aţi răzvrătit împotriva mea, pentru a vă supune unui intrigant, unui om care nu e, care nu va fi niciodată dintre ai noştri. Mai mult încă, vin din Veneţia. M-am putut apropia de personalităţi cărora le-am smuls adevărul despre omul acesta, care a venit să tulbure organizaţia noastră. Ştiţi cine este acela pe care l-aţi adoptat orbeşte ca şef? Este unul dintre principalii agenţi ai Sfatului celor zece. Planul lui e simplu: să insufle încrederea tuturor bandelor din munţi, să le aducă la Veneţia şi să le prindă pe toate dintr-o dată.

— Minţi! Zise unul dintre prizonieri.

Sandrigo se sculă, lipi ţeava pistolului de fruntea aceluia ce-i vorbise astfel şi zise:

— Eşti sigur că mint?

— Minţi! Repetă prizonierul cu o voce puternică. O detunătură izbucni.

Nefericitul se prăbuşi cu capul zdrobit şi un murmur de înfricoşată admiraţie îi străbătu pe bandiţi.

Sandrigo se aşează iar cu răceală pe scăunaşul ce şi-l luase cu sine.

— Continui, zise el. Vreţi să fiţi de ai noştri? Vreţi să repetaţi tovarăşilor noştri rătăciţi, ceea ce vă voi spune şi să-i înştiinţaţi de groaznica primejdie la care se expun? Dacă sunteţi bărbaţi, dacă sunteţi adevăraţi bandiţi veţi primi, şi-i veţi izbăvi pe fraţii voştri. În ce mă priveşte, voi

uita trecutul şi vă voi admite la împărţirea comorilor ce sunt aici. Hotărâţi-vă pe loc.

— Primesc! Exclamă unul dintre prinşi.

— Şi eu de asemeni, spuse un al doilea.

— Dar tu? Zise Sandrigo, adresându-se celui de-al treilea.

— Eu spun ca şi bietul Luigi: minţi!

— Aşadar eşti gata să te duci după Luigi? Urlă Sandrigo.

— Da, mai bine decât să trădez. Şi voi doi veţi vorbi mai curând sau mai târziu, vă veţi da seama de laşitatea voastră.

— Loveşte, Sand.

Nenorocitul nici nu avu timp să sfârşească.

Sandrigo cu un gest fulgerător ridicase pumnalul. Arma intră în întregime în piept.

Cei doi trădători îşi întoarseră capetele, palizi la chip.

— Voi sunteţi iertaţi, le zise Sandrigo. Sunteţi de aici înainte de-ai noştri, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat niciodată ceva.

Plecară capetele bâlbâind o mulţumire.

— Supraveghează-mi aceşti doi găligani, şopti Sandrigo la urechea ajutorului său, şi la primul semn. Nici o milă!

Apoi cu glas tare:

— Acum să se înceapă căutările!

Un urlet de bucurie primi aceste cuvinte cu nerăbdare aşteptate. Făcliile se aprinseră şi în curând se auzi zgomotul cazmalelor scotocind şi izbind în stâncă din toate colţurile.

Sandrigo se îndreptase spre fundul peşterii, cu o făclie în mână. Ajunse la o uşă temeinic zăvorâtă şi se aplecă să asculte. Nu auzi nici un zgomot.

— Să fi murit oare! Se gândi el. Atunci deschise chepengul şi intră.

Licărirea făcliei lumina temniţa. În colţul cel mai îndepărtat şi întunecos stătea un om pitit, cu hainele zdrenţuite, slab, buhav, cu ochii strălucind cu o ciudată licărire.

Acesta era Bembo.

La vederea acestui necunoscut care intra cu o făclie în mână, cu pumnalul gol la cingătoare, cu lama încă înroşită toată, Bembo începu să tremure şi se vârî şi mai tare într-un colţ.

— Vii să mă omori! Bâlbâi el. O, văd! Nemilostivul Roland găseşte că răzbunarea lui e nedeplină! Trebuie să mă ucidă!

— Linişteşte-te, zise Sandrigo.

Bembo nu auzi. Continua să se jelească cu acea voce devenită copilăroasă, ce-l înspăimânta.

— N-am ispăşit oare? Da, fărădelegea mea fu crudă şi pot măsura suferinţa ce i-am aplicat-o lui Roland că nu este decât un om ca şi mine. O! Spune-i-o. Şi că numai Dumnezeu ţine în mâinile sale suprema dreptate. Da, numai Dumnezeu! Căci Dumnezeu, dacă loveşte cu tărie, ştie să şi ierte pe acei ce se căiesc. Şi mă căiesc şi eu! Mă căiesc! Îmi petrec toate clipele nefericitei mele vieţi cerând iertare! Dar niciunul, nimeni nu mă aude!

Cardinalul se târa în genunchi şi se bătea în piept.

Sandrigo îl privi cu mirare plină de dispreţ.

Iată dar, se gândea el, ce poate face suferinţa dintr-un om!

Iată unul care era îngrozitor şi temut. Pornit din nimic, fără scrupule, fără crez, fără credinţă, hotărât la orice, capabil de toate fărădelegile, a devenit slab ca un copil căruia îi este frică noaptea şi-şi strigă doica. Josnic ins! De nu m-aş fi jurat să-l prezint lui Foscari, l-aş lăsa să moară aici!

El spuse cu glas tare şi bătos:

— Hai, jupâne cardinal, scoală-te în picioare! Eşti prinţ al bisericii, ce dracu. Şi înaintea ta trebuie să îngenuncheze omul, pe câtă vreme dumneata te târăşti la picioarele mele. Scoale-te în picioare, eşti liber!

Bembo rămase în genunchi, împietrit.

— Liber! Gângăvi el.

— Trebuie să ţi-o repet? Liber să ieşi de aici, liber să te întorci la Veneţia, liber să-ţi reiei rangul în societate şi biserică, şi în palatul ducal, unde te aşteaptă dogele!

— Liber! Repeta Bembo, Roland mă iartă aşadar! L-am judecat eu bine deci! Este aşadar omul tuturor mărinimiilor! O, fie binecuvântat!

Un potop de lacrimi izvorî atunci din ochii lui. Voi să se scoale, dar căzu iar.

— Doamne! Urlă el. Dar de nu-i adevărat! Dacă ar fi numai un chin asemenea aceluia ce voiam să i-l aplic eu, când am coborât în iadul său!

Sandrigo se aplecă, apucă pe cardinal, îl propti pe picioare şi-l zgudui cu asprime.

— Ei asta-i acum! Mormăi el, trebuie să fi înnebunit! Eşti liber, ţi-o spun! Şi nu e nici o milă de-a lui Roland Candino, ci eu, eu Sandrigo, te eliberez! Hai, vino.

Îl târî, îl sili să străbată peştera plină de zgomote de cazmale ce izbeau cu furie în stâncă.

Când cardinalul se văzu afară, când răsuflă aerul curat şi îmbălsămat al muntelui, când ochii săi, ridicându-se, zăriră stele a căror lucire scânteia pe cer, el rămase câteva clipe ca încremenit.

Sandrigo îl sili să stea, şi-i dădu o stacană cu vin, pe care Bembo o înghiţi dintr-o duşcă. Atunci i se limpeziră minţile, privi în juru-i şi începu a înţelege ce se întâmplă.

— Cine eşti dumneata? Spuse el lui Sandrigo. Spune-mi numele dumitale. O, tu acela care mă izbăveşti, pentru că să-l pot repeta în rugile mele, până la sfârşitul vieţii.

— Hotărât, numai e decât o zdreanţă! Şopti banditul. Mă numesc Sandrigo, adăugă el cu glas tare. Dar dacă vrei să mă crezi, mai bine ai face decât să adresezi rugăciuni lui Dumnezeu, căruia n-o să-i fie nici mai bine nici mai rău cu ele.

— Sandrigo! Repetă cardinalul.

— Da, şi sunt locotenent de arcaşi al Veneţiei.

— Ah! Ai fost trimis deci să mă scapi?

— Te scap pentru că aşa îmi place mie, răspunse Sandrigo.

— Puţin îmi pasă! Fii binecuvântat, fiul meu!

Bembo apucă mâinile tâlharului şi le strânse cu tărie.

Apoi făcu vreo câţiva paşi, privind în juru-i cu o inexprimabilă încântare, răsuflând cu beţie şi repetând acest cuvânt al cărui farmec nesfârşit nu se înţelege aievea decât când ai fost lipsit de libertate.

— Liber! Sunt liber!

Deodată o luă la fugă şi se făcu nevăzut în beznă.

Puterile lui fără exerciţiu, îi reveneau cu repeziciune. Sărea, trecea peste crăpături, ţopăia peste stânci, răcnea, bâlbâia vorbe fără de şir.

Această goană nebună dăinui mai multe ore şi soarele răsărea când Bembo se înapoia la peşteră.

Fără îndoială se gândise îndelung, fără îndoială multe lucruri ce se întunecaseră în gândirea lui, reveniseră la lumina deplină, căci, când se ivi în faţa lui Sandrigo, acesta abia recunoscu acea aspră înfăţişare neîmblânzită ce-o vedea.

— Ei, uite aşa! Mormăi tâlharul. Mai bine îmi placi aşa!

— Nu m-ai urmărit? Întrebă Bembo.

— De ce s-o fac? Ştiam eu bine că ai să te înapoiezi.

— Bine. Sunt aşadar cu totul liber?

— Ai avut doar dovada.

— Este adevărat. Unde ai să mă duci?

— La Veneţia, unde eşti aşteptat.

— Aşteptat? Dar de cine?

— De dogele Foscari, ţi-am mai spus-o.

— Bine. Să plecăm îndată.

— Întremează-te mai întâi, domnule cardinal, apoi schimbă-ţi hainele, căci pricinuieşti teamă, în halul în care eşti.

Sandrigo arătă cardinalului un fel de sală făcută în peşteră, o masă încărcată cu vânaturi şi sticle; pe un scăunaş cu trei picioare aştepta un costum complet de cavaler.

Bembo se îmbrăcă în grabă şi începu să înfulece cina ce fusese pregătită pentru el.

— Să plecăm! Îi spuse el lui Sandrigo când ieşi din sală transformat, plin de puteri.

— Într-o clipă, zise bănuitul.

Doi cai gata înşeuaţi erau ţinuţi cu mâna de un ins. Sandrigo sări pe unul, Bembo încăleca pe celălalt cu o îndemânare ce dovedea că de mult căpătase obişnuinţa călăriei.

Atunci Sandrigo chemă pe tâlharul ce-i servea de locţiitor şi-i dădu în şoaptă câteva porunci. Apoi adăugă:

— Şi săpăturile?

— Nici un rezultat.

— Trebuie continuate.

Ajutorul scutură din cap cu o vădită descurajare.

— Pe toţi dracii din iad! Bombăni Sandrigo. Fă mai bine să sară muntele în aer!

Făcu un gest energic şi se avântă înainte spre a-l ajunge pe cardinal, care cobora coasta muntelui.

Străbătură astfel satul Nervesa şi apucară în câmpie pe drumul Trevisei, spre a ajunge la Mestre şi la lagunele Veneţiei.

— Domnule locotenent, spuse atunci Bembo, îţi reînnoiesc oferta unei veşnice recunoştinţe.

— O primesc, spuse banditul batjocoritor, deşi nu este nimic veşnic în astă lume, nici chiar recunoştinţa principiilor bisericii.

— Astă-noapte, reîncepu Bembo fără a observa această ironie, atunci când mi-ai apărut ca izbăvitor, trebuie să fi spus lucruri despre care nu am păstrat o amintire tocmai lămurită. Mi se pare totuşi că ţi-am vorbit despre Roland Candiano.

— Da! Mă întrebai dacă te iartă în sfârşit.

Bembo avu un fior de furie. Totuşi se stăpâni şi reîncepu:

— O fi cumva Roland Candiano vreun prieten de-al dumitale?

— Cum este tigrul amicul antilopei; urăsc pe omul acesta din toate puterile fiinţei mele, şi dacă n-aş fi bănuit în dumneata o ură la fel cu a mea, te-aş fi lăsat să putrezeşti în temniţa, unde te aruncase dânsul. Scuză-mi sinceritatea, preasfinte!

— Vorbeşte, vorbeşte, exclamă Bembo. Nici o altă vorbă nu mi-ar putea fi mai plăcută decât aceea ce o rosteşti dumneata.

— Ei bine, să vorbim dar lămurit: nu-mi datorezi nici o mulţumire. Venind să te izbăvesc, nu simţeam nici un interes pentru dumneata ci căutam în dumneata o nouă armă împotriva lui Candiano. I-am şi dat câteva lovituri simţitoare, adăugă tâlharul devenit locotenent de arcaşi, cu un zâmbet acru, m-am gândit că dumneata i-ai putea da lovitura de graţie, lovitura cea bună, aceea după urma căreia nu mai revii!

— Bizuie-te pe mine! Zise Bembo cu o tărie ce nu mai lăsa nici o îndoială în privinţa intenţiilor lui. Dar trebuie să ştiu cu cine fac alianţă ofensivă. Ştii cine sunt, nu ştiu cine eşti.

— Ţi-am spus-o: sunt locotenent în arcaşii căpitanului general Altieri. Dar nu sunt decât de puţin timp. De câteva ore abia. Înainte de a ocupa această funcţie, eram bandit.

Bembo privi cu groază pe Sandrigo.

— Da, te miră lucrul acesta, zise Sandrigo; dar este cineva care îţi spune mai bine despre mine tot ce doreşti să ştii, şi în acel cineva trebuie să ai încredere.

— Cine?

— Dogele Foscari.

— Fie! Voi aştepta să fiu la Veneţia, pentru ca să ştiu la ce trebuie să mă aştept din partea ta. În aşteptare, spune-mi ce aştepţi din partea mea.

Sandrigo păru că chibzuieşte câteva momente, apoi zise:

— Aştept din partea dumitale două lucruri: întâiul, ţi l-am spus, este să mă ajuţi din toată puterea dumitale împotriva lui Candiano.

— Asta ne-am înţeles; să-l vedem pe al doilea.

— Ei bine, domnule cardinal, oricât de ciudat ţi s-ar părea lucrul, am fost bandit înainte de a fi arcaş, şi chiar bandit de frunte. Dar iată, iubesc. De puţin timp, este adevărat, dar sunt omul hotărârilor repezi. Iubesc deci o fată.

— Şi vrei să te ajut s-o capeţi?

— Nu, aceasta s-a făcut. Acestea sunt treburi ce nu le încredinţez nimănui.

— Atunci?

— Ascultă-mă. Tâlhar ieri, locotenent astăzi, am nevoie să mă impun printr-o lovitură strălucită societăţii italiene şi să-i impun în acelaşi timp pe aceea ce va deveni nevasta mea.

— Pentru ce?

— Pentru că această fată, din motive anumite ce le vei pricepe mai târziu, este în pericol să nu fie primită decât cu răceală. Ori, vreau ca locotenentul Sandrigo şi nevastă-sa să poată intra pretutindeni cu capul sus.

— Înţeleg. Ce trebuie să fac pentru aceasta?

— Trebuie ca marile personalităţi să fie de faţă la căsătoria fostului bandit. Şi aceasta mi-o iau tot eu în sarcină. Trebuie ca şi ceremonia să fie strălucită, măreaţă şi ca binecuvântarea nupţială să fie dată de cel mai înalt demnitar bisericesc al Veneţiei, adică de cardinalul episcop în persoană!

— Iată dar pentru ce m-ai izbăvit! Exclamă Bembo.

— Nu! Te-am smuls din Peştera Neagră, pentru că presupuneam că ai putut face o bună recoltă de ură. Aşa că, n-o să-ţi ascund că, atunci când te-am văzut rugător, când te-am auzit preamărind mărinimia lui Roland, m-am gândit o clipă să te părăsesc.

Bembo zâmbi cum zâmbea el câteodată, adică colţurile buzelor se strânseră sub convulsiva sforţare a unui simţământ de ură sălbatică şi triumfătoare. Dinţii lui ascuţiţi se dezveliră. Astfel avea, cu o izbitoare exactitate, înfăţişarea tigrului ce vrea să muşte.

Sandrigo îl văzu şi aproape că-i fu frică.

— Văd că mă înşel, spuse el râzând cu un râs silit.

— Da, răspunse Bembo, eşti o fire violentă şi cu totul exterior în revărsările dumitale, n-ai fi fost silit să ştii că ruga ia uneori formele cele mai desăvârşite ale urii! Dar ce ziceai?

— Spuneam că dacă am venit să te caut, era pentru că Roland Candiano este aprig potrivnic şi că doi oameni ca noi nu vom fi de prisos.

— Sunt de părerea dumitale, zise Bembo. Deci să ne grăbim. Atâta timp cât vom fi prin aceste meleaguri, nu o să mă cred în siguranţă.

Cei doi călăreţi porniră în galopul ce-l întrerupseseră pentru a discuta. Străbătură Mestre, fără a se opri şi în curând li se ivi în faţa ochilor laguna cea mare, care despărţea în întregime Veneţia de uscat, şi pe care astăzi o străbate un drum de cale ferată. Pe la ora două după-amiază, Bembo era în palatul său, spre marea buimăceală a servitorilor săi, care îl credeau dispărut pentru totdeauna.

Peste o oră, însoţit de Sandrigo, intra în camera de lucru a dogelui Foscari.

— Vedeţi, Măria voastră, că-mi ţin vorba, zise Sandrigo.

Dogele mulţumi lui Sandrigo cu un gest şi examină pe Bembo. Într-adevăr se înfăptuise o stranie schimbare pe faţa cardinalului.

Cele câteva zile petrecute în Peştera Neagră îl zguduiseră pe Bembo mai mult decât îl schimbaseră pe Roland cei şase ani trăiţi în adâncul puţurilor.

Frica e poate într-adevăr cel mai harnic agent şi cel mai puternic al dezorganizării.

Ori, lui Bembo îi fusese frică mai presus de orice închipuire. Frica de a muri, teama că va fi chinuit, spaima de a rămâne toată viaţa în temniţă; frica de a-l revedea pe Roland şi a nu-l revedea. Toate spaimele se îngrămădiseră în mintea cardinalului, şi stăpânindu-le pe toate, teama de a nu se mai bucura de viaţa ce şi-o făurise, plină de toate plăcerile.

— Bietul meu prieten! Exclamă dogele strângându-i mâinile.

— Da, m-am schimbat, nu-i aşa Alteţă? Şi totuşi nu-s decât vreo câteva zile de când sufăr. Dar fiecare din aceste zile a fost un veac.

Îşi scăzu vocea şi spuse încet de tot:

— Trebuie să vă vorbesc cât mai degrabă.

— Chiar în astă-seară.

— Unde?

— La locul nostru obişnuit de întâlnire: „Puntea Suspinelor”.

— Bine. Roland este în viaţă.

— O ştiu.

— S-a dezlănţuit împotriva noastră. Răzbunarea acestui om va fi îngrozitoare, dacă judec după cele ce-am văzut.

Dogele era atât de viteaz, pe cât de laş era Bembo. Dar nu se putu stăpâni să nu se înfioare.

— Feriţi-vă, alteţă! Continuă Bembo observând efectul ce-l produsese asupra lui Foscari. Şi să ne păzim! Cu toţii să ne păzim! Trebuie să luăm grabnice măsuri, să lovim ca fulgerul, daca nu vrem a cădea unul după altul sub loviturile lui Roland. Vă spun că acest om este foarte de temut, mai mult decât vă puteţi închipui!

— Astă-seară! Zise dogele.

Şi adresându-se cu glas tare lui Sandrigo:

— Domnule locotenent, zise el, îţi adresez mulţumiri. Cardinalul este unul dintre cei mai scumpi prieteni ai mei, unul dintre cei mai hotărâţi stâlpi ai statului. Îţi mulţumim deci, că ni l-ai adus aşa de grabnic. După ceea ce ai făcut, pot măsura ce eşti în stare să faci. Continuă a ne servi, a sluji republica, şi fii sigur că gradul cu care te-am hărăzit, nu e decât o îndrumare la alte demnităţi de valoarea dumitale.

Aceste cuvinte rostite cu un zâmbet graţios erau adresate de şeful unei puternice republici, unui tâlhar fără scrupule.

Şi asta se întâmplă în toate vremurile.

Beat de bucurie, sigur de aici înainte de norocul lui, Sandrigo se închină şi întrezărea la coapsă sabia aurită de căpitan general.

Bembo şi el îşi luară rămas-bun de la doge şi se înapoiară împreună la palatul cardinalului.

— Dragă prietene, zise atunci Bembo, iată-te pe calea onorurilor şi a norocului! Foscari are obiceiul să-şi măsoare cuvintele şi a nu făgădui decât ceea ce poate îndeplini. Fii sigur că din partea mea, te voi ajuta atât cât va fi cu putinţă.

— Mă bizui pe asta, pentru toţi dracii! Răspunse Sandrigo.

— Vino să mă vezi mâine. Astă-seară trebuie să mă întâlnesc cu o persoană, pe care trebuie să o consult. Deci mâine putem vorbi cu folos.

— De acum şi până atunci, voi începe a lucra, zise Sandrigo sculându-se spre a se retrage. Dar poţi să-mi dai de pe acum un răspuns la ceea ce-ţi ceream în calea spre lagune.

— Dar ce-mi cereai, dragul meu?

— Vreau să mi se binecuvânteze căsătoria în faţa întregii Veneţii, în catedrala San-Marc, de însuşi cardinalul episcop!

— Cinste rară rezervată marilor demnitari. Dar nu-ţi pot refuza nimic. Se va face precum zici. Dar cum se numeşte fata?

— Vei înţelege necesitatea de a impune o femeie societăţii veneţiene. Aceea pe care o iau de soţie se numeşte Bianca şi este fata curtezanei Imperia.

Zicând aceste cuvinte Sandrigo se închină, şi se retrase.

Bembo rămase nemişcat, lovit parcă de trăsnet.

Numai după trecerea a zece minute îşi putu recăpăta prezenţa de spirit şi atunci şopti:

— Bianca! Se însoară cu Bianca! Şi eu să le binecuvântez unirea? Asta ar fi o glumă!

Izbucni într-un hohot de râs îngrozitor.

Apoi chemând pe acel fecior de casă, care îi era chiar confident, se îmbrăcă cu acel veşmânt pe jumătate

cavaleresc, pe care-l purta în afara funcţiilor sale bisericeşti.

În curând sări în gondola lui şi spuse câteva cuvinte unui luntraş.

Peste un sfert de oră gondola lui Bembo se opri în faţa palatului Imperiei.

Debarcând, Bembo merse drept spre măreaţa scară a palatului. Îşi îndreptă boiul scurt şi înghemuit.

O expresie de aprigă ameninţare îi zbuciuma faţa şi mâna i se strângea pe mânerul pumnalului.

Astfel dezbrăcat în această clipă când patima îl scotea din fire, de acea mască de ipocrizie ce-l făcea urâcios, târât ca un vers de amor şi de sânge, cu mers fatal, Bembo părea alt ins. Aproape că era suportabil de văzut.

Intră bombănind:

— Să-i ucid pe amândoi, mai bine decât să fac asta!

În aceeaşi clipă când cardinalul intra în palat, o altă gondolă repede şi uşoară se apropia de locuinţa Imperiei.

Şi omul ce debarcă în curând era Sandrigo! Odată cu apariţia lui Sandrigo, planurile lui Bembo începeau să se destrame, deoarece îşi dădea seama că dacă nu l-ar fi cununat cu Bianca, fata curtezanei Imperia, Sandrigo ar fi spus dogelui Foscari tot ce ştia despre trecutul marelui inchizitor Bembo.

CAPITOLUL X – Spre moarte.

În timp ce Sandrigo şi Bembo intrau în această nouă latură a ursitei lor, în timp ce Roland îndeplinea departe misiunea necunoscută ce o întreprinsese şi Scalabrino cădea în cursa lui Bartolo, stăpânul Ancorei de Aur, în sfârşit în timp ce Juana continua să vegheze asupra bătrânului Candiano încercând zadarnic să se sustragă tristelor ei gânduri, căutând un refugiu în devotament, trei personaje ale acestei povestiri se învârteau la rândul lor în neînduplecata orbită a nenorocirii: vrem să vorbim despre Leonora, Altieri şi Dandolo.

Reîncepem deci simpla expunere a faptelor şi gesturilor lor din acea noapte, când Roland Candiano fu scăpat în casa din insula Olivolo de Leonora.

Tânără femeie, după cum s-a văzut, se întorsese cu greutate la palatul Altieri, o eliberase pe Imperia, şi căzuse grămadă în odaia ei, istovită de puteri, sfârşită. Făcuse într-adevăr de câteva ceasuri maximum de sforţare cerebrală şi fizică, ce-o poate face o făptură omenească. Lupta ei cu Imperia, mintea sa zguduită până în adâncurile ei prin strania veste că Roland trăia, că Roland petrecuse şase ani în temniţă, plecarea ei în insula Olivolo, întrevederea cu Roland, în sfârşit acea groaznică convorbire ce-o avusese cu tatăl ei şi cu bărbatul său, toate aceste evenimente îngrămădite laolaltă, restrânse în spaţiul celor câteva ore, formaseră un uriaş bloc de nenorociri ce trebuia s-o doboare.

Căzuse pe un covor şi se declanşă pe neaşteptate o puternică fierbinţeală. Slujnicele ei, care o găsiră acolo, aiurind, o dezbrăcară, o culcară în patul său, şi-l înştiinţară numaidecât pe căpitanul general.

Altieri nu se culcase.

După scena din insula Olivolo, se înapoiase acasă, foarte liniştit în aparenţă, dar de fapt zguduit de o îndoită teamă.

Mai întâi că-i scăpa Roland Candiano.

Socotea ca foarte exactă povestirea Leonorei şi era convins că îl înştiinţase din vreme, pentru ca să se poată îndepărta. Unde era el acum? Ce gândea?

Ah! Fie că era departe sau nu de dânsul, pentru Altieri n-ar fi cu putinţă să trăiască, atâta timp cât Roland ar fi în viaţă.

În drumul de la insula Olivolo la palatul său, Altieri nu se gândi decât la acest duel de moarte, în care presimţea în chip nelămurit că nu el va fi cel mai puternic. De douăzeci de ori se opri întorcându-se să vadă că-i răsare din umbră duşmanul lui de moarte şi să-l lovească de moarte.

Scormonea întunericul şi înainta ghemuit în sine, cu pistolul încărcat în mână.

Când fu în cele din urmă în odaia lui răsuflă adânc.

Îşi şterse sudoarea ce-i curgea pe frunte şi rezumă situaţia: fără îndoială, Roland era puternic. Dar el. El, Altieri, care comanda o întreagă oştire, cine ar cuteza să-l atace în acest palat mereu plin, zi şi noapte, cu ofiţeri şi ostaşi ce-l străjuiau?

Dar îndată ce izbuti să se liniştească, o altă groază îl cuprinse cu o furie şi mai straşnică. Altieri conspira!

Din vremuri îndepărtate, magistratura supremă era ca o încoronare a vieţii sale de ambiţios. Când dogele Candiano fu răsturnat de fulgerătoarea şi neaşteptata revoluţie la palat, cu care începe această povestire, Altieri îşi dădu cam târziu seama că lucrase mai cu seamă pentru marele inchizitor Foscari.

Într-adevăr, pe atunci Altieri nu avea decât vreo câţiva ofiţeri şi un oarecare număr de nobili. Foscari avea în mâini Sfatul celor Zece, tribunalul inchizitorilor, sfetnicii, toate puterile legale ale Veneţiei.

Un moment, în acea grozavă noapte când bătrânul Candiano fusese orbit şi când fiul lui fu aruncat în puţuri, Altieri se gândise să lupte împotriva lui Foscari. Ar fi încercat, şi poate cu izbândă, dacă toată energia lui vitală nu s-ar fi concentrat asupra unui singur ţel: s-o obţină pe Leonora!

Iubirea fusese mai puternică decât ambiţia.

Foscari ajuns doge, îi oferise de altfel frumoase răsplătiri. Comanda supremă a oştirii, care în chip legal ar fi trebuit să rămână în mâinile dogelui, fusese încredinţată lui Altieri.

După căsătoria lui cu Leonora, când fu bine convins că fiica lui Dandolo nu o să-i fie niciodată soţie decât cu numele, Altieri se năpustise iar asupra ambiţiei.

Nu că ar fi renunţat să triumfe într-o zi asupra Leonorei, ostenită, cel puţin, aceasta ar fi sfârşit prin a fi a lui. Dar căută să se înconjoare cu o mare măreţie, să se învăluie

într-un fel de aureolă, care ar fi trebuit să o orbească pe tânără nevastă.

Să fie doge!

Acest vis deveni de atunci un fel de vis rău.

Doge, ar fi omul atotputernic, nu al doilea, ci primul dintre toţi din republică. Doge, ar fi poate iubit în cele din urmă de Leonora!

Şi pentru ca să fie doge, trebuia să-l răstoarne pe complicele lui, Foscari!

Încet, cu o minte fină şi prevăzătoare, Altieri îşi pregăti conspiraţia. Întrezărea chiar siguranţa succesului. Avea de partea lui pe principalii şefi ai oştirii şi mulţimea nobililor, mereu ascunşi şi nemulţumiţi. Avea să încerce, în sfârşit, o mare lovitură, când află pe neaşteptate de fuga lui Roland, apoi sosirea lui în Veneţia.

Trebuia mai întâi să scape de un asemenea adversar.

Roland era iubit de luntraşi, de marinarii din port, de popor, care putea să-l ducă la palatul ducal într-una din acele irezistibile mişcări, de care mai dăduseră dovadă.

Altieri luă cu Dandolo măsuri ce duseseră la rezultatele văzute. Dar dacă Altieri uneltea împotriva dogelui Foscari, pentru a-şi pune pe cap coroana ducală, era cel puţin sigur că taina era straşnic păzită. Numai câţiva erau la curent cu încercarea, şi căpitanul general era sigur de oamenii săi.

Fiecare din ei şi-ar fi primejduit într-adevăr capul printr-o trădare.

Şi în acest moment Leonora îi destăinuise că ea ştia totul! Nu era decât o persoană pe lume, care să fie în stare să dea de gol uneltirea, fără pericol pentru dânsa, şi asta era Leonora.

Ea ştia totul. Cum aflase lucrul acesta?

Prea puţin interesează! Lucrul de căpetenie era că dânsa ştia. Ah! Pentru ce era dânsa aceea care îl putea trăda! Ea, adică soţia sa însăşi, pentru care conspira, pentru cucerirea căreia îşi juca viaţa! Cum s-ar mai fi descotorosit cu o lovitură de pumnal de oricare altul!

Când gândul acesta se înfăţişă minţii lui Altieri, el tresări. Şi cele două mari sentimente călăuzitoare ale vieţii sale i se prezentară, ca pentru a-i spune: suntem compatibile una cu alta; caută să alegi între dragostea şi ambiţia ta!

Se înfioră de spaimă şi de groază.

Dacă o ucidea pe Leonora, înţelegea că de atunci încolo viaţa lui era pustie, fără scop. Dacă n-o ucidea, era la bunul plac al unui cuvânt scăpat într-o pornire de mânie. Dilema era foarte lămurită dar şi înfricoşătoare. Să trăiască fără Leonora, sau să moară datorită ei! Cam când acestea-i erau gândurile, cineva veni să-i spună că Leonora era în prada unor straşnice friguri şi aiura în patul unde fusese culcată.

Totul dispăru din mintea lui Altieri; ca şi odinioară în casa Dandolo, cel dintâi gând fu s-o izbăvească mai întâi pe aceea pe care o iubea, după aceea va vedea el ce-i de tăcut.

Palid, dar liniştit în aparenţă, pătrunse pentru întâia oară în camera soţiei sale.

Văzu pe Leonora în pat, cu faţa roşie ca focul, pătată cu pete gălbui. Era nemişcată, ochii ei erau închişi, buzele strânse cu tărie, se deschideau numai la rare intervale printr-o răsuflare şuierătoare.

Bărbatul privi în juru-i cu bolnăvicioasa curiozitate de a vedea mediul în care trăia soţia sa, atât de aproape şi totuşi aşa de departe de dânsul! Odaia Leonorei, cu simplitate mobilată purta semnul acelor fermecătoare eleganţe ce porneau de la dânsa. Un uşor parfum pe care-l recunoscu numaidecât ca parfumul preferat al Leonorei, plutea în atmosfera încălzită. Vise de iubire îl năpădiră pe Altieri; pumnii i se strânseră, un hohot de plâns îi sfâşie pieptul şi se apropie de pat. Două, trei femei se tot învârteau încoace şi-ncolo în tăcere.

— Să se dea de veste medicului nostru, porunci Altieri.

— S-a şi făcut, stăpâne, răspunse camerista Leonorei.

Altieri făcu un semn cu capul, se aşează pe un scaun şi luă mâna Leonorei, care atârna deasupra învelitoarei, în mâna sa.

Tresări, poate de bucurie, poate de durere. Pentru întâia oară strângea această mână delicată, şi numai apropierea morţii i-o punea într-ale lui!

O tăcere grozavă apăsa asupra acestei scene. Deodată această tăcere fu întreruptă de câteva cuvinte foarte lămurite, ce le rostea Leonora.

O cuprindea din nou aiurarea.

De aici înainte începu să vorbească îndelung, când tatălui ei, când lui Roland.

Altieri fremăta de furie, cerea iertare, jura că iubirea ei rămăsese curată, credincioasă, ca în îndepărtata zi a celei dintâi priviri de dragoste!

Şi fără veste încetă să mai vorbească de Roland. Se adresa lui Altieri însuşi în aiurarea ei. Nişte nume îi scăpară. Era toată taina conspiraţiei ce-i ţâşnea de pe buze.

Palid, îngrozit, Altieri se întoarse spre soţia sa şi răcni:

— Ce faceţi voi toţi aici? Afară! O tulburaţi! Voi sunteţi pricina care-i sporeşte aiurarea. Afară, vă spun!

Femeile îngrozite de această de neînţeles izbucnire de furie rosteau cuvinte care să întreacă pe acelea ce le spunea Leonora când aiura.

Când se văzu singur cu dânsa, aruncă în juru-i o privire furioasă, apoi convingându-se că nu se oprise nimeni în odaia de alături, veni şi se aşeză lângă Leonora, şi ascultă înmărmurit.

Da! Ea vorbea despre conspiraţie, îi spunea amănuntele, le preciza, şi în fiecare clipă revenea la numele lui Altieri.

Apoi cu aceeaşi spontaneitate tăcu, se adânci într-un fel de toropeală. În acea clipă bătu cineva la uşă.

— Cine-i acolo? Mugi Altieri sărind în sus căutându-şi pumnalul.

— Medicul! Răspunse o voce de afară.

Altieri răsuflă.

— Înnebunesc nu alta! Se gândi el. O să mă dau singur de gol.

Se sili să se potolească şi se duse să deschidă. Medicul, un bătrân trecut, intră ploconindu-se în faţa înfricoşătorului boier.

— Doctore, zise Altieri, o cădere a pricinuit doamnei o puternică boală.

— Bine, bine, o să vedem noi, Excelenţă.

Bătrânul se apropie de pat, o examină îndelung pe bolnavă, aplecat asupra-i mormăind cuvinte fără şir, invocând pe divinul Hipocrates şi în cele din urmă se îndreptă spre căpitanul general.

Moşneagul rămase foarte palid, cu faţa descompusă de spaimă. Altieri era aplecat asupra lui cu pumnalul în mână!

Să fi zis Leonora un cuvânt numai, şi gata, ar fi fost nenorocit.

— Excelenţă, bâlbâi el, nu înţeleg.

Altieri hohoti de râs.

— Nu lua aminte la nimic, doctore! Cred că într-adevăr aiurez şi eu însumi. Dar vino, vino numai!

Îşi vârâse pumnalul în teacă şi târându-l cu furie în odaia de alături pe bătrânul cu totul năuc şi înfricoşat, Altieri se văzu în siguranţă.

Faţa lui recapătă acea expresie de răceală ce-i era obişnuită.

— Ah, zise medicul, mărturisesc că m-aţi înfricoşat.

— Scuză-mă, zise Altieri. Ai câteodată şi clipe de nebunie, când inima ţi-e plină de un chin groaznic. Dar binevoieşte a-mi spune ce crezi dumneata.

Moşneagul, liniştit acum, începu să dea câteva sfaturi privitor la preţioasa sănătate a „Excelenţei”. Apoi lămuri încetişor situaţia signorei.

Era în pericol de moarte şi trebuia vegheată zi şi noapte.

— Bine! Voi veghea eu însumi.

— Admirabil devotament, Excelenţă!

Viteazul confrate în arta lui Hipocrates, arăta leacurile ce i se părură mai bune în această împrejurare şi sfârşi prin a se retrage, zicând că se va înapoia a doua zi dimineaţa.

— Vei face şi mai bine, doctore! Zise Altieri, să te instalezi în acest palat şi voi porunci să ţi se pregătească un apartament.

Bătrânul se ploconi, foarte măgulit în aparenţă. Dar nu se stăpâni să arunce o privire neliniştită spre pumnalul, pe care Altieri îl pusese la cingătoare.

— Pentru ce a voit omul acesta să mă lovească? Întrebă el când fu în apartamentul unde fusese instalat după porunca lui Altieri. Avusese cu adevărat o izbucnire de nebunie?

Între timp căpitanul general intrase în camera Leonorei, unde se închise. Dar mai întâi îşi chemase intendentul, un fel de majordom pe jumătate soldat, şi-i spuse:

— L-ai văzut pe meşterul chirurg, pe care l-am instalat aici?

— Da, stăpâne.

— Ei bine, dacă omul acesta iese din palat, înainte de a fi poruncit-o eu, eşti mort.

Valetul ştia foarte bine că seniorul căpitan general glumea arareori. Luă deci ameninţarea foarte în serios şi aşează străji în faţa uşii sărmanului medic.

Rămase convins de altminteri că stăpânul său voia numai să fie sigur că-l are pe medic la îndemână, şi ca toată lumea din palat, admiră devotamentul lui Altieri, care nu mai părăsea căpătâiul bolnavei.

Nu îngăduia nimănui să intre în odaie şi îi dădea el singur medicamentele.

Asta dură cinci zile şi tot atâtea nopţi.

Stând într-un jilţ, la doi paşi de pat, Altieri pândea cu îngrijorare cuvintele ce scăpau de pe buzele nevestei lui. Un fel de regularitate se stabilise în boala ei.

Aiurarea straşnică, în timpul căreia vorbea cu glas tare se întâmpla de obicei seara, pe la opt, şi se potolea cam pe la două cel mai târziu. Atunci era o potolire până pe la patru de dimineaţă. Altieri zăvora uşa şi dormea în jilţul lui un somn atât de tulburat ca şi acel al bolnavei. Cea mai mică mişcare ce-o făcea Leonora, îl scula în picioare.

Leonora reveni la sentimentul vieţii în dimineaţa zilei a cincea, adică îşi recăpătase cunoştinţa de sine a fiorosului rău în trupul şi sufletului ei.

Pentru corp era o nesfârşită osteneală, ca şi cum arcurile organismului ei ar fi ruginit, maşina omenească ţipa la cea mai mică sforţare şi părea gata să se zdrobească; sufletul, era o deznădejde absolută, în ciuda dorinţei de a trăi, deci o puternică dorinţă de a muri.

Într-adevăr se simţea atât de străină, încât nu mai vedea scăpare cu putinţă decât în moarte. Şi când se mai gândea că toată nenorocirea vieţii sale izvora dintr-o singură clipă de îndoială, simţea că o mânie o năpădeşte şi se simţea nevrednică de milă.

Şi privea aşa, cu ochii închişi.

Nemişcată, ţeapănă, în marea şi greoaia tăcere ce numai zgomotul imperceptibil al răsuflării sale îl făcea şi mai greu încă, nădăjduia în chip nelămurit că ochii nu i se vor mai deschide, că nici un gest, nici o vorbă n-ar mai veni de la dânsa, şi că va adormi spre a nu se mai trezi.

Atunci ea contemplă drama vieţii sale, stabili bilanţul prăpădului său.

Fărădelegea ei, vom întrebuinţa aici termenii care trebuia să se fi formulat în acest sărman cap înnebunit, fărădelegea ei durase mai bine de şase ani şi se tălmăcise prin fapte definitive.

Crima era că nu-l iubise pe Roland, atâta cât ar fi trebuit să-l iubească. Roland îi rămăsese credincios, ea îl trădase.

Nu-l iubise cu toată dragostea, deoarece se îndoise de dânsul, deoarece putuse să asculte învinuirea prostituatei.

În seara logodnei, când în faţa Sfatului celor Zece, Imperia afirma că Roland era amantul ei şi că-l ucisese pe Davila din gelozie, ar fi trebuit să se gândească a-i striga:

— Minţi, Roland este al meu în întregime, după cum şi eu toată a lui sunt!

Când bătrâna soţie a dogelui, Silvia, voise s-o târască spre scara Uriaşilor ca să răscoale poporul, ar fi trebuit să se

gândească şi să strige:

— Să alergăm, să murim cu el împreună! Căci el şi eu nu suntem decât o singură făptură şi nimic nu ne poate despărţi.

Când tatăl său îi spusese că graţiat fiind, Roland fugise din Veneţia, ar fi trebuit să se gândească şi să strige:

— Minţi! Căci Roland liber n-ar căuta adăpost nicăieri aiurea decât lângă mine.

Când tatăl îi mai anunţase moartea lui Roland, ar fi trebuit să se gândească şi să strige:

— Minţi! Căci Roland ar fi avut tăria să se târască până aici, pentru ca să moară cu mine, în braţele mele.

Şi când se dusese la biserica Sfânta-Maria, la biserica consacrată fecioarelor credincioase, ar fi trebuit să se gândească şi să strige:

— Nu mă mărit cu Altieri, deoarece sunt soţia lui Roland. Şi neputând fi a lui, mă voi mărita cu moartea!

Da! Iată ce ar fi trebuit să se gândească şi să strige înjunghiindu-se la picioarele altarului fecioarelor neprihănite, a fecioarelor care ştiau să iubească din dragoste adevărată.

Este necesar să repetăm aici: această admirabilă lamento d'amore nu-i creaţia noastră, i-am regăsit motivele într-o lungă scrisoare, pe care o scrisese Leonora ceva mai târziu, şi care era un fel de spovedanie.

Aşadar, iată deci care erau formele vizibile ce le luase fărădelegea ei. Şi această crimă, care fusese îndoiala, tăgăduirea dragostei, se împietrise timp de şase ani, până în acea clipă când orbitorul adevăr o orbise.

Roland nu era mort.

Roland nu fugise din Veneţia.

Roland stătuse şase ani în puţuri.

Şi ea, ticăloasa, pentru noi biata mucenică, trădase, întunecase de-a pururi puritatea dragostei sale, primind josnicia unei căsătorii.

În zadar izbăvise printr-o ultimă împotrivire, printr-o ultimă sforţare a credinţei, puritatea trupului ei; degeaba pusese între dânsa şi acela pe care-l primise de bărbat stavila de netrecut, căzuse totuşi.

Şi la asta trebuie să se fi gândit Roland, deoarece în acea fioroasă întâlnire din insula Olivolo, rămăsese în faţa ei tăcut şi îngheţat.

Ce nu făcuse dânsa spre a-i da senzaţia că-i rămăsese mereu credincioasă?

Îşi îmbrăcase din nou veşmântul ei de fată mare.

Alesese locul lor de întâlnire, bătrânul cedru martor al iubirii lor reciproce de odinioară.

Alesese ora când odinioară mâinile lor se înlănţuiau mai cu înflăcărare.

Şi toate astea degeaba!

Roland rămăsese neîmblânzit. Şi avea dreptate, deoarece, el îi rămăsese credincios, pe când ea trădase. Trădase în faţa Sfatului celor Zece, trădase în faţa mamei lui, trădase în faţa altarului!

Deci se sfârşise!

Suprema încercare da greş în chip mizerabil şi despărţirea era un fapt împlinit. N-o să-l mai revadă niciodată pe Roland; niciodată privirea asta mândră şi duioasă nu se va mai întâlni cu privirea bărbatului iubit.

Atunci ce-i mai rămânea de făcut?

Să-şi ia rămas bun de la dragoste, supremul adio adresat vieţii.

Atunci moartea, numai moartea, moartea izbăvitoare devenea un adăpost pentru dânsa.

Iată ce gândea Leonora în această oră de deznădejde, când aiurarea părăsindu-i viaţa, se înfiripa încetul cu încetul în puternica-i fire.

Şi cum stătea astfel toropită în această nimicire a oricărei speranţe, cum îşi închidea cu furie ochii spre a chema mai grabnic noaptea veşnică, un zvon de voci, foarte aproape de dânsa îi izbi pe neaşteptate auzul.

Cine să fi vorbit aşa?

Ascultă, şi pentru întâia oară de când putea cugeta, se gândi cu uimire că era în patul ei.

Îşi aminti dintr-o dată că se îmbolnăvise şi căzuse în mijlocul camerei. Fără îndoială că aceste femei o culcaseră. Dar cât timp se scursese? O oră? O zi?

Ascultă.

Vocile erau groase, scăzute, însă foarte lămurite. Nu erau voci de femei, aşa cum îşi închipuise în primul moment: erau glasuri bărbăteşti. Le recunoscu aproape imediat şi-şi întrebuinţa toate puterile ce le mai avea, să nu facă nici o mişcare, să-şi stăpânească groaza ce voia să izbucnească de pe buzele ei.

Aceste voci pe care le recunoscuse, erau aceea a lui Altieri şi a lui Dandolo, a bărbatului şi a tatălui său!

Ce făceau ei acolo? În camera ei? O clipă ea bănui că o credeau moartă. Se înţepeni, pentru ca să nu se scoale să strige, să-i alunge.

Ascultă mereu.

— Cinci zile de când durează boala asta! Zicea Altieri. Cinci omorâtoare zile de chinuri şi de groază.

— Aşadar dânsa a vorbit! Reîncepu Dandolo.

— A vorbit. Şi o să mai vorbească încă. Îndată ce aiurarea îi va reveni, expune toată conspiraţia şi rosteşte nume.

— Şi al meu?! Gâfâia Dandolo.

— Nu; toate afară de al dumitale.

Urmă o tăcere de un minut.

Leonora auzi un oftat răguşit. Era tatăl ei, care atât de aproape de dânsa, răsufla cu tărie simţindu-se uşurat, înţelese totul!

Aiurase, spusese ceea ce ştia şi Altieri se aşezase în camera ei, ca s-o supravegheze! Şi acum îl chemase şi pe Dandolo, tatăl muribundei, pentru ca să ia, fără îndoială, vreo hotărâre grozavă.

— Poate, continuă Altieri, nu ştie că şi dumneata eşti dintre ai noştri; ori poate chiar că în aiurarea ei gândul de a

nu te denunţa şi pe dumneata, tatăl ei, rămâne totuşi viu.
— Astfel spune totul! Totul, afară de numele meu!
— Tot, afară de asta!
— Dar dacă ar auzi-o cineva! O, dacă ar auzi-o!
— Desigur că am fi arestaţi, ai fi şi dumneata în chip fatal!
Iarăşi se făcu tăcere.
Leonora auzea până şi freamătul celor doi bărbaţi de lângă dânsa.
Stătea ţeapănă, încercând a-şi stăpâni răsuflarea. Altieri reîncepu:
— Aiurarea începe seara şi în timpul nopţii, acum doarme liniştită. O, nopţile astea. Încă vreo câteva la fel cu acelea pe care le-am petrecut ascultând pe la uşi cu pumnalul în mână, gata să omor pe oricine ar fi auzit ceva, tresărind la scârţâitul mobilei, leoarcă de sudoare la zgomotul unei uşi ce se deschide. Da, încă vreo câteva nopţi la fel şi sunt sigur că aş înnebuni. Nu mai pot, şi te-am chemat pe dumneata. Tatăl ei.
— O să te înlocuiesc, spuse cu vioiciune Dandolo. Odihneşte-te, voi veghea eu în locul dumitale.
Altieri scutură fioros din cap.
— Nu mai este vorba acum de odihnă, spuse el înăbuşit.
— Despre ce-i vorba? Întrebă atunci Dandolo cu o voce în care Leonora surprinse o adâncă nelinişte a făpturii care se zbătea în faţa cine ştie cărei nenorociri apropiate.
Şi deodată Altieri rosti:
— Nu trebuie să se audă!
— Nu, zise Dandolo ducându-şi mâna la frunte. Nu trebuie să se audă! Nimeni pe lume! Este moartea pentru noi. Şi ce moarte! O! Spânzurătoarea în San-Marc şi încă, acolo, în întunecatul gang al punţii blestemate, a Punţii Suspinelor, infamul scaun de piatră, deoarece ne-ar lega, ca să ne omoare. Sau încă moartea prin foame şi sete, de frig, moartea fioroasă din adâncul puţurilor, chinul ce noi l-am aplicat lui.

— Tăcere! Mugi Altieri apucând mâna tatălui Leonorei. Nu rosti niciodată acest nume aici! Dacă acest nume ar trezi-o? Dacă ea s-ar scula ca să ne strige în faţă că vrea să ne arunce acolo unde i-am aruncat logodnicul?

Gâfâind, galbeni ca ceara, ei amuţiră cu ochii aţintiţi spre Leonora.

— Doarme! Zise în cele din urmă Dandolo.

— Da, doarme, mugi Altieri. Doarme un somn liniştit. Şi din acest somn va ieşi moartea.

Ochii săi se aţintiră arzători şi sălbatici asupra ochilor lui Dandolo.

— Nu trebuie să ne poată auzi, repetă el. Şi pentru asta nu-i decât un mijloc. Unul singur.

— Un mijloc? Bâlbâi tatăl a cărui păr se zbârli de groază.

— Da, nu trebuie să mai vorbească! Ascultă, ştii că, dacă am iubit-o pe fiica dumitale o mai iubesc încă.

— Taci! O! Este îngrozitor.

— O iubesc, ştii prea bine! O iubesc şi asta-i pricina deznădejdii mele. Ea mă urăşte, mă dispreţuieşte, mă blesteamă. Şi eu o iubesc. Şi nu mai pot. Trebuie să mor eu, ori să moară dânsa!

— Taci! Mormăi tatăl.

— Nu mai tac! Căci te-am chemat când am ajuns la capătul puterilor mele, pentru ca să-ţi spun toate acestea, pentru ca să iei partea dumitale din fatalitatea ce mă copleşeşte, ştii că din ziua căsătoriei noastre trăim străini unul de altul! De o mie de ori am fost gata, gata s-o omor! De o mie de ori m-am apropiat de dânsa, ca s-o sfârşesc prin acelaşi chin! E de ajuns, mă auzi dumneata? Nu mai pot! N-o să mai merg mai departe. O iubesc, devin smintit, şi de cinci zile sufăr mai mult decât în cinci ani. Am auzit-o strigându-şi logodnicul, rugându-l, cerându-i iertare, strigându-i dragostea şi fiecare din vorbele ei a fost pentru mine o lovitură de pumnal. Şi iată că, culme a tuturor culmilor, ele devin o ameninţare cu moartea. Iată că, cuvintele ei nu sunt numai răni mortale pentru inima mea, iată că mă pot trimite la

eşafod. E destul, ţi-o spun! Vrei să trăieşti de aici înainte într-o groază veşnică, să fii la cheremul unei toane de femeie, a unei porniri de răzbunare?! Spune, vrei să sfârşeşti şi dumneata pe eşafod?

Dandolo şopti:

— Fata mea! O, fata mea!

Şi groaza răpi încă o dată sufletul acestui tată. Numai că, pentru ca să-şi scape fiica, făcu o slabă încercare.

— Poate, bâigui el, nu va mai vorbi niciodată despre aceste lucruri! Poate când va fi vindecată, vei căpăta din partea ei asigurarea unei depline tăceri. O! Graţie. Aşteaptă. Sunt sigur că fiica mea va tace.

În acea clipă ea făcu o mişcare.

Cei doi bărbaţi gâfâind, tăcură şi se uitară la dânsa. Ea se uită la dânşii, deschise ochii. Nu tulburi de aiurare, ci nişte ochi limpezi, neîmblânziţi.

Cei doi bărbaţi văzură în privirea ei că licăreşte flacăra inteligenţei, din care se risipiseră aburii tulburi ai mirării.

Amândoi fură îngheţaţi de acelaşi fior rece.

Înţeleseră că Leonora auzise totul.

Şi ea gândi numai, cu tărie, că ora izbăvitoare a morţii sale sosise, că, cuvântul avea să-i fie arma sinuciderii deoarece bărbatul şi tatăl ei erau hotărâţi s-o omoare.

Se sculă, îşi adună toate puterile pentru ca să-şi facă vocea mai puternică şi pronunţă:

— Te înşeli, tată, n-o să tac, voi vorbi. De îndată ce voi fi în picioare, vă voi preda pe amândoi.

Şi cum ei tăceau loviţi de înmărmurire, dânsa adăugă:

— Ai rupt învoiala ce-am făcut-o în insula Olivolo, pângărind această tainiţă, cu urâta-ţi prezenţă, te gândeşti că-mi vei impune tăcerea; dar voi vorbi.

Altieri se afla cel mai aproape de pat. Aplecă spre Leonora o faţă bântuită de groază.

În acest moment patima, care până în ziua aceea fusese marele ţel al faptelor şi gândurilor sale, se topi dintr-o dată; această revenire care zguduie uneori un suflet omenesc ca

un prăpăd, după cum o erupţie de vulcan poate zgudui aspectele firii, fu momentană. Cu o clipă mai înainte o dorea pe Leonora, după clipa asta o ura tot atât de adânc, pe cât o iubise mereu.

Voi să pronunţe câteva vorbe, pesemne o insultă grea. Vocea i se stinse în gât; atunci ridică încetişor braţul, căutând locul pentru a lovi, ca să omoare dintr-o singură lovitură.

Leonora cu un zâmbet de nespusă izbăvire, aţinti pumnalul, care arunca o licărire în înjumătăţită lumină a zilei.

Dar braţul căzu fără veste în jos.

Sub o năprasnică şi straşnică îmbrâncitură, arma se abătu, zdreli urechea, la două degete de faţa Leonorei, şi Altieri sub această furioasă îmbrâncitură, se poticni, fu îndepărtat de pat cu trei paşi.

Şi Dandolo se aşează înaintea fiicei sale, posomorât, palid, fioros.

— Nu vreau ca fiica mea să moară! Răcni el.

— Tu m-ai respins? Întrebă Altieri aproape smintit, abia ştiind ce spunea şi făcea.

— Da, eu.

— Aşadar vrei să mori şi tu?

— Totul, decât să-ţi îngădui s-o atingi măcar.

Altieri suflă cu tărie, se ghemui. Instinctul de izbăvire ce stăpânea furia dezlănţuită în el, îl făcu să înţeleagă că trebuia să lucreze fără zgomot.

Privi pe Dandolo.

Niciodată nu-l văzuse astfel.

Omul acesta slab, şovăielnic, uşor de îngrozit, se transformase. Era îngrozitor. Sufletul strămoşesc al eroilor din neamul Dandolo, a bătrânilor dogi care făcuseră mărimea şi puterea Veneţiei, se trezea în el.

Era mai mult încă, şi mai bine: era tatăl.

Altieri cobora în prăpăstiile groazei, ca să se măsoare cu Dandolo, care se înălţa.

Bâlbâi:

— Nenorocitule, vrei să ne dăm capetele pe mâna călăului! Smintitule ţi-e poftă de eşafod!

— Ah! Izbucni Dandolo într-un groaznic oftat, moartea, călăul, eşafodul, infamia, temniţa, totul-totul mai bine decât această ultimă nemernicie! Nemernic, da, am fost! Toată viaţa mea m-am zbătut împotriva laşităţii. Ţi-am vândut-o pe fiica mea şi ţi-aş fi vândut şi sufletul meu; m-ai cumpărat, infernal neguţător de conştiinţe! Ei bine, mă reculeg, iată totul! Titlul ce mi l-ai dat, nu-l mai vreau; gloria, puterea, vechiul palat plin de avuţii, ia-ţi înapoi totul! Eu mă căiesc, şi-mi iau fata înapoi.

Altieri făcu un pas.

Dandolo îşi scoase pumnalul zicând:

— Te sfătuiesc să nu te apropii de fiica mea, dacă nu vrei s-o iau eu înaintea călăului.

— Moarte pentru moarte! Urlă Altieri. Mai bine s-o sfârşesc odată!

Lupta fu repede şi tăcută. Se auziră câteva mormăieli şi câteva ciocniri de oţeluri. Apoi deodată Altieri se prăbuşi cu umărul drept tăiat dintr-o parte până în cealaltă. Se rostogoli la picioarele patului şi mai încercă să apuce mâna Leonorei. Dar tatăl, cu o izbitură, îl trimise să se rostogolească mai departe.

Rana era serioasă, dar nu mortală.

Altieri nu leşină. Cu ochii măriţi de groază, cu faţa descompusă de furie, ca şi de durere, privi cele ce urmau să se întâmple.

Dandolo, o dată ce Altieri fu respins mai încolo, se întoarse spre Leonora. Nu zise nici o vorbă. Dar îngenunche, luă mâna fiicei sale, şi-o lipi de fruntea arzătoare şi izbucni în plânsete:

— Tată!

— Iertat! Strigă Dandolo într-o explozie de nespusă bucurie.

— Recucerit, tată! Răspunse Leonora, în timp ce o expresie de mândrie îi lumina faţa.

Dandolo se ridicase.

— N-o să rămâi aici, zise el cu o voce care tremura; o să dau ordin să te ducă acolo, în casa noastră din insula Olivolo, eu te voi păzi, te voi vindeca, fii sigură, haide, sunt sigur acum. Ne vom relua viaţa de odinioară, numai noi amândoi, înapoiaţi unul altuia. Aşteaptă, o să chem să dau porunci. Din fericire nu s-a schimbat nimic în căsuţa noastră.

Leonora scutură din cap.

— Tată, zise ea, uiţi că Olivolo nu mai este al nostru.

Dandolo rămase înlemnit. Uitase asta! Uitase de Roland! Şopti:

— Casa este vândută!

— Unui străin! Exclamă Leonora.

— Ei bine! Puţin mă interesează! Reîncepu Dandolo. Vom închiria o casă.

— Tată, zise cu tărie Leonora, uiţi că o fiică a Dandolilor n-a părăsit niciodată casa bărbatului pe care l-a primit de soţ. Să nu-ţi fie nici o teamă pentru mine, adineauri voiam să mor. Acum trebuie să trăiesc. Pentru dumneata tată. Dacă nu şi pentru alţii. Domnul Altieri îmi înţelege, fără îndoială gândirea, ştie că niciodată nu va ieşi din gura mea o vorbă ce l-ar putea trăda. Ştie că dacă înşeală din nou învoiala noastră, dacă ar mai intra încă aici, urmările ar fi grozave pentru dânsul. Ştie că de mi s-ar întâmpla o nenorocire, eşafodul s-ar ridica pentru dânsul, căci ai fi dumneata aici, ca să-l denunţi! Nu-i aşa, seniore Altieri, că primeşti astfel situaţia?

— Primesc! Spuse înăbuşit căpitanul general.

— Adaug, reîncepu Leonora, că tatăl meu va fi liber să intre aici la orice oră din zi şi din noapte.

— Asta-i de prisos, spuse atunci Dandolo, deoarece dacă tu nu vrei să ieşi de aici, fata mea, rămân şi eu aici. Încăperea

de alături va fi apartamentul meu, şi nimeni nu va intra în această odaie, decât trecând peste trupul meu.

Cu un semn făcut cu capul, Altieri arătă că aprobă această rânduială. Atunci, cu un efort pe care-l putea îndeplini numai o fire energică cum era a lui, se sculă şi fără a-şi întoarce capul spre Leonora şi Dandolo, cu pas aproape sigur, ajunse la uşă, trase zăvorul şi dispăru.

Leonora, care era pe jumătate sculată, spre a urmări toate peripeţiile acestei scene, căzu iar leşinată pe o pernă.

CAPITOLUL XI – Tabăra Marelui Diavol.

Trebuie să ne întoarcem acum la Roland Candiano. După strania lui întâlnire cu Leonora, dădu în sarcina lui Scalabrino să transmită câteva porunci către şefii de prin munţi şi din câmpie, şi se îndepărtase numaidecât din Veneţia.

Roland îşi dădea lui însuşi acest pretext că trebuia să-l vadă cât mai curând pe Ioan de Medicis şi să împiedice cu orice preţ legătura lui cu dogele Foscari.

În realitate fugea de Veneţia.

Se temea deci de o arestare, devenită aproape cu neputinţă de înlăturat? Îi era teamă să nu fie scufundat de viu în acel mormânt ce se înălţa deasupra Punţii Suspinelor ca un catafalc de piatră, sau să-şi dea duhul în cine ştie ce cursă, ori în sfârşit să se urce cu picioarele goale, în cămaşă, cu mâinile legate pe eşafodul ce s-ar ridica anume pentru el în piaţa San-Marc.

Nu, Roland nu se mai temea de noaptea mormântului sub orice formă s-ar fi înfăţişat imaginaţiei sale, prin moarte sau arestarea în fundul puţurilor.

Roland fugea de Veneţia, pentru că-i era nesuferită, pentru că îi era teamă de o nouă întâlnire cu Leonora, frică de sine însuşi, teamă de dragostea lui.

— Ce? Îşi spunea el călărind de-a lungul drumurilor umbrite de ciprii uriaşi, de cedri şi de sicomori foarte mari. Ce, o iubesc aşadar până într-atât! Ce, am suferit o veşnicie de durere, numele ei mi-a învineţit buzele în fiecare clipă,

fiecare zvâcnire a inimii mele a fost un oftat de dragoste şi dânsa m-a trădat în chip urâcios, cum ultima din nenorocitele din port nu şi-ar fi trădat luntraşul ei preferat! Ce? S-a folosit de faptul că eram aruncat într-o temniţă, pentru a se da altuia. Ştia că plângeam cu lacrimi de sânge şi totuşi alerga la altar! Şi încă o mai iubesc! Din ce noroi este făcută deci inima mea? Astă-noapte, rece, nepăsătoare, în timp ce-mi muşcam limba, ca să-mi reţin strigătul de dragoste ce se urca pe buzele mele, a avut un singur cuvânt de părere de rău! Mi-a făcut pomana să mă scape dintr-o cursă, s-a milostivit a-mi da puţină libertate. A făcut acest lucru cum l-ar fi făcut pentru un alt surghiunit.

Roland îşi vârî atunci pintenii în coapsele calului şi porni într-un galop furios, ca şi cum ar fi sperat că, nebun de durere, calul l-ar târî în vreo văgăună.

Dar calea era dreaptă şi frumoasă, ca toate drumurile măreţei văi a râului Po. Calul după un timp de goană deznădăjduită, se odihni singur schimbând mersul în trap, iar Roland recădea în posomorâtele-i gânduri.

Această perindare de furie şi abatere dură două zile. Apoi încetul cu încetul gândurile de răzbunare înlocuiră pe acelea de amor şi deznădejde. Roland se gândi la Foscari, care era una din cauzele cele mai directe ale nenorocirii sale. Îşi evocă cu tărie groaznica scenă a orbirii tatălui său.

— Nu s-a întâmplat nimic nou, şopti el. Leonora nu mai există pentru mine. Nu există nici acum. Dar ceea ce există, este drăcescul Foscari şi ambiţia lui; şi dacă îl las să lucreze, omul care l-a chinuit pe tatăl meu, va deveni stăpânul Italiei. Dar sunt eu aici. Şi despre ceilalţi vom vedea după aceea!

De aici înainte îşi concentră toată puterea de judecată asupra misiunii ce va încerca s-o îndeplinească: să împiedice prin toate mijloacele, chiar prin forţă, o înţelegere între dogele Foscari şi Ioan de Medicis.

Îşi luase informaţiile necesare.

Şi de altminteri faptele şi gesturile celebrului căpitan erau cu migală urmărite; zvonul marşurilor şi contra-marşurilor sale se răspândea cu iuţeală în toată Italia.

În acest moment Marele Diavol asedia cetăţuia Governolo.

Avea cu sine o oştire de adunătură, oameni prădalnici, care aveau o admiraţie de pomină pentru şeful lor.

Planul general al lui Ioan de Medicis nu se arăta decât nelămurit. Acest războinic părea că simte o patimă pentru războaie, pentru omor, furt şi prădăciune.

De fapt se asemăna în fond cu toţi marii cuceritori. Câţiva istorici l-au numit „un drăgălaş luptător". Acest „drăguţ luptător" era temut ca un flagel. De nu se chema „biciul lui Dumnezeu", ca Atila, dădea cel puţin dovadă, cu un fel de obrăznicie, că titlul ce i-l dăduseră soldaţii era meritat şi-şi făcea o glorie ca să îndreptăţească această poreclă, de „Marele Diavol" pe care o primise.

I se întâmpla să treacă foarte liniştit o mie sau două de cetăţeni prin vârful spadei, dar îi plăcea să râdă. Şi fără îndoială, râzând, da poruncă să prade şi să dea foc oraşelor ce cădeau în puterea Iui.

De aici adoraţia soldaţilor săi.

Roland sosi noaptea lângă Governolo, în tabăra Marelui Diavol. Ioan de Medicis care voia să-şi arunce în curând lefegii săi la asaltul cetăţuii, le acordase o noapte de chef. Bucuria domnea în tabără, zice Filaret Chasles, şi noaptea se scurgea ca o serbare. Mii şi mii de strigăte de „Trăiască Marele Diavol! Eviva il Gran Diavolo" răsunau din toate părţile.

Era frig. Un vânt tăios sufla printre copaci şi corturi. Se aprinseseră focuri mari. O bucurie foarte mare se înălţa din acea tabără, unde alergaseră „frumuseţile uşoare" de prin împrejurimi.

Un miros de chef se revărsa în atmosferă. Nişte soldaţi se înlănţuiseră după pradă. Se înapoiau încărcaţi cu merinde de tot soiul.

Unii descălecau de pe cai şi agăţau de şa jamboanele ce le furaseră; alţii mânau înaintea lor oile şi caprele pe care le ucideau numaidecât şi le frigeau la nişte focuri mari, înfingându-le în lăncii; alţii rostogoleau butii de vin care erau în curând desfundate.

Se vedeau ici şi colo ţărani şi femei ruinate de aceste prădăciuni, şi care plângeau şi oftau smulgându-şi părul. Şi de sub marii fagi care, cu tot frigul, îşi mai păstrau în parte frunzişul lor des, la mohorâta lumină a torţelor sau în învolburarea roşie a focurilor, apăreau cete de bărbaţi ce mâncau, beau, cântau şi înlănţuiau în braţe femeile.

Era desfrâul ce preceda bătăliile.

Mirosul puternic al vinurilor şi al cărnurilor fumegânde, înaintea mirosului sângelui. Înjurături, cântări răguşite, urmate de strigăte de cheflii, urlete sălbatice de soldaţi certându-se pentru o femeie, iată ce văzu şi auzi Roland care străbătu această îmbulzeală de mercenari, cu inima îngreţoşată de scârbă.

Ceru să fie dus la şef.

Marele Diavol era în cortul său, în mijlocul taberei, împresurat de câţiva dintre locotenenţii săi preferaţi. Cortul era mare; un foc mare ardea în faţa deschizăturii şi înaintea focului stăteau doisprezece călăreţi nemişcaţi. O masă mare fusese ridicată, în timp ce cântăreţii din alăută şi trombon încercau de-a surda să întreacă uriaşa hărmălaie a chefului şi a desfrâului ce se ridica din tabără, într-o puternică adiere sălbatică. Ioan de Medicis bea, mânca, râdea cât îl ţinea gura, şi de n-ar fi fost costumul său, l-ai fi luat drept unul dintre acei lefegii pe care Roland îi zărise sub fagi, în lucirea jarului.

Când Roland se ivi înaintea lui, încruntă din sprâncene.

Apariţia cavalerului prăfuit, a cărui posomorâtă înfăţişare contrasta atât de tare cu toată voioşia ce-l înconjura, i se părea rău prevestitoare.

La înfăţişarea lui Roland, hohotele de râs şi de voci, se opriră pe dată la un semn al Marelui Diavol.

— Cine eşti? Întrebă Ioan de Medicis.

— Vin de la Veneţia, zise Roland, şi am a vă vorbi în secret; sunt Roland Candiano, fiul dogelui Candiano surprins în chip mişelesc în toiul serbării şi orbit în palatul său.

Un freamăt înăbuşit primi aceste cuvinte rostite cu un ton liniştit.

Îngrozitoarea poveste a Candianilor era cunoscută, trecuse aproape la starea de legendă a groazei, şi în ceea ce priveşte fioroasa aventură a lui Roland Candiano, arestat, aruncat în puţuri din seara logodnei sale, devenise legenda dragostei şi milei.

— Credeam, zise Ioan de Medicis, că eşti în temniţă!

— Se iese dintr-o temniţă, chiar când acea temniţă se numeşte puţurile Veneţiei.

— Vrei să-mi vorbeşti?

— Dacă-ţi face plăcere.

— Fii binevenit la masa mea şi în cortul meu, zise atunci Marele Diavol. L-am cunoscut pe Candiano, era un om foarte bun şi cunoştea mijlocul de a guverna în pace; dar în sfârşit era un bărbat care, la ocazie, ştia să facă servicii şi acum vreo zece ani m-am găsit şi eu într-o astfel de situaţie. Deci fiul lui să fie binevenit printre noi.

Zicând aceste vorbe, Ioan de Medicis arătă lui Roland un loc lângă dânsul. Roland se aşează şi ciocni paharul de paharul Marelui Diavol, pahar ce fusese pus înaintea lui. Acest act de politeţe îndeplinit, nu se mai atinse de mâncăruri, nici de vinuri.

Râsetele şi convorbirile zgomotoase se auziră din nou şi făceau o mare gălăgie în cortul cel mare.

Ioan de Medicis examina pe furiş pe musafirul său şi-i admira frumuseţea bărbătească, puterea şi agilitatea ce păreau vădite în el la fiecare mişcare a lui.

— Dacă se bizuie pe mine ca să-l ajut a-şi recăpăta coroana bătrânului Candiano, se înşeală foarte tare, se gândea el. Pe toţi dracii, Foscari e un dat dracului şi nu prea mă sinchisesc să-l am împotriva mea. Dar dacă vrea să

primească să comande o parte a oastei mele, aş face astă-noapte o bună treabă.

Tot vorbind singur în sinea lui, Marele Diavol nu înceta să-l întrebe pe Roland despre şederea lui în fundul puţurilor, despre felul în care fusese arestat, cum fugise din temniţă.

Roland îi răspundea cu cumpătare, în câteva cuvinte. Dar fiecare din răspunsurile sale îi da o mai înaltă idee despre dânsul.

Când Marele Diavol vesti în cele din urmă ofiţerilor săi că era timpul să se retragă, era hotărât să facă lui Roland propuneri ca să intre în serviciul lui şi să-i încredinţeze un grad important.

Ofiţerii, servitorii, cântăreţii din alăută se retraseră cu o repeziciune ce dovedea o disciplină lăsată-n libertate în aparenţă, în această tabără a desfrâului, dar disciplina era de fapt foarte puternică!

— Iată-ne singuri, zise atunci Marele Diavol; vorbeşte! Ce ai să-mi spui? Lasă-mă să te înştiinţez mai întâi, că sunt încurcat în operaţii de război ce vor dura multă vreme, dac-o fi pe plac diavolului – ocrotitorul meu – şi deci n-aş putea, spre marea mea părere de rău, să încerc pentru dumneata cea mai mică mişcare înspre Veneţia.

Roland scutură din cap şi zâmbi dispreţuitor.

— Linişteşte-te, zise el, îmi am şi eu treburile mele, şi când voi intră în palatul ducal, va fi pentru că aşa am vrut eu, şi nu pentru că m-a dus cineva acolo.

— Pentru Dumnezeu. Îmi placi aşa. Şi nu-ţi ascund că am început să am pentru dumneata cea mai frumoasă stimă. Dacă ţi-ar fi pe plac să comanzi sub ordinele mele.

— Nu mă supun decât mie însumi, zise Roland; dar îţi mulţumesc pentru oferta ce mi-o faci şi pentru gândul mărinimos ce-o inspiră.

— Atunci ce vrei? Exclamă Ioan de Medicis mirat.

Roland se reculese într-o clipă.

Afară zgomotele desfrâului, a goanei după împerecheri şi a beţiei unei tabere întregi se potolea într-un înăbuşit

murmur de nedefinit.

— Ioan de Medicis, zise Roland, eşti un războinic şi nu un diplomat, eşti de temut pentru că ai o oaste ce te urmează orbeşte şi pentru că faptele dumitale ostăşeşti din trecut dau măsura celor ce poţi întreprinde; dar trebuie să rămâi marele războinic care eşti. Dacă te amesteci în intrigi, ai să-ţi pierzi prestigiul.

— Şi cine-ţi spune că vreau intrigi?

— Totuşi asta vrea să-ţi propună.

— Cine?

— Dogele Foscari.

— Ah! Ah! Exclamă Ioan de Medicis devenind visător.

— Este, reîncepu Roland, o luptă de moarte între Foscari şi mine. Ioan de Medicis, vin să-ţi cer să rămâi neutru între noi amândoi.

— Lămureşte-mă, spuse cu răceală Marele Diavol.

Roland avu imediat conştiinţa acestei neaşteptate răceli, şi se întrebă dacă nu era prea târziu. O flacără de ameninţare licări în ochii săi negri.

— O să-ţi explic foarte lămurit situaţia, zise el, şi ai să vezi după aceea ce hotărâri vei avea de luat.

— Te ascult, Candiano.

— Foscari l-a supus pe tatăl meu unui groaznic chin. Foscari m-a aruncat în puţurile Veneţiei, unde am stat şase ani. Foscari trebuie pedepsit, el şi complicii săi.

Roland rosti aceste cuvinte cu un aşa accent de ură, încât Ioan de Medicis tresări şi exclamă:

— Pe toţi dracii încoronaţi, n-aş vrea să fiu printre duşmanii dumitale!

— Toţi acei care vor ajuta duşmanilor mei, vor fi inamicii mei, răspunse Roland. Continui: am început împotriva lui Foscari şi a complicilor săi un război fără cruţare. Voi muri în el, sau vor muri ei, nu-i altfel chip. Ori, în timp ce în portul Veneţiei, surp cu hărnicie puterea lui Foscari, el se gândeşte a-şi face aliaţi pentru marile-i încercări, care, dacă ar izbuti, l-ar scăpa din mâinile mele. Şi întâiul din

aceşti aliaţi, la care se gândeşte el, eşti dumneata, Ioan de Medicis.
— Cum de ştii acest lucru?
— Foscari ţi-a trimis un ambasador, un om pe care-l cunoşti.
— Cine?
— Petru Aretin.
— Petru! Acest bun Petru! Aş fi încântat să-l revăd, îmi lipseşte.
— N-o să-l mai vezi; am pus mâna pe dânsul, i-am aflat taina ambasadei cu care era însărcinat la dumneata, l-am pus la loc sigur şi vin eu în locul lui.
— Ai făcut una ca asta, dumneata?
— Da, Ioan de Medicis, am făcut-o!
— Şi mie vii să mi-o spui! Drace, nu-ţi lipseşte îndrăzneala, o mărturisesc!
— Ioan de Medicis, zise Roland, îndrăzneala este ultima mea bogăţie.
— Şi spui că ştii astea toate de la Petru Aretin, care avea sarcina să mi le spună mie?
— O să-ţi repet chiar cuvintele ce trebuia să ţi le transmită Aretin din partea lui Foscari. Numai că le rezum şi le despoi de orice meşteşugire cu care, desigur, că le-ar fi învăluit el. Foscari vrea să pună mâna pe Italia şi să facă din ea un singur regat. Îţi propune să te alipeşti cu oastea dumitale armatei Veneţiei, sporită cu flota, care ar sluji să ducă trupele pe coaste şi să îndepărteze pe străinii care ar vrea să se împotrivească combinaţiei. Odată Italia supusă, aţi domni amândoi, el la miază-noapte cu Veneţia sau Milano drept capitală, dumneata la sud cu Roma sau Neapole capitală. Iată planul în simplitatea lui. Această alianţă ţi-o propune Foscari. Ce crezi despre asta?
— Şi dacă ţi-aş spune ceea ce cred, ţi-ai lua însărcinarea să-i comunici răspunsul meu lui Foscari, aşa cum mi-ai adus ofertele lui?

— Fără îndoială, oricare ar fi răspunsul acesta. Nimic nu mi-ar fi fost mai lesne decât să nu-ţi fi comunicat propunerile dogelui.

— Mirat de tăcerea mea, mi-ar fi trimis un alt ambasador.

— Poate! Orice ar fi, voi fi tot aşa de sincer la înapoiere, după cum sunt şi aici. Poţi vorbi de acum cu toată sinceritatea.

— Fie, planul lui Foscari în totalitatea lui îmi pare minunat; este o idee de geniu şi ar fi păcat ca un om ca mine să nu-i ajute reuşita. În principiu primesc alianţa propusă. Iată ce vei avea de spus lui Foscari.

— Atâta tot?

— Asta-i tot pentru moment. Pentru o înţelegere definitivă, trebuie o întrevedere între doge şi mine. Această întrevedere, ziua, locul, i le voi indica cu printr-un curier ce-l voi trimite la Veneţia, şi asta în cel mai târziu trei-patru zile. Mâine dimineaţă vreau să mă duc să studiez punctul slab al cetăţii Governolo şi să combin asaltul, care va avea loc poimâine. O zi pentru jaf. Apoi dau ordin ca, curierul meu să plece. Dumneata i-o vei lua înainte cu trei-patru răsărituri de soare.

Marele Diavol rostind aceste din urmă cuvinte, luase un accent batjocoritor, ce nu-i scăpă lui Roland. Acesta înţelese că, groaznicul războinic se gândea la vreo cursă. Dar rămase liniştit şi serios, fără ca o cută a feţei sale să-i fi destăinuit o nelinişte cât de mică.

Propunerea lui Foscari într-adevăr îl înflăcăra pe Ioan de Medicis.

El care până aici se războise pe seama nimănui şi a tuturor, întrezărea un ţel măreţ în acest sângeros joc al luptelor, care îl împătima.

Repetă în diferite rânduri printre dinţi:

— Măreţ! Idee măreaţă! Vrednică de mine!

Între timp se răsturnase pe spătarul jilţului său şi cu ochii pe jumătate închişi, îl studia pe Roland cu o privire ironică şi aspră.

— Astfel, reîncepu Roland, primeşti? Fără chibzuire, fără şovăire, dintr-o dată, primeşti?

— La ce nevoie de atâta chibzuială! Exclamă Marele Diavol. Ideea este măreaţă, ţi-o spun eu, şi o primesc.

— Îmi rămâne să-ţi mai fac câteva obiecţii.

— Venind de la un bărbat aşa de îndrăzneţ şi aşa de măsurat ca dumneata, îmi vor fi binevenite, Candiano.

— Iată deci întâia, zise Roland mereu liniştit. Te priveşte personal. După părerea mea eşti ostaş mai întâi de toate. Cred că realmente diplomaţia te va pierde. Desigur poţi pune mâna pe Italia; deşi încercarea în sine conţine mai multe greutăţi, decât îţi dai seama. Milano, Florenţa, Pisa, Mantova sunt republici puternice, care vor forma o puternică şi de temut ligă. Dar să presupunem că după zece ani şi mai bine, de războaie sângeroase, vei izbuti. Să presupunem că Italia este învinsă, gata să te primească de stăpân. Să presupunem chiar un lucru cu neputinţă: papa consimţind la regalitatea voastră, Europa nesculându-se la chemarea sa. Să admitem toate acestea. Iată-te în prezenţa lui Foscari. Rolul dumitale este sfârşit, al lui începe. Războinicul se şterge, intră diplomatul în scena roşie de sânge, pe care ai pregătit-o dumneata. Atunci, după a dumitale părere, ce se întâmplă?

Ioan de Medicis urmărise foarte atent cuvintele lui Roland. Încreţitura ironică a buzelor lui dispăruse.

Acest aer de încredere nemărginită ce-o oglindea faţa lui de războinic fericit, se împrăştiase. Roland constatând efectul ce-l produsese se şi grăbi să continue.

— Nu vorbesc de împotrivirea sigură şi poate victorioasă a Veneţiei însăşi. Veneţia, pe care destinele sale o călăuzesc la un viitor de libertate, Veneţia care priveşte spre mare şi nu către uscat, Veneţia care năzuieşte la pace, la negoţ, la gloria artelor, va fi, fără îndoială, cea dintâi care se va revolta. Dar revin la întrebarea mea: învingător, ce vei face?

— Voi domni la Neapole, dacă nu chiar la Roma! Cine ar putea să mă împiedice atunci?

— Cine? Tovarăşul dumitale, Ioan de Medicis! Nu vreau să zic complicele dumitale. Îl cunosc pe Foscari. L-am ghicit într-o zi. Când vei cuceri Italia va fi un singur rege, şi acest rege.

— Voi fi eu! Mugi Ioan de Medicis trântind un pumn în masă, de zăngăniră paharele cu care era plină.

Dar reculegându-se numaidecât, ca şi cum i-ar fi fost teamă ca şi-a dezvăluit gândurile, zise:

— Foscari va fi cinstit. Va fi cu toată tăria aşa, dacă nu vrea de bună voie, atunci.

— Fie, zise Roland, am sfârşit cu obiecţiile ce te privesc. Îmi rămâne să-ţi expun pe acelea ce mă privesc personal pe mine. Ţi-am spus motivele urii ce-o am împotriva lui Foscari. Dacă devii tovarăşul lui, pui piedică celor ce m-am hotărât eu să fac. Ioan de Medicis, jur pe amintirea mamei mele moarte de suferinţă şi durere, pe capul tatălui meu supus chinului, ţi-o jur că nimic în lume nu-l poate scăpa pe Foscari, din moment ce l-am osândit. În chip cinstit te înştiinţez că voi suprima orice piedică ce se va ridica între doge şi pedeapsa ce-o port în gândirea mea.

Roland se sculă şi zise:

— Gândeşte-te, Ioan de Medicis.

— Cred că mă ameninţi! Exclamă Marele Diavol ridicându-se la rându-i.

— Te înştiinţez şi atâta tot, Foscari este crima; eu, eu sunt răzbunarea. Alege, Medicis!

— Alegerea mea este făcută! Răcni Marele Diavol. Ei! Veniţi aici!

O duzină de ofiţeri năvăliră în cort.

— Puneţi mâna pe omul acesta! Porunci Ioan de Medicis. Şi să-l păziţi de aproape, până ce voi hotărî eu.

Roland fu înconjurat numaidecât.

Rămase tot aşa de nepăsător, după cum fusese de la intrarea sa în cort.

— Medicis, spuse el cu răceală, ţi-am lăsat alegerea între crimă şi dreptate. Ia seama! Încă mai e timp.

— Să-l ducă de aici! Răcni Marele Diavol.

— Aşadar singur ai vrut-o!

Roland rosti aceste cuvinte fără mânie aparentă.

Vorbea încă în clipa când cei doi ofiţeri, care erau mai aproape de dânsul, îi puseră mâna pe umăr.

Se ştie că Roland avea o putere de uriaş.

Chiar în clipa când adresa Marele Diavol acele cuvinte în chip de ameninţare, se ghemui în sine: faţa lui aşa de rece până atunci, transformându-se, deveni groaznică, dogoritoare.

Cu un gest înfricoşător îşi îndepărtă amândouă braţele. Cei doi ofiţeri se rostogoliră ca doborâţi de măciucă.

Dintr-o săritură, Roland se aruncă atunci spre uşa cortului.

— Pune mâna pe el! Prinde-l! Urla Marele Diavol.

— Trădare! Puneţi mâna! Puneţi mâna pe el! Urlară la rândul lor opt sau zece ofiţeri, care formară între Roland şi uşă o stavilă presărată cu pumnale.

În acelaşi timp o trupă numeroasă de ostaşi, atraşi de ţipete, înainta spre cort, în vreme ce călăreţii gărzii formau o jumătate de cerc şi-şi ridicau pistoalele.

Roland scoase greaua-i spadă de luptă, care nu-l părăsea niciodată.

Se îngrămădise într-un colţ al cortului şi cu un gest de nebun, cu o forţă de uriaş, atrăsese la el masa cea mare, care îi fu ca un fel de întăritură.

— Pune mâna! Prinde-l! Urla Marele Diavol, în timp ce un tărăboi pricinuit de luarea armelor se dezlănţui în tabără.

— Medicis! Răcni Roland, să-ţi aduci aminte că ai respins dreptatea mea, şi că ea te osândeşte!

CAPITOLUL XII – Ciocnire de patimi.

În fundul palatului Imperiei, în acel apartament rezervat Biancăi şi pe care curtezana îl împodobise cu eleganţă feciorelnică, mama şi fiica, stând una lângă alta, se sfătuiau mână în mână. Bianca povestise mamei ei peripeţiile

călătoriei sale la Mestre, şederea ei lângă Juana, neaşteptata sosire a lui Sandrigo.

Abia vorbise de Roland, dar în puţinele cuvinte ce le spusese, Imperia simţise un respect pătimaş, o admiraţie şi o încredere fără margini. Ascultase cuvintele fiicei sale cu o posomorâtă nelinişte.

— În sfârşit, zise ea, iată-ne unite, fata mea! Iată-te în afară de orice primejdie, mulţumită curajului acestui viteaz ofiţer. Seniorul Sandrigo.

— Dar, mamă, zise Bianca, n-am fost nicidecum nefericită lângă Juana. Primejdia era aici. Pericolul era acest om care mă răpea. Acea urâcioasă făptură, pe care abia am văzut-o, dar ale cărei trăsături vor rămâne săpate în memoria mea.

Bianca vorbea de Bembo. Ea se înfioră.

— Nu te mai teme de omul acesta, spuse Imperia înăbuşit.

Bianca clătină din cap.

— Cine ştie dacă n-o să revină! Şopti ea.

— Este mort! Spuse Imperia înăbuşit.

Şi se pierdu într-o posomorâtă visare. Da, Bembo era mort, lovit de Roland. El însuşi i-o spusese. Şi cine ştie unde se va opri acum răzbunarea lui Candiano?

Aflase că Roland urmărit în casa de pe insula Olivolo, izbutise să fugă.

Dar se va înapoia! Era sigură de asta! Nu ştia de altfel rolul ce-l jucase Leonora; dar acest rol îl cam bănuia dânsa.

Lupta ei cu Leonora se schiţă repede în mintea sa. Fusese învinsă! Trebuise să trădeze taina fugii lui Roland! Fără îndoială în acest moment Leonora se gândea poate la mijlocul de a întâlni pe acela ce-l iubea! Poate că-i vorbise?

Şi acum îi învăluia în aceeaşi ură pe Leonora Dandolo şi pe Roland Candiano, aceia pe care îi numea odinioară „Amanţii Veneţiei”! Da, îi ura pe amândoi, cu sălbăticie. Nu ar avea pace decât în ziua fericită când ar fi sigură că piatra unui mormânt s-a pecetluit de-a pururea deasupra amanţilor.

Tresări şi o expresie de ameninţare aşa de furioasă, atât de nemilostivă, îi schimonosi faţa, încât Bianca, observă

acest lucru spunându-i-l cu sfială.

Spunem cu sfială. Căci Biancăi îi era acum frică de mama sa.

— Ce ai, mamă? Întrebă fata, pari, foarte tulburată.

— Pentru că mă gândesc la omul acela despre care îmi vorbeai, la omul care a vrut să te răpească. Dar nu te teme de nimic: a murit.

Şi iarăşi gândirea ei se îndreptă spre Bembo, întâiul care şi-ar fi dat sufletul sub lovitura lui Roland.

— Da, şopti ea cu voce înceată şi vorbindu-şi singură, Bembo a murit. Al cui e rândul acum?

În acel moment camerista favorită a Imperiei intră.

— Signora, zise această femeie, este cineva care vrea să-ţi vorbească.

— Cine-i acest cineva? Întrebă Imperia.

— Nu-şi spune numele, signora.

— Dar e cineva care a mai fost pe aici?

— Nu i-am putut vedea faţa, pe care şi-o ţine ascunsă în îndoiturile mantalei sale.

Acest mister şi aceste precauţii aduseră într-o clipă un nume pe buze şi o icoană în mintea curtezanei.

Roland Candiano!

Numai el avea interes să se ascundă aşa, ca să intre în casa ei.

Numaidecât fu în picioare, palidă, neliniştită cu privirea într-o oglindă mare. Automat, cu vârful admirabilelor ei degete de statuie greacă, îşi orândui părul, încercă să se facă mai cochetă.

Pentru cine? Pentru Roland? Nu-l ura din toate puterile, pe cât iubea, tot din răsputeri, pe Sandrigo, locotenent de arcaşi din Veneţia? Da, îl ura!

Da, l-ar gâtui cu aceste degete care în acest moment orânduiau buclele de păr cu o grabnică ştiinţă şi aşezau coada, pe care o susţinea un enorm pieptene de aur împodobit cu diamante.

Dar poate că va cădea la picioarele omului urât, al cărui portret cu toată ura sa i-l păstra în fundul misterioasei tainiţe de dragoste.

Imperia nu era o prostituată. Excesiva mobilitate a sentimentelor, repezite schimbări sufleteşti, aceeaşi aprindere în patimile contradictorii, iubirea sau ura, după nălucirea clipei, în sfârşit capriciul, erau dintr-un capriciu violent absolut în expresia şi voinţa sa.

— Dacă-i el, şi nu poate fi decât el, şopti ea, nu va ieşi viu de aici.

Şi vorbind astfel, apucă o cutiuţă de argint, o deschise, scoase din ea un creion, cu care, cu o înfrigurată hărnicie şi o siguranţă a mâinii fără de cusur, îşi făcu mai strălucitoare lucirea ochilor săi printr-o linie neagră şi cu o uşoară dâră roşie, floarea buzelor ei.

Uitase de fiica sa.

Bianca se întrebă şi ea, cine putea fi acest necunoscut, care voia să vorbească mamei sale.

Biata micuţă tremura.

Nu figura lui Roland şi-o evoca dânsa. Ceea ce întrezărea era înfricoşătorul chip, urâcioasa înfăţişare ce-i chinuia nopţile cu vise rele.

Şi deodată ea îl văzu în întredeschizătura uşii, în spatele camerei sale. Ochii lui crucişi şi dogoritori se aţinteau asupra-i şi o sfredeleau cu aspre lăcomii. Zâmbea şi acest zâmbet îngheţă pe nefericita copilă.

Pierdută, nebună de groază, Bianca se dădu înapoi cu un puternic strigăt de groază.

Imperia se întoarse şi-l văzu pe om.

— Bembo! Exclamă ea, înspăimântată ca şi fiica sa.

Bembo voi să înainteze.

Salută, se plecă, căută să se facă graţios.

— Mă plictiseam să aştept. Eram nerăbdător s-o revăd pe doamna. Şi pe dumneata de asemenea. Mai ales pe dumneata, signorina, adăugă el de-a dreptul Biancăi.

Învingându-şi groaza superstiţioasă, prea sigură că Bembo era în carne şi oase, Imperia înaintă, apucă pe cardinal de mână şi poruncind cu un semn servitoarei să vegheze asupra Biancăi, închise uşa.

Peste câteva clipe curtezana şi preotul se aflau în acea încăpere unde Imperia îşi primea intimii.

— Pentru ce n-aţi rămas acolo? Bâlbâi Bembo.

— De ce? Odată ai mers până la apartamentul fiicei mele. Această purtare, vreau s-o mărturisesc, îmi pare ciudată.

Bembo se aşează pe un jilţ. Îşi recăpătase sângele rece. Puternica emoţie ce-o resimţise la vederea Biancăi, făcea loc acestei delicate prezenţe de spirit ce-l părăsea arareori.

— Văd, zise el, că avem de vorbit încă o dată despre afaceri, deoarece aşa o voieşti.

Negreşit că nu s-a uitat scena în care Sandrigo vestise cardinalului Bembo apropiata lui căsătorie cu Bianca şi-i ceruse să binecuvânteze el însuşi unirea, într-o impunătoare ceremonie ce ar fi avut loc chiar în catedrală.

Bembo rămăsese mai întâi ca trăsnit. Apoi se îndreptase către palatul Imperiei, tulburat foarte, abia ştiind ce voia să facă sau să spună.

Dar când gondola îl lăsă în faţa treptelor de marmură a bogatei locuinţe, îşi şi alcătuise un plan.

S-a văzut că se ferise să fie recunoscut.

Bembo studiase de multă vreme interiorul palatului şi ştia exact pe unde trebuia să treacă, pentru a ajunge până la Bianca. Abia se văzu în odaia unde îl introdusese, şi fu cuprins de irezistibila dorinţă de a o revedea pe fată, chiar dacă ar fi fost primit cu cine ştie ce gest de groază.

Apucă deci prin nişte ganguri şi ajunse până la apartamentul Biancăi, aproape în acelaşi timp cu camerista.

Văzu pe Bianca.

Ea îi păru mai frumoasă, mai de dorit decât oricând.

— Şi această puică, mormăi el, să aparţină acestui hoţoman! Sau altuia, puţin mă interesează. Haide!

În acea clipă îl zări Bianca.

Gândul lui Bembo era să intre, fie ce-o fi, şi să vorbească în faţa fetei. Dar patima îl zguduise până într-atâta că, atunci când Imperia îi apucă mâna şi-l trase, el se lăsă târât fără nici o împotrivire.

Acum curtezana îl privea cu încremenire.

Era însuşi Bembo acela care era înaintea ei!

Dar atunci Roland Candiano se lăudase? Era deci mai puţin de temut decât părea, deoarece fusese silit să mintă, întrucât Bembo era viu.

— Ai fost rănit? Întrebă ea fără să răspundă ultimelor cuvinte ale cardinalului.

— Eu? Nicidecum. Crezi că mă răneşte cineva cu una cu două? Ah! Doamnă, adăugă el apăsând asupra cuvântului, trebuie într-adevăr, să fie greu să mă rănească cineva, deoarece nu mă tulbură primirea ce mi se face aici!

— Dar lipsa dumitale?

— O călătorie, doamnă, o mica călătorie prin împrejurimile Veneţiei.

— Ce, n-ai fost rănit în seara când ai încercat s-o răpeşti pe fiica mea?! Ce?! Nu ţi-a smuls-o din mâini Roland Candiano pe Bianca?

— Cine ţi-a spus povestea asta de adormit copiii?

— Însuşi Candiano.

— L-ai văzut şi dumneata! Exclamă Bembo cu posomorâre.

— Ah! Vezi bine că l-ai văzut şi dumneata însuţi.

— Ei bine, da este adevărat. L-am văzut şi-ţi pot spune doamnă, că ne e viaţa în primejdie.

— O ştiu! Zise Imperia înfiorându-se.

— Mai mult ca oricând trebuie să veghem, mai mult ca totdeauna trebuie să rămânem uniţi. Dacă i-am scăpat de astă dată, nu este o vădită ocrotire a cerului. Dar poate că altă dată aş fi mai puţin fericit. Pentru mine şi încă pentru Foscari, pentru Altieri, lupta este uşoară, suntem bărbaţi şi Roland oricât de groaznic ar fi, nu este decât un om. Dar dumneata, doamnă, dumneata o femeie slabă, izolată în

Veneţia, cine te va ocroti, cine să te apere, dacă nu noi, dacă mai ales nu eu!

Studie efectul vorbelor sale asupra Imperiei. Spre marea-i uimire, ea nu arătă spaima ce-o nădăjduia dânsul.

Imperia se gândea într-adevăr că avea un ocrotitor a cărui îndrăzneală şi putere i le cunoştea.

Acesta era Sandrigo.

— De unde şi până unde liniştea asta la dânsa? Se gândi Bembo.

Şi schimbându-şi numaidecât tactica, reîncepu:

— Totul de altminteri te obligă, doamnă, să rămâi aliata mea credincioasă.

— Sunt hotărâtă pentru aceasta, crede-mă, spuse cu răceală Imperia.

— Să dăm lovitura cea mare, şopti printre dinţi Bembo deznădăjduit.

Ridică spre curtezană o faţă neînduplecată şi cu acea voce dulceagă ce se asemăna cu strecurarea unei reptile, spuse:

— Poate că nu ştii, doamnă, de ce sunt în stare, dacă nenorocirea ar face să devenim duşmani.

— Pentru ce am deveni duşmani? Bâlbâi curtezana.

— Ferească Dumnezeu, doamnă! Dar în sfârşit dacă împrejurări dureroase m-ar sili să te socot ca duşmană, aş avea de luat atare măsuri de apărare, încât cred că trebuie să-ţi arăt.

— Te ascult.

Imperia se îngălbenise. Din acea clipă Bembo fu sigur de triumful său. Deci continuă cu o obrăznicie plină de blândeţe:

— Întâia mea grijă ar fi să arunc în „trunchiul denunţătorilor” un bilet, care este gata pregătit şi pe care-l am întotdeauna asupra mea. Îi ştiu conţinutul pe de rost. O să-ţi spun. De altminteri trebuie să te vestesc că, un prieten sigur este însărcinat să depună acelaşi denunţ, în cazul când aş dispare timp de mai mult de o lună. Astea spuse, doamnă, află că, Candianii au avut totdeauna prieteni în

Sfatul celor Zece. Trebuie să-ţi aminteşti că, dacă bătrânul Candiano fu osândit în noaptea aceea ale cărei peripeţii nu e nevoie să ţi le reamintesc, este pentru că fu dovedit că Roland Candiano ucisese pe Davila, amantul dumitale. Mă asculţi cu atenţie, nu-i aşa?

— Da, te urmăresc, zise Imperia ai cărei dinţi clănţăneau.

— Perfect. Nu-mi mai rămâne decât să-ţi citesc textul micii mele denunţări. E scrisă de altminteri în termeni măsuraţi şi vrednici de un bun cetăţean doritor să asigure liberul curs al justiţiei. Iată-i conţinutul: „Subscrisul are onoarea de a înştiinţa pe preaînaltul şi foarte puternicul Sfat al celor Zece că vigilenţa şi justiţia lui au fost înşelate în noaptea de 6 iunie anul 1509. Ucigaşul nobilului şi regretatului Davila nu era Roland Candiano. Era o femeie cu numele de Imperia, care locuieşte încă în palatul ei de lângă Canalul Mare”.

Bembo tăcu o clipă. Faţa Imperiei era schimonosită de groază. Dinţii îi clănţăneau şi tremura ca de frig.

— Sfârşesc, continuă Bembo. Acest bilet îl semnez eu. Chemat în faţa tribunalului suprem, aş menţine termenii denunţării mele, căreia caracterul meu de preot, autoritatea mea de cardinal episcop i-ar da toată greutatea necesară. Eşti, doamnă, mult, mult prea inteligentă, pentru ca să nu-ţi închipui urmările fatale ale procesului ce ţi s-ar intenta.

Într-o vedenie sângeroasă Imperia întrezări eşafodul ridicat pentru dânsa în piaţa San-Marc.

— O! Gângăvi ea, toate astea nu-s decât un vis îngrozitor, nu-i aşa? N-ai să mă denunţi? Şi de altminteri, adăugă ea cu o sălbatică izbucnire, asta ar însemna să te dai pierzaniei şi pe dumneata însuţi!

— Poate că-i adevărat, doamnă; dar mai bine ca oricine trebuie să ştii de ce-i în stare o iubire sinceră şi pătimaşă. Totul, doamnă, totul, chiar ruşinea publică şi moartea! Sunt hotărât la totul!

— Dar ce vrei dumneata?

Bembo se sculă, se aplecă asupra Imperiei şi răspunse:

— Nu vreau s-o dai pe fiica ta lui Sandrigo, căci fiica ta îmi aparţine!

Imperia se prăbuşi în jilţ, cu faţa ascunsă între mâini. Când înălţă capul, Bembo dispăruse.

Cardinalul se îndepărtase în tăcere.

— Să stea trei zile sub această impresie, bombăni el, să se îndeplinească opera groaznică dizolvând acest suflet. Peste trei zile mă voi înapoia şi Bianca va fi a mea.

Deschisese o uşă şi un fecior de casă i se prezentă spre a-l însoţi. În clipa când intra în vastul salon, ce trebuia să-l străbată pentru a ieşi din palat, şi unde aşteptau nişte vizitatori, zări un ins care trecea prin una din uşile ce duceau în interior.

Îl recunoscu numaidecât: era Sandrigo.

— Dragul meu, spuse el liniştit feciorului de casă ce-l însoţea, ia aceşti taleri şi răspunde-mi.

Valetul înşfacă banii şi se plecă adânc, ca om foarte devotat.

— Dragul meu, reîncepu Bembo, omul care trecu acea uşă. De colo. Cine este?

— N-o ştiu, prea-sfinte. Ştiu numai că este un vizitator care aşteaptă să fie condus la signora.

— Şi în această clipă e la dânsa? Capeţi cincizeci de ducaţi dubli, dacă pot auzi ce-şi vor spune omul acesta şi signora.

— Cincizeci de ducaţi dubli!

— Da; mă recunoşti?

— Da, preasfinte.

— Astă-seară în palatul meu, vei căpăta suma.

— Veniţi!

Valetul îl luă după sine pe Bembo. Câteva clipe mai apoi acesta din urmă se afla într-o încăpere îngustă, şi feciorul punând un deget la buze îi arătă dintr-o ochire un tapet, din spatele căruia se auzea un murmur de voci.

Servitorul se aplecă murmurând:

— Când veţi vrea să vă retrageţi, veţi deschide această uşă; voi fi aici şi vă voi conduce, fără să fiţi văzut.

Apoi dispăru în tăcere.

Bembo înăbuşind zgomotul paşilor săi în covorul gros de pe jos, se apropie încet de tapet, se aşează şi ascultă.

Omul care vorbea în acest moment Imperiei, era într-adevăr Sandrigo. Sosise la palat cu cinci minute mai târziu. I se spuse că signora era în discuţii cu un domn, aşteptase până în clipa când un fecior, văzând că Bembo se retrăgea, îi făcuse semn să-l urmeze.

Sandrigo fu introdus numaidecât la Imperia.

Cu instinctul specific oamenilor casei, ghicise din zilele precedente în el pe favorit. Aşa că Sandrigo fu dat în primire cameristei Imperiei care îl introduse în camera de unde ieşise Bembo.

Cu minunata-i mobilitate a feţei, care după spusa poeţilor timpului făcea din ea o actriţă desăvârşită, alungă de pe fruntea ei norii ce-i îngrămădise aici groaza; gura ei, aidoma unei rodii ce se întredeschide, se destinse într-un zâmbet încântător şi ochii săi umezi aţintiră asupra banditului revărsări de patimă.

De astă dată Sandrigo nu mai înfăţişa pentru dânsa numai pe frumosul bărbat voinic, elegant, de-o eleganţă din acelea ce ademeneşte atât de mult femeile. Era îndrăzneţ, întreprinzător, brutal şi vesel, aşa cum trebuie să fie ca să-i inspire o dragoste definitivă.

Aşa şi era, era mai ales apărătorul visat.

Bembo îi adusese bezna, Sandrigo era ca o rază de soare. Nevoia de a-l atrage pentru totdeauna de a-l convinge, să-l facă să înceapă o luptă fără cruţare împotriva groaznicului cardinal, întipări pe faţa sa o stranie însufleţire şi un caracter de frumuseţe specială, care-l izbi pe Sandrigo.

Fu orbit o clipă.

— Eram nerăbdător să te văd, spuse el.

— Şi eu te aşteptam, răspunse Imperia cu acea voce învăluitoare, care era o făgăduială a celor mai suave

drăgălăşenii.

Dar Sandrigo făcând o sforţare ca să scape de vrajă, reîncepu:

— M-am îngrijit să caut un preot, ca să binecuvânteze unirea mea cu Bianca.

Curtezana albi uşor. Dacă în această clipă ar fi coborât în adâncul inimii sale, poate că ar fi fost înfricoşată văzând în ea zorii palizi ai unui sentiment, care trebuia să fie ura.

Da, era geloasă acum. Geloasă pe fiica sa.

— Un preot! Exclamă ea. Şi ce interesează preotul care va rosti cuvintele rituale! Şi apoi pentru ce atâta zor?

— Chestiunea preotului avea pentru mine o mare însemnătate, spuse cu tărie Sandrigo, ferindu-se să observe ultimele cuvinte ale Imperiei. Sau mai bine chestiunea ceremoniei. Sunt necunoscut în Veneţia, rarii inşi ce mă cunosc sunt şefii de zbiri şi nu cunosc în mine decât pe bandit. Deci vreau o ceremonie frumoasă, în ziua mare, în cea mai frumoasă biserică, şi vreau un preot care să se bucure de un respect obştesc.

— Şi cine-i acest preot?

— Cardinalul episcop în persoană. Se învoieşte a sluji el pentru căsătoria locotenentului Sandrigo cu fiica Imperiei.

— Cum ai spus, gângăvi curtezana.

— Zic, cardinalul în persoană.

— Bembo?

— El însuşi.

Şi Sandrigo avu un zâmbet de triumf.

— Te miră acest lucru nu-i aşa? Se va face pentru mine, ceea ce s-ar face pentru un fiu de doge. San-Marc-ul pavoazat, luminat de mii de făclii, tot clerul adunat, preoţii, diaconii şi înalta societate a Veneţiei, căpitanul general, marele inchizitor, poate chiar dogele însuşi, şi în altar, înconjurat de demnitarii săi, episcopul Veneţiei, cardinalul Bembo! Ce zici de asta?

— Bembo. Repeta înăbuşit Imperia.

— El însuşi. Am cuvântul lui.

— Ţi-a făgăduit el?
— Chiar în dimineaţa asta.
— Şi ştie numele logodnicei?
— Îl ştie.
Imperia îşi duse amândouă mâinile la frunte.
Uimirea ce-o simţea ţinea de un vis rău. Nu erau zece minute de când fusese acolo Bembo, aplecat asupra ei cu faţa contractată, ameninţând, zicându-i: „Nu vreau ca Bianca să fie nevasta lui Sandrigo. Bianca este a mea!”
Şi avu imaginea unui eşafod roşu, cu un cap de femeie pe care călăul îl arăta poporului venit din toate părţile. Şi acum Sandrigo, înlocuind fioroasa figură a cardinalului, zicea:
— Bembo se învoieşte a binecuvânta unirea mea cu Bianca.
Era în asta un groaznic mister şi primul ei gând fu, că episcopul îşi dăduse făgăduiala lui Sandrigo, spre a nu trezi bănuieli.
— Lucrul este într-adevăr destul de uimitor, continuă Sandrigo. Dar va înceta să te mai mire, când îţi voi spune că Bembo îmi datorează viaţa.
Şi în puţine cuvinte îi povesti isprava sa din strâmtorile Piavei.
De aici înainte era vădit lucru pentru Imperia, că Bembo făgăduise tot ce ceruse banditul, mimând o vie recunoştinţă, dar că se pregătea să scape de dânsul.
Se înfioră.
Planuri contradictorii se ciocniră în capul ei.
Trebuia oare să-l vestească pe Sandrigo?
Da, fireşte! Să-i spună tot, să-l pună la curent, să-şi unească forţele, să-şi adune ambele lor energii împotriva lui Bembo.
Dar inevitabila nălucire a eşafodului pe care o evocase Bembo, îi apărea mai puţin fioroasă decât vedenia frumoasei ceremonii evocate de Sandrigo.

Dilema era îngrozitoare în această fire, în care patima se dezvolta cu un fel de furie de uragan. Nu găsi altă soluţie, decât să câştige câteva ore, în timpul cărora se putea gândi să ia o hotărâre.

Cu instantaneitatea aprinsului ei temperament, îndepărtă atunci orice gândire, orice preocupare, pentru a se da în întregime Venerei, care mugea în ea. Aceste tulburări adânci, aceste groaze succesive îi întărâtaseră nervii.

Palidă de dragoste, doritoare, ea se sculă, se aruncă în genunchi înaintea lui Sandrigo, îl luă în braţe şi şopti:

— Ce interesează preotul care te va uni cu o alta! Eu, eu nu am nevoie de preot pentru ca să mă dau.

Când Sandrigo se îndepărtă, beat de plăcere, se întreba, cine ţine acum cel mai mare loc în gândurile lui întărâtate: mama sau fata!

Bembo, de după tapiseria unde se ascunsese, fusese martor la toată această convorbire, care se sfârşise printr-o scenă de dragoste desfrânată, printr-o sălbatică împreunare a două neruşinări dezlănţuite.

Urmărise, aşa zicând, gândul Imperiei în toate amănuntele lui. Se hotărî să dea lovitura cea mare.

În clipa când Imperia zdrobită, sfârşea prin a-şi orândui hainele împrăştiate, el ridică tapiseria şi se ivi.

Imperia fu atât de înmărmurită, aşa de zguduită de groază, încât nu putu face nici un gest, nu putu rosti o vorbă.

Bembo se şi aplecă înaintea ei zicând:

— Doamnă, îţi cunosc acum taina, întreaga dumitale taină. Iubeşti pe Sandrigo. Eşti potrivnica fiicei dumitale şi în sufletul dumitale stăpânit de patimă, o singură chestiune predomină pe toate celelalte: cum să faci ca Sandrigo să n-o mai iubească pe Bianca, pentru ca amantul să fie numai al dumitale, în întregime! Este adevărat, doamnă?

— Este, mormăi Imperia ajunsă în aşa hal de deznădejde, în care prefăcătoria este cu neputinţă.

— Ei bine, spuse atunci Bembo, soluţia ţi-o aduc eu!

— Dumneata?

— Să socotim nul şi neavenit tot ce am spus mai adineauri. Uită-mi ameninţările. Să fim prieteni, să fim aliaţi. Vrei?

— Vreau.

— Ei bine, dumitale Sandrigo. Mie Bianca. Ţi-l las, şi-ţi jur că nu i se va face nici un rău. Dă-mi-o pe cealaltă! Vrei?

Mama înfiorată, curtezana dezlănţuită răspunse:

— Vreau!

— Bine. Încetează de a te mai nelinişti. Peste puţin timp Bianca nu se va mai ridica între voi, tulburându-vă dragostea. Ne-am înţeles?

Imperia tresări din adâncul sufletului ei; poate că o ultimă tresărire a dragostei de mamă mai vorbi în ea. Bembo o sfâşia din ochi.

Îndrăzneaţă şi înnebunită, ea spuse în cele din urmă:

— Ne-am înţeles.

Bembo se îndepărtă beat de speranţă, după cum Sandrigo se îndepărtase beat de plăcere.

CAPITOLUL XIII – Întăriturile Governolei.

Roland trăsese marea masă la care – cu câteva clipe mai înainte – stătuse lângă Ioan de Medicis, şi se îngrămădise într-un ungher al cortului.

În jurul lui, de cealaltă parte a mesei, ofiţerii Marelui Diavol urlând şi gesticulând se îngrămădeau, se încurcau unul pe altul.

Afară, tabăra era în picioare.

— Trădare! La arme!

Aceste ţipete izbucneau din toate părţile.

Toate acestea se petrecuseră în câteva clipe.

Roland ţinea cu dreapta greaua-i spadă de bătălie.

Această spadă care părea uşoară ca o pană în mâna lui nervoasă, se rotea, şi cum trei vlăjgani săriseră masa, căzură scăldaţi în sânge pe scândurile pe care vinul le pătase cu roşu.

Între timp mâna lui stângă, la spate, sfâşia cu furie pânza cortului. Făcu în ea pe neaşteptate o spărtură mare. Nişte

voci fioroase izbucniră. Vocea Marelui Diavol întrecând tărăboiul, spunea:

— Ucideţi-l! Ucideţi-l!

Dintr-o săritură vreo douăzeci de ofiţeri şi soldaţi săriseră peste masă şi se aruncau asupra lui Roland. Douăzeci de spade se îndreptară asupra-i de sus în jos.

Deodată el se făcu nevăzut.

— A căzut! Răcniră atacatorii.

— Şi-a încheiat socoteala, răcni un ofiţer.

— Fuge! Urlă Marele Diavol. Pune mâna pe el! Ucide-l.

Şi alb de furie, arăta cu mâna o largă spărtură în pânza cortului său.

În timp ce-şi ţinea potrivnicii la respect, Roland cu pumnalul în stânga sfâşiase pânza şi în clipa când era să fie prins, se pierdu prin ruptura ce-o făcuse dintr-o sforţare, cât era el de lung.

Cortul se goli într-o clipă.

Sute de soldaţi începură a bătători desele tufişuri de fagi. Orice căutare fu zadarnică. Roland dispăruse.

Mânia lui Ioan de Medicis fu grozavă. Toate înjurăturile şi blestemele ce le cunoştea, pe toate le rosti.

Dar cum era un om metodic, cum de altfel băuse mai mult decât trebuia şi-şi simţea pleoapele îngreunate, amână pentru mai târziu răzbunarea sa împotriva fugarului, şi aruncându-se pe patul de campanie, adormi un somn adânc.

În zori de zi, după poruncile ce le dăduse, fu deşteptat din somn.

Încalecă imediat cu vreo câţiva ofiţeri şi urmat numai de vreo sută de călăreţi, se îndreptă spre Governolo, ale cărui întărituri se înălţau la o jumătate poştă departe de tabără. Se interesă mai întâi să afle, dacă s-a găsit cumva fugarul, şi cum i se răspunsese că nu fusese găsită nici o urmă, scutură din cap bombănind:

— Roland Candiano m-a ameninţat, m-a jignit de moarte. Îl voi regăsi. Şi în ziua aceea va suferi acelaşi chin ca şi tatăl

lui.

Între timp mână calul drept spre întărituri.

Ioan de Medicis hotărâse să atace cetăţuia Governolei mâine sau poimâine. Întâmplarea de peste noapte îi grăbi hotărârea. Luă deci hotărârea să înainteze în acea zi.

Într-adevăr convorbirea ce-o avusese cu Roland Candiano îi deschisese noi orizonturi. Propunerile lui Foscari îl entuziasmau.

Şi voia să procedeze repede, pentru ca să trimită numaidecât, după cucerirea cetăţuii, un emisar la dogele Veneţiei.

Emisarul trebuia să-i spună mai întâi lui Foscari că Ioan de Medicis primea în principiu planul de alianţă şi să-i fixeze o zi şi un loc de întâlnire.

Apoi trebuia să-i recomande să se ferească de Roland, să-l prindă şi să-l predea viu-viuleţ Marelui Diavol.

Având aceste diferite planuri oprite în mintea lui, Ioan de Medicis nu se mai gândi decât să asigure succesul asaltului. Pentru asta voia să studieze încă o dată împrejurimile fortăreţei şi să-i găsească punctul slab, pentru ca să-şi concentreze asupra unei singure părţi toate eforturile sale. Asta era tactica lui, care-i izbutise până atunci: arunca toate trupele asupra unui singur punct, unde făcea spărtura, pe unde punea scări şi intra.

După o goană de un sfert de oră, fu în bătaia puştilor de pe întărituri.

Atunci făcu popas cu trupă cu tot, şi el înaintă urmat numai de doi dintre locotenenţii săi, cărora voia să le dea instrucţiuni precise. Mergea la pas, studia situaţia cu acea grijă care era una din principalele cauze ale succeselor sale anterioare.

Pe întăriturile Governolei era puţină lume. Nişte soldaţi de strajă urmăreau cu ochii acţiunea lui Ioan de Medicis. Îl salutară cu câteva focuri de archebuze şi Marele Diavol tot continuându-şi drumul, se mulţumi să se ferească din bătaia puştilor.

În cele din urmă se opri la apusul fortăreţei.

Acolo întăriturile erau într-o vădită stare proastă: câteva lovituri de catapultă, lesne ar fi făcut o spărtură.

Asediaţii surprinşi de neaşteptata apariţie a oştirii lui de Medicis, nu avuseseră timp să dreagă această parte şi se mulţumiseră să astupe stricăciunile.

În afară de şanţul care era pretutindeni povârnit, era de partea aceea şi un coborâş practicabil. Fără îndoială locuitorii se deprinseseră a coborî prin acel loc, în şanţ se făcuseră încet-încet poteci, pământul fusese bătătorit.

Marele Diavol făcând aceste observaţii tresări de bucurie şi spuse:

— Governolo este a noastră!

În timp ce spunea aceste cuvinte, două focuri de armă izbucniră unul după altul.

Cei doi ofiţeri ce-l însoţeau pe Ioan de Medicis căzură, unul ucis pe loc, altul zăcea grav rănit la umăr.

Calul Marelui Diavol se poticni. Dar călăreţul se menţinu pe şa. Ioan de Medicis era de o vitejie cu desăvârşire încercată; îndrăzneala lui era de pomină. În loc să dea frâu liber calului care voia să fugă, îl stăpâni de frâu şi privi în juru-i.

În faţa întăriturilor, dintr-o tufă de mărăcini, se ridicase un om. Era evident că era acela care trăsese asupra celor doi ofiţeri. Ioan de Medicis constată cu uimire că omul acesta era singur şi că, departe de a fugi, părea că vrea să-i atragă atenţia.

În acea clipă omul îi strigă:

— Ioan de Medicis, mai am încă un pistol încărcat şi pumnalul. Tu ai pistoalele şi sabia. Îţi ofer o luptă.

— Roland Candiano! Urlă Marele Diavol; se vede că vrednicul meu ocrotitor mi te trimite.

În acelaşi timp scoase din tocuri cele două pistoale, luă hăţurile între dinţi, şi astfel înarmat, ţinti asupra lui Roland.

La zece paşi trase foc după foc.

O a treia descărcătură izbucni.

Ioan de Medicis se rostogoli de pe cal. Roland aruncă pistolul fumegând ce-l ţinea în mână şi înainta spre rănit.

Marele Diavol era cu ochii închişi.

Era palid, de-o paliditate specială cu care moartea apropiată maschează feţele ce se întorc spre neantul nefirii.

Era lungit pe spate, cu braţele în chip de cruce.

Roland cu buzele strânse de un posomorât zâmbet, îl contemplă o clipă.

— Nu e mort, se gândi el, dar peste puţine ceasuri se va sfârşi. Atunci se aplecă spre dânsul şi cum în acel moment Ioan de Medicis deschise ochii, Roland îl întrebă:

— Pot să fac ceva pentru dumneata?

— Du-te dracului!

— Ioan de Medicis, te-ai făcut duşmanul meu, atunci când veneam sincer şi cinstit spre dumneata. Îţi aduceam dovada sincerităţii şi încrederii mele. M-ai socotit ca pe un duşman. Te-am lăsat să alegi între crimă şi justiţie. Ai ales fărădelegea. Atunci te-am osândit, Ioan de Medicis, astfel fi vor loviţi prietenii duşmanilor mei.

— Şi ce vei face cu duşmanii tăi? Horcăi Ioan de Medicis.

Roland zâmbi cu un zâmbet ce te-ar fi scos din minţi.

— O! Pe aceia, zise el, nu vreau să-i lovesc.

Urmă o clipă de tăcere înfiorătoare, după care Roland reîncepu:

— Ioan de Medicis, te-am lovit fără ură, pur şi simplu am înlăturat o stavilă din cale. Aşa că îţi repet întrebarea mea: pot face ceva pentru dumneata? Orice mi-ai cere, îţi jur că voi îndeplini cu credinţă.

Marele Diavol privi pe Roland cu ochii săi tulburi în care pluteau aburii morţii.

Avu un râset sălbatic, pumnii i se strânseră, ochii i se holbară; stătu nemişcat, ţeapăn.

Roland răsuflă adânc şi îndepărtându-se, fără a-şi întoarce capul, coborî în şanţul unde dispăru.

Între timp Marele Diavol încă nu murise.

Vreo douăzeci de soldaţi din Governolo asistaseră din înălţimea întăriturilor la rapida scenă ce-am descris-o.

Coborâră, se apropiară de rănit, în care unul dintre dânşii recunoscu pe Ioan de Medicis.

Numaidecât făcură o targă.

Peste un sfert de oră uralele izbucneau în Governolo, clopotele sunau din răsputeri.

Şi targa pe care era lungit Ioan de Medicis, pe moarte, străbătea ulicioarele în mijlocul unei groaznice bucurii.

Aşa îşi făcu Marele Diavol intrarea în fortăreaţa Governolo.

CAPITOLUL XIV – O scrisoare a Aretinului.

La Veneţia, în palatul ducal, în cabinetul particular al dogilor, pe care Tizian l-a îmbogăţit cu admirabile fresce, Bembo şi Foscari erau singuri şi vorbeau cu glas tare.

Era o dimineaţă de iarnă.

Un foc mare ardea în căminul înalt, unde un servitor venea din când în când să arunce un nou braţ de lemne.

Atunci cei doi oameni tăceau o clipă.

În marele jilţ Foscari sta înfrigurat lângă foc.

Dimpotrivă, Bembo părea că se înăbuşă.

Astea se întâmplau la câteva zile după diferitele evenimente ce le-am relatat în capitolele precedente.

— Iată douăsprezece zile scurse, zicea dogele, fără îndoială continuându-şi convorbirea începută mai înainte, şi Petru Aretin nu se mai întoarce.

— Trec pe la el acasă în fiecare zi, răspunse cardinalul; nu s-a primit încă nici o veste.

— Ioan de Medicis se află în acest moment nu departe de Mantova; trimisul nostru ar fi trebuit să se fi înapoiat.

— Este adevărat; dar se zice că au căzut zăpezi în mari cantităţi prin câmpie, şi este cu putinţă ca drumurile să fie blocate.

Urmă o îndelungată tăcere. Dogele aţintea cu o posomorâtă privire focul ce trosnea în cămin.

— Bembo, zise el pe neaşteptate, ia te uită la lemnul ăsta aprins. S-ar zice, nu-i aşa, că e o cetate întărită cu

groaznice turnuri? Uite-i crenelele, punţile mişcătoare, o întreagă zburlitură de lucruri grozave, şi asta formează o cetate de neînvins. Bun! Totul se dărâmă! Nu mai e decât o cetate ruinată, dărâmături, ziduri aruncate jos. Ce s-a întâmplat? Ce tainică lucrare a surpat mândreţea de putere a turnurilor ce se înălţau adineauri? A fost de-ajuns o nimica toată.

— Alungaţi imaginile, alteţă, zise Bembo, puterea voastră nu-i ameninţată.

Dogele tresări.

— Ah! Şi tu ai văzut în acest foc simbolul unei prăbuşiri neaşteptate a celor mai puternice imperii?

— Nu, alteţă, n-am văzut acest simbol, dar v-am urmărit gândirea şi mă îngrijorez că o văd aşa de posomorâtă, atunci când totul zâmbeşte.

Dogele se sculă, se duse încetişor la o fereastră şi făcu semn lui Bembo să se apropie de ea. Ridică greaua perdea de brocart şi întrebă:

— Ce vezi tu?

— Văd, zise Bembo, un oraş măreţ şi maiestuos cu turlele lui, cu săgeţile lui semeţe, cu miile de canale pline de gondole. Văd un popor îngrijit şi ocupat sub un cer pe care-l străbat stoluri de porumbei. Şi-mi spun, alteţă, că totul este al vostru! Îmi zic că, dacă azi şeful acestei republici, veţi fi stăpânul ei, când v-o plăcea. Aceşti ostaşi ce străbat în acest moment piaţa în bună rânduială sunt străji ce vin să-şi schimbe camarazii, şi vin pentru dumneavoastră; pentru ca să vă dea onoruri şi să vă ocrotească la nevoie. Aceşti luntraşi ce-şi înalţă cu respect capetele spre această fereastră, îşi spun: „acolo cugetă şi lucrează omul cel mai puternic al republicii şi poate al Italiei. Acolo, în îndepărtarea portului, acea flotilă ancorată aşteaptă porunca domniei-tale, acele corăbii ce se pregătesc să-şi înalţe pânzele, duce-vor gloria numelui vostru în cele patru zări ale lumii”, iată ce văd eu, Alteţă!

— Şi eu iată ce văd, zise Foscari!

Şi-l sili pe Bembo să facă un sfert de ocolire arătându-i cu degetul mohorâta masă a sicriului de piatră ce unea palatul ducal de temniţă.

— Puntea Suspinelor”! Şopti Bembo îngălbenind.

Cu aceeaşi încetineală dogele se întoarse şi luă loc lângă foc.

— Arareori mă apropii de această fereastră, zise el atunci, căci niciodată nu văd ceea ce-ai văzut tu! Mereu ochii mei sunt invincibili atraşi spre puntea blestemată, pe care atâţia dogi au străbătut-o înaintea mea urlând de spaimă.

— Alteţă.

— Şi când arunc o privire asupra Veneţiei care străluceşte sub soare, îmi zic că poate aceşti luntraşi ce-şi înalţă capul, mă blestemă; că poate aceste corăbii ce pleacă, vor repeta lumii, că Foscari face să apese asupra Veneţiei o tiranie ce strigă răzbunare. Temniţele sunt pline, Bembo şi „trunchiul denunţătorilor” ne arată zilnic victime noi. Noaptea cred că aud plânsete şi gemete îndepărtate.

— Himere!

— Când bătrânul Candiano a fost arestat, când plin de înflăcărare şi speranţă, organizai grozava lovitură, când în toiul serbării i-am pus mâna în gât, aşa cum am făcut-o şi cu episcopul sfintei slujbe dumnezeieşti, îmi spusei că eram într-adevăr foarte de temut. Acum îmi spun că, cu două minute înainte de arestarea lui, bătrânul Candiano se putea crede tot aşa de sigur, după cum mă cred şi eu acum, nu ştia că în umbră mă apropiam de dânsul. Cine ştie dacă acum, nu este de asemeni cineva care vine din întuneric!

— Zadarnice groaze!

— Bembo, ţi-am spus că sângele cere sânge! Îţi spun că fiul lui Candiano dă târcoale în preajma mea! Îţi spun că este în lumea asta o justiţie tainică şi de neînlăturat, şi că făcătorul de dreptate se apropie.

Bembo începu a rânji:

— Roland Candiano nu va întârzia, Alteţă, să cadă în mâinile noastre. Şi atunci!

— În aşteptare este liber! Iată, Bembo, de câtva timp mi se pare că sunt osândit. Zici himere! Zici zadarnice spaime! Eu îţi spun, fioroasa realitate, deşi n-o cunosc. Îi spun că am surprins în ochii unor ofiţeri, priviri ce m-au înspăimântat.

— De ce nu porunceşti să pună mâna pe aceşti inşi?

— Îţi spun că, chiar la serbările ce le dau, îmi pare că nobili schimbă vorbe ce nu le aud, dar care răsună înăbuşit în gândirea mea.

— Pentru ce oamenii ăştia sunt încă liberi şi în viaţă?

— Răbdare, Bembo! Zise dogele punând mâna pe o foaie de hârtie ce era în faţa lui. Iată lista, este lungă cât toate zilele.

Bembo aruncă o privire pe hârtie şi văzu că erau trecute vreo sută de nume.

— Răbdare! Reîncepu dogele, voi lovi cu o îngrozitoare lovitură, încât douăzeci de ani după aceea Veneţia n-o să mai cuteze să-şi ridice capul. Dar pentru asta trebuiesc mai întâi două lucruri. Întâi să fie prins Candiano. Atâta timp cât omul acesta va fi liber, atâta timp cât va fi capul cetelor ce le-a organizat, am de ce mă teme, şi trebuie de asemeni ca Ioan de Medicis să primească alianţa. Îmi înţelege atunci puterea mea! Pricepi groaza care va lovi pe acei ce uneltesc, când vor şti că oastea „Marelui Diavol” este la îndemâna mea. Atunci într-adevăr voi fi stăpânul. Atunci voi putea lucra.

— Vă admir geniul! Zise Bembo cu un accent de reală sinceritate.

— Pricepi? Continuă dogele însufleţindu-se. Înţelegi acum pentru ce m-am gândit la Ioan de Medicis? Pricepi pentru ce aştept înapoierea lui Petru Aretin cu pătimaşa nerăbdare a osânditului în clipa când judecătorii au rostit sentinţa?

În acest moment servitorul care îngrijea de foc şi care era feciorul de casă de încredere a lui Foscari, intră şi prezentă dogelui o scrisoare pe o tavă de argint spunând:

— Jupân Petru Aretin a trimis această scrisoare Alteţei voastre şi-l roagă să-l scuze; bolnav în pat, nu poate veni

chiar el.

Dogele înşfăcase scrisoarea. Valetul ploconindu-se adânc, se făcuse nevăzut. Foscari ţinea în mâna lui mare plicul şi Bembo aştepta. Amândoi aţinteau cu o privire înflăcărată plicul acesta. În cele din urmă dogele deschise în tăcere scrisoarea şi citi primele rânduri. Se îngălbeni.

Un fel de blestem mugi pe buzele lui albe.

Scrisoarea îi căzu din mâini.

Bembo o înşfacă şi la rându-i citind primele linii scrise.

Erau astfel redactate: „Către preaputernicul şi preailustrul domn şi doge al sublimei republici a Veneţiei.

Alteţă:

Binevoiască înalta voastră Excelenţă să mă ierte; ceea ce am a-i spune, este atât de îngrozitor, încât îmi lipseşte curajul şi în acelaşi timp şi puterile. Atât de tristă este vestea al cărei deznădăjduit şi trist trimis sunt, încât sosind adineauri, a trebuit să stau la pat, cu toate zadarnicele îngrijiri ale servitorilor mei, cu tot ceaiul bun ce m-a silit Perrina, una dintre slujnicele mele, să-l înghit. Într-un cuvânt, iată acea ştire grozavă, pe care-o scriu tremurând: ilustrul Ioan de Medicis e mort.”

— Mort! Marele Diavol a murit! Exclamă înăbuşit Bembo.

Foscari tăcu. Gânduri fioroase îi trecură prin minte despre omul acesta. Vedea năruindu-se dintr-o dată visul lui şi atotputernicia sa, cum se dărâmaseră turnurile de foc ce se înălţau în vâlvătaia căminului.

Vedea triumfătoare uneltirile ce le ghicea în jurul lui.

— Este lovitura fatală! Şopti el în cele din urmă.

Şi schimbară o îndelungată privire plină de nelinişte şi grijă.

Apoi dogele luă din nou scrisoarea desfăcută pe masă.

Acum voia să fie sigur de nenorocire, era lacom să cunoască amănuntele. Întinse scrisoarea lui Bembo şi-i spuse:

— Citeşte. Citeşte tot. Vreau să ştiu totul.

Şi Bembo, c-o voce înceată, ca şi cum ar fi spus o panahidă monotonă, începu a citi: „Ilustrul Ioan de Medicis a murit. Acest scump stăpân şi domn, obiectul adâncii mele iubiri şi al admiraţiei mele nemărginite, şi-a dat duhul, aşazicând în braţele mele, sau cel puţin sub ochii mei. A fost lovit de o lovitură de săcăluş la picior marţi dimineaţa apropiindu-se de întăriturile Governolei, alţii spun de o lovitură de pistol. Cu obişnuita-i îndrăzneală înaintase aproape singur, însoţit ca drept escortă de doi ofiţeri. Cei drept ai săi căzură cei dintâi.

El fu lovit al treilea de un ins care nu era din Governolo, pe care nu-l cunoştea nimeni. Totuşi mai mulţi afirmă că omul acesta este un veneţian şi unii merg până acolo încât să jure că ar fi recunoscut în el pe fiul unuia dintre foştii dogi ai Veneţiei.”

— Roland Candiano! Şopti Foscari cu un zâmbet şters.

— Fatalitate! Mugi Bembo.

— Continuă! Continuă!

Bembo îşi reîncepu citirea: „Abia primise lovitura fatală, orice oştire ar fi fost lovită de melancolie şi de groază. Rămas bun îndrăznelii şi bucuriei! Fiecare uitând de sine şi plângându-se de soarta ce ameninţa pe acest nobil duce la începutul noilor sale isprăvi. Se vorbea despre vârsta lui abia ajunsă la maturitate, de marile-i planuri, despre ceea ce ar fi putu îndeplini şi despre îndrăzneala-i fără de seamăn, de prevederea sa şi de furia lui războinică, tot aşa despre viclenia lui admirabilă. În sfârşit neaua care cădea în fulgi mari, se topea sub aprinderea tânguirilor de pretutindeni. În cele din urmă dus mai întâi în Governolo, a fost predat valoroşilor săi soldaţi, care au venit să-l caute plângând şi l-au dus în tabără. Atunci Ioan de Medicis ceru să fie dus la Mantova, la Frederic de Gonzagua, care, deşi duşmanul lui, voi să-l primească. Pornisem la drum plângând şi în curând intrarăm în Mantova; năsălia fu dusă la palat şi Ioan fu pus într-un pat. Se înnopta.

Atunci mă apropiai de dânsul zicându-i:

— Aş face o mare batjocură marelui vostru suflet dacă v-aş vorbi despre frica de moarte şi dacă aş vrea să mă conving de ceea ce ştiţi deja. Cel mai mare bun al vieţii, este să procedezi în libertate; deci de bunul vostru plac şi după o hotărâre cu totul personală, vă veţi lăsa să vă opereze. Peste opt zile veţi fi vindecat. Veţi purta cârjă, fără îndoială, dar asta va fi pentru Domnia voastră un semn de cinste."

— Ei bine, sfârşească-se cu asta! Exclamă el."

Aproape numaidecât îl cuprinse vărsăturile. El zise:

— Iată marele simptome, nu mai trebuie să mă mai gândesc la viaţă." Apoi împreunându-şi mâinile:

— Fac mărturie să mă duc la Compostella."

Atunci intrară medicii meşteri cu instrumentele lor şi porunciră să se caute opt sau zece inşi, pentru ca să-l ţină pe bolnav. El începu să zâmbească:

— Douăzeci de oameni nu m-ar înspăimânta, zise el."

Sculându-se cu o înfăţişare liniştită, luă el singur făclia şi o ţinu în timp ce i se tăia piciorul. Fugii de acolo astupându-mi urechile. Între timp, auzii că mă chema. Mă înapoiai.

— Sunt vindecat! Exclamă el."

Spuse să-i aducă piciorul tăiat şi începu să se joace cu el şi să râdă de noi.

Dar, două ore după aceea, durerile se iviră din nou. Cum îl auzeam pierzându-se cu firea în odaia lui, mă îmbrăcai iar – căci eram culcat – şi alergai la el. Aiura şi repeta în diferite rânduri o frază pe care o mai ţin minte:

— Pentru ce, zicea el, am ales crima şi nu dreptatea? Doamne! Doamne! Iată făcătorul de dreptate care vine!"

Bembo se opri gâfâind.

— Făcătorul de dreptate care vine! Repeta Foscari năuc.

— Aşa este scris în scrisoare, Alteţă.

— Continuă! Continuă!

Cardinalul continuă cu o voce gâtuită: „Când se făcu ziuă, judecata îi reveni. Dar boala i se înrăise. Îşi făcu testamentul, împărţi multe daruri prietenilor săi, văzând că-i soseşte duhovnicul, spuse:

— Părinte, meseria mea este aceea a armelor, am trăit ca un ostaş. Aş fi trăit ca un călugăr, dacă aş fi purtat haina dumitale. Nu am de ce mă spovedi şi totuşi. Da, cred. Că ar fi trebuit să ascult de acela care a venit.”

Fu lucru dovedit că judecata îl părăsea din nou. În curând moartea care-l chema sub pământ, îşi vesti apropierea. Rude şi servitori fără rânduială şi o mulţime de oameni năvăli la palatul lui. El îşi chemă ostaşii. Dar seniorul de Gonzagua nu le îngădui să intre în Mantova. Încercă să vorbească despre război. Apoi deodată închise ochii rostind un nume pe care nu-l auzi nimeni. Şi muri în timp ce asistenţii izbucneau în lacrimi.

Aşa au fost, domnule doge, ultimele momente ale acestui om de o extraordinară tărie sufletească ale cărui cuvinte toate erau fapte. Italia va şti în curând ce-a pierdut.

În ce mă priveşte, pierd o ilustră prietenie, şi durerea mea ar fi nemângâiată, dacă n-aş fi avut cel puţin această ultimă bucurie, tare tristă şi tare amară, de a fi lângă el în ora morţii sale şi a-i arăta cât îi eram de devotat.

Această bucurie, Alteţă, aşa de dureroasă, nu-i mai puţin o bucurie, în inima unde prietenia exercită drepturi suverane, şi asta o datorez Domniei voastre. Vă voi păstra toată viaţa mea o recunoştinţă vrednică de Domnia voastră şi de mine, vrednică de asemeni de acela care a voit să fiu trimis de dumneavoastră la Ioan de Medicis, într-un asemenea moment.

Iertaţi-mă că nu pot veni eu însumi cu această tristă veste. Omagiul dragostei şi admiraţiei ce mi le insuflaţi, lacrimile ce nu contenesc a curge din ochii mei, fără îndoială că m-ar fi împiedicat să vorbesc.

Sunt, Înălţime, cel mai credincios şi preasupus servitor al ilustrei voastre Excelenţe.

Petru din Arezzo.”

Bembo sfârşise citirea acestei scrisori, şi-l privi în tăcere pe doge. Foscari părea abătut. Acest bărbat aşa de puternic, care de mai mulţi ani urmărea cu o neîmblânzită

asprime linia suitoare ce îi schiţase ambiţia lui, care până atunci nu se lăsase doborât de soarta rea, nici ameţit de cea bună, şopti cu o vădită copleşeală:

— Asta-i groaznică nenorocire.

— Cel mult o latură rea, zise Bembo.

— O latură care poate fi începutul unui prăpăd.

— Înălţime, v-am văzut mult mai liniştit în împrejurări mai periculoase.

— Pentru că atunci ameninţau numai împrejurările.

— Ce vreţi să spuneţi, Înălţime?

Dogele se sculă, apucă scrisoarea Aretinului, o citi ca pentru a se convinge că nu mai era nici o nădejde.

Degetul lui se aşează pe acest rând care povestind agonia Marelui Diavol, repeta tainicele-i cuvinte, scăpate în delir.

Bembo tresări.

— Vine făcătorul de dreptate, vine! Şopti el citind.

— Da, Bembo, zise dogele, nu vezi tu ceva neobişnuit în acest fapt că Ioan de Medicis a murit sub loviturile lui Roland Candiano?

— Nu este dovedit ca el a fost.

— Haida, de! El este, ţi-o spun eu! El este!

— Candiano n-a avut nici o dată o cât de mică legătură cu Ioan de Medicis. Candiano era la Veneţia acum vreo zece zile. Este urmărit, gonit. Ce vă sugerează că s-ar fi dus să-l caute pe Ioan de Medicis în tabăra lui? Şi chiar dacă ar fi fost aşa de ce l-ar fi ucis?

— De ce? Mugi înăbuşit dogele. Pentru ce? Nu vezi tu că omul acesta mi-a aflat intenţiile. Cum? Nu ştiu! Dar le-a ştiut. Văd limpede în acest fioros eveniment. Roland Candiano l-a văzut pe Ioan de Medicis pentru că Medicis putea şi trebuia să mă scape!

— Trebuie ştiut exact adevărul! Exclamă Bembo, care se sculă înfiorându-se. Cu acest scop mă duc la Aretin. Într-o oră voi şti.

— Du-te, amice, du-te şi te înapoiază repede.

Bembo ieşi în toată graba. Abaterea dogelui îl cuprindea şi pe dânsul; dar la el această abatere lua forma spaimei.

Cu trei ore mai înainte de a fi înmânată scrisoarea dogelui, un om intrase în palatul Aretinului.

— Domnul Aretin este în călătorie, zise servitorul către acel om, şi nu se ştie când se va înapoia.

— Bine fiul meu; du-te de spune stăpânului dumitale, pe care-l vei găsi în cabinetul său de lucru, că vin din partea Marelui Diavol.

Feciorul privi cu înfricoşare pe acela ce-i vorbea astfel. Dar se supuse şi peste câteva clipe se înapoie să-l caute pe necunoscut pe care-l călăuzi numaidecât la Aretin, arătându-i un nemărginit respect.

— În sfârşit! Ai venit, exclamă Petru Aretin, zărind pe Roland. Mărturisesc, pe legea mea, că începusem să mă plictisesc.

— Nu bănuieşte nimeni că ai rămas la Veneţia?

— Răspund de asta. Consemnul era categoric. Cred că ţi-ai putut da seama de asta.

— N-ai ieşit niciodată din casă?

— Nici zi, nici noapte.

— Oamenii din casă?

— Cred că am plecat; până şi bietele mele Aretine, pe care le aud jelindu-se câteodată de lipsa stăpânului lor! Numai valetul care te-a primit ştia.

— Bine, maestre Aretin.

Roland se aşează îngândurat pe un scaun.

— Cuteza-voi să te întreb? Exclamă Petru.

— Fă-o.

— L-ai văzut pe Ioan de Medicis?

— L-am văzut.

— I-ai vorbit?

— I-am vorbit.

— Despre misiunea mea?

— Despre asta.

— Ah! Ah! Şi ce-a spus? Ce-a făcut? Şi dumneata? Iertare, poate că sunt prea curios?

— Nicidecum. Nu este nimic tainic între noi, şi curiozitatea dumitale va fi satisfăcută. Iată-te tocmai în faţa mesei de lucru, vei scrie.

— Cui?

— Dogelui Foscari.

— Dogelui?

— Te miră lucrul acesta? Nu trebuie oare să faci o dare de seamă cât mai exactă despre ambasada dumitale?

— Pentru ce nu m-aş duce în persoană la dânsul?

— Fiindcă eşti bolnav, culcat în patul dumitale, şi pentru că-ţi este cu neputinţă să ieşi.

— Nu mai înţeleg! Exclamă Aretinul uimit.

— Ai să înţelegi. Dar mai întâi, faţă de servitorii dumitale vei spune că te-ai înapoiat în taină astă-noapte. Numaidecât lacrimile şi tânguielile îi vor atrage.

— Lacrimile mele?! Jeluirile mele?!

— Da. Scrie. Bineînţeles nu-ţi dau decât elementele esenţiale ale scrisorii dumitale. Vei transcri-o după aceea, împodobind-o cu acele frumoase fraze, pe care ştii să le găseşti.

Aretinul se ploconi neştiind dacă trebuia să fie măgulit sau neliniştit de acest compliment, cu care Roland nu-l obişnuise.

— Ţin numai, reîncepu Roland, să respecţi întru-totul partea care va fi privitoare la omul care a tras asupra Marelui Diavol şi la cuvintele agoniei, rostite de Ioan de Medicis.

Aretinul sări în sus. Se îngălbeni foarte tare.

— Ce spui? Bâlbâi el.

— Zic că Ioan de Medicis a fost omorât.

— Ioan de Medicis! Ucis! Aud eu rău, nu-i aşa? Ucis?

— De mine! Spuse liniştit Roland.

Roland văzu că această durere era sinceră şi o însemnă la activul poetului. Pricepu ce adevărată prietenie putuse uni

pe acest mercenar gâlcevitor, lesne vărsător de sânge, năpustit cu paloşul în mână pentru cucerirea lumii, şi acest poet fricos, dar şi el purces cu aceeaşi furie de pofte pentru cucerirea plăcerilor. Numai că spada Aretinului era o. pană!

Aretinul îl plânse deci pe Marele Diavol. Roland îl privi cum plânge, cu un fel de milă nu lipsită de ironie.

— Ce nenorocire! Zicea Petru, ce nenorocire! Ioan de Medicis nu-şi avea seamăn pe lume, era un admirabil chefliu. Ştia cât preţuieşte o marfă bună; trebuia să-l vezi cum taie o găinuşă grasă şi bine friptă la jăratec. El născoci să se umple cu slănină delicatele ciocârlii şi să le înfăşoare în foi de viţă, înainte de a fi vârâte în cuptor. Ştia toate vinurile din lume, de la Chianti şi vinul de Syracuza, până la vinurile de Bourde, trecând prin vinurile de Porto spaniole. Ce bogăţie, ce orânduitor de ospeţe. Ce general fără de seamăn, când dintr-o ochire, examina dacă totul era în bună rânduială în oastea mâncărurilor şi a sticlelor pe o masă licărind de argintărie! Iar în ce priveşte îndrăzneala lui faţă de femei, era de pomină; trecea în aceeaşi casă, de la ducesă în patul bucătăresei şi cucerirea era aşa de repede făcută, încât sărmanele rămâneau buimăcite, învinse chiar, atunci când cugetau la mijloacele de apărare. Niciuna nu i se împotrivi. Ce păcat, ce nenorocire că un astfel de bărbat nu va mai exista! Aşa fu cuvântarea mortuară a lui Ioan de Medicis, ţinută de Petru Aretin.

Cuvântare mortuară sinceră şi dureroasă, mai dureroasă, fireşte, decât cuvântările oficiale păstrate şi spuse în curs de istorie, această mincinoasă învechită în rele.

Aretinul vărsă lacrimi când îşi aminti de potârnichi, găinuşe şi ciocârlii, oftă când fu vorba de vinuri şi izbucni în plânsete când fu vorba de fuste.

Totuşi nu-i pe lume durere oricât de adevărată, care să nu se potolească.

Aretinul sfârşi prin a-şi şterge barba şi ochii.

— Sunt cu adevărat bolnav, zise el şi dacă n-ar fi scrisoarea ce-mi ceri s-o scriu, m-aş culca în pat.

— Deci scrie în cazul acesta; dar te poţi lipsi a relata în alt chip faptele ce ţi le arăt.

— Voi scrie, zise Aretinul, ca şi cum scrisoarea mea ar trebui să treacă în posteritatea cea mai îndepărtată. Ea nu are nevoie să cunoască latura exterioară a marilor oameni, ce se prezintă admiraţiei sale. Medaliile nu trebuiesc să fie cunoscute niciodată decât pe latura din faţă, niciodată şi pe dos, deşi după părerea unora, dosul medaliei trebuie să fie superior feţei prin justeţea şi fineţea lucrului. Aşa era şi bietul meu amic. Ah! De ce-ai ucis un atare om? Ce ţi-a făcut el?

— Mie, nimic. Stânjenea o dreptate în mersul ei, această justiţie l-a zdrobit, iată totul.

Aretinul se înfioră; un fior îl zgudui, ca şi cum o boare rece de vânt îngheţat i-ar fi intrat fără veste în suflet. Contemplă cu o groază admirativă întunecoasa înfăţişare nepăsătoare a lui Roland şi şopti:

— Aştept să-mi dictezi, stăpâne.

Roland începu să dicteze, în timp ce Aretin lua note scăpând câteodată o înăbuşită exclamaţie, schimonosind, o strâmbătură de durere.

— Văd acum cum s-a desfăşurat scena! Zise el după ce Roland sfârşi povestirea agoniei din palatul ducilor Mantova.

— Scrie deci, ca şi cum ai fi fost de faţă, ba chiar completând amănuntele ce ţi s-or părea personale.

Aretinul îşi cuprinse fruntea cu mâna stângă, pe când cu dreapta îşi mişca pana.

Deodată începu să scrie.

Dintr-o singură aruncătură de condei scrisese totul, abia consultându-şi însemnările ce le avea sub ochi şi ai căror termeni erau toţi în memoria sa. În mai puţin de o oră scrisoarea era sfârşită.

Aretinul o reciti încetişor. Se sculase în picioare. Cu un gest maşinal îşi dezmierdă barba foarte frumoasă. Însoţea citirea cu gesturi rotunjite, repeta de două ori perioadele ce

i se păreau lui mai bune, întrerupându-se spre a-şi spune singur:

— Perfect, admirabil! Sau, poftească şi Tassu, după aceea, să-mi cânte că ar cunoaşte ca mine arta epistolară!

Pe măsură ce citea, vocea i se umfla, declama, schimonoseala de durere se pierdea de pe faţa lui, un zâmbet de mulţumire şi de fericită deşertăciune îi apăru pe buze.

— Ei, ce zici despre acest mic cap de operă? Exclamă el uitând că principalele episoade ale scrisorii erau textual luate după notele dictate de Roland.

— Cuget, răspunse acesta, că trebuie trimisă îndată la palatul ducal şi că trebuie să te aşezi în pat, deoarece durerea te-a îmbolnăvit.

— Este adevărat, zise Aretinul, uitam durerea.

Şi începu să plângă iar. La chemarea lui, feciorul de încredere ce-l introdusese pe Roland se înfăţişă. Aretinul îi predă scrisoarea zicând:

— Pentru Alteţa sa dogele… repede!

Servitorul dispăru, Aretinul urmat de Roland, trecu în camera de culcare şi începu să se dezbrace, tot oftând din greu.

— E foarte probabil, zise Roland că dogele va trimite pe cineva anume, ca să se informeze.

— Crezi?

— Afară doar de n-o veni chiar el.

— Drace! Faci bine că-mi spui lucrul acesta. O să mă culc în camera de onoare.

Şi alergă de zor într-o cameră de alături, care într-adevăr era bogat mobilată.

— Ce va trebui să spun dogelui? Întrebă el.

Să-i spui tot ceea ce spui în scrisoarea dumitale. Poţi să mai adaugi că în ajunul morţii, mai mulţi ofiţeri au văzut sosind în tabără un om, despre care ai auzit vorbindu-se.

— Cine?

— Roland Candiano.

Se ştie că Roland nu se arătase niciodată în faţa Aretinului.

— Acest Roland Candiano, continuă el, ar fi venit în tabără, ar fi fost primit în cortul Marelui Diavol şi l-ar fi înfruntat la un fel de duel până la moarte, fără să se ştie motivele acestei provocări. Iată ce-i vei spune dogelui sau trimisului său. Acum cum este cu putinţă ca această întrevedere să fie interesantă pentru mine, doresc să asist la ea fără să fiu văzut.

— Intră aici, zise Aretinul, deschizând o uşă. Când vei vrea să vezi şi să auzi, n-ai decât să dai la o parte oblonaşul ăsta.

— Prea bine.

Aretinul se culcă în pat şi după aceea nu se mai auziră decât urletele lui care izbucniră.

— Margareta, Marietta, Clara, Paolina, Franchina, Angela, Pierrina! Golancelor, haimanalelor, o să mă lăsaţi să mor aici! Să se spună apoi că n-aţi fost niciuna aici pentru ca să-mi uscaţi barba udă de lacrimi, sau să-mi faceţi un ceai! Căci durerea mi-a stârnit dureri de pântece, afurisitelor numai bune să-l luaţi de bărbat de Scaraoschi! Ei, hoţoaicelor! Ele sunt cu toate într-un colţ să secătuiască acele oglinzi pieptănându-şi hălăciugile şi să-şi admire sfârcurile sânilor. Ia staţi voi, golancelor! Dacă aş avea putere aş veni să vă pieptăn cu daracul, eu! Şi să vă curăţ cu palmele, tot eu. Aretine, ucigaşe! Clara dar-ar ciuma în tine în mai puţin de două ceasuri! Paolina, rupeţi-ai gâtul, coborându-te pe scara de marmură! Marietta, trăsnite-ar fulgerul! Angela, dar-ar cangrena în oasele tale! Pe Maica Domnului pe Hristos, pe diavol, pe pântecul pe bojocii, pe…

Înăbuşit Aretinul rosti o ultimă şi intraductibilă înjurătură, şi se prăbuşi pe pernele de dantelă, şoptind: „Sunt mort!” pe când cele şapte sau opt servitoare, care dăduseră fuga de câteva clipe şi de la primele strigăte se îmbulzeau, se îmbrânceau, care pe care să-l sărute mai întâi pe meşterul Petru Aretin, ca un stol de bibilici îngrămădite în jurul stăpânului curţii.

— Mârţoagelor! Desfrânatelor! Mă înăbuşiţi! Mă omoară, domnule! Ei asta-i, tâlhăroaicelor, nu vedeţi că plâng şi am nevoie de ceai!

Erau foarte drăguţe, gătite nevoie-mare, frumoase şi fermecătoare, toate aceste Aretine al căror nume istoria le-a păstrat şi ne-a descris farmecele lor.

— Ei, ce scumpe stăpâne, plângi? Exclamă Margareta.

— Da, Pocofila, du-te la bucătărie şi lucrează.

— Ce durere! Spunea Clara. Vreau să-i şterg ochii cu părul meu ca arama.

— Ah! Bietul drăguţ!

— Ce i s-a întâmplat?

— Când s-a înapoiat?

— Ce? Fără să ne înştiinţeze, răutăciosul!

— Tăcere! Bodogăni Aretinul. M-am înapoiat astă-noapte şi eram aşa de nenorocit, încât mi-a fost frică să nu vă înspăimânt. Am pierdut pe cel mai bun prieten drag, pe acela care îmi trimitea regulat câte-o mie de ducaţi în preajma fiecărei ierni, ca să nu răcesc.

— Te vom încălzi noi, cu dragostea noastră, scumpe stăpâne.

— Tăcere! Amicul cel mai duios şi mai credincios, cu care am golit nu ştiu câte sticle, un bărbat aşa de bun, atât de viteaz, de cinstit! Ah, poate că o să mi se tragă moartea din cauza asta!

Plângea cu hohote. Toate în jurul lui îl alintau, una aranjându-i păturile, alta aşezându-i pernele, o alta aducându-i o ceaşcă de ceai.

— Scumpă Margareta! Oftă Aretinul, eşti mai proastă decât o gâscă îndopată, dar ceaiurile tale sunt un adevărat poem. Dragă Clara, eşti mai drăgălaşă decât luna, şi tu Angela, mai curtenitoare decât soarele.

Şi continua împărţind acum laude hiperbolice.

Un fecior de casă care intră puse capăt acestei scene zicând:

— Preasfinţia sa cardinalul episcop este aici şi aşteaptă.

— Faceţi-vă nevăzute! Zise Aretinul.

Această poruncă fu cu grabă îndeplinită şi tot stolul zbură, speriat de sosirea fiorosului ins, de care se temeau. Bembo intră.

Roland auzise pe valet şi cu un fior împinsese invizibilul căpăcel ce i-l arătase Petru Aretin.

Îl recunoscu pe Bembo.

Buzele îi înălbiră uşor. Asta fu un semn că mânia se dezlănţui în el. O mulţime de întrebări năvăliră în mintea lui. Ce se întâmplase? Pentru ce Bembo, pe care îl lăsase închis în adâncul Peşterii Negre, era la Veneţia la Aretin?

Între timp Bembo se aşează lângă pat.

— Eram la palatul ducal mai adineauri, zise el; dogele m-a rugat să vin să-ţi cer nişte lămuriri în privinţa scrisorii tale.

— Vai! Exclamă Aretinul cu o voce leneşă, vezi doar dragul meu, că sunt bolnav.

— Aşadar este adevărat?

— Prea adevărat!

— L-ai văzut tu însuţi pe Marele Diavol murind?

— Cum aş fi scris fără asta!

— Este o groaznică nenorocire.

— Pentru mine, zise Aretinul.

— Pentru toţi!

Bembo păstră câteva clipe o posomorâtă tăcere. Ceea ce-l înspăimânta aievea, nu era faptul că Ioan de Medicis murise, ci că lovitura ce-i lovea pe dânsul şi pe doge fusese îndreptată de Roland Candiano.

— Ia să vedem, zise el, dă-mi ceva amănunte.

Aretinul se porni într-o strălucită povestire, care făcea cinste închipuirii sale; făuri după calapodul ce i se dăduse, şi amănuntele ce i le sugera rodnicia lui de născocire, fură până într-atât că-i smulseră lacrimi noi.

De aici înainte fu vădit lucru în ochii lui Bembo, că Petru Aretin fusese aievea de faţă la moartea Marelui Diavol.

Ascultase această povestire cu un interes pe care Aretinul îl luă drept un fel de omagiu tăcut, acordat talentului său

literar.
Totuşi adăugă:
— Nu povestirea agoniei ţi-o cer eu; scrisoarea ta este îndeajuns de bogată în privinţa acestui capitol. Dar sunt două sau trei puncte ce trebuie să le clarific.
— Precizează! Zise Aretinul.
— Să procedăm cu rânduială, dintru-ntâi schimbata-i cu Ioan de Medicis câteva cuvinte despre misiunea ta?
— N-am avut timp.
— Astfel Marele Diavol a murit fără să ştie ce căutai în lagărul lui?
— Întocmai aşa.
— Reiese de aici că el însuşi, înainte de a muri, n-a putut vorbi nimănui despre intenţiile lui Foscari?
— Răspund de asta.
— Bine, să trecem la o altă chestie, zise Bembo şovăind. Acel care a tras asupra Marelui Diavol.
— Ei bine?
— Este fără îndoială un ostaş duşman?
— Nicidecum. Am scris şi repet că ucigaşul era necunoscut în lagăr şi în Governolo. Mai mulţi au spus că era un fiu de doge.
— Rostitu-i-s-a numele? Bâlbâi Bembo.
— Da, câţiva ofiţeri m-au asigurat că ucigaşul nu putea fi decât omul primit în timpul nopţii de Ioan de Medicis şi cu care el avusese o straşnică discuţie.
— Numele acestui om?
— Roland Candiano.
Bembo tresări atât de tare ca şi cum n-ar fi trebuit să se aştepte la acest nume. Se sculă privind în jurul lui cu groază.
În acel moment îşi spunea că Roland se poate ivi dintr-o clipă într-alta, să-l înşface să-l târască din nou în îngrozitoarea-i peşteră. Văzu pe Aretin în patul său că-l privea cu uimire. Îi fu ruşine de această groază nechibzuită şi reculegându-se întrebă aşezându-se pe scaun:

— Ia să vedem, înainte de a pleca, n-ai vorbit nimănui despre această misiune.
— Nimănui pe lume, spuse Aretinul cu o uşoară şovăire, Bembo o observase.
— Mizerabile, urlă el apropiindu-se de pat, ai vorbit!
— Nu ţi-o jur!
— Ştii, reîncepu Bembo scuturând cu tărie mâna lui Aretin şti cine era secretarul tău?
— Care secretar? Sau începi să înnebuneşti?
— Misteriosul secretar în privinţa căruia zadarnic te-am întrebat şi despre care nu ştiai nimic, până nici numele, ştii cine era?
— Nu, pe părul Clarei!
— Unde-i acum? Ce s-a întâmplat cu el?
— A dispărut în ajunul plecării mele. Ţină-l dracu în a lui bună pază!
— Ei bine! De trei ori nebunule, era Roland Candiano.
— Ei, aş!
— El era, ţi-o spun!
— Ei bine! Ce-i atât de ciudat? Şi ce vrei să-mi facă acest lucru? Pentru ce faptele şi gesturile domnului Roland m-ar privi pe mine în cele din urmă? A plecat, călătorie sprâncenată! Se va înapoia, nu se va înapoia? Cum i-o fi cheful.
Aceste din urmă cuvinte îl făcură pe Bembo să tresară. O flacără de speranţă grozavă licări pe neaşteptate în ochii săi.
— Dacă ar veni! Se gândi el.
— Ceea ce văd eu mai lămurit din toate astea, continuă Aretinul, este că pierd, eu unul, afară de prietenia lui Ioan de Medicis, două mii cinci sute de ducaţi buni, ce trebuia să-i încasez la întoarcere, o dată ce misiunea mea ar fi fost sfârşită.
— Ascultă, zise Bembo, vrei să capeţi cu toate acestea suma?

— Dacă o voiesc! Exclamă Aretinul care se opri fără veste din plâns.

— Vrei să capeţi îndoit, întreit, tot ce vei vrea?

— Vorbeşte, prietene, cuvintele tale sunt aur. Ce trebuie să fac?

— Aproape nimic. Secretarul tău.

— Faimosul Roland Candiano?

— Da. Ei bine. Mi-ai spus că poate se va înapoia?

— El singur mi-a spus-o.

— Bun. Ei bine, când se va înapoia, este vorba să i se arate o faţă binevoitoare, să fie reţinut lângă tine cu orice preţ o oră sau două.

— Asta nu-i greu.

— Şi să mă vesteşti numaidecât.

— Ah! Ah!

— Ai sta oare pe gânduri? Mormăi Bembo.

— Nu, fir-ar al dracului! Nu-l cunosc pe omul acesta, nici nu vreau să-l cunosc. Puţin mă interesează ce i se poate întâmpla. Ne-am înţeles, Bembo! Dacă se întoarce, îţi trimit numaidecât veste.

— Şi chiar în acea zi, capeţi zece mii de ecuşi.

— De care aş avea cea mai mare nevoie. Haimanalele astea în timpul lipsei mele au făcut nişte cheltuieli grozave. Le-am regăsit cu rochii de mătase imprimate şi şaluri preţioase. Afară de asta şi eu m-am spetit tare mult în timpul călătoriei.

— Prezintă-te la casierie. Vei încasa de acolo o mie de taleri. Vor fi avizaţi.

— Drace! Ţii deci cheile casei?

— Da, Petru, şi gândeşte-te la această casă; o deschid pentru tine atâta cât vei voi, dacă ne faci acest serviciu.

— Ne-am înţeles şi te poţi bizui pe mine!

Bembo porni în grabă şi se înapoie la palatul ducal, unde dogele Foscari îl aştepta cu nerăbdare, plimbându-se foarte neliniştit în cabinetul său, unde nu voi să primească pe nimeni în audienţă.

— Ei bine? Exclamă dogele grăbit zărindu-l pe Bembo, ai ceva veşti bune? Ştii numele ucigaşului Marelui Diavol?

— Înălţime, zise Bembo nu v-aţi înşelat.

— Aşadar e Roland Candiano! Exclamă Foscari palid la faţă.

— Este chiar dânsul, Alteţă. Dar, aflând această veste rea de la Aretin, am o alta, care îndreaptă întrucâtva pe prima.

— Vorbeşte repede, Bembo; căci ţi-o jur că în această clipă nu văd în juru-mi decât nenorociri şi prăpăd.

— Ei bine, Alteţă, cred că peste puţin timp, Roland Candiano va fi în mâinile noastre.

— Cum asta?

— Candiano este în legătură cu Aretino.

— El?! Ce putea deci spera de la acest făcător de versuri?

— Nu ştiu, fapt e că Roland s-a pus în relaţii neîntrerupte cu Aretinul şi că e probabil să se înapoieze la dânsul.

— Şi atunci?

— Atunci Roland Candiano va fi prins.

Foscari scutură capul. Lovitura îl descurajase.

— Nu, Bembo, nu, Candiano nu va cădea în puterea noastră. Mă simt prins eu însumi într-o groaznică înlănţuire. Fatalitatea apasă asupra mea. În zadar mă zbat. Moartea Marelui Diavol întâmplându-se într-un moment ca ăsta, este un prăpăd de neîndreptat. Dar să fie Candiano pricina directă şi voluntară a prăpădului, iată ceea ce-i mai îngrozitor.

— Înălţime, zise Bembo într-adevăr sunteţi pierdut fiindcă vă învoiţi la această pieire. Împotriviţi-vă şi veţi fi izbăvit. Vorbiţi de fatalitate. Sunt concursuri de împrejurări, pe care voinţa puternică a bărbaţilor cu adevărat puternici le încheagă sau le descompune. Dacă aşteptaţi, veţi fi lovit la urma-urmei. Dacă loviţi întâi, pericolul se risipeşte. Situaţia e simplă.

Vorbind astfel îşi înălţase statura. Părea în acest moment, ceea ce era de fapt: inspiratorul lui Foscari, sufletul îndrăcit al groaznicului doge, geniul cel rău al Veneţiei.

— Ce să fac, Bembo? Ce să fac? Sfătuieşte-mă. Nu am încredere decât în tine! Tu singur m-ai călăuzit până aici…

— Pentru că norocul meu, Alteţă, este legat de al domniei voastre; dacă muriţi dumneavoastră, mor şi eu. Dacă vă urcaţi spre înaltele culmi ale puterii, mă târâţi cu dumneavoastră în această urcare. Un altul v-ar vorbi de prietenia credincioasă, de recunoştinţă. Eu, vă spun numai că mărirea voastră este chezăşia măririi mele. Eu nu cred în prietenie, nu cred decât în puterea voinţei. Şi de aceea, înălţime, aveţi încredere în mine, aveţi în mine aceeaşi încredere ce-o am eu în dumneavoastră. De aceea amândoi formăm o putere. Cred cu sinceritate că singur, adică fără mine aţi fi în primejdie. Cred că fără Domnia voastră, eu recad în nenorocita stare de josnicie din care m-aţi smuls. Deci să rămânem uniţi; să fim unul pentru altul un sprijin sigur şi fără greş. În clipele de deznădejde să aveţi siguranţa că este cineva lângă Domnia voastră, care cugetă, combină pentru dumneavoastră, care este gata la un semn al vostru să încerce totul, să facă orice. Gândiţi-vă la ceea ce putem face în asemenea condiţii.

— Da, Bembo, ştiu şi am încredere în tine.

Pledoaria cardinalului, moderată în formă, adânc de fină şi dibace în gândirile ce le exprima, produsese o straşnică impresie asupra spiritului dogelui. El repeta:

— Ce să fac, Bembo? Sfătuieşte-mă.

Dar pe un ton mai hotărât şi care vestea voinţa de a lucra, Bembo spuse:

— Ce faceţi, Înălţime? Este lesne.

Se sculă, se apropie de masă şi greu, ca şi cum ar fi dat o lovitură de măciucă, puse mâna pe foaia ce i-o arătase dogele, şi care conţinea atunci vreo sută de nume.

— Lista de surghiuniţi!

Dogele înţelese.

— E o întreagă revoluţie, zise el.

— Ştiu, Alteţă, aşa că trebuie să vă înconjuraţi cu toate măsurile necesare. Vă puteţi bizui pe soldaţi?

— Altieri îmi este cu totul devotat.

CAPITOLUL XV – Urmărirea.

Bembo făcuse o sforţare serioasă vorbind dogelui, aşa cum făcuse. Cunoştea admirabil pe Foscari şi încercase să-l pună într-o situaţie sufletească ce i se părea neapărat necesară.

Se ducea gânditor, răspunzând cu o mişcare distratăadâncilor salutări ce-l întâmpinau în cale, unele respectuoase, altele învăluind uri furioase sub lustruiala respectului.

Se înapoie la patul său gândindu-se la aceste lucruri, scrise câteva scrisori, şi spre seară îmbrăcându-se cu un costum de cavaler, ieşi.

Voia să se ducă la Imperia.

Icoanele curtezanei şi Biancăi se perindau în creierul său cu acelea ale lui Sandrigo şi Roland.

Bembo se feri din calea canalului, fie că nu voise să fie observat, fie că voise ca mergând să-şi mai dea timp de gândire.

Cum intră printr-o ulicioară, zări la douăzeci de paşi înainte un om care mergea fără grabă. Tresări.

Statura omului ăsta, faţa lui, felul său de a umbla formau un tot ce-l cunoştea sau i se părea că-l recunoaşte.

Se înfăşură în mantaua lui, îşi acoperi pe jumătate faţa şi-şi zori pasul. Trecând pe lângă om îl privi iscoditor.

— Nu-i el! Şopti Bembo.

Şi din nou se lăsă să fie întrecut de insul care părea că nici nu l-a observat. Dar atunci fu cuprins de îndoială, nici vorbă nu mai încape, căci începu a-l urmări automat.

Iată ceva straniu, se gândi el. Omul ăsta văzut de aici este Roland Candiano. Este cu siguranţă el! E mersul lui, este statura lui. Dânsul e, sunt sigur de asta! Şi faţa, nu e totuşi a lui! Nu, nu este faţa lui, dar oare sub faţa lui mi s-a arătat el, când s-a ivit înainte-mi sub trăsăturile secretarului Aretinului. Recunoscutu-l-am oare când am fost târât în corabie? Recunoscutu-l-am înainte de a-l fi văzut în

peşteră? Dacă atunci şi-a luat o altă înfăţişare, nu se poate să fi luat o alta acum? El este, da. El este!

Inima lui Bembo bătea cu furie.

Începuse a se înnopta. Privi în juru-i: nu era nimeni.

Atunci îi veni gândul că Roland îl recunoscuse! Îşi spuse că Roland avea să se întoarcă numaidecât, şi să înainteze asupră-i. Un fior de spaimă îl zgudui.

— Dar nu! Bombăni el. Dacă Roland l-a ucis pe Marele Diavol, nu s-a înapoiat la Veneţia decât astăzi. Nu a putut să o ia înaintea lui Petru, care s-a înapoiat în toată graba la mine. O, este prins, îl am în palmă!

La cotitura unei ulicioare doi oameni se opriseră nemişcaţi sub obloanele unei cârciumi.

Bembo recunoscuse doi zbiri secreţi. Ascultau ce se spunea în cârciuma unde beau nişte lucrători şi vorbeau tare.

— Trunchiul denunţătorilor va aştepta, murmură Bembo.

Se duse drept la cei doi zbiri, le spuse cine e şi le spuse câteva cuvinte cu voce joasă. Zbirii se plecară, unul din ei dispăru alergând, celălalt începu să-l urmărească pe Bembo.

Între timp, fie că era sau nu Roland Candiano, omul continuă să meargă liniştit. Bănuia că era urmărit. Străbătu ulicioare, poduri şi ajunse în sfârşit în faţa unei case din port. Acolo se opri o clipă şi privi în juru-i. Fără îndoială, nevăzând nimic suspect, intră.

Bembo nu-l pierduse din vedere. Îndată ce omul fu intrat, el ieşi din înfundătura unde se pitise. Avea acum lângă dânsul patru zbiri. Erau cu toţii solid înarmaţi.

Bembo înţelese că era într-unul din acele momente, când se hotărăşte viaţa unui om. Tremura de groază şi-şi spunea că era o nebunie să-l atace pe Roland numai cu cei patru zbiri ce-i găsise în cale. Acela pe care-l trimisese după întăriri, nu mai sosea. Dar pe de altă parte prilejul era unic. Să vină Roland aici şi să-l lase să scape!

— Trebuie lucrat, bodogăni el, chiar cu primejdia vieţii!

Bembo se întoarse spre zbiri:

— Douăzeci de taleri de aur fiecăruia dintre voi, dacă-l prindeţi pe omul care a intrat aici.

Zbirii se înfiorară şi ochii lor licăriră în noapte cu o strălucire metalică. Douăzeci de ducaţi de aur pentru oamenii aceştia reprezentau o mică avere.

— Să mergem! Spuseseră ei, înflăcăraţi de un zel ce păru bine prevestitor cardinalului.

Însă acesta îi opri cu un gest.

— O clipă, zise el, omul ăsta este foarte voinic. Luaţi seama!

Ei zâmbiră şi dintr-o mişcare spontană îşi arătară pumnalele. Erau nişte lame triunghiulare, scurte, ascuţite la vârf, largi la bază, înmănuşate în stejar lustruit.

— Trebuie ca omul să fie prins de viu? Întrebă unul din ei.

— Viu sau mort, puţin interesează, zise Bembo cu dinţi strânşi.

Nu mai era vorba să-l facă pe Roland să sufere. Era pur şi simplu vorba să se descotorosească de dânsul, fie ce-o fi.

— Nu-i vorba de asta, continuă Bembo. Să se înţeleagă bine lucrul, trebuie un sfârşit, asta-i tot ce trebuie. Acum uite ce voiam să zic: cu siguranţă că omul se va apăra. Este cu putinţă ca unul dintre voi să fie lovit.

— Asta-i din ale meseriei noastre.

— Bun. V-am făgăduit câte douăzeci de ducaţi aur fiecăruia. Sunteţi patru, ceea ce fac optzeci de ducaţi, oricare ar fi numărul supravieţuitorilor; aţi înţeles?

— Să mergem! Reluară ei.

Se afundară într-o potecă neagră, la capătul căreia se afla o scară de lemn. Începură s-o urce.

Nu se auzea nici un zgomot. Toţi patru nici o suflare nu scoteau, nici un zgomot nu făceau, nu se auzea nici o trosnitură a lemnului, nimic. Păşeau ca nişte pisici.

Casa nu avea decât două caturi. La întâiul se opriră şovăitori. Erau două uşi. Ascultară la fiecare uşă. Nici un

zgomot nu le izbi auzul. Mâinile lor atingându-se schimbară un semnal.

Continuară să urce. Sus era o uşă. Acolo se opriră. În spatele uşii auziră zgomotul încet şi cadenţat al pasului unui om care se plimba.

Omul era acolo.

Jos, într-o firidă din faţa uşii de la intrare, Bembo aştepta ghemuit în sine, gâfâind. Ochii săi se ridicară încetinel de-a lungul faţadei casei. Ai fi zis că urmărea pas cu pas urcarea zbirilor.

Într-adevăr, în timp ce ei se opreau în faţa uşii, ochii lui Bembo se fixau asupra unei ferestre a faţadei, singura care era luminată, aidoma unei priviri îngândurate dintr-o faţă, pe care noaptea o făcea indescifrabilă. Pe neaşteptate lumina asta se stinse.

Uşori, grăbiţi, tăcuţi zbirii se concentraseră. Unul din ei aprinse un felinar orb. Un al doilea, cu o mişcare mlădioasă şi discretă, îşi strecură pumnalul în teacă. Ceilalţi doi apăsară cu umerii uşa şi împinseră în ea.

Omul pe care-l urmărise Bembo era chiar Roland.

Îşi dăduse oare seama că era urmărit? E puţin probabil. Era adâncit în gândurile care, în acest moment, se concentrau asupra Leonorei.

Înapoierea lui la Veneţia aţâţase suferinţele ce se potoliseră în timpul acestor zile de drum. Când îl văzu pe Bembo, avusese o clipă de furie. Dar se liniştise. Nu intră în planul său să-l omoare pe acest om pe dată.

Bembo plecase de la Aretin, cum s-a văzut, iar Roland ieşise din odaia unde se ascunsese.

— Vorbit-am conform intenţiilor dumitale, stăpâne? Întrebase Aretinul.

— Da.

— Şi în ce priveşte propunerea ce mi-a făcut-o Bembo de a-l vesti, dacă te-ai înapoia, ce trebuie să fac?

— Ei bine, va trebui să-l vesteşti. Nu văd pentru ce te-aş lipsi de marea sumă ce ţi-a făgăduit-o.

Aretinul deschisese ochii mari, aiurit.

— Numai că, adăugase Roland, îmi rezerv dreptul să-ţi arăt eu ziua când va fi bine să-ţi înştiinţezi excelentul dumitale prieten. Până atunci, tăcere.

Între timp Roland ieşise şi el la rându-i. Avea de gând să-l regăsească pe Scalabrino şi să alerge numaidecât la Peştera Neagră. Dar Scalabrino nu era nicăieri, ia-l de unde nu-i!

— Totuşi, se gândi Roland, cele opt zile libere au trecut, ce-o fi însemnând? Bembo eliberat, Scalabrino lipsă, poate ucis, ia să mergem la Peştera Neagră.

Se îmbrăcă, îşi alcătui o nouă faţă, ieşi şi ajunse la Canalul Mare. O mare nelinişte îi tulbura gândurile.

Atât de aproape de palatul Altieri; aşa de aproape de Leonora, nu se putea hotărî să părăsească încă Veneţia. Această nelămurită speranţă care conduce pe îndrăgostiţi, când iubirea este întărâtată în ei, el oprea şovăitor pe malurile canalului. Făcu un gest de descurajare, se duse şi se învârti timp de câteva ore în insula Olivolo, apoi se văzu iar în împrejurimile palatului Altieri, fără a se fi hotărât la ceva.

Acum se îndoia de trebuinţa unei răzbunări.

— La ce bun, deoarece n-ar mai revedea-o niciodată pe Leonora. Sau cel puţin, dacă o revedea, ar fi numai de departe şi pentru a suferi încă. Dar, la ce bun să se răzbune? La ce bun să lucreze? La ce bun să trăiască?

Şi avu acea ciudată senzaţie că viaţa apăsă asupră-i cu o povară înspăimântătoare şi ceea ce i se putea întâmpla mai bine, era să moară! Să renunţe! Să uite totul în moarte!

Era în această situaţie sufletească şi mintală, când observă că încetul cu încetul se înnopta. Se îndepărtă, merse la întâmplare, trecu nu departe de palatul Imperiei, apoi ostenit, cu o nespusă oboseală, se îndreptă spre casa din port, ca spre un fel de adăpost unde ar căuta puţină odihnă pentru trup, puţină linişte pentru minte.

Ajuns în acea cameră, unde murise mama sa, unde nu se schimbase nimic de atâţia ani, regăsi într-adevăr puţină linişte. Toată deznădejdea din timpul zilei, întreaga lui durere se topi şi câteva lacrimi arzătoare se scurseră pe obrajii săi.

Începu să se plimbe încetişor, gândindu-se câteodată când la Foscari căruia îi dăduse o lovitură aşa de straşnică, când la acel Bembo ce-i scăpa printre degete.

Deodată auzi o uşoară trosnitură la uşă şi se opri. Aproape în aceeaşi clipă o a doua trosnitură izbucni, dar mai cu tărie. Fu o puternică rupere, uşa se deschise larg în lături şi cei patru zbiri năvăliră în odaie.

Dintr-o lovitură de pumn Roland răsturnă sfeşnicul ce lumina odaia, şi fără nici o vorbă, se dădu cu un pas înapoi înspre colţul cel mai îndepărtat de uşă, adică lângă fereastră.

Cei patru zbiri înaintară unul după altul cu pumnalele în mâini. Unul din ei mugi:

— Haide, predă-te.

Roland îşi asigură în mână largu-i pumnal ce-l scosese din teacă. Din beznă el numără zbirii: erau patru.

Atitudinile lor, mersul lor, hotărât şi chibzuit, manevra lor, totul îi dovedi lui Roland că avea de furcă cu oameni hotărâţi.

Înţelesese că era pierdut. Se pregăti să moară apărându-se până la capăt.

— Te predai? Mormăiră zbirii. Răsuflările lor sălbatice îi biciuiau acum faţa.

Drept orice răspuns, îşi desfăcu cu furie braţele. Unul dintre zbiri se dădu înapoi cu un urlet. Ceilalţi trei se năpustiră tăcuţi, îngrozitori.

Dar abia schiţaseră ei această mişcare, abia ridicase Roland braţele, şi izbucniră nişte strigăte de spaimă, o groaznică îmbrânceală răsturnă pe zbiri unii peste alţii, şi Roland rămase cu braţele ridicate, într-o atitudine de încremenire. Ceva ca un vârtej năvălise în odaie un fel de

uriaş zburlit, ale cărui forme de gigant păreau în noapte încă şi mai uriaşe, se aruncă cu înjurături, braţul lui cât toate zilele de mare se ridică, şuieră în aer, aidoma unei măciuci şi se abătea peste zbiri. Apoi, uriaşul, fără să se mai trudească a deschide fereastra, o sparse făcând-o ţăndări. Atunci înşfacă pe întâiul zbir ce-i căzu în mână şi-l trimise în zbor în spaţiu; răsună apoi zgomotul înăbuşit al trupului ce se zdrobea de lespezile cheiului.

— Şi încă unul! Urlă uriaşul.

Apoi din clipă în clipă continuându-şi groaznica-i treabă, spunea:

— Doi! Trei! Patru! Nu mai sunt? Al cui e rândul? Cei patru zbiri erau zdrobiţi unul lângă altul pe lespezile cheiului, într-o baltă mare de sânge.

— Scalabrino! Scalabrino! Răcni Roland.

— Eu însumi, Măria ta! Pare-se că sosesc tocmai la timp! Dar iute. Să fugim!

Amândoi fugiră.

Când să ajungă în aleea de jos, de unde s-o şteargă afară, izbucni un zgomot de paşi numeroşi şi o voce, vocea lui Bembo, răcnea:

— Înconjuraţi casa! Scotociţi peste tot! Intraţi! Omorâţi totul!

— Iadul! Mormăi Scalabrino.

— Să fugim! Zise Roland.

— Nu, Înălţime, să urcăm iar. Urmaţi-mă.

Bembo aşteptase jos rezultatul operaţiei încercate de cei patru zbiri, mormăind din clipă în clipă:

— Urcă. Iată-i la catul întâi. Bun, sosesc în faţa uşii. O sparg. Intră. O, lumina se stinge. Iată-i în cursă!

Bembo înaintase, ieşind din ascunzătoarea ce şi-o alesese. Era atât de atent la cele ce se petreceau sus, încât nu văzu un om intrând în alee şi începând să alerge.

Deodată Bembo văzu fereastra deschizându-se; auzi zgomotul jaluzelelor desprinse, o masă neagră străbătu spaţiul şi veni să cadă la picioarele lui.

— L-au aruncat! Urla Bembo. În sfârşit îl am!

Se aplecă în genunchi asupra omului ce se zdrobise de lespezi şi-şi înfipse amândouă mâinile în umerii săi. Dar se sculă năprasnic şi strigă cu furie:

— Nu-i el! O! Diavolul!

În aceeaşi clipă un al doilea trup căzu la câţiva paşi de dânsul, apoi un altul, în sfârşit ultimul.

Năucit de furie, Bembo recunoscuse totuşi cei patru zbiri.

— O! Diavolul! Repeta el smulgându-şi părul, iar îmi scapă?

Privi în juru-i gândindu-se să fugă.

Fuga grăbită a unei trupe care sosea îl făcu să zvâcnească de o bucurie neaşteptată.

Vreo cincizeci de zbiri, de arcaşi, se opreau în faţa casei la ţipetele lui Bembo beat de o bucurie furioasă.

Claie peste grămadă, în neorânduială, trupa se năpusti în alee, în timp ce la casele învecinate, capete îngrozite se arătau la ferestre, apoi dispăreau în grabă.

Roland şi Scalabrino urcaseră scara în clipa când primii arcaşi pătrundeau în alee. În câteva clipe ei ajunseră în fosta locuinţă a Juanei şi îngrămădiră în faţa uşii stricate patul, un dulap, masa, tot ce găsiră ca mobilier.

— Avem trei minute înaintea lor, zise Roland.

— Veniţi, înălţime, veniţi! Răspunse Scalabrino târându-şi tovarăşul în a doua încăpere, care era un fel de bucătărioară.

Uşa de comunicaţie fu şi ea blocată.

Se şi auzeau înăbuşite lovituri la uşa de la intrare.

Scalabrino îngenunchease înaintea sobei. Roland cu două pistoale în mâini, se proptise în faţa uşii, fără să se ocupe de ceea ce făcea Scalabrino, zicându-şi că acolo se va da lupta supremă.

Între timp Scalabrino cu pumnalul lui scormonea într-o latură a căminului. În câteva clipe desprinsese mai multe cărămizi.

Uşa de comunicaţie începea să cedeze sub lovituri.

— Ţineţi-vă bine, înălţime! Strigă Scalabrino continuând să lucreze cu furie.

Izbucni o mare gălăgie. Se făcuse o spărtură în uşă şi năvălitorii strigau victorioşi.

Un foc de armă izbucni, şi unul din zbiri căzu lovit de moarte. Urmă o retragere, o tăcere, apoi deodată nişte strigăte sălbatice hăuliră împreună.

Un al doilea foc de armă. Un alt om căzu.

Roland aruncă şi al doilea pistol şi luă pumnalul în mână.

O scrâşnitură grozavă se auzi.

Era sfârşitul.

— Loc de trecere! Răcni Scalabrino. Trecătoarea este deschisă.

Roland se întoarse spre tovarăşul său. Într-una din laturile căminului era larg deschisă o gaură. Scalabrino i-o arătă şi rosti gâfâind:

— Rândul Domniei voastre, înălţime! Treceţi!

— Treci! Răspunse Roland.

Scalabrino înţelese că Roland n-ar ceda şi cum nu era nici o clipă de pierdut, se vârî în gaură. Roland îl urmă.

În aceeaşi clipă uşa cedă, odăiţa se umplu cu zbirii care urlau şi gesticulau. Văzură trecătoarea. Nu era loc decât pentru un singur om. Unul din ei, mai viteaz sau mai furios, intră în trecătoare, ceilalţi rămaseră liniştiţi, tăcuţi, gâfâitori, aplecaţi deasupra găurii. Se scurseră două clipe, apoi auziră un horcăit înăbuşit.

Roland, urmând pe Scalabrino, se văzuse într-un gang îngust. Făcu câţiva paşi, apoi cu mare trudă se reîntoarse spre deschizătura prin care trecuse. În genunchi, cu pumnalul în mână, aştepta.

Scalabrino se opri şi el, pricepând gândul lui Roland.

Aşteptarea nu fu îndelungată.

Roland văzu zbirul ce se târa spre dânsul.

Braţul lui cu un gest fulgerător se întinse şi atunci se auzi acel horcăit înăbuşit al omului ce moare.

Atunci, palid dar liniştit, Roland se întoarse spre Scalabrino şi zise:

— Acum gaura este astupată!

— La drum! Răspunse Scalabrino.

O luară înainte târându-se; asta dură aproape un minut. Auzeau în urma lor urletele de furie ale zbirilor.

Deodată Scalabrino se sculă în picioare. Puţul urca drept spre acoperişuri.

Scalabrino începu să urce, agăţându-se de nişte piroane de fier împrăştiate odinioară de-a lungul peretelui acestui soi de puţ. În curând amândoi se văzură pe acoperişul casei vecine.

Merseră aşa pe burtă de-a lungul marginii. Aplecându-şi capul în gol, Roland văzu o mulţime pe chei. Această mulţime urla şi striga: „Moarte arcaşilor!” şi aceste strigăte ajungeau până la ei.

Deodată Scalabrino dispăru: se vârâse printr-o ferestruie, într-un celar. Roland îl urmă. Scalabrino deschise o uşă, coborî repede pe o scară şi peste cinci minute se aflau amândoi într-o ulicioară îndepărtată, tăcută, pustie şi neagră.

Atunci Scalabrino hohoti cu un puternic râs de mulţumire.

— Când m-am gândit să aşez această trecătoare, spre a-mi asigura fuga, sunt mai bine de zece ani de atunci, nu mă gândeam că trebuia să servească fiului dogelui domnitor de atunci.

— Ceea ce dovedeşte, Scalabrino, că eşti un om de ordine şi chibzuială.

— Zău, Înălţime, fac cum fac vulpile la munte, şi atâta tot. Se vâră într-o groapă, dar au totdeauna grijă să-şi facă o ieşire de partea cealaltă.

— Să plecăm. Şi în drum povesteşte-mi ce ţi s-a întâmplat şi cum te-ai aliat tocmai la timpul nimerit, ca să-mi arăţi ieşirea acestei vizuini.

Ne vom substitui noi lui Scalabrino, în povestirea care cutez a nădăjdui, este aşteptată de cititor cu aceeaşi

curiozitate ca şi de Roland. Într-adevăr nu s-a uitat poate că a trebuit să-l lăsăm într-o atitudine foarte critică.

În timp ce stăpânul hanului „Ancora de Aur” şi Sandrigo se aplecau asupra capacului hrubei, spre a auzi ultimul ţipăt de agonie a nenorocitului aruncat în pivniţa înecată, Scalabrino respins încetul cu încetul de apa care creştea, se refugiase până la ultima treaptă a scării.

Se hotărâse de prima dată s-o sfârşească, lăsându-se să se înece şi se aruncase în apă. Atunci instinctul de a trăi aduse o neaşteptată schimbare în mintea sa, şi începu să înoate în jurul pivniţei. Apa se urcase aproape până la tavan.

Aşa că Scalabrino lipindu-se de perete, sfârşi prin a se afla la nivelul deschizăturii zăbrelite, pe unde se revărsa apa şi se agăţă de bare.

Zguduitura ce-o suferi fierăria, îl făcu să dea un urlet de speranţă nebună. Într-adevăr simţise că gratiile tremurau în piuliţele lor. Aceste gratii erau vechi, uzate, pilite de rugină.

Scalabrino se încovoie sprijinindu-se pe genunchi şi începu a smuci fierăria. Puterea lui uriaşă, înzecită de primejdia sigură prin care trecea, făcu lucrul cu putinţă.

Una din gratii cedă după câteva sforţări uriaşe. Scalabrino încercă să treacă. Şi trecu! Dar ceea ce avea să încerce era îngrozitor. Deschizătura comunica de-a dreptul cu canalul. O dată ridicată placa de fier ce-o mânuia Chiorul, apele canalului se năpusteau în pivniţă.

Trecând, Scalabrino se văzu în fundul canalului care se revărsa ca o vijelie. Se avântă cu o sforţare a întregii sale făpturi, stăpânindu-şi răsuflarea. I se părea că vreun diavol îl trăgea de picioare, în timp ce el se silea să se ridice la suprafaţă.

Cât timp durase acest lucru? Prin ce sforţare supraomenească izbuti Scalabrino să scape de îngrozitoarea îmbrăţişare a vârtejului de ape?

Nici el n-ar fi putut-o spune. Se pomeni deodată într-o undă de ape mai liniştite şi cu o izbitură de călcâie, se ridică

la suprafaţa canalului.

Era scăpat!

Peste o jumătate de oră era în căsuţa din pod şi-şi schimba hainele.

Încercarea dăduse greş.

Căutase să-l prindă pe Sandrigo ca s-o scape pe Bianca. Păţania ce i se întâmplase, dovedea că Sandrigo avea la Veneţia susţinători împotriva cărora trebuia să lupte.

Astfel fură povestite lui Roland păţaniile lui Scalabrino.

— Dar ce dracu ai căutat la „Ancora de Aur” întrebă acesta din urmă când sfârşi uriaşul de povestit.

Scalabrino se mohorî. Ceva ca nişte lacrimi mari licăriră o clipă în ochii săi.

Vorbind, ei făcuseră cale bună. Se aflau acum în insula Olivolo. Roland se apropia de casa Dandolo.

— Înălţimea voastră, observă Scalabrino, nu mi-aţi spus oare în clipa plecării, că această casă era suspectă?

— Da, în acel moment. Dar trebuie să fi încetat de a mai fi supravegheată. De altminteri vom vedea.

Roland se apropie de casa Dandolo. Urmat de tovarăşul său, Roland sări zidul şi merse drept spre casă.

Trecând pe lângă cedru se înfioră. Dar nu lăsă să se vadă nimic din simţirile ce-l puteau tulbura. Bătu la uşă.

— Cine-i acolo? Întrebă o voce după câteva clipe.

Şi bătrânul Filip cu un felinar în mână se ivi, întredeschizând uşa:

— Nu-l recunoşti oare pe Ioan di Lorenzo, noul tău stăpân? Exclamă Roland.

— Iertare, stăpâne zise servitorul deschizând.

Roland observă că mâinile moşneagului tremurau uşor şi că-i arunca uneori o ciudată privire.

— Nu mă mai recunoşti? Întrebă el.

— Stăpâne v-am recunoscut după voce, şi vă mai recunosc încă, deşi chipul vostru nu mai e acel al lui Ioan di Lorenzo.

— Da, este o fantezie ce-o am, de a-mi schimba câteodată faţa.

Bătrânul clătină din cap.

— Ce vrei să spui? Exclamă Roland.

Filip arătă pe Scalabrino cu o ochire.

— Poţi vorbi în faţa lui.

— În acest caz vă voi spune, stăpâne, că faţa dumneavoastră de acum, nu mai este aceea a lui Ioan di Lorenzo.

Scalabrino se albi, pumnii i se strânseră.

— Pace ţie, Scalabrino, zise Roland. Cunosc de multă vreme pe bătrânul Filip şi ştiu că nu este în stare de o trădare. Trebuie să aibă un motiv serios, ca să-mi vorbească aşa cum o face, şi acest motiv o să mi-l spună.

— Da, Excelenţă Roland! Exclamă moşneagul.

La acest nume brusc rostit, Roland nu se putu stăpâni să nu tresară. Bătrânul era încovoiat, accentuându-şi încă şi mai mult ţinuta sa respectuoasă.

— Vorbeşte, zise Roland. Am văzut ieri pe signora Leonora.

Filip nu mai spunea „signora Altieri”. Roland îşi înăbuşi o exclamaţie, şi sub vopsele se îngălbeni tare.

— A mai venit pe aici? Întrebă el cu o voce răguşită.

— Nu, Înălţime. M-a chemat la dânsa, la palatul Altieri. Şi acolo, în secret, singur numai cu dânsa, mi-a spus totul, Înălţime. Ştiu adevăratul nume al lui Ioan di Lorenzo, ştiu ce-aţi suferit, şi acum mă întreb cum de nu v-am recunoscut dintr-o dată de la prima dumneavoastră vizită.

Roland tăcea, tulburat de sentimente năvalnice.

— Signora, continuă Filip, îmi afirma că vă veţi înapoia cu siguranţă aici.

— Ah! A spus asta! Exclamă Roland cu o voce înăbuşită.

— Da, stăpâne, şi mi-a poruncit să veghez asupra Domniei voastre, când veţi fi aici. Deci voi veghea. Iată ce am a vă spune. Voi adăuga numai că sunteţi tot atât de sigur în casa aceasta, ca şi pe vremea când veneaţi ca logodnic, nu ca surghiunit. În anii aceştia, neaşteptate revoluţii şi zguduiri m-au făcut să cuget a pregăti boierului Dandolo şi fiicei sale o tainiţă sigură şi de negăsit. Acestei ascunzători, numai eu

îi ştiu taina. Vie deci primejdia, Înălţimea voastră, şi va trece pe lângă dumneavoastră, v-o jur. Un astfel de jurământ l-am făcut şi signorei Leonora.

Roland întinse în tăcere mâna sa bătrânului, care o strânse cu un fel de groază respectuoasă.

— Stăpâne, zise el, voiţi cumva să vedeţi ascunzătoarea despre care vă vorbesc?

— Haide, zise Roland.

Se grăbea să scape de gândurile pe care vorbele servitorului le treziseră în mintea lui, ca un vânt ce trece stârnind furtuni de frunze veştede.

Însoţit de Scalabrino, merse după bătrânul Filip care se îndrepta spre cedru.

Copacul ăsta, am spus-o de atâtea ori, era foarte mare. Trunchiul lui noduros şi răsucit mai oferea în afară de asta o ciudată particularitate: era compus din două trunchiuri diferite, ieşite din aceleaşi rădăcini şi formând un cerc de nouă coloane. Trunchiurile deosebite, care la obârşie, trebuie să fi crescut singuratice, sfârşiseră prin a nu mai face decât o tulpină. Numai cercul lăuntric rămânea gol şi forma un fel de gaură circulară ai cărei pereţi naturali erau cele nouă trunchiuri cimentate unul de altul prin însăşi lucrarea firii. Crengile cedrului, greoaie, se întindeau, se aplecau spre tulpină.

Filip apucă una din aceste ramuri şi cu mai multă uşurinţă decât i s-ar fi bănuit, se ridică. În curând atinse nodul trunchiului central. Roland şi Scalabrino urmară acelaşi drum.

Bătrânul înlătură atunci câteva crengi şi mărăcini parazitari, amestecaţi cu iedera şi păduceii. Deschizătura unui fel de puţ se ivi atunci. Filip lumină acest puţ cu felinarul său.

— Iată, zise el. Nu aveţi decât să vă lăsaţi la fund. Ieri am coborât acolo un jilţ, o măsuţă ce-o vedeţi plină cu de-ale gurii. La nevoie se poate mânca acolo două sau trei zile.

Sunt acolo două învelitori bune. Am descoperit asta, acum vreo cincisprezece ani, voind să stric cuibul unor mierle.

— Minunat! Zise Scalabrino.

Cei trei inşi coborâră şi se îndreptară spre casă, unde Roland şi Scalabrino rămaseră singuri, în timp ce Filip sta de strajă în grădină.

Roland era gânditor şi posomorât.

— Stăpâne, zise Scalabrino, vreţi să amân pe mâine urmarea povestirii mele?

Roland tresări, fiind readus prin aceste cuvinte la situaţia de faţă.

— Nu, zise el, nu, vorbeşte bunul meu Scalabrino.

— V-am explicat de ce-mi trecu prin minte să mă duc în acea afurisită ospătărie a „Ancorei de Aur”, unde mai-mai să beau pentru ultima oară. Trebuie să ştiţi, Măria voastră, că după plecarea Domniei voastre, m-am înapoiat la Peştera Neagră unde am găsit totul în bună rânduială. Am transmis poruncile dumneavoastră şefilor de cete. Apoi tot într-o goană mă îndreptai spre Mestre. Acolo mă aştepta o adevărată surpriză.

Această schimbare ce-o mai observase Roland la Scalabrino se producea în vocea şi fizionomia lui.

— Tatăl meu! Exclamă Roland, care se înfioră de groază.

— Nu, nu, Înălţime, nu vă fie teamă de nimic. Bătrânul doge este mereu la Mestre, sub paza Juanei.

— Atunci?

— Bianca, stăpâne!

— Ei bine?

— Răpită!

— De cine? Îl ştii?

— Juana mi-a spus totul. Răpită de Sandrigo.

— Banditul acela care a devenit duşmanul tău?

— Da, înălţime, şi care trebuie să aibă şi împotriva dumneavoastră o ură grozavă, căci pe Domnia voastră a voit cu siguranţă să vă lovească răpind-o pe Bianca.

— Pe mine! Cum asta?

— De, ştiu eu! Poate că a presupus că o iubiţi pe această copilă.

— Şi pentru ce m-ar urî el?

— Nu l-aţi învins şi umilit în faţa oamenilor săi?

Roland deveni gânditor:

— Astfel omul acesta pentru a mă lovi, a furat-o pe Bianca şi l-a cruţat pe tatăl meu.

— S-a gândit că rana ar fi astfel mai adâncă.

— Dar Juana?

— Juana, stăpâne! Ah! Sărmana mititică! Ceea ce-o să vă spun, o să vă surprindă foarte tare, şi totuşi aşa este! Juana îl iubeşte pe Sandrigo.

Roland tresări.

— Îl iubeşte pe omul acesta de foarte multă vreme, a sperat mereu că va fi nevasta lui, şi totuşi a apărat-o pe Bianca, s-a luptat ca o leoaică. Atunci am venit la Veneţia. Voiam să-l văd pe Sandrigo. Voiam s-o scap, să aflu de era în el vreun sentiment, pe care să-l pot face să vibreze. Ştiţi cum mi-a răspuns Sandrigo.

— Drama ce trebuie să se fi petrecut în inima Juanei, este cu adevărat îngrozitoare, şopti Roland.

— Dar asta nu-i totul, Înălţime. După ce-am fugit din pivniţa „Ancorei de Aur”, precum ştiţi nu am mai avut decât un gând: acela de a vă regăsi. În timpul zilelor ce au urmat, sperând că v-aţi reîntors, v-am căutat în toate locurile noastre de întâlnire. Trecui prin Mestre, unde o revăzui pe Juana şi pe tatăl dumneavoastră. Mersei până la Peştera Neagră unde am găsit neorânduială, şi pe deasupra, Bembo dispărut.

— Asta o ştiu. Continuă.

— Asta-i tot, Înălţime. Negăsindu-vă nicăieri, m-am înapoiat la Veneţia, am aşteptat noaptea şi am sosit în port. În faţa casei stătea un om pe care l-am luat drept un zbir. Atunci m-am avântat pe scară. Restul îl ştiţi.

Scalabrino păstră tăcere. Inima acestui uriaş se trezise la viaţă din ziua când această adâncă, respectuoasă şi

admirativă iubire ce-o concepuse pentru Roland, intrase în el.

În ziua aceea, zorile luminoase răsăriseră în acest suflet întunecat: avea o fiică! O fiinţă vie, ieşită din el, ceva ca o parte a inimii sale. De atunci înainte Scalabrino iubise şi prin urmare suferise. Deveni tată cu toată furia, cu toată năvălnicia firii sale aspre. Tot ce era în el ca puteri vii de dragoste, îngrămădită de zece ani, se concentrară asupra copilei. Când o văzu cunoscu beţia admiraţiei.

Dacă Bianca ar fi fost o urâţenie, cu siguranţă că tot ar fi admirat-o. Dar Bianca frumoasă, adevărată bijuterie de frumuseţe, vrednică de a servi drept model acelor capete de madonă ce ni le-au lăsat artiştii acestei epoci, îi insufla un fel de uimire contemplativă. Se gândi în chip nelămurit că această nesfârşită bucurie trebuia să fie plătită printr-o mare jertfă şi se pregăti, fără a se gândi la asta într-un chip precis.

Că Bianca fusese răpită, că fusese răpită tocmai de Sandrigo care-i spusese cu grosolănie despre dragostea lui pentru tânăra fată, asta era o nenorocire foarte mare ce-l buimăcea şi nu-i mai lăsa nici chiar puterea de a alcătui o apărare. În această situaţie sufletească, Roland devenea pentru el un fel de zeu, care avea să-l mântuiască, având o încredere fără margini în acela care făcuse din el un om. Îl privea cum umblă încoace şi încolo cu acea răbdare liniştită sub care clocotea disperarea.

Roland îi arunca uneori o ochire, pe furiş şi-şi urmărea pas cu pas gândirea. Şi fără îndoială că aceste priviri ce le schimbau între ei sfârşeau prin a se înţelege, căci deodată Roland se opri în faţa uriaşului şi-i spuse paşnic:

— Linişteşte-te, pe dânsa o vom salva mai întâi. Îţi cer numai o zi ca să mă asigur că tatăl meu este la adăpost.

— Vă însoţesc, stăpâne, zise Scalabrino cu o voce înfiorată.

— Să plecăm deci numaidecât.

SFÂRŞIT